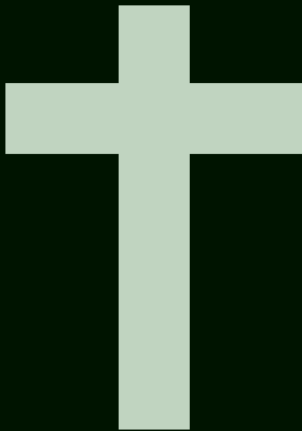

Moocaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijɨ

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	58
SAN LUCAS	92
SAN JUAN	149
HECHOS	190
ROMANOS	239
1 CORINTIOS	261
2 CORINTIOS	283
GALATAS	298
EFESIOS	306
FILIPENSES	314
COLOSENSES	320
1 TESALONICENSES	326
2 TESALONICENSES	331
1 TIMOTEO	334
2 TIMOTEO	341
TITO	346
FILEMON	349
HEBREOS	351
SANTIAGO	369
1 SAN PEDRO AAME	375
2 SAN PEDRO AAME	381
1 SAN JUAN AAME	385
2 SAN JUAN AAME	391
3 SAN JUAN AAME	392
SAN JUDAS AAME	393
APOCALIPSIS	395

SAN MATEO

Jesucristo Sücijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiho Davidco. Jaabo aivojiiho David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiihugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiiinjevi asatyuudiihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci sino igueenemeheje idiihobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniam iiguinonimoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiiinjevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifiivuuu.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiihafaño icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiiho miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaa-jaciratino idugaavequi omoonjiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tígafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiihoro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti

momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onobofenedi unuono imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani mihaivi gaseuhi, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoouumivi Judea jiinijevi. Jaasumi Herode onobo toojiinije aivojiibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaamo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojiibo ifiivoobo? Miho mihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojiibo Herode uguubuuboro niiji niiji minifutuui, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojiibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatinuhi:

⁶ Ijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoguiniovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miho difañoiti aivojiibo fiiveji taacuumiminaa israelminaaco etemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco miijiibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojiibo ijiibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuui toosee iicaunohallivi.

¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaavevumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afagunegui, siijiri uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Agauno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diiciho Egipto jiinijevi digaa. Jaaboro tahi diica

* **2:1** Jaabo Herode Imityaabo onoboo.

jari ico onoonohachuta Herode amñisi seemeneque guinejejiibo igaicaauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañivuuboro tooseema seejico ñiciuboro fucufeneviro fuuhi Egipto jiinijevi. ¹⁵ Tahí icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryiñino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifivuusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotíhi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima dñiibo dojicuviro duhuumi Israel jiinijevi guijevecumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoobo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahí ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijiibugunoma iicaubo Galilea jiinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahígo ifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jiibeguehi. (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati icano sicaihigovi jiibogooboro jilli neehicauhi: ² Amíhai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji icajino fiitivucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinuubo: Saatoho ico guubuvusuhi sicaihogoti ocoovadiicinino: Moocaani jihaico mihimibachu; sano ticovoro jihaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusalemi. Paryi Judeao jiinjeminaa, bu Jorda tehi fiitino icano jiinjeminaa icamo diiboco uguubunicivamo. ⁶ Jaamo iimitico ijiibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomíoto, saduceomíoto icamo diibojaa iniquimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiniimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Míjoho amíhaico ijiibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amíhai eedehefifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro míhai Abraham iyaachimíhai, noomoro mihimaadino. Míro jino amíhaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimíhaiti

Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miiro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihehejeque miquitimoro ciijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuuno jiiibogobadi icano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gajjari, ciijigairi icano. Diibo tajanaaniciivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihii diibo tihaijaaejeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuuhi. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiiibo ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saahi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihii. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiiica tolli icano, tolli Moocaani atajiiibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofañoti Jesu atymeuhi Moocaani Gajja nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaiiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gajja Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuui. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asaaboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro Caatinihaame nehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu niquevevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casinivo. Miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovoba niquevevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinjeneque paryi ihaivojinoma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinoooco ico uujoho aciji, taaguino ememuvooboro uco idiimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miiro Caatinihaame nehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaaumoro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi J#bogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuui Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jinijevi. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jinije onohigo muuaijiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolle icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jinije, Neftali jinije icano muuaijinidi icano j#hairi, Jordanti aamijjaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatomi iicahigo. ¹⁶ Civono jinijeguiino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jinijeguiino iicaumoco sese achichi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuihi miyaminaaco i#bogoobo: Amihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiit#vucuui, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidi. Jaabo atyimeuhi miimisici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuuhuneri muuaifaño fiichicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacobo onoo, bu Jua icano icamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amaahunisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegi caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco J#beguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño j#bogooboro. Moocaani aivoji j#bogo iimino j#bogoco j#bogooboro, bu fanoova guihvaneri iguihuvamoco buheesuuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo pary#cino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo pary#cino fanoova guihvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihvari iicaumoco, bu idino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jinijeoteheje, bu Jordan aamijjaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu J#buguuno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai nijequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo covivi i#bogominaa igaivuuhi.

² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco i#bogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino #daasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo #daasuno icamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

5 Imicani icamo, ijeeb#no is#cumo. Diito jiin#jeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

6 Imicani icamo iiminoco omoon#jirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

7 Imicani icamo sitaaco #daasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

8 Imicani icamo ijeeb#i imih#nivati#mo. Diito Moocaanico aty#imeji.

9 Imicani icamo sajeeb#i icaco omoon#mo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

10 Imicani icamo Moocaani iimogonoco omoon#nohalliti diitoco ij#heveeme. Diitononeji niqueje aivoji.

11 Imicani am#ihai tahalliti am#ihaico miyam#naa aivonoono onoomoro idaasuno omoon#mo, am#ihaihallivi sicama#nehejeque ij#bocasimo. 12 Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefa#o sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. M#ro tolliro am#ihai imegavi iicaumo Moocaani iimaam#naaco idaasuno moon#umo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Am#ihai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, #jinejeri bu mihimuhun#jirahi; jinejebagui#ha imicuujitiruno? Jaanoco buhi ma-ga#n#noco miyam#naa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

14 Am#ihai jiinije aachicin#minaa. M#ro ifabaih#halliri iicacuumi toovono icatatihi. 15 Bu jaabadi#ro cuugahuco min#moro siinerih#hallivi mafabaa-cutatihi. Jilliro ofoovoma#novi caamo mificutahi paryi jaahe iicamoco ihachicin#iqui. 16 Jaabadi am#ihai momooni am#ihai foovo miyam#naa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro am#ihai imino momoon#noco aaty#memere, Moocaani niquejefa#o iicaaboco iimequi.

Jesu Taj#baco J#bogono.

17 Uco mehesicin#idino, Moise taj#baco, bu Moocaani iimaam#naa j#bogoco icano fin#suvaabo, noomoro. Jilli toono unuono imiyacafetequi saahi. 18 M#ro miyanotiro am#ihaico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta taj#bahaame naavtusuti sanooba ga#n#cafetejitih, ufucu iicajino iicanohachuta. 19 Jaama#o taj#bati sanoogayi ajashurunoco miyaano nooti#bo tolli omoon#bo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imoon#iqui agaajasuuboco ufucu niquejefa#o tolliro jilli imih#fooboti noocafeteji#bo. Jaanoti imityagooboro imino omoon#bobo sitaaco tolliro imoon#iqui ij#bogoobo ufucu niquejefa#o aivo miyaaboti noocafeteji. 20 M#ro jino am#ihaico neehi: Am#ihai caatin#minaa, fariseomi icamo iicabadi#ro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoon#tihachijji bu niquejefa#o mefeelijithi.

Icaj#suditi Jesu J#bogono.

(Lc 12.57-59)

21 Am#ihai muguubuhicacuui, am#ihai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaaudino; cajaan#hacho sitaaco agaicaa#bo castigacafeteji, noomoro. 22 M#ro jino uujoho am#ihaico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago is#fiiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaabo#vidi, onoomo inferno c#jigai #h#hicugui#no guinov#i minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebi minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaanoyhacho dihallivi ijibogomoro ico isisisuqui asatyohachijji, dinahaboma jiihaiviro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma dicadino. ²⁸ Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaanoyhacho gaigooico imogomoro emeecimo ijeebifañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifaño agañosuhachijji, toollico dciibo tehesino gañi; imijirunaa difiti samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti imijituruno faabohoro difi cijigaifaño agañicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañosuhachijji quiticibo tehesino gañi; imijiruno samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti aivo imijituruno faabohoro cijigaifaño agañicafotono.*

Jesu Jibeguehi Gaigooico Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachijji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugoco icibo diigofañodi ajeva imitico icihii.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinohallivi Ijibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiinjefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojibo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Toli eneeneri sajbaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivivi mejeenesucunoo, toono ijiti asaacuuno.

Mino Minaafico Magajino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aallico ifinicaruhachijji, bu diibo aallico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico gañijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiboma mihibacasidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaanoyhacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumiticigohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajibahachijji igueeneme

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eenejiruno.

kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu sicije unuunoco muguubucuuhi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiimaama amiihaico aivonoono onoomoro idaaasuno omoonimohallivi. [†] ⁴⁵ Jaachiiji amiihai Caani niqejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miñro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihiijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachiiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miñro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miñro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifih. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihica oono amiihai Caani niqejefaño iicaabo aivo imiibo icabadi.

6

Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequiguiiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiihai Caani niqejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitih. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninico miyaminaa diitoti imino ihiimaaqi. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho iidaasumoco siinoco adaacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niqejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jibeguehi Moocaanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu amiihai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi icabadi mihicadino. Diibo imeguefih julleeciniboro sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiiharo. Miyanotiro amiihaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro kuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iñro idiicahigo. Jaachiiji diicaani niqejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesiciniñimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miñro Moocaani imegaviro amiihai

[†] 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico ijiheguemeque.

midillutinaacaro gaajacuhi amihai mucuujiivaachunoco. ⁹ Jaaneguiiha amihai jilli noomoro Moocaanima mihimaa:

Moocaani niquejefañõ idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebii onobadi eetavocafetehi jiiijehallivi, oono niquejefañõ iicabadi. ¹¹ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi.

¹³ Jaaboro miihaico inisunofañõ gañisudino. Miihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miiro amiihaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachijji, bu tolliro amiihai Caani niquejefañõ iicaabo amiihai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amiihai sitaama mihimibachucasitihachijji, bu amiihai Caani niquejefañõ iicaabo amiihai imitico imibachujitih.

Jesu Jiiibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amiihai safucuco mahaigasumi amiihai imeque idasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninibadi. Diito tolli moonifihii amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiihaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiibo adaigasumi dihimeque nitiiibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiibo adaiigaiñõ gaajacitimo iicaqui, idiiõboro niquejefañõ iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefañõ Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jiiijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deeira ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefañõ sihidi busumijeque mititibaani, deeira ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miiro amiihai busumijeene iicahigovi, bu amiihai jeebii icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miiro saafi ihaallii iimitiiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiiibo imihusetih. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiiõo iimibachuhachijji imihusetijiiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. Jaanoti miiõno imitico iminobadi mehesicinihachijji, janaaniciivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Niihibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Miihaiñõoba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miiro saafiico ijiihegueebere saafiicoro gaiijiruubo. Jaabadiro bu sano niihibamico, Moocaanico icano magaijitiirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihii.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji niji amiihai jeebiiõnoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaaniciivi jaaducafototih? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco miihifinici,

* **6:13** Sahaamefañõ janaanici jilli ficuumo: Miiro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosii ufucuro ifinijitino icano, onoonoco.

basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amihai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifhi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amihaiti cajaanii siino janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanoovari nijii nijii mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amihai gaachehuri nijii nijii mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amihaiico neehi: Salomon aivo sihidi jeevvan iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaga toono ñaavahu jaachijii bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro cijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonihi. Jaanegui amihaiico gaachehunoco jicuijibo, ajashucani amihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui nijii nijii mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miiro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amihai, amihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuui amihai paryi tonehejeri mucuujivaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojjaaagoviro dijeebico ficu, jaaboro diibo iimogonoco deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amihai jeebico nijii nijii momoonidino. Toono amihaiti civohogoro finijitihii. Fafucuvaaciviro #ma ajashutinoo icahicacuuno toono nijii nijii idiicano.

7

Sifi Imitico Needino. (Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachijii amihaiico bu Moocaani amihai imiti needino. ² Toono amihai sitaaco menehicabadiro bu amihaiico moonijibo, bu oono amihai sitaaco mohovicahicaneriro amihaiico oovicijibo. ³ ¿Jaabo millii bu dinahabo aallifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaallifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro? ⁴ Jaabo #joho dihaallifaño cutuucima idiicaabo, ¿millii bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaallifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaallifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aallifaño iicano beevagayico dñiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amihaijaagovi emecafotomoro amihaiico dedaahenidimo. Bu amihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano. (Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amihaiico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miiro idilluubo gaayicifhi, bu iguiinoobo atyimefhi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amihaiti amihai seemeneque maahuco idillusumi guuisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacijirumo? ¹¹ Miiro amihai mihimifitirumo iiminocoro amihai seemeque mahacinoco magajahi. ¡Jaanegui imi amihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

† 6:26 Moocaani

¹² Jaaneguiiha am̄hai sitaama imino mihica oono am̄haima diito imino iicanoco mihimogobadi; M̄iro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jīhai Aamiji.
(Lc 13.24)

¹³ Ijene jīhai aamjiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guivefaño asatyono jīhai aamiji guiraahi, jīhai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jīhai aamiji, bu fiivojaa asatyono jīhai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño m̄dimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.
(Lc 6.43-44)

¹⁵ Am̄hai ifico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito am̄haijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifiirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; m̄iro mijoho baacuco jaanoti icitatihi, bu añaajeque jarimohoti icitatihi icano. ¹⁷ M̄iro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitih.
(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojibo, Aivojibo, eneehicamo niquejefaño feejitih. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojibo, Aivojibo, m̄hai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi m̄hai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi m̄hai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Am̄haico uujoho gaajatih. Uuti buhigovi miminifoto am̄hai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.
(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho ononoco uguubuuboro uujoho onoobadi omoonibo, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicucinumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho ononoco omoonitibo agaajatiibobadi jiniigaibaahohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu ijibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauhi, ²⁹ fariseomibadi icatiibo, aivojibo mityama iicaabo iicanicibadi ijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu toba: nijequeti iniiuuboco sihidi miyaminaa bucasuhi.
² Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo idiimogohachiiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro. Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuuihi. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difiico dihiifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiihaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiibo Cojiminaafico.
(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiiibo diibojaago asauboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiiibo, tacojiminaafi jaahe idasuno icahi aiveneri isifañiiibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojiiibo iimusuuhi: Aivojiiibo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacojiminaafi ibuheetequi. ⁹ Miiro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiiiboti icahi. Jaamoti saafiico: Difo, unuusumi fooniciiibo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saaniciiibo. Tolliro bu tacojiminaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavoniciiibo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro amiihaico neehi. Paryi Israael cuumiminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetihii. ¹¹ Amiihaico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamijjaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañicafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojiiiboco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicojiminaafi buheecuji iijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuuihi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududicuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiiuuugoro ticovaugo diitoco ejeevuuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihiiicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiiñaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icahi moniinovahañooco, bu moguihuvahañooco icano.

Jesuma Ufuujirumo.
(Lc 9.57-62)

18 Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuuaivi ifatyequi. 19 Jaanaa Moise tajiiba gaa-jaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jibogominaafi, ma uu-joho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

20 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihi-icunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho iinigaico conoovi isucarujirumaño chahahi, nooboro.

21 Jaadi bu saafi ijibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojibo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi icidihiiica, nooboro.

22 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu Sicutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ijibogominaama. 24 Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituu-rahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. 25 Jaanegui ijibogominaa diiboco aaicusuomoro nuuhi: ¡Aivojibo, mihaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

26 Jaanegui iimusuuho: ¿Collihi mihiguetehi? ¡Ajashucani amihaai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuoro iguibuhubaco iibaubo, bu imuuaico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. 27 Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nu-umo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jaabo onogoomuuaivi Gadara jiinjevi ifutuubaaca miimisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mihainooba toojiri feehicautih. 29 Jaamisi asaasumiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mo-jaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idasunisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

30 Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iiguomo; 31 Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluuhi: Mihaico buhigovi agañijhachijji, jaatyo faafaimifaño mihaico gallu, noomoro.

32 Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fu-uhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

33 Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinuumoro cuumijaago ufuomoro jibugutuuhi tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. 34 Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, iijinijeti buhigovi ifeequi.

1 Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuuhi onogoomuaavi iicacuumi iicauhigo. 2 Jahi diibojaago sivaumo saafico idino isifañiubo icigaijefaño siuciniuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

3 Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. 4 Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihica imiticani mehesamaahi? 5 ¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuuhi onono, gañivoobo diigo onono? 6 Enecau bu amihaiico #fusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifi-ivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino isifañiuboco nuubo: Gañivoobo dicigaijeque dñicibo diijajaago fuucu, nooboro.

7 Jaasumiro idino isifañiubo icigaijeque icuboro iijajaago fuucuui. 8 Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguumo. Jaamoro Moocanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

10 Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaaumoro Jesu jibogominaama icaubo cojivi casicamaaivauhi. 11 Jaanoco fariseomi aatyimeumoro jibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

12 Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. 13 Enecau mofoomoro jino Caatinahaamefaño jilli ononoco magaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeeçivo asimico magaiçaumoro mejeecivonoco. Miïro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatih. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaignicinaaca dita aigahicatihi? noomoro.

15 Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticicafotodihivi idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

16 Miïro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. 17 Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivo-faihuco eedeejutafaño ficutatihi. Jaanoti tolli moomoniruva tujutaje jeruca-maaijirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafihi, nooboro. Jilli

Jesu nuuhi eedeejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududiciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiom iavojobo agaseuboro diibo imegavi ajavuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiiro gujivecuuhi. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri sino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agaŋiivuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaagoro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. ²¹ Jilli igaaachehujinibaco ududicineriro: Buheeji, noogoro eesamaaihicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafeteŋi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuuhi.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojobo iijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco digoco iciqui iigaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicinoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino mero gujivetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi. ²⁵ Jaaruna Jesu diitoco jahisivi ihinusuboro faŋoojavi ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gaŋiyciui. Jaasumiro diigo gaŋiivuuhi. ²⁶ Jaano paryi toojiinjeri gaajacatuhi diibo tolli omoonuono.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

²⁷ Jaabo toojati ihinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi buca-siui coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jih iavojobo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallino iminutuui. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedicahi mihaiŋoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omoonuonoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesujaago ihimaatibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agaŋiudi jari diibo ihimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihid ijabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gaŋihicahi, diito aivojobo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani auyi ijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano.

³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa m̄idihi diitoco #icijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciuho, iimitino ijimico buhi igañihicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacobo onoo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacobo onoo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiom̄i iicatimo jiinijejaago mefeedinoo, bu tolliro samaritanom̄i cuumico majaaveedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuui, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buhetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Am̄ihai jilli ticovono jino mityaco magaayic̄ihi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nih̄bamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco j̄ihaiguiha masatyedino icano ivi id̄ijacoro masatyo sajaacoro caamoojaco. Bu t̄ihaipaajebaco, queseibaco icano masatyedino. M̄iro dudicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo am̄ihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeeb̄i icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachij̄i diitedi mejeevesu toono sajeeb̄i ica dilluco. Jaanoti iimogotihachij̄i toono sajeeb̄i ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu am̄ihaico agaayicigotihachij̄i, bu uguubugotihachij̄i icano, toojati mihinomoro tuucuumiti mihinomoro am̄ihai t̄ihaiñoguiino jiinico diitojaagovi matatacu #babadi iicano. ¹⁵ Miyanotiro am̄ihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihid̄i jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucumije miyaminaa janaaniv̄i.

Ij̄ihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino am̄ihaico galluui oono ovejam̄i jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaic̄inico oono jiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nim̄ihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, am̄ihaico miyaminaa acij̄i aivojito usenefaño. Jaamoro am̄ihaico aam̄ijimo sinagoga-janofaño. ¹⁸ Jaamoro am̄ihaico satyeyimo taj̄ibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihimaahi diito judiom̄i imefeenevi, bu judiom̄i iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo am̄ihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino.

Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebifañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi icajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi isemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseme caanimijaagovi isifiiratomoro chuumsujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saaji amiihai paryi Israel jiniije cuumeri mofoomo tuucumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miïro cajaanii ijibogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeecivominaafi ihaivojibo janaanacivi jeevatatihi. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo ijibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeevovominaafi ihaivojibobadi iicacuuneri icano. Miïro iijaminaa aivojibo icaruuboco ijimi aivojibo neehicamo, imi fi jaana, çmilli iyotoco?

Miico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miïro chahano aivo otoovono agaa-jaciratino, bu chahano afatanicino gaajaciratino iicano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amiihai cuuje eseseehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaufimoco. Jaarumo ijeebico gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idibocoro mihigui allio ifiico agaicauboro, bu tolliro ijeebico cijigaifaño iguijenjiruuboco.

²⁹ Miïro miimisiici jooimisico sajehegayiriro manaajenicahi. Jaarumisiti saafiba guijevetatihii amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miïro paryi amiihai nigai jeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miïro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesu cristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditii imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaamoditi, bu ufucu uujoho tuunamaajii Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiniijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihii moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miïro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iiyaa-jaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanacivi caanico, seejico icano agaijibo tatyahé iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanacivi agaijimo tatyahé iicajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano esecinibo tadyojicuti ofootibo tatyahé icajitihii. ³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

*Ijaadaco Magaayicijino.**(Mr 9.41)*

⁴⁰ Moocaani iiji j̄ibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo imihuseneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyhacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco siicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11*Jua Nitiminaafi Agalluumo.**(Lc 7.18-35)*

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ij̄ibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi j̄ibogoooro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhii Cristo imino mooniboro efעהicaunoco. Jaaboro saatohoti ij̄ibogominaati galluubo Jesuco ifeeciitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ij̄joho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mij̄ibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mij̄ibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, ij̄gotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachufetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idaasumo j̄ibogocafetehi taajasuj̄ibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amiñhai memeeçituuhi sicañhigo iicahigo? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba iguibuhucinibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco j̄iciniboco? M̄iuro amiñhairyo magaajahi iminoono ij̄icinimo aivojito iijanofaño icafihii. ⁹ Ji, ¿jinejeque nacu memeeçijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniciivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo:

Uujoho taj̄ibogominaafico tahimegavi galluuhii, dihimega j̄ihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaanobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicaumo icano. ¹³ M̄iuro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise taj̄iba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachij̄i, m̄iuro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amiñhai nohojima mihi-camo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Ji, jilli fine oovicihii oono seeme anaajenicahisafaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicinifbadi; ¹⁷ Amiñhaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mij̄ibaiminitihii, bu idaasu masinoco amiñhaidi mamasivacuurahi. Jaarunofaño mataatihii, noomoro iicanibadi jeevamo. ¹⁸ M̄iuro Jua

asaaboo aagafiiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amiihai uco: Machuffiibo, aduffiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehe omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.
(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihiiabaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ jdaasucaniji ijoho Corazin cuumi! jdaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miïro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amiihaifeenevi eheetavocafetehehino mitya iheetavocafuturuva, siicije imitico jeevesucujirumo. Jaamoro ifusucujirumo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaaniciivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiiyicicafeteji, noonoro deesicinahi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miïro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiinijeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.
(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojiiho, bu jiinijeo Aivojiiho icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaajaminaaditi, bu jijehesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeebiiha iicamocoro diifusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyanotiro aivo miihaiñooba Illico gaajatih. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatih. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryicino amiihai amiihai ducicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujoho jaguisisiqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujoho atajiiibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebii isicunoco icano. Jaamo amiihai jeebiiho majaguisisujinoco mahatymehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiiibano, sihidi jeevatih isaty, bu amiihahallivi ificuuno aivo ijeevesutih icano.

12

Ijibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi i gooboro feehicauhi. Jaanaaca ijibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijibogominaa jaguisifucu eheetavusutatinoco ducicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatih safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miïro

Moocaani iijafaño ufuuboro machuubo jeeçivo imimaahunoco, miijoho amachutaturunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujiturunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memeeçihicatihi, sacerdotemi Moocaani iijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicaninoco? Jaaruno imiti icatinoco. ⁶ Miïro amiïhaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaançivi ejeevano. ⁷ Miïro amiïhai magaajatihi Caatinahaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeeçivonoco imogotihî, onoonoco. Miïro toonoco magaajaruva oono milli imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miïro uujoho Miyaminaafbadi Ifivuuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuui. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere iffurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimugumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuihi: ¿Nacu cajiatyo amiïhaiti saatoho amiïhai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacaturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miïro miyaminaafi oveja janaanici jaaducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino momooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tsumiro imituuhuse saanaagohuse icabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasiuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicauhi. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeçivominaafi uujoho icibo. Jaaboco uujoho agaijiboro diiberi imo imo icaabo. Diibohallivi tagajaco ficuji. Jaabo uujoho miyaanero udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitibo, coovadiinamaajitibo icano. Miïhaiñooba ihimaaco guubujitihî cuumino jiihaiñovi. ²⁰ Aivo gañicafetejitino buiga miivi iquisivurunoco, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturunoco. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jiinije miyaminaa diibocoro esicinicuuji, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaallino aatyimetibo, ihimaatibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuui. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuunoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji mi-nooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenene icatinoro goovano

finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? ²⁷ Miiro amiihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebub mityari buhi agaiiino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachiji, miihoho nacu oono amiihai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igaiihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amiihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amiihai agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo iijafaño ofooboro inehejeque dumiicijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisitiboro inehejeque dumiicijiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitih. ³² Jaabadiro bu cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitih jiihchallivi, bu ufucu siihchallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.
(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicahi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi.

³⁴ Jiiinimomi cuumi mihicamo? ¿Milli bu iiminoco mihiiamaajirahi, imitaminaa mihicamo? Miiro iiji iimaanacih ijeebifaño agahaficinoti. ³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanacih iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanacih ijeebifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiiamaahicanehejeque. ³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco numo saatoho fariseomoto, bu Moise tajuba gaa-jaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miiro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo jiiinije ciidifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agallunoco diitoco Jonas jiiibugusumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiiinije aivojigo gañiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa

imitico emeeciidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiiinjetei saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miiro Salomon janaanivivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehedeji ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefihhi, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefibo sahuse juugahuseti miimisiiici idiino aivo diibo janaanivivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanivivi aivo imitino minifetefihhi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahiiica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaaqui omoonimo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jiiibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jiiibuguuboco: ¿Miiijoho taaseeji, miiijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro jiiibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miiro cajaanotyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuaijinivivi casivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivivi sihidi miyaminaa iigaivuuno iijeuneguiiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiiinigaiibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jiiibeguehicaubo siinovivi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaaumoro faayisujenuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jiiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinuuno miyaadi jiiinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneri chuucuuuno abacooovautimaño fiigatyuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariiimihoonofeenevi. Jaano ijariiimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macanuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiiinjehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amiihai nohojima miichahachiiji, nooboro.

Milliti Siinovivi Oovicubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui jiiibogominaa diibojaagovi asaaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihiiica miyaminaaco siinovivi ooviciboro diibeguehica? noomoro.

11 Jaanegui iimusuubo: Amiihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. 12 Miiro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi icaruno dumiiticiicafeteji. 13 Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehicahi, atyimecuurumo atyimetimobadi icahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicathi inohojima achahamobadi icahicaneguiiha. 14 Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amiihai fine muguubuji. Jaarumo magaaajititahi; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijititahi. 15 Amiihai jeebino ucuhufunuutu-cumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallinero manihicinahi, ihaallinero atyimetimo iicaqui, bu inohojinero guubutimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujohe ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

16 Jaanoti naha imicani amiihai mihicahi amiihai aallinero mahatyimemaño, bu amiihai nohojinero muguubumaño icano. 17 Miiro jino miyanotiro jino amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amiihai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amiihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubutimoro, bu aatyimetimoro guijevecuuhi.

Jesu jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. 19 Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miiro iji asaaboro ijeebifañoti icicuuhi ijeebifaño jibogoco abasucuurunoco. 20 Jaanoti guisihallivi aifuuno onono onono jibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. 21 Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño guenenene icatino. Miiro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiihevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. 22 Jaanoti jariimihonofeenevi abasuuno onono, onono jibogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifihhi. Jaano paryi jinehejere tojibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. 23 Jaanoti naha iimino jiiinjehallivi abasucafutuuno, onono jibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onovasumo. Jaamo saatohe jeevahi onono ciendiyiva sayi ifiivuuno onovabadi. Jaanoti saatohe onono sesentadino onovabadi jeevahi, bu saatohe treintadino onovabadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

24 Jaadi bu Jesu jino siino jibuguuhi siinovi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi onono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasu-unobadi. 25 Jaarunaaca paryi cigamaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahu abasujeuboro fuuhi. 26 Jaanaaca itrigo ifiivunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhhi. 27 Jaanegui ijeevivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuuhhi: Aivojiboro miiro faguifaño imino toogaiñooco basuuhhi. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. 28 Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihhi, nooboro. Jaanegui ijeevivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro

* 13:23 Jino miyaavogoditi ijibogono.

toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrigohiibaimaryo magaijucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanociro jusihi. Jaadi dudicamaajeminaaco tajibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cijigaifaño mijigasui. Jaadi itrigoco icimoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² Miño jaagai paryi fanoova toonoguiinovi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaanivivi iminifotohoro imohodiho minifotonicihi. Jaaho aivo aashutimaño joomi agahafomoro asaamoro ihaafenevi iicuvanichi, nooboro.

Levaduraguijivi Ohoovicino.
(Lc 13.20-21)

³³ Tolliro bu siino jilli ohoovicuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minocci, sano icano oovodino harinaco icigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecafotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciro Eneehicauno.
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi ooviciboro jibeguehicauhi, siinovi oovicitiboro jibeguehicautiibo. ³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuboro acaatinuono imiyacafetequi: Siinovi ohoovicinofenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiiinijeque ifivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jibeguehi Iimitino Ñaavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojago ijibogominaa ifitivuumoro diiboco dilluui: Mihaico diibogo oono iimitino ñaavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miño iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onono jiiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onono Moocaani aivoji seemeti onono. Jaanoti iimitino ñaavahu onono iji seemediti iicamediti onono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onono ufucu jiiinije ifnijinoti onono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñaavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiiinije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihicahachijiji muguubu.

Nihibami Jiiinijefaño Toovono Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiiinijefaño afatanicibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojuciviro siino toonoviro fatanicichi. Jaaboro imo imo ofoboro paryi inehjeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiiinijeque naajenicichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenicahi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafuucudi ificiminaa jiinigaibaahohallivi isi guiyicinicahi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifimoco jiiibainoñaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinicimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijiigaifaño gañijimo, tahigo atacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magaajahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Jihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miiro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jiiibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miiro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiibogoco agaajaabo jiiibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujohe ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro ijiiibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo jiiinijevi ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jiiibogooboro fee-hicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoroo neehicaui: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miiro jaani imohobujene dudidamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miiro bu inagomi mihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idimoro icuumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicithi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutiiibo diito diiboco imiyaavuguutineguiiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Jiiibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiiboti icauhi. Jaabo guubuui Jesu-diti. ² Jaaboro iicojiri icaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubu-uhetebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miiro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusu-uhi. Herodia onoo inahabo Felipe taabaco unuuneguiiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicaui; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ifutusumi jiiibaimoco

Herode eheetavuuhi go Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocohacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajefañu Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojiibo Herodeque sihidi idasuvusuuhi. Jaarunofañu Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajiibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajiibaubo Jua nigaico iquitiçiqui çivojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro çijuehi. Jaadi ufuumoro Jesuco jibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenagari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciumoro cuuminoti diiboco bucasuihi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idasuguubo. Jaaboro iguihuvama icamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa diibojaa asaamoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuui, bu miñhaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miuro miñhaima chahano, idinoro jino sahusedibava momaahunu, bu miimisiçiro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajiibaubo ñaavahuhallivi icasçicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeeçuboro Moocanico toonohallivi iimuuuboro toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuubo. Jaanoco diito imiyaminaa ifuui. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuui jiiibañooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluui ihimega oonogoomuavi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocanima ihimaaiqui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaiuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijibogominaa nifaiuhallidi igooboro asaunoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutuumoro: ¡Jaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofañu Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiībo, miyaano iījoho idiicahachiīji taca, tajība bu uujoho dijaa saaqui nifaiuhallidī īgooboro, nooboro.

29 Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegatī iniituuboro ticovauhi nifaiuhallidī īguubo Jesujaagovī ifeequi. 30 Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovauho inifaihufaīño iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojiībo, uco taajasu! nooboro.

31 Jaasumiro Jesu diiboco ihusetī iguiiyicīuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotih̄i? nooboro.

32 Jaadī diitisī imeenegafāño ījicafutuusumiro iguibuhuba llīvuihi.

33 Jaanegui imeenegafāño iicaumo Jesuguiino ememuivuumoro nuuhi: Miyaano iījoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

34 Jaamo imuaico afatyuudī ifutuumo Genesare jiīnivevi. 35 Jaanaa toojīnive miyaminaa Jesu iicaunoco agaajacīumoro paryī toojīnive jiībohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovī sivaumo paryī iguihuvamehejeque.

36 Jaamoro diiboco dilluhicaumo jillī igaachehujiniba nijequegayico idudicītequi. Jaanoco paryī famooro ududicīudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

1 Jaadī fariseomitī saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumitī asaamoro Jesuco dilluvauhi: 2 ¿Millitī dijībogominaa moheetetemihaī jeevamaaje iicabadī moonitih̄i? Miīro momooninicībadī moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

3 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Millitī bu jana amiīhai Moocaani tajībaco mejeevesumoro amiīhai jeevamaajequere momoonihicahi? 4 Miīro Moocaani jillī nuuhi: Diicaani, diiseejī icamoco bocigo. Jaanotī caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. 5 Jaaruno icanaaca amiīhai meneehicahi jillī, miīno caanico, bu miīno seejico icano meneejirahi: Ico acijitih̄i: Miīro paryī tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. 6 Jaamaño tollī onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih̄i. Jillī momoonimaño Moocaani tajībaco jihovonobadī momoonihicahi. Amiīhai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. 7 Amiīhai bañifiraminaa mihicamo. Miīro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jillī nooboro acaatininusumi:

8 Jiicumiī uco jillī ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebiīno uuditih̄i tehesino icahi. 9 Jillī sicamañovī iigaivomoro uco imehicahi. Jillī amiīhai jiībogono, ticovono miyaminaa jiībogonoro iicamaño, nooboro.

10 Jaadī Jesu miyaminaaco ocovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaja: 11 Miīro miyaminaafi iijirī ījicafotono diiboco mihininitih̄i. Jaanotī naha iijifañotī asaano diiboco mihininihi, nooboro.

12 Jaanegui ijībogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomī iījoho tollī onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

13 Jaaneguiha diitoco iimusuuho: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryī ibacoconomaryo agaijuyicīuboro gañiījiibo. 14 Jaafa tahiī iimaamo jillī ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco

s#guehicahi. M#ro ihaall#noma achahaabo sifico is#guruva faamisi#ro ifahojifa#o aquetejirahi, nooboro.

15 Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco m#haico d#bogo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji am#hai tolliro magaatih#? 17 M#ro pary# miyam#naa ijiri ijicafotono moobafa#o feehi. Jaadi mofiti inooni#no. 18 Jaanoti naha miyam#naafi ijifa#oti asaano diiboco mihinihi, ijeeb#fa#oti asaama#o. 19 M#ro ijeeb#fa#oti iimitinoono esamaajene saan#ihi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico #cimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu ba#firaneheje, bu sitaaditi sicama#o j#bogoneheje icano. 20 Jineheje naha miyam#naafico mihinihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyam#naaco mihin#ihi.

Sij#ijeo Miyam#naago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

21 Jaadi Jesu toonoti ihinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano j#ijejagaovi.

22 Jaanaaca Canaan j#ije miyam#naago tooj#ijeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiic#goro: ¡Aivoj#bo, David Iyaachi, uco d#daasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi #daasuno icahicahi, noogoro.

23 Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih#i. Jaanegui ij#bogom#naa asaamuro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu ga#uhusuno modoj#cuti coovadiic#goro saago, noomoro.

24 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumim#naa ovejami imitamobadi icamojagaovi#o galluuh#i, nooboro.

25 Jaarunofa#o diigo asaaguro diiboguino ememu#vovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivoj#bo, uco daamusu, noogoro!

26 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijit#runo iseeme machutaaco udum#icimoro j#cumico aacino, nooboro.

27 Jaarunofa#o diigo nuuhi: Miyaano Aivoj#bo; Jaarunofa#o j#cum# machufih# iguinioti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

28 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa #joho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovovi#o diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Icamoco.

29 Jaadi Jesu toonoti ihinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuajinidi. Jaadi ifabaihali#i ufuuboro cas#vutuuh#i. 30 Jaabojaago sihidi miyam#naa ufuumoro ifutuuh#i diibo icauh#go. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi #gotimehejeque, bu ihaall#no aaty#metimehejeque, bu ih#maatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheeshucaubo. 31 Jaaneri miyam#naa sihidi jabafitehicauhi ih#maahicauteimeheje ih#maauneri, bu imitino ihusene iicameheje imino ihusenema iicauneri, bu #guehicauteimehejeque #gucuuner#i, bu ihaall#no aaty#meutimeheje aaty#mecuuner#i icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mild# Miyam#naaco.

(Mr 8.1-10)

32 Jaadi Jesu ij#bogom#naaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyam#naaco #daasuguehi. M#ro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuh#i. Jaanegui imogotih#i

machutimoco ijanojaago agalluunoco ofoomo jiihaivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miihañooa ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiihai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajiiabaubo imiyaminaa jiiñjehallivi icasiicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocaanico graciaco aciuihi. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuihi. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuihi.

³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaici idino jiiibaiñooco.

³⁸ Jaanoco amachumo cuatro mildimo gaifiimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onocuumi jiiñjejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatinoo Eetavoco Tajiiabahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño igañisuqui dilluuhi: Miihaico niquejefañoono aatyimeratatinoco dihifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvi niqueje tifaiño iicasumi amiihai: Aiguejitino miiro oono niqueje tifaihi, menezifihi. ³ Jaabadiiro bu fucuro menezifihi: Jaachiji imijitifucuro, miiro oono niqueje tifaiño nijama icahi, noomoro. Bañifiraminaa mihicamo, amiihai magajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magajatihi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijiibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatineneheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji. (Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onoojooobavi afatyumo ijibogominaa jabajevevuihi pan añiminaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinioti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihi? Ajashucani amiihai miyaavogo.

⁹ ¿Nacu magajatihi, mehesicinicuutihi oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinihi sahuse juugahuseti miibaaci idinero cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ Jaamo bu milliti amiihai magajacitihi uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añimínaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui ununoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiibo Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onoocuumi jinijevi ifutuudi ijibogomínaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubediti, ¿nacu millí miyamínaa uudití neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitimínaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaamínaaviobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amíhai, ¿míjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Híjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuhi: Imicani diicahi íjoho Simon Jona achi idiicaabo. Míro cajaani miyamínaafi íco jinoooco gaajasutíhi idiiboro Guihirubi niquejefañó iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho íco jino Pedroti momoníhi, guisiyí eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallívi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinoníjítíhi. ¹⁹ Íco uujoho jino niqueje llaveneque acíji. Jaabo íjoho jiijehallívi isisino, bu niquejefañó sisicafetejino. Jaanoti jiijehallívi isinaayuno, bu niquejefañó sinaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijibogomínaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco míhaiínoobaco jibogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoníuhi ijibogomínaaco agaajasuubo Jerusaleví ofooboco quillahuto, bu sacerdotemí aivojito, bu caatinimínaa icamo diiboco síhidi ídaasuno omooníujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mífucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiiha Pedro síhi Jesuco asatyuboro íbauhi: Jaanova Moocaani íco tollí mooníujitírahí, tollí icatííbo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uti buhígovi minifoto íjoho íji idiicaabo. Fine, íjoho uco acasivusuno. Dihe-samaaje Moocaani esamaajebadi ícatíhi. Jilli miyamínaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho ijibogomínaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajevemere tadyojicuti isaaqui ifico ídaasuno omooníujinoco íguitimo.* ²⁵ Míro ifico agaijimo ifico mítasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico ímítasumo ifico taajasuji. ²⁶ Míro saafi miyamínaafi paryí jinije busumíjeque gaayíciuruubo. Jaaruubo íjeebíco ímítasuruva, ¿nacu millítí ímíjiruno? ¿Nacu mínoodino fine miyamínaafi íjeebíco itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Míro uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosíma, bu itoomomínaama icano. Jaasumi paryí famoovaaco iticovocivi jaadujíibo omooníhícanéhejeque. ²⁸ Míyanotiro neehi: Jino ícamoti saatoho guijeve-jítíhi uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo íhavojíri asaaboco aatyímetimoro, nooboro.

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque diiíbo tadyojicuti disaa.

17

*Jesu Ihaivojiri Asaano.**(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memeecebadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masii nijeganoco migaaci, saga idiino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaano ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jiinjehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo miiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeeurumo mihaiñoobaco atyimeciutihii diiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaiti iniiuhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijevebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. ¹² Jaarunofaño amiihaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruuboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

*Jesu Buheesuuhi Sicafefi Jima Icauboco.**(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihii, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, mihachuta fine amiihaico jaabicuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihibauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijibogominaa ijeevadi Jesuma ihimaamumoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana mihai diibo imitino ijico buhi magañitihii? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amiihai miyaavogo aajashumaño. Miyanotiro amiihaico neehi, amiihai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico menezirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro.

Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amihaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijevejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiiinjeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafbad i Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji.

²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Amihai jibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitih? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jiiijinije aivojito mico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatih.

²⁷ Jaarunofaño mihaiñooba miditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo difiigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco diicibo iijifañoti nihabajequedici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogominaa asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ifcuuboro nuuhi: Miyanotiro amihai nahi, amihai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijiji niqueje aivojifaño mefeelijitih. ⁴ Miho niqueje aivojifaño imiyaabo icajiibo oono guinov i fifico iminiyuuboro jiiise seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicih.

Imitifaño Mahaquetejiruno Nihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniiusuno. ⁷ Jiiinjeminaadi imitican i cano miyaminaaco imitifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idasucani icajiibo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañisuhachijiji quiticibo sihi gañi. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifnijitino cijigaifaño agañicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañisuhachijiji toohaalliico buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno idi

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idineriro buhi magañitahi mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimimaryo diicaabo cijigaifaño agañicafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saathobaco mitimejetasudino. Mïro jino amihaiico neehi: Mïro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahiiivaru Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi.

¹¹ Mïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco milli mehesicinïhi amihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacufine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanicivi. ¹⁴ Jaabadïro amihai Caani niquejefaño iicaabo† imogotïhi jitoti saseba imitanoco.

Jilli Mïno Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachiiji diiboma ïro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachiiji diiboco dimijicarucuuhi. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachiiji sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idïmo onoono imino igaaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachiiji Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachiiji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafo mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amihaiico neehi jino jiiñejhallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitïhi. Jaanoti bu jiiñejhallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafetëji.

¹⁹ Tolliro bu jino amihaiico neehi: Jino jiiñejhallivi amihaiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachiiji Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji. ²⁰ Mïro miimisiici tamomofeenedi igavomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluuhi: Aivojïbo, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifococi idïno ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeevivominaafi Imuguutïhi Sifiico Eperdonauoco.

²³ Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojïbo ijeevivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovabaaca diibojaa sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco.

²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojïbo tajïbauhi diiboco inaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeevivominaafi ihaivojïboguiino ememuïvuuboro ihaivojïboco neehicauhi: Aivojïbo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha ihaivojïbo diiboco ïdaasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi.

* **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eenejiruno. † **18:11** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ‡ **18:14** Moocaani

28 Jaabo diibo ijeeçivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyimeuteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco mîdino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

29 Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuivvuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

30 Jaarunofaño diibo: Jii, nootiibo ufuuboro diiboco civojafaño jiihacuui paryi diiboco ajaadutinohachuta. 31 Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiboco paryi jiiibugutuumo.

32 Jaaneguiiha ihaivojii bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeeçivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. 33 Jaabadiro bu iijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. 34 Ihaivojii bo sihidi isifiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamusuqi paryi idebeque ajaadutinohachuta.

35 Jilli nooboro Jesu imivusuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo amiihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebii maryo meperdonatihachiiji, nooboro.

19

Jesu jiiibeguehi Gaigooço Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

1 Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiinijeti. Jaabo ifutuuihi Judea jiiinijevi, Jordan teehiti baagovi iicajiiinijevi. 2 Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

3 Jaanaaca saatoho fariseomioto asaaumoro diiboco dilluuihi iifurumo iimitinofaño diiboco igaiiisuqi: ¿Nacu fine tajiiibabadi imijiruno mîno taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

4 Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño onoonoco memeeçihicatihi? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuihi gaifico, bu gaigooço icano. 5 Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafibadiro minifutucuji, nooboro. 6 Jaamaño miimisiici icacutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli iicamaño miyaminaa dugaacucuujitihi Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

7 Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi mîno taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqi? noomoro.

8 Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebii maño Moise tajiibauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. 9 Jaanoti jino uujoho amiihaico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooço iicibo ajeva imitico ichi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugooço ataabavaabo ajeva imitico ichi, nooboro.

10 Jaaneguiiha ijiibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihiiica bu mataabavajirahi?

11 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. 12 Miiro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicicubadi taabavajiiibo unuubadi icanicichi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinichi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicichi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco gaayicigomo jaafa gaayicichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño ijibogominaa ibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

14 Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine mihibano. Miuro niqueje aivoji seembadi iicamono, 15 nooboro toseehejhallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Jaanaaca saafi sicafehi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi ujoho ifinijitino fiivoma icauqi? nooboro.

17 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collihi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idimogochiiji tajiba onobadi diica, nooboro.

18 Jaaneguiiha sicafehi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, 19 diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaijibadiro, nooboro.

20 Jaaneguiiha isicafehi nuuhi: Seemenetiro ujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. 21 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idimogochiiji, foobo paryi dinehejeque naajeebe idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

22 Jilli unuonoco isicafehi uguubuuboro idaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

23 Jaaneguiiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

24 Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihihi sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

25 Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

26 Jaaneguiiha Jesu diitoco emeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

27 Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojübo, miuro paryi mihi monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mhicaji? nooboro.

28 Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi ujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo tahimi aivoji icagahallivi acasivoodi, bu amihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. 29 Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu ijiinjenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. 30 Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejevamo iicarumo ufucu guinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejevamoti minifeteji.*

* 19:30 Griego ijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji.

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

1 Miiro niqeje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. 2 Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. 3 Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatothoco ticovono goohasiri iicamoco. 4 Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaaduji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. 5 Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi. 6 Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatotho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. 7 Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miihoho miihaico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* 8 Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. 9 Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufu-umoti. Jaamo iticovooativi gaayicuihi safucuo jaadadinoco. 10 Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovooativi gaayicuihi safucuo jaadadinoco. 11 Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: 12 Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miihai ticovoviro daaduihi, miihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguuatatacota majaabacimo ticovoviro, noomoro. 13 Jaarunaa abajaabo saafico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitihi. Miiro iijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. 14 Jaaneguiiha jino dijaadaco diicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. 15 ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu iijoho diimogotithi uujoho iimihuseneque? nooboro. 16 Jaabadireji jisumi oono guinovi iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinovoti minifeteji.†

*Siino Bu Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.**(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

17 Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo iijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuuboro nuuhi: 18 Amiihairyo magaacuuihi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaaifibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guivevefaño ficuji. 19 Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti guivevefañoti siino buheeteji, nooboro.

*Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.**(Mr 10.35-45)*

* 20:7 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduji, onoonoco. † 20:16 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro guiramo cuuhuvacafeteji. Jaarunofaño miidimoro nanicafeteji, onoonoco.

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaugoro Jesuguiino memuvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiiba dihaivojifaño jitisitaseemenetisi dihufo-covi icasiivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amisi magaatihidi midillunoco. ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.†

Jaaneguiiha diitisi: Jihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihi, miyaano amisi jino idaasunofañodi mafatyebi.§ Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyto idimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhinanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocovauboro nuuhi: Amihairyo magaaaju-uhi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihi. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitihidi. Jilli roovi amihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amihafeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jjoonoti iicaqui. ²⁸ Miuro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeeceivequi saautihidi. Jilli uujoho ejeecivooboro saauhi tafico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Miimisiici Aatyimetimisiko.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi.

³⁰ Jaanaa jihaijiniri miimisiici ihaallinoco ifuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico ibauhi illivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amisiko omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojibo mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaallinoco dudiciuhi. Jaasumiuro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ijiibogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva.

† **20:22** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco. § **20:23** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco.

³ Jaanoti cajaanoyohacho amáasico: ¿Milli? onohachijji, Mohaivoj#bo eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivoj#bo dijaa saahi, oono sicujeeb#ba icaabo, burrahalliri gicini#bo, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ij#bogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi moonuhi.

⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuuihi.

⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicamo igaachehuneri j#haico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri j#haico jeebuuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaamo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivoj#bo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivoj#bo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusalle cuumifaño #futuudi paryi tuucuumi miyaminaa #naavuuihi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿M#joho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiniije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuui.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuihi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusubo. Miyaminaa nih#bamico ubu-unanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nim#humico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: M#ro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco am#hai nanim#naa iijatiro miminiyuuihi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saamo aatyimetimeheje, #gotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatinim#naa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivoj#bo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuihi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuihi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: J#hi, guubuhi. ¿Nacu am#hai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitih#? M#ro jilli noono: I#joho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumi-jaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Faijahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuihi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco j#haij#niri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacujitih#i, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ij#bogominaa sihidi jabafituuihi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli: jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro am#haico neehi, miyaano miyaavogoma mhicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mhicahachijji jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu j#baico meneejirahi: Jinooti eedeenenere muuifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabad#ro bu paryi#cino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachijji magayiciji.

*Jesu Mitya Iji.**(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saamo sacerdotemi aivojito, judiomì quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachijii amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuihiti? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuihiti, munuuruva, mihaico: ¿Collihiti janabuu mimiyaavogotihiti? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, mihaico miyaminaa moonijirahi. Miuro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatihiti, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitihiti jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amiihaidi jino milliti? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco dicitico, nooboro.

²⁹ Jaarunaa illi iimusuhi: Chahano, imogotihiti, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi icituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihiti. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuhiti? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaajii amiihai imegaviro. ³² Miuro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico jibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihiti. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecurumo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutihiti, nooboro.

*Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.**(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi kuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco itemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovano anaamucuuhi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuihiti guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro mooniuhiti.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bocigujimo, nooboro.

³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiiho. Masii magacaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicahui, noomoro ³⁹ diiboco agaayicumoro tofaguuti buhigovi asatyumoro

gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañooco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memecihicatihi? Miro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gaññhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihhi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amiñhaiditi Moocaani ihaivojico dumitiñcijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onoobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaiji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyñcijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco saayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajamaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuuboadi. ³ Jaabo ijecivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihhi asaanoco.

⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuuhi. Tañiivimico gaisiraicisucuuhi, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuuhi ijibaiminivacuqui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihhi. Jilliro sihigueheje focciniumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeevivominaaco agaayiciumoro ahaamiumoro gaicaauihi. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiratuboro isoldaomico galluuhhi diito gaicuuminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasiqui. ⁸ Jaadi ijecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihhi. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jñhaiñeri mofoo mahatymemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijecivominaa miya jñhaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuuhi.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiboco.

¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototiboro? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutihhi.

¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

¹⁴ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

¹⁵ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

¹⁶ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

¹⁷ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

¹⁸ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

¹⁹ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

²⁰ Jaaneguiiha ihaivojibo ijecivominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneyeque icano. Jaamoro buhigo icivohigo

* 21:44 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

magañhi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Mhiro sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti muidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inusuqui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, mihihi magajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jiihaico dibeguehicahi miyaminaa ihiimaanoco jeevotiboro. Miyaminaaco jilli jeebatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiha jinooti mihaico dinoo: ¿Naa idi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitinofaño magañhisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Mijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomito fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonichi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiboro ochoomohachijji, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi mihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiboro guijeveuhi. Jaaneguiha inahabo ifibaijigoco icuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco icuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryi imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobunati bu diigo tolliro guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumano, noomoro.

²⁹ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusuuhi: Amihai aivo magajatihi Caatinihaame onoonoco magajatihi, bu Moocaani mityaco magajatihi icano. ³⁰ Mhiro iguijevecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajenicjitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niqejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amihai memecitihii Caatinihaamefaño Moocaani amihaiico onoonoco? Mhiro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojibo icatino, ubuheeme Aivojiboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafiituuhi ijibegueri.

*Ibocima Iicano Tajiba.**(Mr 12.28-34)*

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuhi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dillu-
uhi: ³⁶ Jii bogominaafi, ¿cono aivo tajiibati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivojii bo Moocaanico gaiji paryi di-
jeebii maryo, paryi difii maryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro.

³⁸ Jino aivo ibocima iicano tajiiba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu
aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro,
noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa
jii bogo tanoocinihi icano, nooboro.

*¿Mii joho Iyaachi Fine Cristo?**(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluui: ¿Milli amiihai
mehesicinihi Cristoditi? ¿Mii joho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani
Gaijafeenedi iimaubo: Tahaivojii bo, nuuhi? Miuro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaivojii bo Moocaani nuuhi Tahaivojii bo Cristoco: Tamiyanaagonovi
casiivo ditihaiguino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David iicaruubohacho
diiboco: Aivojii bo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco miihaiñooba ajashuno iimusuuhi. Toonotiro ivi
miihaiñooba diiboco ajashuno dillucuutihi.

23*Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.**(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

¹ Jaaboro Jesu ijii bogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono
fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiibaco magaajasuhicano mityama
mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³ Jaaneguiiha amiihai diito onoonoco: Jii,
meneehica. Jaamoroo diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi
mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miuro sihidi
jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo
diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro
fanoovaaco moonihicamo. Miuro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu
ihusequejehenhallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiba
onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaahicamo fanoovano
janaanicivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoroo bu imeguehicamo
jii baimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño miya
icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa
aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa,
onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiihai mihimeguedino amiihaico miyaminaa: Gaajaminaa,
onoonoco. Miuro saminaaro amiihai idiiboro amiihai gaajaminaafi Cristo.

⁹ Bu jii ijehallivi miihaiñoobaco: Caani, menedino, idiiboro amiihai Caani
niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiihaico saatoho: Aivojii bo,
onoonoco. Miuro idiiboro amiihai Aivojii bo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo
amiihaifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Miuro: Uujoho sihidi jeevahi,

onoobo guinonícafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatíhi, onoobo sihidi jeevano miníyucafeteji.

13 Jaanoti ídaasucani amíhahi fariseomi, caatinímínaa ícamo mihicaji. Bañífíramínaa mihicamo. Míiro amíhahi níqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jícafototímo ícaqui. Bu amíhahi míjicafetehicatíhi, bu íjicafetejírúmo mójicafutusuhicatíhi ícano.

14 Ídaasucani amíhahi fariseomi, caatinímínaa ícamo mihicaji. Bañífíramínaa mihicamo. Míiro gaigoomi íbajíto ícamo íjanoo mudumítíicíhíhíhí. Jaamoro jillí ífúrumo Moocaañima guenene mihímaahicahi. Jaamaño amíhahi aivo guiraano mahaamícafeteji.*

15 Ídaasucani amíhahi fariseomi, caatinímínaa ícamo mihicaji, bañífíramínaa mihicamo. Amíhahi jíiníjeneri, muuáñíeri ícano tehesino mihígúehicahi saato hoco mihícimoro amíhahi íjico míjibegúequí. Jaamoco mahatýimesumi aivo díitoco amíhahi ímití janaañicíví meheetavehicahi chíjigaífaño ífeequí.

16 Ídaasucani amíhahi mihicaji agaajatíno jíibogomínaa, aatýímetímo síigomínaabadi mihicamo meneehicahi: Saato ho temploja momofañodi: Aivo míyaano, onoono, toono sihidi jeevatíhi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo míyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi.

17 Gaajaticanimo, amíhahi aallínoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo ímíyaano, oro, nacu ítemploja íhoroco Moocaañidi íimibachuno?

18 Tollíro bu meneehicahi: Saato ho jeevíojícífañodi: Aivo míyaano, onoono sihidi jeevatíhi. Jaanoti naha tojícífaño ícano íjeevíofañodi: Aivo míyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. 19 Gaajaticanimo, amíhahi aatýímetímobadi mihicamo tollí meneehicahi. ¿Cono nacu aivo ímíyaano íjeevívo, nacu ífající íjeevívoco Moocaañidi íimibachuno?

20 Míiro tojícífañodi: Míyaano, onoobo, bu tojícífaño ícanomaryo bu neehí. 21 Jaabadiro bu templojafañodi: Míyaano, onoobo, bu Moocaañi toojafaño ícaabofañodi bu neehí. 22 Jaabadiro bu níquejefañodi: Míyaano, onoobo, bu toojefañó Moocaañi aivojé ícagafañodi neehí, bu togafaño ígicíníbo Moocaañifañodi neehí.

23 Jaamaño ídaasucani mihicaji amíhahi fariseomi, caatinímínaa ícamo. Bañífíramínaa mihicamo. Amíhahi Moocaañi onoobadi díiboco paryí mahacíhíhíhí mentahíibai aamenegayímario, bu anísíibai aamenegayímario, bu comínohíibai aamenegayímario ícano. Jaarumo tajíbatí aivo ímíyaano onoonobadi momooníhícatíhi. Jaano jíno toono ímí íca, ídaasugo, míyaavogo ícano. Jínooco aivo momooníjírahi sanoocoro momoonínoguíinodi síino jeevesutímo. 24 Amíhahi aatýímetímobadi mihicamo saato hoco mísígúehicamo jootobaco magañímoro guiraaruubo camelloma mafaayíhíhíhí amíhahi jeebífaño.

25 Ídaasucani mihicaji amíhahi fariseomi, caatinímínaa ícamo: Bañífíramínaa mihicamo, guiríhillunoco, butajeneque ícano allícoro mínítíhíhíhí. Jaarumo amíhahi jeebífaño sano nanívaríro magahaficíníhí, fanoova ímogorí magahaficíníhí, ícano. 26 Fariseomi amíhahi aallínoma machahamobadi mihicamo amíhahi jeebínoo mínítí ítíconí oono guiríhillunoco, butajeneque ícano fañooco mínítínícíbadí. Jaadí jari bu amíhahi allíomó ímítejé.

* 23:14 Sahaamefaño toversiculoco ficuutímo.

27 Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañiifiraminaa mihicamo, ciihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miuro alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficiníhi. 28 Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebifaño sano bañiifiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

29 Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañiifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaaivi ciihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa ciihojinoco. 30 Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai šiicije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumbadi mihicaujitráhi, noomoro. 31 Tolle monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaajasuhi. 32 Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemihai iticoniunoco.

33 Amiihai jiiinimomi, jiiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataa-jaji ciijigaifaño agañiijinoti? 34 Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jiiibogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. 35 Jaamaño amiihaihallívi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miuro amiihai diiboco magaicaauihi templojafaño iimimaño, jeecevomaño icanofeeneo situvi. 36 Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallívi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallívi Taahi.

(Lc 13.34-35)

37 Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaucuumi, bu Moocaani amiihaijaago jiiibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamíhi. Jaanoti uujoho fahiijivaro imeguehicahi tuucumi seemeque tajaagovi iigaiyicínoco oono catava iseemeque ijjecuguiino iigaiyicinicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatíhi. 38 Eneecau bu magaaja amiihai iijano jihovonedí fiiveteji. 39 Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofenedí asaabo, meneejifucu agasedí.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago jiiibogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. 2 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallídi, sibahallídi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinjje Ifnijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

3 Jaadi fuumo Olivohono iicagajívi. Jahigo Jesu giciniubojaago jiiibogominaa ufuumoro toovono dillutuuihi: Mihimeguehi miihaico

idibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinjije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini mihihiñooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu miinaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miuro tolli icajino. Jaaruno toono jiinjije ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinjijeoto siijiinjijeotoma moonicasiji, bu sicuumioto siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinjije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaajimo. Paryi jiinjijeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Mihihi Moocanifañodi mihiiamaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasiijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiihogo iimibogo fanoojiinjieriro jiihobocafeteji. Jaadi jari jiinjije finiji.

¹⁵ Miuro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujiiibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco mihiihincihicamo magaaaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabaijaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijhallari mihicamo fañoojavavi mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocanico midillu: Amiihai magaaajifucu jiiinjafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miuro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eedeevi jiinjije ifivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenenene icasujitihii guenenene iicaruva tusumi icajimoti mihihiñooba ataa-jajitiruneguiiha. Jaanoti diibo hiciuumo gajirari toono idaasuno guenenene icasujitiiho.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, menedino. ²⁴ Miuro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani hiciumoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amiihaico imegaviro nuucuuhi. ²⁶ Jaaneguiiha amiihaico: Memeeeci johono sicaihiigoti saabo, onoodi memeeecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaavegedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaaifbadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miuro chuuumo iicahigo añimi igavefihii. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaaifbadi Ifivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihii, bu meeciri niqnejefañoti aifeji, bu niqnejefaño iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino

uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiniije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco miriicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaaja; miuro ficaba ifiticusumi bo-hono aamevafiho. Jaanoti magaanicichi ficaba ifiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaaaju finifucu ifiticunoco. ³⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tustumio miyaminaa guijevetinaacaro.

³⁵ Niqueje, bu jiniije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitihii.

³⁶ Jaaruno jiniije ifinijifucuco mihihaano abashuno gaajatihii Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Iidiboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miuro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miuro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajeimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhii; ³⁹ Jaamo gaajacutumoco nifaiba macanisuuhi famocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicatoro satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo bo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatoro satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiihai mehescimoro motoomo gaajaratino cusumihachoo Aivojibo saaji. ⁴³ Jaaneguii jinooco magaaaja. Iija abajaabo, nani-vaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigatibo icajiruubo ijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiihai mihimibaicini. Miuro mehescinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojibo iijaminaaco tuumusuhinichii imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojibo onoonoco imino omoonibovi ihaivojibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiihaico neehi, diiboco ihaivojibo ficuji paryi inehema iijaminaa toomominaafti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitibo: Tahaivojibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono baaminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miuro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco icimoro fuuhi taabava jibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuutihii. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhii. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañoiqui satyuutihii. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo

icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuhi, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agaaiivuumoro icijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifiguheje oono iimibaivuufiguhejeque nuuhi: Miihaico amiihai cijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocijigaimecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufiguheje diitoco iimusuuhi: Chahano, miihaidi ifetejitiruno, bu amiihaidi ifetejitiruno icano. Amiihairyo mofoomoro amiihaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo cijigaifaihuti inaaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño jicafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojibo, aivojibo, miihaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miiro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi ijecivominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri icuubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omooniboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eseediuboro ihaivojibo nihibamico ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutinoti siino diito aivojibo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiboco aciuhi diez mildijevaaco: Aivojibo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro icino, nooboro.

²¹ Jaaneguiiha ihaivojibo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jecivominaafi idiimihuseebe. Miihirunoco imino omoonimaño ico siino janaanicivi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi.

²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiboco: Aivojibo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro icino, nooboro.

²³ Jaaneguiiha ihaivojibo nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jecivominaafi idiimihuseebe. Miihirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro.

²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivojiboco nuuhi: Aivojibo, ijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miiro ijoho sihinichi abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico diicinichi ududicamaaitiruhigoti icano.

²⁵ Jaamaño ico iñhicugoooboro dinihibamico jiinjefaño cijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivojibo diiboco iimusuuhi: Ijoho agaiquibo idiimotino jecivominaafi, iro gaajacuuhi uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico icinicinoco icano.

²⁷ Jaaneguiiha, collihi jana tañihibamico dusisutihi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanicivi

siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitiici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miïro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiiibo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miidino iicarunoco dumitiicijiiibo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeevivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñoco oojisujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiiiboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiiveji. ³² Jaadi paryi jiinijeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojiiibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amiihai Guihirubi amiihaico imino omoonino jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jiinije ifiivunotiro amiihaidi eheetavunofaño. ³⁵ Miïro ajebavauboco uco machutaati mahaciuihi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amiihaifeeneri iicausumi uco amiihai iijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojiiibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico miikai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico miikai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico miikai moojafaño magaayiciuhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojiiibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniumaño, uco tolli momooniuihi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monocinicumoco ciijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miïro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihisuutihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amiihaifañodi iiguusumi uco amiihai iijafaño majaahavesutihi. Bu agaachehuvautiiboco uco gaachehuti mahacutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojiiibo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutumaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Igujeniqui Iimaacasuno.
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

* 25:40 tañahabomico.

1 Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijibogominaaco nuubo:
 2 Amihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

3 Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivojibo ijatyigaba goohasivi.

4 Jaamoro iimaacasiumo Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaaqui.

5 Jaamo neehicauhi: Jibaimofeenevi tolli momoonijitih miyaminaa mojaago isifiratomoro ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeessugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Jaanaaca Betania cuumiri fojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiha diibo ijafaño ifutuubo. 7 Jaanaaca gaigo diibojaaگو saauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi ijaadama icano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casivuubo nigaihallivi tofaihuo tucaruugo.

8 Jaanoco ijibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiratuumoro noocasiuhi: ¿Collih jinooco bañamaaihi? 9 Ajashutino nihibamiri manaajemere idaasufimoco mahacitanoco, noomoro.

10 Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collih diigoco mihibahi? Imino uco moonigo. 11 Miuro fahiijivaro idaasumo amihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiijivaro amihaima icajitih. 12 Jaamo jino tahallivi facicifaihuo utucaruneri tafiico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. 13 Miyanotiro amihaiico neehi, fahigova jino taajasu jibogoco faajinijeri ijibogohigo jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Jaanaaca ijibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihimaatuubo. 15 Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaanuji, Jesuco amihaiico aacihaiiji? nooboro.

Jaaneguiha diito diiboco jaaduuhi treintadajeva nihibamico.

16 Jaasumitiro Juda guinehicauhi Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijibogominaa ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

18 Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amihairyo magaajacuubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: Tahoovovi ifutucuuhi. Jaaneguiha diijafaño tajibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

19 Jaaneguiha ijibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuihi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuihi.

20 Jaanaa mihiiicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuuihi.

21 Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihaiico neehi, amihaiti saafi uco aciji igaicaaqui, nooboro.

22 Jaaneri diito sihidi idaasuvuumoro diiboco dilluuhi: Aivojibo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefañoro uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Miïro uujoho Miyamînaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca idaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo imijiruno diibedi fiivuutiibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujiiibo nuuhi: Aivojiiibo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jiïhi, iijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ijiiibogomînaaco aciubo: Ifaaji, jino tafico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuhi: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miïro jino tatyiiijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyiiijoho gañiicafetehi ajashutiimohallivi imiti buusu iicano. ²⁹ Jino amiihaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amiihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amiihai uco mejeevesumoro mofocini. Miïro Caatinihaamefaño noono: Itoomomînaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amiihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitihî, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojiiibaacaro mifocî, safo icano: Diiboco gaajatihî, bu diibo jiiibogomînaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevehachiiji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitihî, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijiiibogomînaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Imaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijiiibogomînaama Getsemani onoomañovi iifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi iñihicuguuboro sihidi iidaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajebeiiifaño idaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhêe, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanicivi ufuuboro jiiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachiiji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijiiibogomînaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collihî jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetihî?

* 26:39 Griego ijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

⁴¹ ¡Mubuheel! Jaamoro Moocaanima mihiimaa iji amiihaico inisunofaño ma-haquetedino. Miyanotiro amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachii; eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ijibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifafetjino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu mee onoo uco aacivaabo fiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saumo sihidi miyaminaa niisuganoma, cud-aahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agallu-umo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicimoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuhi. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miuro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihii uujoho Guihirubico dilluruva jaachiijayiro tajaa galluujiuubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idiño dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaami amiihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miuro fafucuvaviro amiihaifeenevi uujoho templojafaño casivoboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicichicatihii.

⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatinuono imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojibo Caifas onoo imefeenevi satyuuhi. Tahii caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo iigaaciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhii sacerdotemi aivojibo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casivutuuhii.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonogayijehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca.

Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ij#buguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idi#notiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivoj#bo aga#iivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutihi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutihi. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivoj#bo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro m#haico di-noo, ¿naa miya #joho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: J#hi, uujoho diibo, #joho toono onoobadi. Tolliro bu am#haico jino neehi: Ufucu mahaty#meji uu-joho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi gicini#boco, bu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivoj#bo igaachehuco gallicuui sihidi isifiratuuoboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Coll#hi bu siino sita ononoco mehesujirahi? Am#hairyo muguubucuui imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli am#haidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Toll#hi ihiimaamaño guijeveji, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ij#rebamaaiumoro gan#ciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejen#umoro nuuhi: ⁶⁸ #joho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa m#joho ico gabacuui? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño gicini#unaaca sacerdotemi aivoj#bo jeecivominaago asaagoro diiboco nuuhi: #joho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatihi jinejethacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aaty#meugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, #joho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uu-joho diiboco gaajatihi. Jaanoti jilli onoobo aba#hachij#i jaafa uco Moocaani guijen#hi, nooboro.

Jaasumiro catava ojuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuui Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifocci safo idi#no tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quil-lahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sisicini#boco asatyumoro toojiin#jeo aivoj#bo Poncio Pilato onooboco aciuihi.

*Juda Iguijeveuno.**(Hch 1.16-19)*

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icihivo aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano millii miihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti udujecafutuuboro luhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiiha ificunicinofaño mificujitihivo tiijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiumoro tooneri nifaquii guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinjeteheje ochoomomoco icihicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tiijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaquii guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojiiho atajii babadi, nooboro.

*Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.**(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)*

¹¹ Jaadi Jesuco aivojiiho Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa iiijoho oono judiomi Aivojiiho idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jiihi, tolli icano toono iiijoho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino iiijibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuuhi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihivo oono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuuhi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihivo.

*Jesuco Iguijeniqui Ificunoco.**(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)*

¹⁵ Jaasumi miuro aivojiiho Pilato omooninicibadi civojaminaafiti saafico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onobo sihidi eejevaabo iimitiiho. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaiciniumoco Pilato dilluuhivo: ¿Cajaanico mihimeguehi, amiihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onoboco? nooboro.

¹⁸ Tollii nuubo jilli Jesuco iiijheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaaaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhivo jilli noogoro: Millii moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu nihicuno tigahivo diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusuuhi. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhivo: ¿Diitisiitii cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhivo: ¿Jaanaa millii mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.
 23 Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.
 24 Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaaniciviro aivo añaaivunoco aatyimeuboro, tajiibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani imiibo guijevefañodi icatihi. Jilli toono amihai iimaa, nooboro Pilato.

25 Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Mihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

26 Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

27 Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyciimo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. 28 Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuumoro sichehuco jihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai icachehuco. 29 Jaamoro bu iinigaiahallivi javucaruumo janutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguiino ememivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani ijoho judiomi Aivojibo! noomoro.

30 Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaati gafucuhicaumo. 31 Jaadi diiboco jilli omoonihicauhi jujuyaacuumo diiboco tifaiba icachehuco jihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onoboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

33 Jaadi ifutuumo nigaiapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Gologa onobai. 34 Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaiñoco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

35 Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuihivi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaani fine tochehuma icaji? noomoro.* 36 Jaamoro ifitino casicamaaiumo diiboco ootomomo. 37 Jaamoro ijjibogoco ihmohobujeti iinigaiahallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJIBO, onono.

38 Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiihi nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. 39 Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihibamoro ihuseneque gavaracuumoro ibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, 40 jilli noomoro: ¿Naa ijoho ono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edetavejiruubo? ¡Eneecata iro difico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idicahachiji, toono caamoti niito! noomoro.

41 Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: 42 Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojibo icahachiji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. 43 Mihro Moocaniviro ifico sefaabo. Eneecata jaafa

* 27:35 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniumo: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachiiji. Jaadi jari magaaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco iibahicauhi.

Jesu Igujivevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiiñije cívono minifutuuhi gadiicibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeci johonoo Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoñaño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijevevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuuhi ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatymequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano gaihivuuboro chuumucuuhi. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehu gaachehujetuno feemene iicano galivuuhi feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiiñije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro ciñhojino faayicicafutuuhi. Jaaneri Moocaanico imiyaavuguumo iguijiveciniumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icñhojinoñañoti ihiinuumoro imiicuumi Jerusalem cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatymeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojibo ihamocasiminaa Jesuco utuumo jiiñije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatymeumoro sihidiro igutuuhi. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iñfiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaumo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onooogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iciuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoooboo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiiha Pilato tajjibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose icuuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro icñhoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jñhacuuhi. Jaaboro tohojico guisibatyi gabari amaninuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onooogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico iñfiniciumife.

Jesu Cñhoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jñbaimoguiiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiimaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojibo, mehesafetehi oono tobaññiiboba ubuheesumi: Ochoomodi mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajjiba icñhojico kuhufono imooniqui mifucuci

safucu idino ticovovi ijibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiji tobañi aivo iticoniono janaanivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihicimoro amihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiha ufuomoro tohojico kuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaa-jataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jagusifucu sabado icafucu afatyuno sesevedi fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi icihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiiñije maryibauhi Moocaani toomominaafi niqejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iicuboro tobahallivi casivuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuom aatyimeumoro sihidiro igutuomoro iñihicuri uchuumucumbadi minifutuuhi. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihigutejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniboco miguiñonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau bu jino diiboco ificuhinimañoooco memeeceiva. ⁷ Jaaneguiha goovano mofoomifere ijibogominaaco mijibogoto jilli noomifere: Gujivefañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutuomifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jibogominaaco jibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluui. Jaaneguiha diibojaago ufuomifere itihaiñoco ihibicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuonobuunati tohojico utuumuomoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuomoro sacerdotemi aivojitoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuomoro diitoma iimaajeui. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Mihai fucufeene miciganaaca ijibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojibo uguubuuboro amihaijaago isifiratochachiji mihai diiboma mihiiamaaji amihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo ¿milli icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unuubadi moonuui. Jaabadi judiomi jibeguehicahi jisumihachuta.

Jesu Ijibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiom i quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asaaboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji iijico niquejefano, jiiijehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajinijeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofeenedi, bu Illi momofeenedi, bu Igaija momofeenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho ijibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jiiije ifnjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miuro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro.

³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojibo jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amihai eedeehifico mejeevesu, amihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeo jiiijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajio iimicoro nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño diiboguiino idijivooboro itihaipaaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amihaiico miyaano nifaihuri nitih. Jaanoti diibo amihaiico Moocaani Gajari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.
(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiiijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituui Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ihiiuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofeeni nimiihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Iijoho agaijibo taseemene, iiri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahuhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihaba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi.
(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogooboro taajasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuhi, jino Moocaani aivoji fiitivucuui. Jaaneguiiha amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijnidi igooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tsumiro isinicuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuhuco amaahuniumisico

atyimeteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesuumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro jibeguehicauhi. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo jibegueri diitoco aivojibo iicanicibadi jibeguehicauneri, caatiniminaa jibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho mihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihibauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiiboro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono jibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi icarumoco atajibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti jibocasiuno paryi Galilea jinijeri goovano gaajacafutu-uhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi iijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayicuboro gañiyciuihi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeehivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi iijicuuvvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asauneri guhugavi gahafuui. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaan-ima ihimaaqui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jinijeri sinagogajafaño jibogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememuivuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

41 Jaanegui Jesu diiboco ñdaasuguuboro ihuseri dudñiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

42 Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. 43 Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: 44 Miihaiñooobaco dñibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteqe dihifusuto. Bu jaaboro ñco iimibachuno jeecivoco asimico ficuuto Moise atajñbaubadi toono jñibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ñjoho ubuheecunoco, nooboro.

45 Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jñibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiño, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeevivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idñno Isifaññiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco. 2 Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jñibeguehicaubo. 3 Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihñibimoro idñno isifaññiboco. 4 Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi ñfututimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicimoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. 5 Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajacñboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ñco imibachucafutucuuhi, nooboro.

6 Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniamañoti jeebñifañodi esamaaiuhi: 7 ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mñjoho nacu imitiño buusujirahi? Idñiboro naha Moocaani, noomoro.

8-9 Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amñhai jeebñifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gaññivoobo dicigaiijema fuucu, onono. 10 Jaamo magaa-jahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, 11 idñno isifaññuboco nuubo: ñco neehi: Gaññivo, jaaboro dicigaiijeque dñcñbo fuucu diijajaago, nooboro.

12 Jaasumiro diibo agaññivooboro icigaiijeque ñciuboro fuucuuhi ññfinicmofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatíhi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jñibeguehicaubo. 14 Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

15 Jaanegui Levi agaññivooboro diiboma fuuhi.

16 Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño iññibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu imitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. 16 Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro iññibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amñhai jññibogominaafi,

impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefiimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro uujo: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinihi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jibogominaa, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jibogominaa aaganaa dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigoooco ataabavaaboro ijibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miïro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajibogominaati udumitiicino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miïro miïjoho eedechehuco bobaryuri maahunitatihi? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicïro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿miïjoho bohaivofaihuco eedejutafaño ficutatihi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaatatihi amiïhai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiha omoonunoco? Miïro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeecivo maahunoco machuui miïjoho amachutatirunoco, Aviata onooço sacerdotemi aivojibo iicaujiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miïro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutu- uhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihi. ²⁸ Jaamaño uujojo Miyaminaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifiigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifiigatyuubo. ² Jaaboco ifinicimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisisumi buheesujibo? noomoro ifurumo diibohallivi ijibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifiigatyuuboco nuuhi: ¡Gañivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluui: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaunoco, nacu mubuheesunoco?

* 2:22 Jilli Jesu nuuhi eedejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetavequi.

nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihi. ⁵ Jaanegui diito jeeb#no cuhuferi #daasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicar! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodianomima fitacucasiuhi Jesuco igaicauqui.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ij#bogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda ooneguehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ij#bogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene e#e#ejeruujiruneguiiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma icadimo diiboco idudiciqui ijene #e#ejeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaajasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaiivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saamoo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluuqui ij#bogoco ij#beguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico acubo ijimico iga#hicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacobo Zebedeo achi, bu Jua Jacobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aacujiiibo igaicauqui icamoma saaubo jaaha.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ij#bogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubumoro saauhi diiboco #icivamo, jilli jeegavoobo enehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivoj#boma. Jaama#o diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi oovic#bora neehicauhi: #Milli jaabo Satanas bu ifiicoro buhi ga#jirahi? ²⁴ M#ro saafi aivojifa#o minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaama#o tohaivoji guenenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, #milli bu guenenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro #mijoho esefaabo iijafa#o ofoomoro inehjeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino am#haico neehi: Miyaminaaco pary#cino imitino ihiimaaruno buusurafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujititahi ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujiiibo, nooboro.

* **3:15** Sahaamefa#o janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eenehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhvasuuhi. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecuciniumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miijoho gaharubi? ¿Miijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecuciniumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tajojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafvi Ohoovicino.
(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuhi. Jaanoti diito injinivi jiiigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuhi. Jaanoco joomi asaumoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno iijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicineri arivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jiiijevi. Jaano ihiinunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amiihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeeciurumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amiihai magaajathi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miuro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miuro jino jiihaifaño aacotono onoono; miuro saatoho jeebifa abasucuurunoco ijibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumiticiuui. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onoono; miuro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatino nisuhifivi agasumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicuurumo ¹⁹ jiiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji iicarujico

fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiinjeveri abasuno onono; onono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuono saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutatihi. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miiro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinoocono amiihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miiro onono amiihai mohoovicihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro onono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miiidino iicarunoco dumiiicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevedi agaaiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiinjije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi idecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonichi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasecsumi.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiinjefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miiro tooyi aivo jiinjehalliri iicano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruhu abasucafutucuudi jusifihi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihi. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jiiibeguehicaui miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha iijibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi iijibogominaaco nuubo: Masii onago muuaivi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi miyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi icuuihi. Jaano sihidi tyuucui iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicaui. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigaijeebutahaallivi cigahicaui. Jaaboco aicusuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi migui-vevenequ? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¿Lliivicu toonoviro siicutu! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliivicuuihi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi iijibogominaaco nuubo: ¿Collihisihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutuumoro noocasihicaui: ¿Miiijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

5

*Gadarenomiobo.**(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

1 Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiiñijejaago. 2 Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro c̄h̄hojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. 3 Jaabo c̄h̄hojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mīh̄aiñooba jigaiñehineri duujenicutihi. 4 Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuurumo. Jaarunoco ihusenehonoco dubaicuubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco mīh̄aiñooba guinonicutihi. 5 Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri c̄h̄hojinohallidi coovadiic̄n̄iboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujacuuboro feehicauhi. 6 Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuuboro iguino memuiivutuuhi. 7 Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

8 Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehi-cauneguiiha.

9 Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

10 Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mīh̄aico jiiicumiti buhi galluudino, nooboro. 11 Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. 12 Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mīh̄aico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mfeequi, noomoro.

13 Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuaifaño aafuumoro macaniuhi.

14 Jaanoti diitoco etemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaajefaño icano j̄ibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño. 15 Jaamo Jesujaa asaumo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo ḡic̄n̄iboro gachehufaño j̄ic̄n̄iboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. 16 Jaamoco toonoco aatyimeumo j̄ibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. 17 Jaanegui Jesuco ijiiñijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

18 Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi j̄icafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

19 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivoj̄ibo Moocaani ico īdaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

20 Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri j̄ibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

21 Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuaijiniri icaubo cojivi. * 22 Jaanaa sinagogaja aivoj̄ibo Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguino ememuivutuuboro nuuhi: 23 Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dud̄ic̄ito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

24 Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasiumo ijene ñeñeruhicauhi. 25 Jaamofeenedi saafigo gaigo t̄ijeheri fahuseeci motihaiti

mificabaci id#no iicaucuugo. ²⁶ Jaago fiivaamo taabum#naa ataaburunofaño buheetigofaño#viro feehicaugo. Paryi inih#bamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti ij#bocasinoco uguubuugoro miyam#naafeenedi asaaugoro ibuj#naagoti igaachehuco dud#icivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco udud#cineriro buheeeji, noogoro esamaaihicaumaño. ²⁹ Jaasumiro it#ijoho diigoco figatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheeteucunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyam#naajaagovi #meveuboro diitoco nuuhi: ¿M#ijoho tagaachehuco dud#icih? nooboro.

³¹ Jaarunaa ij#bogom#naa diiboco nuuhi: Miyam#naa oono ico ij#matajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿M#ijoho uco dud#icih? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco #finic#ihicauhi ihaty#mequi: ¿M#ijoho fine dud#icih? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememu#vuugoro paryi imino j#buvogoo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiha sajeeb# fuucu, diguihuvati buheetecuuhi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivoj#bo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai guijevecuuhi. Fine Moj#bogom#naafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#boco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro m#hah#nooba diiboma ufuunoco imuguut#bo id#momaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#bo iijavi #futuuh# aty#meuhi gañuhusuno omoon#unoco, miyam#naa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ij#cafutuuboro ditoco nuuhi: ¿Jinej# guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Coll# mataacasihi? Guj#vetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiha Jesu pary#c#no famoocoro jahisivi ih#inusuboro caani, seeji iicam#s#coro satyuubo, bu diiboma asaamo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaay#c#uboro hebreo iij#ri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañ#vuugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci id#no ficabava icacuuhi. Jaaneri miyam#naa sihidi igutuuh#i. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuhi: M#ico mij#beguedino, nooboro. Jaaboro taj#baubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiin#jejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ij#bogom#naa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguis#fucu iicacuudi ticovaubo ij#bogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyam#naa uguubumo sihidi ajabaf#tuumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi j#nehejeque? ¿Milli fine diibo igaaajaco gaay#ciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque moon#bo, noomoro. ³ M#ro du jaani imohobujene d#dicamaajem#naafi Maria achi, Jacobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, toll#ro bu jino inagom# m#haifeeneri icahi, noomoro diiboti s#firatehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bocigufihi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jibogoooro. ⁷ Jaadi covaubo ijibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jiihaivi idiinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihaiapaajequere mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavihacho mihifotofajafano mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicatihachijii, uguubutihachijii icano toonoti mihinomoro amihai tihaiapaajeguiino jiiico toonovi matatacu jei diito imitico ijibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojibo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi ijibocasihunoco. Jaanoco saatohe neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama iicaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatohe neehicauhi: Jaani sicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷ Miuro Herodia noojiri Herode atajibauneguiiha Juaco isisimoro civojaniimo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijihagueguere gaicaausuhicajirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeehi iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunihicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausuujifucuvi ifutuui. Miuro Herode ifivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jibaimoco eetavuui. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaasteuhi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguui. Jaaneguiiha ihaivojibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui.

²³ Miyantiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuuhi: Jisumiro imeguehi butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

* **6:7** Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * **6:14** (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoocho Jesu ifiivuumi iicaubo chuumucuui. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoocho icauhi.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani mofeenedi unuucuneguiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaaafi atajibauboro galluuih Jua Nitiminaaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jibogominaa uguubuumoroo saauhi. Jaamoro diibo ifico hicijeumoroo chohifaño ficuuhi.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutumoco.
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jibeguehicauih paryi omoonuno ijibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miuro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauih. Jaaneri amachujiru situba chahahicauih. ³² Jaanegui Jesu jibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajacuumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinociniuhi. Jaamo ihimegaro tomafiovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuhi ovejami itoominaafima achahamobadi iicauneguiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jibeguehicauih. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijicuuih. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiha gallucu miyaminaaco ifiticumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. Miuro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusuu, nooboro. Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manaa-jeteji paryi diitoco mamachusuu? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amihaima maahunoo icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñavavuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahesedino imaahuno iicaunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeciboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro jibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimumo jiiibañoco gahafusuhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifiimi.

Muuaihallidi Jesu Figono.
(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu jibogominaaco galluuih ihimega imeenegari onagoo muuavi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaanima ihiimaauqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuih jibogominaa imeenegari

ufuumo feene muuairi icacuuhi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. 48 Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igoooro. Jaabo diitoco fatyuujiarahi. 49-50 Jaabo nifaihuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuhi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecul! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

51 Jaasumiro iguibuhuba siicutuuhi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuhi. 52 Jilli bu gaajacurumo esicinutithi maahunoco iguiraaatusuunoco, jilli diitoco jieebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

53 Jaamo imuaaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumororo cañavutuuhi Genesare cuumi nagueehivi. 54 Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajaciuhi. 55 Jaamoro faacuumivariro jinooçinumo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaijeneri acañimo Jesu tahi icahi onooçigo. 56 Jaabo fahigovadi ofoohigo imiçdicuumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihinino.

(Mt 15.1-9)

1 Jaanaa Jerusaleti asaamo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi. 2 Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. 3 Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica inita-maaitisumi machutatimo. 4 Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. 5 Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi diijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

6 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amiñhaiti Isaia caatinuui amiñhai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditit tehesino icahi. 7 Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amiñhai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

8 Miïro amiñhai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

9 Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amiñhai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. 10 Miïro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro gujevesu, nooboro. 11 Jaanoti amiñhai monoonicahi miyaminaaco: Amiñhai caanimico monootahi: Ico amususjithi, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico jibaicuuno eneejiruno. 12 Jilli amiñhai

monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicathi. ¹³ Jaamaño amiihai Moocaani iijico majabatusuhi amiihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jiijadije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi. ¹⁶ Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco ijii bogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiihai, amiihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaajathi? Miïro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininihi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonicihi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatihi eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininihi. ²¹ Miïro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jii bocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miihañooaba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajacumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimovatuugo Jesuti guubuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. ²⁶ Jaago siicuumiogo griegomiogou, sirofenicia icano jiiinjeminaagou. Jaago Jesujaa asaaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusuqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitiicimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojii bo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumii machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo iijavi ifutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiinjefeenedi fatyuhui, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaaubo gaseuhi Galilea muuajinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo laallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiinuihi. Jaadi ijii rebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

* **7:14** Mt 12.10-20 † **7:16** Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amiihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco. † **7:24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuuhi. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu jibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jihaiivi ajebari nacatejirumo. Miuro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino mihaiñooba ijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu minoodino amihai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajiibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicafehallaivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro jibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu miidino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimaauuboro diitoco aciuhi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famoro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. ¹⁰ Jaadi jibogominaama meenegafaño ijicafutuumoro fuuhi Damanuta jinijevi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluuhi: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, amihaiico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitih, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi jibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihaica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri jibogominaa sanumiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasih? ¿Nacu aivo magaatitih, mehesicinicuutih? Cuhufocani amihai jeebino fine. ¹⁸ Amihai aallinoma mihicarumo

mahatyimetih, monohojivarumo muguubutih. Jaana mehesicinithi sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusumo: Sahuse juugahuseti miibaici idino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinithi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, miivigayi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuuhi. Foovono paryi imino atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Icanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijjibogominaama fuuhi Cesarea de Filipo cuumino-jaago jahi jiihaivi dilluubo ijjibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amihai, mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Ijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ijjibuguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifivubo guiraajino idaasuno icano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jiiheveji. Jaamoro uco gaicauusujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ijjibogominaaco emeciuboro Pedroco ibauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto ijoho Satanas idicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ijjibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimo-
goobo difiico guinodi ficu. Jaaboro ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Miro ifiico agaijibo ifiico mitasuji. Jaanoti taajguinodi, bu tajiibogo ijjiguinodi icano ifiico imitasuubo, ifiico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jijnaje busumijeque

* **8:34** Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque diciibo tadyojicuti disaa.

gaayiciruubo ijeebico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeveebet, bu tolliro ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amahaico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guijevejithi Moocaani aivoji imityama asanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhu seseene nitiminaati cajaatyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo mihaiñoobaco atyimecuutithi idibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui mico jibuguuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeneti siino ubuheetjino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miho idaasuno icajibo, jivecafetejibo icano noono. ¹³ Miho jino amahaico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi moonumo diiboti Caatinahaamefaño: jilli icajibo unuucubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito uufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatithi. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañhicahi. Jaaboro diiboco ijiti jvaasecucuo iinusuuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco

sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototihí agañinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii, jeedi fine amihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amihaiico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyübo. Jaaneri baavi cavininamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro. ²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluui: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco ciijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui mihaiico didaasugoobo millihacho mihaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihí, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuui: jñhi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño d'cafutucuudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyühi. Jaadi diiboti iinuubo miguijavecubadi diiboco omoonihinüboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijvecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayicuboro diiboco gañiyicühi. Jaaneri diibo julleeveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluui: ¿Milliti jana mihai magañitihí tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihí. Jilli Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Sino Jesu Igujivejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco mihaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutihí, ³¹ ijibogominaaco ijibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhí jaahe iicacudi Jesu ijibogominaaco dilluui: ¿Jinejeque jana jñhaví amihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutihí: ¿Cajaaniji fine aivo mihaiti imiyaabo? noomoro jñhaví ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amihaiti imiyaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijeeceivequi, ³⁶ nooboro seemeneque icuboro diitofenevi ficuui. Jaaboro tooseque ihibicuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jibadi

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

seemeneque agaayicimo uco gaayicih. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicih, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Iicatibo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojjibogominaafi, meeci, saafico mihai mahatimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco mihai mihibahi, mihaima igotineguiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mihibajirahana. Miuro saafi tamomofaodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitibehiica.

⁴⁰ Miuro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatibo. ⁴¹ Jaanoti cajaanotyohacho amihai Cristoto mihicaneguiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifano Agaansujiruno Nihicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanotyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifano agaansumoco aivo imijiruno guisibatyigabari icodaa-heti mudujenimoro muuaifano magaanino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifano agaansuhachi quiticibo buhi gani. Miuro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefano ofoono. Jaanoti imijitirumo fahusecema diicaabo cijigaifano ofoono tahi ufucuro icijigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiihoho icarumo echeeme-jitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifano agaansuhachi quiticibo gani. Miuro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefano ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo cijigaifano ganicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifano agaansuhachi buhudaruubo gani.† Imijiruno Moocaani aivojifano sahaimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cijigaifano ganicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miuro paryi famooro cijigairi imuhunacafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebi mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinjeri, Bu Perea Jiinjeri Icano Iguehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjervi Jorda onegueehi iicano jiinjervi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuuh. Jaamoco jibeguehicaubo icahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amihai tajiibauhi? nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefano noono: Jaabadi miuro paryi famooro cijigairi imibachucafetejehi.

⁴ Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amiihaico Moise tolli tajibauhi amiihai huhufojeebiiico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunicihii mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icanicicuuhi. Jaamaño miimisiici icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaahe iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dilluuhi. ¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibito iticoniogohallivi ajeva imitico icihii. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icihii, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoona.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco iibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihibano. Miiro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi: Jino semene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitihii Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihiihiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuboro iguiino ememuuvuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Miiijoho, nacu, iimiibo? Idiiboro saafiuro Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: Jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino moonicicihii, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeeuiboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

²² Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeeuiboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoona! nooboro.

²⁴ Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaaruna Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoona!† ²⁵ Miiro sihidi jeevagitiruno camello januuutupaajeri afatyono. Jaano janaanico aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoona, nooboro.

* **10:21** Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa. Sahaamefaño noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoona!

† **10:24**

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafiituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaanatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Mooaanidi sihidi jeevatino. Miïro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miïro miñhai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro ñma mihiguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro amñhaico neehi, cajaanatyo hacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, iijiniijeque icano taguini, bu tahalliti taajasujibogoguiinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiiniijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihaico, inagomihaico, seejico, seemeque, iijiniijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niqeejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejevamo iicarumo guinovini minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovini iicarumo tusumi sihidi ejevamoti minifeteji, nooboro.†

Jesu Iguijevejinoco Siino Jibeguehi.
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa jiihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu iijibogominaaco imegavi siiguehicaui. Jaamo diito sihidi jabafiituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idñno iicaumoco ijevadi ocoovauboro ticovauhi iijibuguubo diibo idaasuno iicauijinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeeci, jino Jerusalejaago mefeehi. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevefaño ohoovicimoro sihgootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaajimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacobo, Jua icamisi Jesujaa asaamisiro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.*

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amñsico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amñsi toono magaatatinoco midiluh. ¿Nacu amñhai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.‡

³⁹ Jaanegui: Jiihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyto idimeguuiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

† **10:31** Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvini minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvini iicamo tusumi imegavi icaji. * **10:35** Mt 22.20-28 § **10:38** Jilli eneejiruno: ¿Nacu amñsi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

⁴¹ Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacoobomisijaago sifiratuuhi. ⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amihairyo magaajacuuhi jiiinjeminaa aivojito ijiinjique atajibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guiinonifihii. ⁴³ Jaabadi amihafaño tolli icajitino. Jaanoti amihafañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeebibominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amihafañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amihai jeevivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeevicequi saautihi. Jilli uujoho ejeevoooboro miyaminaahallivi tafico aacinofeenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onooa ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro ihbauhi.

Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleveuboro Jesu jaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafeteji.
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimisiicico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco mihaifnooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiuro juu misiva. ³ Jaanoti mihaifnooba amisisico: ¿Collihi misiníhi? onoochachi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jihafaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicamo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misiníhi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusu-umo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuneri jihaiico

jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaa:noco iquitimoro ji:haifa tafusuhi-cauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ;Hosana! Imicani Mohaivoji:bo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji: asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ;Tolliro niquejefa Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi iji:bogominaama Betaniavi mihijicuneguiiha.

¹² Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.* ¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onovafisumi iicaufimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco iji:bogominaa guubuuih.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalemi ifutuuih. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimiihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguuti:bo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jii:beguehicauhi: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro mimiiniyuih, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicauhi: ;Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo iji:begueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihijicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuuih.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano sesevedi siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci moji:bogominaafi, mee oono higuerahoco iijoho afaijahiniho chuumucuih, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachijii: tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi guucibatimo jino onobadi iicajinoco imiyaavogohachijii: onobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijii: amiihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocaanima mihi:maasumi cajaanomahacho imitino mihicahachijii: diitoma mihimibachusihachijii: niquejefaño iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachusitihachijii: amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico buusuji:hi, nooboro.*

²⁷ Jaadi uuumio Jerusalemi ifutuuih.* Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto

* 11:12 Mt 22.18-19

* 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

* 11:27 Mt 22.23-27; Lc

icamo diibojaa asaaumoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico toमित्याको जिल्लि मूनीकुी आचिनेरि? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu tolliro amihai bu dil-luji. Jaanoco uco mihiimusuhachiji, amihai neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiji cuucatoju? ¿Niquejeaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotih? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajaneGUIIHA. ³³ Jaamoro: Magaajatihi, numo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amihai bu jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino. (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticonihi siinovi ooviciboro iijibuguboo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifano abasuuboro toonocohallidi mecunihu, bu ifafaihuco hicjinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenet torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco itemeqei icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhinuboro sihi thesesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco dicit, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicauhi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicumoro diiboco aivonoono eneehicumoro botiboco galluui. ⁵ Jaaneguiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaumo. Jaaneguiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamumo, jaanoti saatohoco gaisiraicumoco icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijubo. Jaaboco niinonoro galluubo achico: Fine bociguejimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayicumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi ganuumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine melli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinhaamefano jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro ganuhi. Jaarunofano saafi agaajaabo tobaco dojicuviro ichi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinoco Aivojibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mihaidi sihidi jeevahi, noono Caatinhaamefano, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui moonumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajicumoro. Jaarumo miyaminaaco iguiumoro diiboco ejeevesumoro fuucuumo.

13 Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomioto, Herodianomioto iicamoco ïfurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui.* 14 Jaamo asaaumoro diiboco nuuhi: Jïbogominaafi, ïjoho miyaminaa onoonoco jeeçivotiïbo miyaabo idiicanoco miïhai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jïhaico miyanotiro diïbeguehicahi. ¿Naa ïdi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihi? noomoro.

15 Jaarunaa ibañiiflira jeebiico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihi uco minisuihi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciçui, nooboro.

16 Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miïjoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

17 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

18 Jaanaaca diibojaa saatocho saduceomi iguijvecumo siino buheetejitihi onoonicimo asaaumoro diiboco dilluvauhi.* 19 Jïbogominaafi, Moise miïhaidi jilli caatinïuhi: Saafi nahabo mogai seemevatiçgo cojiti iguijvehachijji inahabo ifibaijigoco ïcïbora inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. 20 Miïro saatoçoti sano nahabomiro icauhi sahuse juugahuseti miimisiici idïmo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiïboro guijeveuhi. 21 Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icïuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiïboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. 22 Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihi. Jaano nijeçueti bu tolliro diigo guijeveuhi. 23 Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿çajaan taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

24 Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuihi: Jilli amïhai mitihïvehi Caatinïhaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magajatimaño. 25 Miïro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihi niçuejefaño iicamo toomominaabadiro icacuujimo. 26 ¿Nacu toono guijeveaminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amïhai memeciçitihiica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauihi imoho ijigaunofeeneti? Miïro nuubo: Ujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojïbo, nooboro. 27 Jaamaño Moocaani guijeve aivojïbo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojïboro. Jaamaño aivo amïhai jilliro guiraano mitihïvehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajïba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

28 Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihimaacasinoco uguububoro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajïbati aivo obocino? nooboro.

29 Jaanegui Jesu diiboco iimusuihi: Imiya tajïba jino; muguubu Israel idïbora saafiuro Mohaivojïbo Moocaani. 30 Jaabo Moocaani Dihavojïboco gaiji paryi dijeëbïmaryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajïbaji. 31 Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajïba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

* 12:13 Mt 22.15-22; Lc 22.20-26 * 12:18 Mt 22.23-33; Lc 22.27-40

³² Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jiihi jiiibogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiuro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi mojeebiiMaryo, mohesamaa-jemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecivonoco ifajicivivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaaniciivi, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jii, tehesitihii ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miihaiñooba siino diiboma dillamaacuutihii igutumaaño.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijiiibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miiro David icaruubo Moocaani Gaijafenedi ihiiimaasumi nuuhi:

Mohaivojiiibo Moocaani Tahaivojiiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiiivo, diminaaco ditihaiiguunii uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiibo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijiiibogoobo neehicauhi: Iicigusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma iigomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyicifimoti.* ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumitiiicimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanico sitaaco ibañiqui. Jaamaño guiraajino aivo ciiigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igiciniimañoti iifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi.

⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jiihacuvauhi miiidino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijiiibogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miiyanotiro amiihaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumoo janaaniciivi aivo ficuuihi.

⁴⁴ Miiro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihii. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifnisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijiiibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañiifira guuisibano bañiifira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguiisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi:

* 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

Mihimeguehi miihaico idiibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti mag-aajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica miihaifnooba amiihaico bañidino. ⁶ Guirajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jiiibogonoti muguubusumi, imucugai ñihicunejetei muguubusumi icano mihigufetjirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miiro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amiihai ifico magaihuini amiihaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amiihai uco mimiyaavogomo tajiiibaminaa aivojiteje imefeveni masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco miihibeguehi. ¹⁰ Miiro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinijeriro jiiibogocafeteji.

¹¹ Jaasumi amiihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneje? noomoro mehesamaaijirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amiihai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amiihairyo miihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amiihaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaaqui aciji. Jaabadiro bu caaniro isemenequeje iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaaqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amiihaico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miiro Moocaani iimaajiiibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniiiboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque miihifinichicamo magaja. Jaadi Judeao jiinijeri miihacamo ifagajinojaa magacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachijii; miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño miihacamo amiihai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje sicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tsumujii sihidi aivo idasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifiivusunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitihii. ²⁰ Jaafucujeque Mohaivojiiibo ibaaretutiruva tusumi iicajimoti miihaifnooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiiibo itaadimo diibo iciumo toono idasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amiihaico saatoho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoochachijii; Miyaano menedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajiiibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi iicanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurunoco ijishitihachijii bañijimo. ²³ Jaanegui amiihai mityano mihimibaicinicu amiihaico jino uujoho imegaviiro jiiibugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi: Ifivuubo Siino Asajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono idasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihii, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicamo mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco.

²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajibamo tañanitamoco igaiy#cijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja m#ro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaaanicahi. ²⁹ Jaabadi am#hai magaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicanoco mahatyimecudi mehesinicu jiinije ifinjino ifiiticunoco. ³⁰ Miyanotiro jino am#haico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo gujvetimaacaro.

³¹ Niqueje, bu jiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyejitihi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco m#haiñooba gaajatihi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumi, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihi icano id#bora Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui am#hai mihimibaicinicu toomomoro magaaajatihi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicoj#m#naaco idudicamaajeque aac#bora iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaaajatihi aivoj#bo cusumihacho agasejinoco ij#cuuvibahacho, fucufeenevibahacho, catava oj#beribachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu am#haico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino am#haico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijcutaama achahano maahuno j#baimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatinim#naa icamo guinehicauhi millihacho #furumo sicamañocco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicauqui. ² Jaarumo neehicauhi: j#baimofa momoonijitihi miyaminaa #aaivotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari fojohoma Simon iicaubo ijafa icauhi. Jaabo imachuqui acas#vuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavota-paajefaño facicifaihu nardo noofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratuumoro noocasiuhi: ¿Coll#hi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanicivi manaajemere #daasufiimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Coll#hi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahijivaro am#haima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho am#haima fahijivaro icajitihi. ⁸ Ajaamo id#goro imino uco moonihi tafiico afacicisugo ci#hojifaño ic#cafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro am#haico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasuj#bogoco faajijnj#ri ij#bogohigo tolliro jino diigo omoonino j#bogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Jaanaaca Juda Iscariote onoobo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. 11 Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

12 Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

13 Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi iciñuuri nifaihuco asatyoboco. Diiboma mofoo. 14 Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañi tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. 15 Jaadi amihaiho ifusujibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo mihaidi, nooboro.

16 Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

17 Jaadi jarihiica iijicuuvi Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevauhi. 18 Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihaiho neehi: Jino amihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

19 Jaaneri sihidi idasuvuumoro diiboco saafiiri dilluhicahicamo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

20 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefañi maahuco efeeyacuboro diibeji. 21 Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uutii onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo feehi. Jaarunofañi idasucani iicajibo uco aacibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivutibo iicauruva, nooboro.

22 Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro Moocaanico graciaco aciuihi. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

23 Jaadi adutahilluco gaayicuboro. Jaanoco tolliro graciaco aacuboro ifuuihi.

24 Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. 25 Miyanotiro amihaiho neehi: Siino aducujitihii jino vinofaihutii jari bofaihutii Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. 27 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amihai uco mejeevesuji.* Miuro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigovaa gavaranamaajii, noonoro. 28 Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

* 14:27 Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco.

29 Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujohe ico jeevesujitihi, nooboro.

30 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooči catava ojitiibaacaro mifooči, safo icano uco agaajaruubo uco tuuna-maaiji, nooboro.†

31 Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ñima iguijehachiiji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaaijitihi, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

32 Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Jinovı migicini uujohe Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

33 Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi ñidaasuvuuboro ataafrirruhifico. 34-35 Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco idaasuhi miguijevejbadi esicinihi. Jinoovıro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhe, nooboro Jesu janaanicivi ufuuboro jiinjehallivi ajavu-vuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri ñidaasuno icatiibo iicaqui. 36 Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova ñidi sihidi jeevatihı. Jaanegui jino ñidaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujohe iimogobadi icatino, jaafa ñijoho idiimogobadi icano, nooboro.

37 Jaadi ijiibogominaajaa asaauubo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano ñihıba oovo ticovovi aivo buheetihı?

38 Moocaanima mihiimaamorı mubuhe Satanasa amıhaıco inısunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amıhai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amıhai allio ifi ñiinovahi, nooboro.

39 Jaadi siino fuubo dojicuvıro Moocaanima iimaatuubo siino tollıro nooboro. 40 Jaadi siino asaauubo tollıro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallıno iicacumaño. Jaanoco iimusujiurumo esicinihıcautimo.

41 Jaadi siino asaauuboro diitoco nuubo: İvi jisumi mcıgacu, majaguısıcu. Jino gasecuuno uujohe Miyaminaafıbadı İfiıvuubo imıtımınaa usefaño aacıcafetejino. 42 Jaaneguiha maganııvomoro masıgucu, mee oono uco aacıvaabo fııtıcuuhi, nooboro.

Jesuco İsisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

43 Jesu iimaaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motıhıti miımısiici icamo iıchıcaurumoobo iıcaabo. Jaaboma sihidi saauıo miyamınaa nısuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aıvojıto, caatinımınaa, quıllahuto icamo diitoco agalluımo. 44 Jaabo diıbo acımınaafi iıcaabo Juda diitoco imino jııbuguuhı diito igaaajaqui: Oono uujohe diıbo iıcaaboco inıñıçıborı dılluji. Jaaboco cuhufono mısısımoro masatyıo, nooboro.

45 Jaadi agaseuboro: ¿Naa diıcahi, jııbogomınaafi? nooboro Jesuco nıñıçıuhi. 46 Jaasumıro Jesuco gaayıcıumo isatyequi.

47 Jaanegui tomañeri iıcaumoti saafi inısugaco iguiıyıcıuboro sacerdotemi aıvojıbo jeeıvımınaafi nıjımeehuco buıyaacuuhı. 48 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Mılli jaamo amıhai tatyıcovodi masaahi nısuganoma, cudaahenema icano nanıvamınaafıco magaaıyıcıqui mihıcanıçıbadı? 49 Mııro fafucıvaacıvıro amıhaıfeıneveı Moocaani iıjafaño icahıcahi jııbogooboro.

† 14:30 Sahaamefaño fıcuutımo: mıfooci ojıtiıbaacaro, onoonoco.

‡ 14:36 Grıego iıjırı: jıhıdaasuhıllıcco uuti buhıgıveı denesu, noono.

Jaaruuboco du magaayicihicatihu. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijüibogominaa diiboco ejevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaaubo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuro miniciniübo. Jaaboco gaayicirumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejevesuhiniüboro sicaübo gaaubo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojübo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti iifiniciüboro ufuubo sacerdotemi miya aivojübo goohasifeeneri casüvuuhi sacerdotem toomominaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi. ⁵⁶ Fiivaamo sicamañoco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoco bañiuihi. ⁵⁸ Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajanüboro mifucuci, safucu idiñotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jüibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojübo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dihallivi ijüibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiübo. Jilli lliivi moonicinihicauihi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojübo dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jihi, uujoho diibo. Eneecau bu jamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniüboro, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojübo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuüboro. Jaaboro nuubo: ¿Collihüica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyicicujirahi? ⁶⁴ Mee, amiihairyo muguubucuuihi Moocaniditi aivo imitano ihiiimaanoco; ¿Naa milli amiihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guiyevejiübo, noomoro fañusuuihi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijürebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganüchicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jüibogominaafi idiicahachijji gaajaci: ¿Naa miiijoho ico ganüchihü? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauihi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojübo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ cijigaijiniri efeemeebe iicauboco aatyimeguro diiboco guenene ihüfinicihicaugoro nuugo: Iijoho bu tolliro Jesu Nazareooboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniübo jahisiti ijicafetefi uga

imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotobo Galileaooobi idiicamaño, noomoro. [§]

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi iibacasiiboro ihiimaabo Moocaani momoñaodi ooviciboro: Gaajathi uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojibaacaro siino mifooci, safo idiino uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tusumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaivuuhi paryi fagominaama iimaacasiqúi. Jaamoro Jesuco sisciniiboco asatumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ijoho judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijoho toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicauhi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusutíhi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi iibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijefefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafiico miyaminaa idilluboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onooobi civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojanuboo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaamoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaa-jauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayucui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluuhi: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasimnaaco aciubo diiboco itetecuqui.

§ 14:70 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Diitobadi idiimaño, onoonoco.

16 Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivoj#bo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiy#ci#umoro gachico-hai decanoo tifaibadi itifai iicachehuco jihacuumo. 17 Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. 18 Jaamoro ticovaumo sahangomoro: #Imino diica judiomi Aivoj#bo! 19 noomoro diiboco imeiri iiniga#ti gafucuhicaumo j#rebamaaimoro iguiino ememu#vomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. 20 Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobunati diiboco ij#hacuuchehuco ujujuyaacuomoro jari imiya gaachehuco ij#hacuomoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

21 Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaabo tomañodi fatyuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

22 Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigai#paajebai eneejiruno. 23 Jahigo diiboco isuurumo facic#faihuma vinoco ificuumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. 24 Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaimoro: #Naa cajaanico chehuco satyeji# noomoro.

25 Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. 26 Jaamoro toonohalliti diiboco omoon#unoco iguijeve imohovi inigai#halliti acaatin#umoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJ#BO, onoonoco. 27 Jaabo uufocovi bu tolliro miimisi#ci nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano. 28 Jilli Caatin#haamefano onocinino nijequevauhi; iimiti#fimofeedi ovocafutuubo, onocinino.*

29 Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ih#bamoro ihuseneneque gavaracuumoro #bajirubadi icano inigainocoro garya, garya omoon#hicaumoro neehicauhi: Ajaan#vahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino doj#cuviro mifucuci, safucu id#noti boojati edeetavejiruubo. 30 Eneecata #ro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

31-32 Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatin#iminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataa#asuhicaabo, #cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano #joho Cristo Israel Aivoj#bo idiicahachii#i jisu diguijeve imohoti niito, maaty#imemere #co mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucin#misi diiboco gubuubusuhicauhi.

33 Jaanaa gadi#ba paryi jiinije #vono iij#uhi. Jaano jari sano iij#cuuvi imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. 34 Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iij#ri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, #lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, #coll#hi uco deevesuhi? eneejiruno.

35 Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

36 Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro ic#jeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufano ichimayaacuuboro imei nijequeve ificuuboro Jesu iij#fano cateejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahaty#imequi, nooboro.

37 Jaarunaa Jesu sefanoty#gaba agaihivuuboro chuumucuuhi. 38 Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboocini#u chehu gaachehujetuno feemene icano gallivuuhi sanoodinoociro nijequeti sano baavi. 39 Jaanaa

* 15:28 Sahaamefano toversiculoco ficuutimo.

ihamocasimínaa aivojübo Jesu imega julleeciniúnaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadíro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igairoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeeçivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadíro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Içüuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuúnaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tollíro eteemehicaubo asaauboro iguitübo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasimínaa aivojüböco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojübo ijübuguunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico iníitusuuboro tochehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño icüuboro iguhugaco guisibatygabari fabaacuuhi. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icüunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayíro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba inuucuberi. ³ ¿Mijjoho mihaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafefi sesechehu caamovochehufa jücinübo imiyanaagueneri giciniüböco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amühai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniüböco miguinehi. Buheeteuubo chahacuubo jineeri. Eneecu, memeci jino diiboco ifichinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijübugomínaa, Pedro iicamoco mijübugoto amühai imegavi Galileavi fuucuubo tahí diiboco matyimeji amühaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutumoro tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mühaiñoobaco jübuguutimo sihidi iiguumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mühai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti mümisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jübugutuuhi.

* **16:8** Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficuutimo. Jimañoviro ifotono.

¹¹ Jaano Jesu ubuheeuono diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucururomo miyaavuguutih.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiivi.
(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. ¹³ Jaanegui uhuumisiro saatho ijibogominaaco jibugutumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisui.
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebiihalliti buheete-
cuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initsiquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotiboo taajajitih. ¹⁷ Jaamoro uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro igu-
ihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Feehi.
(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefano. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicaui niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofeenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatinujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti ijibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdoti Zacaria onoo, Abia onoojoaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onogo Aaron iyaachimihai cuuminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihañooba diitsico mili neehicautihi. ⁷ Jaarumisi isemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasucui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toominaafi nuuhi: Zacaria, diiguete-dino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo disemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivo-faihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuuminaaco sihidi umisujiiho dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico isemema sajeebhi ificucui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igajiasucui. Jilli imibachujiiho miyaminaaco Mohaivojiboco igayicui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluuhi: ¿Mili jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluuhi ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotiho idiicamaño dihimaa ico buuji. Jaaneri iimaatiho diicaji guenene toosee ifivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toofafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoo.

tahigoti ihiinuudi iimaacuuti#bo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro j#beguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejecivuuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivoj#bo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaauunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiquelui agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imecitetqui. Jaago Jose onoo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani ima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuhi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taj#baji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi uujehehica duhu tajevatih? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufabadi. Jaamaño itti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafetaji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba idino icacuui oovago.

³⁷ Moocaanidi chahano jineje itihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani jijovogo. Uco onobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuui.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago.

⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuui. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuui. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro disemeneque imino moonibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubuusumiro taseemene iimooboro tajeeb#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeeb#ma Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyaaajsuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho #daasugo

ijjovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryiicino miyaminaa fahiijivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiijivaro idaasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniibo. Guinonibo ifiicoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafiurumoco guinoví niitusuubo. Jaaboro ijeebino siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiibo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiijivareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugoo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifiitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igaajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinihu: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiimaauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiniije gajineri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Mili fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficinibo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imocinibo israelmi Aivojibo Moocaani. Miihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro miihaico taajasuubo. ⁶⁹ Miihaico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihiimaaminaafeenedi siicijetiro. ⁷¹ Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihaihvico: iidaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi miihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icaqui jiijehallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti ijoho, tasemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijihhaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi

iīdaasugooboro mīhaico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucucuu niija iicafucucuu nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseeque sivaji civohigo iicamedi, guiveve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sīgueji sajeebii iicano jiihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafenuboo.

2

Jesu Fiivuuhi. (Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojiībo Augusto onoobo tajībauhi paryi jiīnije miyaminaaco iheveequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniumo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiīboti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijajaago tahi imomonoco icaatiniiqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiīnijeti Nazare cuumiri icaumañoti Judea jiīnijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhiigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo icaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuuhi. ⁷ Jaago iticoniseeque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri ejeebunohallivi tooseeque siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitjiīsuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiībo Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amiīhaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachijji fiivoobo amiīhaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiībo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saathoo Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ ¡Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiīnijehallivi gaifiimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebii iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefañoo ufuucunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memeeetequi Aivojiībo itoomominaafeenedi mīhaico ijiībogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene faijiīhuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiībuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti ijiībuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco liivi Maria ijeebiīfañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaijimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijiībuguubadi icauneguuiha.

Jesuco Templojafañoo Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniiumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifiniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojibo Moocaanidiro ificuuqi. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifimi iticoni ifivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeeçivo asimico ficuumisi: Namuduucumisi iicahachijji, nimihumisi iicahachijji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqi. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibiciuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojibo, ivi sajeebi jaafa chuumucuui. Daatyimesucuui uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuui taajaa suminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuuoboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafitehicaui. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisi imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jiihegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebinofaño esamaano. Jaanotiji idi paryi toono aamigari dijeebico miqiticibadi jeevajo, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onooço; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi oçenta y cuatrocino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeeçivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi jibuguuço paryi famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimiyuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiinijevi iicumini Nazare cuumijaago.

⁴⁰ Jaanaa toosee ujusee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua jibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahijivaro tojibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa

tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuunumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguiniutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safuco icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniciboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafiitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshha, ¿collihi misico jilli moonihi? Dücaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicaui.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaajatihi Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicaui. Jaarunoco seeji lliivi ijeebifaño ficuhicaui. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicaui ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicaui.

3

Jua Nitiminaafi Jübeguehi Sicaihigoti. (Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi.

² Jaanoti Anas onobo, Caifas onobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijübogoco acuihi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojiinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai eedehefifico mejeevesucu amihai imitico ibususqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuono:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojübo jühaico; ticovoyi meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jühaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jüinijeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initsuqui asaamoco neehicaui: ¿Amihai jüinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Müjoho amühaico jübeguehi iñihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amühaiti, amühai eedehefifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Mühai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amühaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovalo quiticafeteji cüjigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cüjigaifaño ijigasucafeteji, nooboro.

* **3:1** Herode Imityaabo onobo Jesu ifivuumisi iicaubo chuumucuui. Jaaneguiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onobo icauhi.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsuquimaaiwaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jibogominaafi, ¿milli jana mihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ¿Jaanaa mihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amihai ducicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi sicujebeije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amihaiico nifaihuri nitihi. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajjari, cijigairi icano initiijiibo. Diibo tajanaanici sihid i mityahi diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño conovaha bu diibo tihaijaaje duujeque sinaayujirunova.

¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagañooco ficujiibo iijafaño. Jaanoti imeehunoco ifinjitino cijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniboro Jua miyaminaaco jibeguehicauhi iimino jibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onooboco jibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumitiicunohalliti, tolliro sihid iiminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua inithicausumi, tolliro bu Jesu nititsuquimaaiuhi. Jaabo itehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaanaaca niqueje faayacafutuuhi. ²² Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nimihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Hijojo Agaijiibo Taseemene, firi sihid i imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Jibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi iducicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onooobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu

Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitihhi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiniije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuivooboro uco idiimooboro edeecivohachijiji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro saafiicoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi ganiiyicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo gueenenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojinijeminaa jibocasihcauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

*Jesu Nazarevi Icahi.**(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinahaameque ihiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayiciubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco iidaasufimoco aciQUI. Uco galluubo ijeebino iidaasufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, iidaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojibo imino omoonijisumico jibeguequi, ononoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco ifinichicauhi.

²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinahaamefafaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovosino iimaaco diitoco enehecuaneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco meneeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeji: Capernauvi omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, meneeji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Miyanotiro amihaiico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi iijinijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aiguumino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojinijevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitojaa Moocaani Eliaco galluutihi, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiuboro Naaman onoo Siria jinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. ²⁹ Jaamo agaaniivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi ganiuhi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco iganiiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuuhi.

*Saafi Iimitino Ijima Icaubo.**(Mr 1.21-28)*

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvi Galilea jinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojibo iijibadi icaneri jibeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuhi: ³⁴ Mihaiico suufeni. ¿Collihi mihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi mihaiico finisiqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañi#uhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli mooniti#bo diiboti iinuuhi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutuumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivoj#bo iijiri taji#bahi ijimico. Jaaneri diito iinehica#i, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi j#bocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaauomo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idiji#vuuboro iguihu-vaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro agafi#vuugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihiji#cuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihinomoro gaibacinimoro neehicauhi: ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ih#bauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiha.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuomo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaijiurumo footi#bo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijequ aciji Moocaani aivoji j#bogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño j#bogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuaijiniri. Jaanaa miyaminaa si-hidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani j#bogoco uguubunoco iimugumaño.

² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meene-gaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ih-inuumoro isinicuhunoco nithicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro taji#baubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasi#vuudi ticoni#ubo ij#buguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco di#cihi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: J#bogominaafi, mi#hai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañi#mo. Jaabo sihidi taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuu gallicamaaihi.

⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco cooavomo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaumoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memi#vuuhi. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, ujoho

imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco iicuneri sihidi ajabafivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuuuubo, jiinijejaagoviro diiiciniiboro diiboco nuuhi: Aivojibo, idiimogohachiiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududiciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajibauhi mihaiñoobaco jibogotiibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotajaa difico dihifusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoo Moocaanico deecivoto Moise atajibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajiqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ijiibocasiuno janaaniciiviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igavehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idiño Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fitino giciniumo saatoho fariseomoto, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaacinumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifiimi idiño isifañuboco cigaiijeri ihuimoro fañojavii jiihacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro inibahucuo afaayicumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niituumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo.

²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuui, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Miijoho jaani jilli onoooboro Moocaanico ihimaari imitino omoonibo? ¿Miijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihii amiihai tolli mehesamaaihi? ²³ Fameediro itihirunoco dihimiti imibachucafutucuui neehi, tolliro bu gañiivoobo, diigo onoono. ²⁴ Jaaneguiiha amiihaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idiño isifañuboco: Ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaiijeque diiicibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idiño isifañuboco gañiivuui diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijeque toonohallivi isucinihicaunoco iicuboro fuucuubo iijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico

imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachiji mahatyimehi aivo ajabafiiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoojoaago, ajaadusuhicaumañeri giciniiba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi iijafaño guiraajibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiciniuhi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amihai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotahi. Jaanoti iguihuvamoro imoyicifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahinitihi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aagimoro sihidi Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuuhi: Taabava jibaimovi oovicihi. ¿Nacu amihai taabava jibaimojaa mucuuhvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumiticijino. Jaadi jari #daasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jibogoco ijibeguequi jilli ohoovicuboro nuubo: Mihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitahi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryo eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutahi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotahi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jibogominaa Ichi Arrozbadí Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagañooco ihuseneri iquichecimoro ifagañooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomiototo diitoco dilluuhi: ¿Collihi amihai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

* **5:38** Jilli Jesu nuuhi eedeejibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetaveji. † **5:39** Jilli nuubo eedehefifico mihimogomoro bohono ifico mihimeguitinoco.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amiihai magaaatíhiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonunoco? ⁴ Miiro Moocaani iijafaño ufuuboro jecivo maahunoco iiciuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico jeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaago-huse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo ifinicihicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiimaaqi.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amiihaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiibauhi jaguisifucusumi momoni qui iiminoco, nacu imitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicar, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoni jirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabajago Moocaanima ihiimaaqi. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocaanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti icubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoo Simon nahabo, Jacobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacobo Alfeo onoo achi, bu Simon onoo cananistamioobo, ¹⁶ Jacobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoo Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jinijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijii bogominaaco nuuhi: Imicani amiihai Moocanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amiihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amiihai jisumi Moocanico magaanocoo aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amiihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amiihai mihicahi miyaminaa amiihaico ijiihevesumi, buhi amiihaico agañsumi, amiihaiditi imitino ihiiimaasumi, amiihai momoco iimitinobadi ijiihevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amiihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amiihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amiihai imino imo imo jisumiro mihicacuimo.

²⁵ Idaasucani amiihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amiihai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amiihaiji, amiihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jii bogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiihai uco muguubunicimoco neehi: Amiihai minaaco magaiji. Imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo amiihaico imitino onoomoco. Moocanima mihiiama amiihaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amiihaico, amiihai ime saanaago imeti agabavacuhachiiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amiihai caamoojaco udumitiihachiiji, bu tolliro amiihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cajaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucuuino. ³¹ Amiihaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amiihaico agaijmocoro bu magaijihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano.

³³ Jaanoti bu amiihaico imino omoonimocoro, imino momoonihachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahaci hachiiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro.

³⁵ Jaanoti amiihai, amiihai minaaco magaiji, sinehejeque ditoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachiiji guiraajino amiihaico niquejefaño ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano.

³⁶ Jaanegui amiihai sitaaco mihidaasugo amiihai tahe Moocaani iicabadi.

Amiihai Sitaaditi Imitino Mehescinimoro Mihimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehescinimoro mihiiimaadino, jaachiiji Moocaani amiihaico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiiji Moocaani amiihai imitico neejitih. Sifiima miihiihacasinoco imino mihimibachucasi amiihai imitico Moocaani ibusuqu. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiiha

amiihaico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufaño imino ooviciboro, imino gatyuuci cuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amiihai sitaaco mo-hoovobadiro Moocaani amiihaico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuui: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siiguejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefaño aqetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cajaanoty miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatatihi. Jari ijibogonoco iimivu-cuudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifaño iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaallifaño iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebii imihi, nooboro sitaaco abañiifibo, iticoni dihaallifaño iicatuucico diici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifaño iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusu-ubo gañiji.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihusebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebifaño iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanicihi, ijeebifaño iimitino iicamaño. Jaamaño iijiri ihiimaano ijeebifaño agahaficininoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiihai uco: Aivojibo, Aivojibo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicatihi? ⁴⁷ Amiihaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajibanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi ijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachitu-uno inifaihu sefano toojaco icihinirahi. Jaaruno toojaco maryibasuu-tihi, guisibanohallivi cuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubu-curuubo uujoho atajibarunoco omoonitibo jilli jeevahi; ticovono ijaco jiiñigaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachitu-neri inifaihu toojaco sefano icihinineri tooja acutuui. Jaaneri tooja paryi imivocafutuui ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojibo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojibo romanomioobo. Jaabo icojiminaafico sihidhi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuui. ³ Jaabo ihaivojibo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeenetii iquillahutoco galluubo Jesuco ijibeguetequi asaaboro diibo jeevivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoroti covauhi diiboco onoomo: Romano aivojiboco daamusu, aivo imihusebe ⁵ muucuumico aivo gaijibo. Jaaboro miihaidi sinagogajaco eetavusuhinibo, noomoro.

⁶ Jaanogui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojibo saa-toho inahaboniminaaco galluui Jesuco ineetequi: Iijoho Aivojibo, jaafa

icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiha saatiboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacojiminaafi buheej. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaamoco emeeciuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihii jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojibo agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ijibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuumuhuco icitequi asatymococo fibaijigo seemene idiboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiiibum julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafehi, ico neehi: ¡Gañiivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuo agañiivuuboro casiivuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino sejeico aciui. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocanico imehicaui: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi mihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicaui: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omooniunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachijii sififico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuihii ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sififico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milli aatyimetimo atyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuihii, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idasufiimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amihai memeecejuuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba ejebehininobadi iicatiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeecejuuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco?

Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño ijicinimo aivojito iijanofaño icanicini sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinihamefaño jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico, dihimegavi galluui, dihimega jiihaico iimibachuui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayicimo miyaavuguui Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatininaa icamo Jua nitico agaayicimoti tihisuui Moocaani iimuguuboro diitedi omoonujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojiibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abanamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotih magaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotih, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiiboro aigafiibo, aivofaihuco adutiibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machufifiibo, adufifiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacifafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioboo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomioboo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casivuui. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomioboo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diriba imono facicisucinifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai covivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomioboo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi iicaruva gaajajiruubo majoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco miiro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomioboco nuuhi: Simon eneeau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomioboo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduuinoma iicaubo famisicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisi janaanici diiboco gaijiihi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: J̄hi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacitihī tatyihaiico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiico ihaalli tofaihuri nitihī. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco nin̄icitihī. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitihī tatyihaiico in̄in̄icigo. ⁴⁶ Uco deesutihī facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo d̄iriba facinoco tatyihaiico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuneguiiha uco sihidi agaijinofeedeni gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubuusubo ajashuno uco gaijihī, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo iḡiciniumañoti ticovauhi onocasumo: ¿M̄ijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeeb̄i fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi j̄bogooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miim̄isiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ij̄im̄iti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miim̄isiici icano iimitino ij̄im̄i ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojim̄inaafi taaba Juana onogo, bu Susana onogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafvi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeecivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi oovic̄iboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhī j̄ihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuuhī. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhī guisihallivi. Jaano ihinuuruno chuumuuhī amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhī jar̄im̄ihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihinuurunoco jar̄im̄i macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhī iimino j̄iin̄ijevi. Jaano ifivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Am̄ihai nohujima mihicahachiiji mugubu, nooboro.

Jesu J̄ibuguuhi Milliti Tolli Ohoovicunoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ij̄ibogominaa dilluuhī: ¿Milli eneejirunoco tolli dohovicihi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am̄ihaico imino Moocaani aivoji agaa-jaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi oovic̄iboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovic̄ihī jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu J̄ibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti icihimiyaavogomoro atajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jariiimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebiiicamaño nihibami imiguiharo, jiiinjeminanaa iimogono jaagoviro ijeebiiicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiiinjjevi aacutuuno onono imino jeebiiima iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.
(Mt 4.21-25)

¹⁶ ¿Miiijoho cijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutatihii, cigaiijeguiino ficutatihii icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico gaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiiboti dumitaciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamoo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihii sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jiiibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Llicaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu iijiiibogominaama jicafutuuhii muuaifaño iicauga meene-gafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuuihi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aaicusumoro nuumo: ¡Mojiiibogominaafi, Mojjiiibogominaafi, miniituucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco iibauhi. Jaasumiro illiiivuunoro paryi sicutuuno. ²⁵ Jaanegui iijiiibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amiihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Miiijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajiiibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiioobo Ijimima Icaubo.
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jiiinjjevi Galilea jiiinije cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumioobo, sicijetiro ififaño iijimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiibo, jaahe icacuutiibo ciihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco

aatyimeuboro diiboguiino memuuvuubo gaibaciniuboro, sefano nuuhi: ¿Collihi tajaa saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajibahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaiçuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihihuehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluui; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiqui iguiraaohojifaño diitoco gañitiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluui ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihiiinumoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomoinaa aatyimeumoro iigutuumoro goovano fuomo ifaacuumifaño buhi iicameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaña jiciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo iijinjete ifeequi diibo tolli omooninoti sihidi iiguumoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihiiunuubo Jesuco dilluui diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhuumi. Jaaboro paryi dibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omooninoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududçicugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayicuihi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onooobo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo ijajajaa ifeequi. ⁴² Idigoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idino icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri. * Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igachehujinibaco dudçicugo. Jaasumiro diigoco itijoho lliivihi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudçichi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, enehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluui: ¿Mijoho uco dudçichi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudçichi gaajacihitamiyari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omooninoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

milliti udud#ciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeeb# fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivoj#bo iijati saafi asauboro Jairoco noovauhi: Daicigai guivecuuhi; j#bogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheeji, nooboro.

⁵¹ Toojavi #futuudi m#hai#noobaco faño satyuut#bo id#imoro Pedro, Ja-coobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fa#oojavi saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, ga#iivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro ga#iivuuhi. Jaanegui Jesu taj#bauhi diigoco ihobajaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: M#hai#noobaco mahatyimeneque mij#beguedino, nooboro.

9

Jesu Galluui Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Id#imo Ij#bogominaaco. (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici id#imo ij#bogominaaco igaiy#ciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji j#bogoco ij#beguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo que-seibaco, lleequbaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotofafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari toma#oti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti am#haico agaayicitima#oti mihiinomoro am#hai tihapaajeguiino j#nico diitojaa matatacu diitohallivi toono j#bogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ij#bogominaa fuuhi fahigovadi taajasuj#bogoco j#bogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivoj#bo Herode guubuui Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: S#cijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, #m#joho jaani diibediti ij#bocasinoro uguubuubo? nooboro Herode atyimegehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mild#moco. (Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco j#buguui imino moonimoro efehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciunoro diito dojicacuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico j#beguehicaui, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saaumo fahuseeci motihaiti miimisiiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimiroo cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu iijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omooninero famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeeeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaboo. Jaadi iquisicuuboro iijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimo gahafusuuhi jiiibaifinoco fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi iijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu miiijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusuumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheeteebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿miiijoho uujoho iicanoco meeneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Iijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi miihaiifinobaco jibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quil-lahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gacaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajeveebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaacqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo. ²⁴ Jaanoti ifiico agaijiiibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵ Mihiro saafi miyaminaafi paryi jiiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano unucufveebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufveveji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojiiibobadi asaadi. ²⁷ Mijanotiro amihaiico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta guijvetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaanima ihiimaacqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igachehu sisese minifutuuhi

aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijeveujinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masii minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; ïdi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esiciniïbo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiiamaunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufafaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufafañoti unuunoco: Jaani tasemene agaijïbo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeuimo. Jaarunoco diito mïco jïibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijïma Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevedi Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jïibogominaafi, tasemeneque meem, idïboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayicïboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecoco iinusuhicahi ïdaasuno omoonïboro suufenihicatïbo. ⁴⁰ Dijïibogominaaco nuucuurahi buhi igañïqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotïbo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, çmihachuta fine amïhaico jaabicïboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiiinjehallivi agañïuboro diiboco chuumusuboro. Jaarunaa Jesu ihijico ïbauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jïibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoonïneri eetyeunaaca nuubo ijïibogominaaco: ⁴⁴ Jinoco imino muguubi. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafefeti, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ijïibogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ijïibeguequi diillujirumo ñihicuguehicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ijïibogominaa jenaucasihicauhi cajaanï fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque ïcuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicihï. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicihï uco agalluuboco. Jaanoti paryi amïhaifeeneti sihidi ejeevatïbo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicatïbo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, mïhai mahatyimehi saafico dimomofañodi ijico agañïboco. Jaaruuboco mihïbahi mïhaima ïgotineguuiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mih**ib**ajirahana. Mominaafi iicat**ib**o mojaagodi iicaabo, nooboro.

*Jesu **ib**ahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.*

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega j**ib**ogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria j**ib**injeo cuumijaago diibo imega **if**fetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguut**ih**i diiboco toonovi agaayiciuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoj**ib**o, ¿diimeguehi niquejefañoti diitohallivi **ci**jigaico magalluunoco diitoco ifinis**u**qui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeciuboro diitisico **ib**bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo j**ih**airi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoj**ib**o, **ib**ma feejirahi fahigova **ib**joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Baj**ih**imi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyoj**ic**uti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica it**ic**oni guhirubi iguijevedihivi **ic**idihiiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifin**ij**itino fiivoma iicat**im**o iguijevemeque **ci**ji. Jaanoti **ib**joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoj**ib**o j**ib**ogoco d**ib**bogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoj**ib**o, **ib**ma feejirahi. Jaafahi it**ic**oni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: M**ib**joho siinojaa ofoomo doj**ic**ujaagoco esamaaitatihi imijitiruno Moocaani aivoj**ib**o, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivoj**ib**o Jesu **ic**iuhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuuj**ih**iguehejedi.

² Jilli nooboro: Miyaano sihid**ir**o basuta onovanoo naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabad**ir**o sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaay**ic**ijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igallu**u**qui diitojaago. ³ Jaanegui am**ih**ai mofoo; Mehes**ic**ini, am**ih**haico galluuhi oveja seeme j**ic**umifeenedi ofoon**ic**badi.

⁴ Lleegucubaco masatyedino. N**ih**ibam**ib**aco, t**ih**aipaaje siipaajebaco masatyedino. M**ih**hai**ñ**oobaco j**ih**hai**vi** midilluno mehecafetedino. ⁵ It**ic**oni m**aj**aahevejaotoco midillu, jilli: S**aj**eeb**ib** m**ih**ica j**ih**jaaoto, noomoro.

⁶ Jaajaoto s**aj**eeb**ib**ma iicafimo iicahach**ih**iji: Am**ih**hai s**aj**eeb**ib**, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahach**ih**iji: am**ih**haijaagoviro uumijino.

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoon**ub**adi, onoonoco.

† **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Am**ih**hai magaat**ih**i coyomo g**aj**ama am**ih**hai m**ih**-canoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaut**ih**i miyaminaa ifinoco finis**u**qui. Diitoco taajas**u**qui saahi, nooboro, onoonoco.

7 Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli ducicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihhi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedino. 8 Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. 9 Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuuihi, noomoro. 10 Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoro monoo: 11 Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. 12 Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

13 iidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! iidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatino Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifiico ejeevesumoro, ifusujirumo idaasuvono gaachehuco iicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. 14 Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanivivi. 15 Jaanoti ijoho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiycicafeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro iijibogominaaco nuubo: 16 Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihhi. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihhi.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

17 Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojiibo iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofenedi, noomoro.

18 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. 19 Uujoho amiihaico mityaco acihhi jiiinimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. 20 Jaaruneri imo imo mihicadino. Iidinooro amiihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhhi Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojiibo, jiiinijeo Aivojiibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihfusuhhi. Jiihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

22 Guihirubi uco paryi fanoovaco acihhi. Miijoho gaajatihhi Illico. Iidiboro Caani gaajahi. Jaabadiro miijoho gaajatihhi Caanico. Iidiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, 23 nooboro iijibogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. 24 Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauhi jino amiihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihhi. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Imihusebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajjiba jibogominaafi agafiivuboro fuuhi Jesuma ihiimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluuhi: Jibogominaafi, zmilli fine moonjirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: zMilli naa nacu Moise tajjibaco caatinuhi? zMilli nacu meecihihahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo Moocaanico gaiji paryi diifima, dijeebima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachiiji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuinuboro siino nuubo: zMiijoho nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinjiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamiimoro inchejeque iciumo paryi igachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejevesu-umoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaarubo thesinotiro emeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro thesinotiro emeciuboro fatyuuho. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiinijeobo toojiri ufuubo diiboco emeciuboro idaasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo duriibari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisuboro iburrohallivi ificuuboro satyuuho icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano seseevedi isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeeci nihibajeeccico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agafiinhachiiji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajjiba jibogominaafico dilluuhi: zNanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine idi ifitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco idaaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo ijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuuhi. Jaaboco Marta onogoo iijafaño gaayicuihi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasivuugoro guubunicihcaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojibo, znacu daatyimetihii uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajjiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajeaagoviro idiicamaño dijeebii ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii miijoho diigoti udumiticijitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli Jibuguuhi Moocaanima Mihiimaaqi.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ijibogominaafi nuuhi: Aivojibo, mihaico diibogo Moocaanima mihi-imaqui Jua ijibogominaaco ijibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimbachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ihibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacjiruno achahaneguiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Liivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuuhi. ¿Milli bu ico agañivooboro acjirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amihaiico neehi: Inahabo iicaneguiha agañivonoco imogotiruboco. Jaaruubo jilli agañivooboro paryi idilluunoco diiboco acjiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amihaiico neehi: Midilluhachiji amihaiico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihaiico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaatyu, bu taavaaboco idillusumi fine jiiinimoco acjirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiiinimoco acjirahi? ¹² ¿Nacu bu iivinoco idillusumi fine juuehuco acjiruubo? ¹³ Jaamo amihai mihimitorumo, iiminoco amihai seemeque mahacjirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Icaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu imitino ijico gañihuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituuhi. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojiiho Beelzebu onoo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojiiho miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaaoto sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imonicasiruva, ¿milli bu imitya gueneene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiiho Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco meneeneguiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachiji, ¿nacu miijoho mityari amihai hibogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamaño diito amihaiico gaajasuhi amihai sicamañoo mihimaanoco. ²⁰ Uujoho idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaaja amihaiivi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añjinoma ijaco ootomoobo iicasumi inehije imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiinoboro ihañiinoco dumiticihi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehijeque iciboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatibo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyicitibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijebeñi onobadi eetavocafetehi, jiiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

Imitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Imitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicihi, ifigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaaruobo aatyimecutisumi esamaaihiniñibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahiniñigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisici idino aivo diibo janaanici imitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafihi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: ¡Imi-cani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡mi janaanici imino Moocaani onoonoco ugu-ubumoro omoonimo! nooboro.

Imitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitih. Jaamoro dilluno sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitih; idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onocuumi jiinjieo aivojigo agañivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco igu-ubuqui asaumaño. Jaarunaa jino amiihaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agañivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Miro Ninive cuumiminaa imitico jeevesu-uhi Jonas diitoco Moocaani unuonoco ijibugusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amiihaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Mijoho ciijigai mecucu inifutusumoro otoovohigo ficutatih, guirihilluguiino? Caamo mificutahi fañoovavi ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ Miro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitiibo imihusetih. Jaabo imitino guino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebico iimibachuhachijii imihusetejibo. Moocaani imogobadi icacujibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi diffifaño imino, imitino aivo achahahachijii, paryi difi imino ifuvusujino ciijigamecu ico ifoovori aachicinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Ibauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casivuuhi imachugui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomiobo jabafituuhi Jesu diito tajiba onobadi ihuseque nitamaaitiibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojibo Jesu nuuhi: Amiihai fariseomi minitih guirihilluno, butajene icano allicoro. Jaanoti amiihai, amiihai jeebifaño gahaficinih imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimo! ¿Jana nacu magaatitih allionoco

eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebñifaño iicanoti ñdaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² ñdaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihí menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitíhi Moocaanico magaijítíhi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ ñdaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyñicifíhi. Tolliro jiihaiñofaño imino amiihaico idillunoco mihimoyñicifimo.

⁴⁴ ñdaasucaniji amiihai caatinimínaa, fariseomi icamo: Mojeebñi imihi, noomoro sitaaco mabañifímo! Cíhoji toovono icahojibadi mihicamo. Jaahojíhallidí miyamínaa toojico gaajatímo toojíhallidí ñgonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatinimínaati saafi iimusuhi: Jiihogomínaafi, miihaico eneejiruno tollí neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ñdaasucani amiihai caatinimínaa mihicaji! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahi miihaiñooba ajaabicítinoco. Jaamoro amiihai jillí usegai sagaibari mududñicíhacatíhi.

⁴⁷ ñdaasucaniji amiihai mihicaji! Moocaani iimaamínaa ciihojinohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahi amiihai eedeetemíhairyo agaicaaumo ciihojinoco. ⁴⁸ Jaamo tollí momoonímo amiihíhallíviro mijiiñbeguehi amiihai eedeetemíhai omoonunofañodi mihicanoco; Míro díto gaicaauhi. Jaamo ciihojinoco amiihai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaajafeenedí neehi: Galluují Moocaani iimaamínaa, Moocaani minisumínaa icamoco. Jaamotí saatohoco gaicaaujimo, saatohoco ñdaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyamínaaco Moocaani ihíiimaamínaa tiijóho jaadaco icíji jiiñije ifívuunoti jisumiví icaumoco díto agaisiraicíumo tiijóho jaadaco, ⁵¹ Abel tiijóhotí iticoníibo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocaanico ijeecívequi asimíco agaicaaufímañotí iimímecú situví agaicaaubo tiijóhová nijequeeníjiibo. Jaanegui amiihaico neehi: Jisumio miyamínaaco Moocaani ihíiimaamínaaco agaisiraicíumo jaadaco icíji.

⁵² ñdaasucani amiihai mihicaji caatinimínaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototíhi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutíhi, nooboro.

⁵³ Jillí Jesu dítooco unuunoma íicamo fariseomi, caatinimínaa icamo síhídí díibojaa ísífíratuumoro tícovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ifurumo díiboco síibadí onoonohallítí aivojito imega díibohallíví imítino jiiñbeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallívi Jiiñbogono.

¹ Jaanaaca aivo síhídí miyamínaa íigaívuumo íjene quícucasíhícauhi. Jaanaa Jesu iticoníi jiiñbogomínaaco nuuhi: Mehescíní fariseomí juurísutaguijí: Imihusehi, noomoro abañífnótí. ² Aivo chahano afatanícínino, atyímeratíno íicano. Jaabadíro chahano otoovono, gaajaratíno íicano. ³ Jaamaño amiihai fucú cívohí munuuruno cuuje seseehigo guubvusuji. Jaabadíro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayí mihíímaaruno, coovano noocafetejí íija níjequetí.

¿Mico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomí, amíhaico neehi: Mihiguijirahana oono miyamínaa ifiico agaicauufimoco. Jaarunobuunati millí mīnoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idibocoro mihigui guijeninobuunati tolliro ijeebico cijigaiñaño agañjiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Mīro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenicíhi. Diito iicaru-moti Moocaani jabajeevetíhi. ⁷ Mīro paryí amíhai nigai ijeene paryí oovocinicuui sajehesari. Jaanogui mihiguijirahana, mīro amíhai síhidi joomi guiraarumo janaaníci magaijicafetehi.

Miyamínaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amíhaico neehi: Miyamínaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomomínaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomomínaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyamínaafibadi Ifiivuubediti imitino íhiimaaruno diitoco buusucafetjirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino íhiimaaruno toono aivo buusurajitíhi jijehallívi, bu ufucu níquejeví icanó.

¹¹ Amíhaico sinagogajañaño fagomínaa aivojito icanójaago asatyusumi; ¿Millí fine iimusují? ¿Millí fine neeji? noomoro gaihúiba mihicadino. ¹² Tollí mihicasumi Moocaani Gaija jübegueji millí mihíimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamíma Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyamínaafeenetí Jesuco nuuhi: Jübogomínaafi, tañahaboco dinoo guihirubihívi nehejeti uco feenedi ihicóqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miijóho uco amíhaihallívi ficuui fagomínaati nihibamí dugaacumínaafití? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amíhai ifiico magaihuini. Jaamoro síhidi sinehe-jeque mihimoyicidino; Miyamínaafi ifi síhidi sinehejema iicanoti saatíhi, nooboro. ¹⁶ Diitoco jillí oovicubo: Icaubo saafi síhidi sinehejema iicaubo. Jaabo iijinijeque abasuuno síhidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Millí fine mooníji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuui noomójinoco.

Tamachutanoco ificuhicaaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajañaño paryí tabasuta noovataco ficuji paryí tañejeje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebi, síhidi sinehejema diicahi ajashutinó ficabano ticovoví. Jaanogui daguisí, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Íjóho agaajatino miyamínaafi, jaachíijo fucuro guíjeveji. Jaanobuuna, ¿míndíji fine toono paryí ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jillí icafíbo miyamínaafi síhidi sinehe-jeque ifiguiharo ititibaníbo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefíhi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu ijübogomínaaco nuuhi: Amíhaico neehi, gaihúiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guíjetimó mihicaqui? ¿Jinejeque miijicafetjé? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icanó janaaníci jaaducafetehi. ²⁴ Memeeci uuhimico abasumoro icititirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acífihi. Jaamo diito joomí janaaníci amíhai majaanucafetehi.

²⁵ ¿Nacu cajaanu fine gaihuiɓa iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiɓa mihichahahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihifinici, ducicamaaitiruno jaadahunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojibbo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omoonibbo safucu jahisi icano sifucu cijigaiñaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotihhi? Jaabo ñaavahu janaanici amiihaico imino jicujiiɓo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque machuɓi? ¿jinejeque mahaduɓi? noomoro gaihuiɓa mihicadino. ³⁰ Miɓro imiyaavogotimo idinoro jiinijeonehejequere guinefihi. Jaanoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiwaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amiihai nehejeque manaajemere idaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitinehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deera ifinisutihigo. ³⁴ Miɓro amiihai busumijeene iicahigovi tolliro amiihai jeebi icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amiihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojibbo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi ootomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojibbo jeevivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amiihaico neehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejiiɓo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiiɓi imicani icajimo tolli iicano jeevivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asanoco igaaaruva cigatibbo teemejiruboo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruboo diibo nehejeque nanitibbo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amiihai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo siino saaji, nooboro.

Imino Jeevivominaafi, Iimitino Jeevivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojibbo, jino odoovicino miihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojibbo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojibbo cojiminaafi imino iicaabo agajaaboco iijaminaaco ootomooboro machutaaco ihaciqui ificuboo. ⁴³ Imicani icajiiɓo ihaivojibbo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Diiboco ihaivojibbo paryi inehejehallivi aivojibboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebifaño esamaaiboro: Fine tahaivojibbo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojibbo jeevivominaaco idaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojibbo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujiiɓo saatoho iimitimoco

* 12:30 Moocaani

omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojiiḅo atajiiḅanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitiḅo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiḅo imitinoco omoonihachiiḅi miḅino aamicafeteji. Miḅiro Moocaaniti guiraano agaayiciḅiniḅoco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiiḅijehallivi ciḅigaico inifutusuvaabo; ḅimeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idasufaḅodihiica nisucafeteji. ḅiGuiraacani idasuno icahi toono afatyotinoḅachuta! ⁵¹ ḅNacu fine amiḅhai uco: Jiiḅijehallivi sajeeḅii icaco sivaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amiḅhaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaḅo jisumitiro sahusedimo sajaanoto iicamo dugaaveji miḅisiici, saafi icamo miḅisiicihallivi; bu miḅisiici, dugaaveji miḅisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyyaaja ibaabhallivi, bu ibaabhallivi iyyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimaḅovi Jerusalevi oestejaagoti niijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicahi. Jaabadi icafiino. ⁵⁶ ḅBaḅiiḅiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiiḅijehallivi iicanoco icano magaararumo. ḅColliiḅica magaajatihi amiḅhai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeḅii Minifoto.
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ḅColliiḅica amiḅhairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ḅjoho idiiḅegueebe dihallivi aivojitoco ijiiḅogotooboma ufuusumi jiiḅhaiḅi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediḅo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaḅo jiiḅacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amiḅhai Imitico Mejeevesutihachiiḅi Famooro Mifiniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diḅoco jiiḅuguumo Pilato Galilea gaifimico agaisiraicuboro Moocaanico ijeeceivequi asimico agaisiraiciumo tiiḅohoma diito tiiḅohoco acahiḅeniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ḅJito Galilea gaifimi famoova janaanici fine iimitimaḅo jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amiḅhaico chahano neehi: Tolliro amiḅhai, amiḅhai imitico mejeevesutihachiiḅi paryi mifiniji. ⁴ ḅNacu fine amiḅhai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amiḅhaico chahano neehi: Tolliro amiḅhai, amiḅhai imitico mejeevesutihachiiḅi paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuubo nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco

atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collíhi bu toonovi onoovatího icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomomínaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiībo, jaafahi jificaba icaho; ijīinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovaīho. Jaanotī onoovacutíhachiījī jeī diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Imitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jiībeguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovī iguihuvaugo, iimitinō ijī omooníunerī iyoobaī fañoviro tejeeveuhi. Jaanerī sanoticovoro julleevectigoco. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvatí buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohalliví ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleevogoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojiībo Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesu-noma iicaubo sihidī isifiiratuuboro miyamínaaco nuuhi: Sahuse juugahusetī safucu icano icahi mududicamaaiquí. Jaasumi masaa amiīhaico iibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojiībo Jesu diiboco iimusuuhi: Bañífiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amiīhaī joomico misinimoro masatyefíhī nifaihutí mihisuumoto. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari diecihochodinō ficabava ticovovī isisihinigoco, jaguisifucuví iicanegui nacu misi-naayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jillī Jesu unuuneri, paryí diiboco ijīiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyamínaa imo imo icauhi, Jesu sihidī jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooiví Ohoovicino.

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadī fine jeevano Moocaani aivojiī? ¿Jinejeví fine oovicíji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadī jeevano. Jaano tooico miyamínaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohotī minifetehi. Jaaha-haafeneví joomī agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguiījiví Ohoovicino.*

(Mt 13.33)

²⁰ Jaadī nuubo Jesu: ¿Jinejeví oovicíjirahi fine Moocaani aivojiī? ²¹ Fine juurisutaguiījico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryí iitacuco adicíhi, nooboro.

Ijene Jiīhaī Aamiji.

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jiīhaiví afatyocuumijeví jiībogooboro feehicaui. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluuhi: Aivojiībo, ¿naa miīdimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Migiuiino jaamo ijene jiīhaī aamijiriro† mijicafetehi. Jaanegui amiīhaico neehi: Sihidī miyamínaa imeguejī ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitíhi. ²⁵ Iija abajaabo agañiivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amiīhaī jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojiībo, miīhaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amiīhaico iimusuji: ¿Miījoho amiīhai? Amiīhaico uujoho gaajatíhi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amiīhaī miticovaji diiboco monoomo: fima miīhaī mamachuhicaui, mahaduhicaui icano tollíro iijoho muucuumijefaño diibeguehicaui, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amiīhaico

* **13:19** Levaduraguiījiví Ohoovicino. † **13:24** Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono.

neejiibo: Am#haico nuucuuhi, am#haico uujoho gaajatihi uuditi buhigovi miminifoto am#hai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro am#hai igai#ooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifa#o icamoco maatyimemere am#haico diitoti buhigovi aga#ncuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifa#o acas#vomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinov# iicarumoti tusumi saatoho sihidi# ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi# jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinov# minifeteji, nooboro.†

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaamuro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachiji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevedi imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiji, bu civohogo, bu sesevedi icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, am#hai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifihhi, tolliro Moocaani am#haijaago j#bogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahijivaro tuucumi seemeque tajaagovi igaiy#cinoco oono catava iseemeque ijijecuguiino ifcuunicibadi. Jaarunoco am#hai mihimeguehica#hi. ³⁵ Eneecau bu magaja am#hai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino am#haico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihi jari johono uco: Imicani Aivoj#bo momofenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Ic#d#hallivi N#faihu Agahafuuboco Buheesuuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivoj#bo iijafa#o fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi ifinichicauhi. ² Jaanaa Jesu imega ic#d#hallivi n#faihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise taji#ba j#bogominaa icamoco dilluui: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuu#hi. Jaanegui iguihuvauboco #ciuboro buheesuui. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine am#haiti am#hai joo# ifapaa#efa#o aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iianeguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuu#mo.

Taabava J#baimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu ifinicinaaca ucuuhuvaumo asaamo imiyama#jeviro cas#camaa#hicaui.

Jaanegui Jesu oovic#feenedi diitoco faguuhi: ⁸ Saafi ico taabava j#baimojaago ucuuhuvsumi imiyama#ovi cas#vedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui am#sico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica toma#ovi jaani icas#vequi, nooboro. Jaanegui

† **13:30** Griego ijiri noono: jisumi dojicuv# iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuv# minifeteji.

ñjoho unucufeveebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhvasumi ofoobo allibavi casivo. Jaachijji fañojoaobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoo bo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootiibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañojoaoboco nuubo: Jibaimofaño machutaaco edetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco ñicicujirahi. ¹³ Tolli icatino; jibaimoco edetavusumi ñdaasufimoco, ifiino imitimehejeque, ñgotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu unuunoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jibaimoco. Jaaboro tajibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucuujiño iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco ijibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuuh mamachuqui, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijjiro jiinijeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro.

¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijjiro fahusecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijjiro atyabaco icjehi. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro.

²¹ Jaanegui ijeevivominaafi uhuumiuboro ihaivojiboco jibogovauhi paryicino. Jaaneri ihaivojiboco isifiratuuboro, ijeevivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva ñdaasufimoco, ifiino iimitimehejeque, ñgotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro.

²² Jaanobuunati ijeevivominaafi nuuhi: Aivojiboco, onobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojiboco diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueeje jiihaiñofaño iicamehejeque ñicito taaja igahafequi.

²⁴ Miyantiro amñhaico neehi: Iticoni ucuuhvarumo tamachutaati ajashuno itivejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa ñimeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoo bo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijiihevetiibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico igu-ijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amñhaiti saafi tor-rehacico eetavonoco iimogoo bo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ñfetejidino iicaruva eetavejiruubo.

²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinithi, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojiboco si-ijiinije aivojiboma omonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo.

¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguiononijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa

jibogoco galluujiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanihacho amihaiti paryi iinoco ejeevesutiibo tadyojicuti saajitih.

Imuhu Iimo Afatyusumi.
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, zmilli bu siino imitejiruno?
³⁵ Jilli maganitacuuihi jinijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.
(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli ooviciuhi: ⁴ zNacu miijoho fine amihaiti ciendino ovejamaa iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimamañovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatymetinohachuta?
⁵ Jaaboco aatymeebere imo imo ijiebaihallivi ficuunicih. ⁶ Jaabo iijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atymecuuihi, nooboro. ⁷ Amihaiico neehi: Tobadiro niquejefano iicamo aivo imo imo icanicih saafi iimitiibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ zNacu cajaamo gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cugahuco inigoro guijaagoro, iminogayi guiinejitirahi aatymetinohachuta?
⁹ Jaajeque aatymecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atymecuuihi tanihibaje imitahinijeque, noogoro.
¹⁰ Amihaiico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicih, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañifjübovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiiici iseemene misima icauhi.
¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuuihi. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuihi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjivi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi ganuubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico aganiicuunobuunati toojiinjivi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guiinutuubo toojiinjeminafaajaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuihi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti achicautih. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonocinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutih. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesticinico, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibo-jaago ijinafatyuboro diiboco ihiibicituuboro niniciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiuicuti ihusefa mificu, tihaiapaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicimoro magai-icaau, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchu-umucuuho siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuuho.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaauho guubuuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusu-ubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaausuhi milli icatibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutiho. Jaanegui caani asaauho diiboco noovauhi jaahe isaquui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Iro gaajahi sihidi ficabano ima dudicamaaihicahi diijico gañitibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafiigayiba daacitathi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaauihi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, ijoho fahiijivaro uuma diicanicahi. Jaamaño paryi tañejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuuho siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimitibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuuhi iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diiacuujithi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaaihicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojibo tadyudicamaajeti uco agañidi? Sefathi jinijeque eseedijiruubo nufefeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuui jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicjinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiboco edebeumoco. Jaaboro saafico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje dhibanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casivoobo bohonoti deetavo cincuntadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojibo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jinijeo miyaminaa gaajahi jinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino iimitino jiniijeonehejeri gataavominaati mihici jiniijeoneheje ifinidi amiihaico diito ufucu niquejefano ifinijitino iijanofano igayiciqui.

¹⁰ MiiDIRUNOMA imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaano jino iimitino jiniijeonehejeri imitino momoonimoco, zmiijoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, zmiijoho bu amiihaico acijirahi amiihaiotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeeivoobo, saafico ijihegueebere, saafiicoro gaijijiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaano jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiheguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siiijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiniije icano ifnino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu jibeguehi Gaigooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaaco ejeevuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofano jicamaaihicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi.

²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaubo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejecuhicauhi. ²² Jaanofene iguijevubomajeque ciumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo gujiveuehi. Jaaboco ciumo.

²³ Jaabo inihibamima iicaubo idasuuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atymeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai niquequeque nifaihufano amatyusuuboro tañejeba niquequeque isicusuvaqui. Jino cijigaifano sihidi idasuuno icahi, nooboro.

²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jinijehalliri idiicahinisumi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idasuuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti ijoho idasuuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amiihai miihaiti sicaisitu oonaagonovi mihicahi. Jaamaano juugati tahifeejirumo. zMilli bu feejirahi tahigototo? zMilli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaanegui-ihha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guhirubi

ijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecumoti ditoco ijibogotururva imitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecumoti ifuuruva guubujirumo, nooboro.

17

Iimitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajjiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajjiruubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³ Mehesicini amihai nahabo amihaiico imitino omoonihachijji diiboco mihiba. Jaabo imitico ejevesuhachijji diiboma mihimibachucasi.

⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihino onohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Mihaiico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amihai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onohoco moneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amihaiico tooho: Jii, neejirahi.

Jeeçivominaafi Omoonifno.

⁷ Amihaiti cajaanihacho ijeeçivominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casivoobo, machucu, moneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine moneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari jho machuji, daaduji icano, moneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeçivominaafico atajibanoco eetavonohallivi graciaico daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amihai Moocaani atajibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli mihai mihifono jeeçivominaa jilli atajibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahusecidimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiniije, Galilea jiniije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiniijeocuumi saacuumivi ifutuubojaaago saaumo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, mihaiico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti jihaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuumoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro

sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguino ememuivuboro jiinjehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiinjeeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiiboro siicumioobo uumih Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuhi, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuui, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitihi. ²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedinno. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojetti siinaagojevii anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miuro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo asaajino imega. ²⁷ Miuro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onooobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno ciijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo ajafevedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachiiji miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachiiji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miuro ifico idaasuno omooninoti atajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imitasuubo ifico taasajui.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogooobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiiibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefhi, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

1 Jesu ooviciuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. 2 Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico ñihicuguutibo. Tolliro miñhaiñobaco gajihicautibo. 3 Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino icahicaunoco digigama iimibachuubi. 4 Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautibo. Jaanofoene esafutuuro nuubo: Moocaanico ñihicugotihí, miñhaiñobaco gajitihí icano. 5 Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

6 Jaanoco Aivojibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. 7 ¿Nacu jaabadi Moocaani ñicimo diibovi ñidaasuvomo fucuhachuta, cujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tumusujiruubo? 8 Amihaico neehi: Tuumusutibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino jiinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomiobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

9 Saatoho: Miñhai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciburo nuubo: 10 Safoono miimisici gaiñimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaagui. Saafiu fariseomiobo. Jaanoti saafi impuesto jaadusuminaafi. 11 Jaanaaca ifariseomiobo julleeciniboro Moocaanima ihiimaabo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihí, sitaaco imitino moonitatihí, gaigoomima icatatihí, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihí, 12 sajaguisivi mifooci machutibo icafihí, uujoho paryi agaananoti fahuseeciti sano ico acifihí, nuuruubo, nooboro.

13 Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitibo, jilli icidit covoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitinaafi uco didaasugo, nooboro.

14 Jaanoti amihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi ijajaa fuuhi ijeebimicuubo. Jaanoti fariseomioboco Moocaani gaayicitihí. Jilli iica-maño: Uujoho sihidi jeevahi, onono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, nootiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijibogominaa aatyimeumoro isivaumoco ñibahicaumo. 16 Jaanegui Jesu diitoco ocoovaboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. 17 Miyanotiro amihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitibo, tahí ufucu feejitihí, nooboro.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Jaanaa saafi aivojibo Jesuco dilluuhí: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinjitino fiivoma iicaqui? nooboro.

19 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Iðiboro saafiuro iimiibo Moocaani. 20 ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco ñibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gajji, nooboro.

21 Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiꝛo uujoho paryi tolli moonifihii, nooboro.

22 Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

23 Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño.

24 Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. 25 Tihijitiruno camello januutu ojiri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

26 Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihino Moocaanidi tihitihi, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo mihai paryi monehejeque mejeevesumoro ima mihiguehi, nooboro.

29 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihaiico neehi: Cajaanotyohacho ijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano 30 Moocaani aivojiguinodi ejeevesumo jijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinjitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguivejejinoco Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinunobadi iicaqui.

32 Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaajimo, 33 ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujefeeneteti siino buheeteji, nooboro.

34 Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetibo jihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. 36 Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli iicano? nooboro. 37 Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. 38 Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

39 Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

40 Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui icijeuboco Jesu nuuhi: 41 ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

42 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

43 Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojübo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onohori caamo fuubo Jesu afatyujino fitino iicauneri tohoti diiboco ihatyimegui. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachiji dii-jafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifeteji, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Mecci Aivojübo, tañehejete fenedi #dasufimoco aciji. Jaanoti saatedhedi abañüboro ananihichahachiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicuubo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifübo. Jaabo fuuhi tehesino si-iijinijevi tahi diiboco aivojüboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojüboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeeçivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro.

¹⁴ Jaaruuboco iijinije miyaminaa jüheguehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jübogoco galluumo: Mihimogotihidi diibo mohaivojüboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojüboti ficuumo. Jaadi diibo sino iijinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeeçivominaaco nihibamico aaciunoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonioobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojübo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeeçivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojüboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojübo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusuubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojüboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojübo, jino dinihibami filluchehuñaño ificuhinino; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti diicahi abasutirumañoti inoovataco diicahi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Imitino jeeçivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti icinoco abasutimañoti onooasanoco. ²³ Jaanegui, çcollihi jana tañihamico bancojafaño ficuuhinithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaanamico fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitiçi. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaaruna diito diiboco nuuhi: Aivojübo,

diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojiîbo diitoco nuuhi: Amiîhaico neehi: Icanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumitîciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiîboti iicanoco imeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiitacuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fiitino iicacuudi miimisiici ijiîbogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiitacuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayiduujeecîniîboco miîhaifiîooba diiberi igotîiboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amisico cayaatyohacho: ¿Collihiî momoonihii? onoohachijii, monoo: Mohaivojiîbo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeuui paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihiî moburroco misinihii? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojiîbo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casiîhacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiîhaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidiî ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojiîbo, Mohaivojiîbo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebiî! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatocho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jiîbogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiîhaico neehi diito illiîvuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiitacuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taabo: ⁴² Hiîjoho jaachijiî difucuviî ico sajeebiîco aacijirunoco gaajaruva sajeebiî diicajirahi. Jaaruno iîdi otoovomaño daatyimetihii. ⁴³ Safucu iîdi idaasufucu gaseji diminaa dihallidiî emecuvejifucu dihallidiî emecuvomoro fahigovati ico moonijiî, ⁴⁴ ico jiînehalliviî agafiîmoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihalliviî guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isiviî agafiîubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinihaamefaño jilli noono: Taaja Moocanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amiîhai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jiîbogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemiî aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonhalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimoo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco ijiibogoo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico diibogo, ¿miijoho iijiti jilli moonihi; miijoho ico eeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiihaico dilluji, uco mihi-imusu: ⁴ ¿Nacu, miijoho Juaco tajiibauhi miyaminaaco iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihcauhi: ¿Milli fine meneji? Moocaani tajiibari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotih? miihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajiibari munuuruva, miihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocaanifañodi ihimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatih. ¿Miijohohacho fine Juaco miyaminaaco inijinoco tajiibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiihaico uujoho neejitih miijoho tajiibari omooninoco, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihimaaburo jilli oovicuhi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuui. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusu-uboro. Sihi tehesino fuubo tahi guenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igallu-uumi. Jaaruuboco diito ahaamihcaumoro botiiboco dojicuviro diibojaa gal-luumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluui. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijiibo taseemeneque galluji. Jaaboco aatyimemere fine bocigujimo, nooboro.

¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masi miguijeniqui. Jaadi jari miihai toono abajatoti mihicaji, noomoro.

¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluui: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinahaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihi. Jaaruno-faño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño.

Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinahaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaiji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyhallivi toba aacotohachiji diitoco quicheycijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

19 Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayiciujirahi diitoti onoobo siinovi ohoovicuuboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuhi. 20 Jaamoro saatohoti gallumo iimimobadi asaamoro diibo silbadi onoonoco uguubuomoro diiboco asatymoro aivojibo usefaño ihacitequi. 21 Toonegui diito diiboco jilli dilluui: Jibogominaafi, miñhai magajahi ijoho miyaanoco imino onooboro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesicinuuboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. 22 Miñhaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihí? noomoro.

23 Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihí uco mabañihí? 24 Eneecata uco saje nihibajeti miñifusu. ¿Nacu miñjoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

25 Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

26 Jaamaño diiboco inisuurumo iciutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro liivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihí onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: 28 Jibogominaafi, Moise miñhaidi caatinuui: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevachihii, inahabo ifibaijigoco iicuboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. 29 Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiuboro. 30 Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiuboro guijeveuhi. 31 Jaanegui jaano allivooobo digoco icaurahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. 32 Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. 33 Jaamoti buheetefucu, ¿cajaaní taabaji fine? Famooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

34 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiniñehallivi miyaminaa taabavacasihi. 35 Jaanoti ufucu ubuheetemere siijiniñevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihí, iseemeque tajenjitimo icano. 36 Siino tahigo iguijevecujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuumo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuui icamo. 37 Moise tolliro miñhaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatininhaamefaño imohogayí ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. 38 Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

39 Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, 40 noomoro siino diiboco dillucuumo.

¿Miñjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi?

42 Miñro David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivoj#bo Moocaani Tahaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi cas#vo, ⁴³ dim#naaco dit#haiguiino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatinim#naaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyam#naa guubunici#naaca Jesu ij#bogom#naaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatinim#naati caamovonoono gaachehunoma #gonoco iimoy#cifimoti. Bu tolliro imoy#cifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafa#no ufuusumi imiya icaganocoro ujovicamaaifimo machujafa#no iimima#nehejequere juvicamaaifimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumit#cifimo. Jaamo #furumo guenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco iba#iqui. Jaamo guiraa#jino c#ijigaifa#no ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafa#no atyimeuhi sihidi inih#bam#ma iicameheje Moocaanico aacimo ificufi#nofa#no ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro #daasuno fibaijigo mijeegay#icico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro am#haico neehi: Jaamo #daasuno fibaijigo pary# famoova janaanici acihi. ⁴ Jaanoti pary# diito, diitedi sihidi aatyuu#vucunoti acihi. Jaanoti diigo ih#daasuti iicanoco pary# acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocinoti, tolliro fa#noojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino pary# jino am#hai mih#finicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino J#bogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: J#bogom#naafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, am#haico sita ba#idino, guiraa#jimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuuhi, noomoro. Jaarumo doj#cuti mefeedinno. ⁹ Jaamo m#naati, sanomi#ro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifin#cuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ih#maaubo: Siiji#n#jeoto, siiji#n#jeotoma moonicasiji. Siiji#n#jeo aivoji, siiji#n#je aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano ji#n#je mary#baji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, ni#quejefa#no #h#icunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli iicajino imega iticoni am#haico agaayicimoro #daasuno moonijimo am#haico satejimo sinagogajanofa#no imitino imooniqui am#haico icivojaanimoro aivojito imegavi satejimo tamomohalliti.

¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mij#begueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegav#ro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵ Tusumi

jari amihai uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amihai minaa amihai iijico jenaaujitihi amihai guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa amihai, amihai caanimi, amihai nahabomi, amihai yoto, amihai gataavominaa icamo amihai aivojitojaago satyeji. Jaamoco amihaiti saatohoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jinijeminaa amihai iuheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹ Tolle icarunofa quehecuno mihicahachiiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jinijeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idaasujino onobadi tsumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajino tsumi gaigoomi oovato icamo, mifañotioseejema icamo icano jinijehallivi sihidi idaasu iicajimaño jinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatohoco fahigova jinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cumico siijinije miyaminaa jinijehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asaajino.
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguinodi jibogo icaji cujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jinijehallivi paryi jinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucal ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jinijehallivi iicajinoco eesamaaimoro iñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucuujineguiiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memeci higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amihairyo magaajafihicaba ifiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino ononoco mahatyimecuudi magaajacu Moocaani aivoji ifiticunoco.

³² Miyanotiro amihai neehi: Paryi jino iicanoco tsumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jinije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amihai jeebi kuhufetedino, guirihicavono jinije busumije imoyici icano guinodi tufucu amihaiivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jinijehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahiijivaro Moocaanima mihimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihiijuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua j̄ibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotem̄i aivoj̄ito, caatin̄im̄inaa icamo moonihicauhi: ¿Millit̄i fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyam̄inaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas j̄icafutuuhu Juda Iscariote jeeb̄ifaño Jesu minisum̄inaa fahuseeci motihaiti m̄imisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotem̄i aivoj̄ito, temploja aivoj̄ito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nih̄ibam̄ico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyam̄inaa chahanaaca? nooboro.

Aivoj̄ibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino j̄ibaimo icacuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhu Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluahi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi m̄ihifotoodi saafico mahatyimeji icif̄uuri n̄ifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivoj̄iboco monoo: Mohaivoj̄ibo jilli neehi: ¿Comecufañi taj̄ibogom̄inaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi am̄isico ifusujiibo iguiraamecu, caamovohi icamecu, imibachucin̄icumecuco. Jaamecufañi meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuui.

¹⁴ Jaanaa amachucuuji di Jesu iminisum̄inaama cas̄ivuui imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, am̄ihaima Pascua machutaaco amachunoco iguijevecuujiño imega. ¹⁶ Am̄ihaico neehi: Siino Pascua j̄ibaimo machuco machucuujihi. Jari siino Moocaani aivoj̄ifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco m̄ihicimoro m̄ihifocasi ¹⁸ am̄ihaico neehi: Jisum̄it̄iro siino aducujitihi baacufaihuco Moocaani aivoji agaset̄inohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi am̄ihaihallivi aac̄icafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji icajinoco tatȳijeheri eetavono tatȳijoho am̄ihaihallivi agañ̄icafotono.*

²¹ Jaarunaa jino am̄ihaiti uco aac̄ijiibo igaicaauqui tajojiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyam̄inaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehe. Jaarunaa idasucani iicajiiibo uco aac̄ibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaani fine aac̄ijiibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ij̄ibogom̄inaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji m̄ihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiom̄i iicatimo

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

aivojito idaasugotimo sefano tajibanicahi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amihai mihicaji, amihafañoti imiyaaboti iicaqui jilli saato ho jeecevominaafiti minifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecevominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miiho imiyaabo, acasivooboro amachufilbo, nacu jeecevefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaaruna uujoho amihafeeneri icahi jeecevominaafibadi.

²⁸ Amihai uuma mihaafih uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihai aivojico aciji uco guihirubi aacihiniyadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici canohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihai idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amihai igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iti finitino iicaqui. Jaabo iijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicinicuui iima civojafaño feequi, iima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifooi, safo icano uco tuunamaajii; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amihai dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihapaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amihaidi cujivaachuui? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihaabo masaty. Jaanoti aamigama machahaabo amihai caamojaco manaajemere aamigati mihihi. ³⁷ Amihai neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onono icaji: Iimitimofeneveni ficucafetejiibo, onono, paryi uuditino onono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo, miigaacima mihaahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajjaago iicanicibadi. Jaaboma iijibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuvuubo Moocanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachii; jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa iijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.† ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinijehallivi aquetehicauhi tiiho ocooyinobadi.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

† 22:43 Sahaamefaño

toversiculonoco ficuutimo.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiiamaunoti agañiivuboro ijibogominaajaago fuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeutebo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaaji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiiamaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco sɨguubo Juda onoobo Jesu jibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iicahicauru-moobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininɨciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininɨciboro Miyaminaafibadi Ifiivuboco daacih? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojɨbo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonubo buiyaacuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musu-ufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududɨciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiɨciqui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amɨhai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihi-canɨcibadi. ⁵³ Amɨhaifeeneri fahiiɨvaro templojafaño icahicarahi. Jaaruboco uco magaaɨchicatih. Jaarunaa jisumi amɨhai imitiminaa tolli momoonɨcichi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicuumoro satyuumo sacerdotemi aivojɨbo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti ɨɨɨciboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojɨbo iija goohasifeenevi cɨjigaico eebasuumoro casɨcamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casɨvuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cɨjigaiɨnivi gɨcɨnɨboco guenene ihɨɨɨcɨguro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatih, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: ɨjoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatih, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinɨbo Galileaooobo icamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatih ɨjoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiiamaunaaca catava ojuuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojɨbo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeɨubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojɨbo Jesu diiboco: Jaachiiɨ catava ojɨɨnaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono tauuhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumumo diiboco edejecuumoro aamɨuhi. ⁶⁴ Ihaallɨnoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa miɨjoho ico aamih? noomoro ⁶⁵ famañoɨvaje diiboco ɨbahicaumo.

*Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.**(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Miihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveg-uejitirahi? ⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayujitirahi icano?§ ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo gicinihi Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿ijoho Moocaani Seemene? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihi bu sita onoonoco mihimeguejirahi? Miihairyo muguubucuuhi iijiri onoonoco, noomoro.

23*Jesu Pilato Imega.**(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Jaamoro famooro agaiivuomoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ² Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miihai mahatyimehi, muucuumico naaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiiho Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³ Jaanegui Pilato diiboco dilluuihi: ¿Naava ijoho judiomi Aivojiiho? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, ijoho toono onoobadi, nooboro.

⁴ Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiniije miyaminaaco naaisuhicaabo iijibegueri Galileavi iticonihiniho, juu icacuuihi, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuihi: ¿Nacu diibo Galileaoo? nooboro.

⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiho Herodejaago tsumi Jerusale cuumivi agaseubojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuihi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihididi ejevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihididi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicauhi.

¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli miihiifoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiho gaachehubadi iimichehufañho jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago gal-luuihi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

*Jesuco Igaicauqui Unuucuumo.**(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)*

§ **22:68** Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoooco ficuutimo.

* **23:5** Herode Antipa onoooco.

13 Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. 14 Jaaboro diitoco nuuhi: Amihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco naaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucurahahi amihai imefeenevi. Amihairyo magaaajuuhi diibediti: Imitiibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. 15 Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetibo siino tajaa sivasuuhi magaaia milliti bu miguijenijirahi. 16 Jilli ahaamiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

17 Jaabo Pilato jibaimosumi saafi civojaminaafti sinaayujirahi miyaminaaco imono iicasuqui.† 18 Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: jDiiboco guijeni! jBarrabacoro sinaayu! noomoro.

19 Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojitohallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. 20 Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. 21 Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: jImohobujehallivi tetecu! jTetecul noomoro.

22 Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: jNacu, jineje iimitinoco mooniibo? Diibovi atyimetihii iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

23 Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito iicamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatyuumo. 24 Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. 25 Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etepecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jaamoro Jesuco itetecuqui sattyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asaauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibisuumo Jesu dojicuti isatyequi.

27 Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofeenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. 28 Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amihaihahalliviro mataa, amihai seemehallivi icano 29 ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatino jeebino, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. 30 Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. 31 Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro†

32 Jaamo bu, tolliro sattyuumo miimisiiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui. 33 Jaamo ifutuuhi nigaipaaajeba: onoomaño. Jaamoro tomanaño Jesuco tetecuimo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuimo. 34 Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: jNaa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. 35 Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifinicomoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata

† 23:17 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. † 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuuuhoco, noono.

jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani #ciubo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasimīnaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano #joho judiomi Aivoj#bo idiicahachijji, #ro difiico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinūmoro § JAANI JUDIOMI AIVOJ#BO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco #bahicauhi: Miyaano #joho Cristo idiicahachijji #ro difiico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco #bauhi: ¿Aivo #joho Moocaanico #hichugotihī, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino moononūno jaadaco mihichihī. Jaanoti diibo aivo imitino moonitruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaachijiro #joho uuma diicaji imimañovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomañovi, nooboro.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadi#ba mihicacuuihi. Jaarunaa paryi jiinije civono minifutuuihi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuhi. Jaanaaca temploja ofobociniuchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihvuuhi: Guihi, dihusefaño tagajaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasimīnaa aivoj#bo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavomīnaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaamo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifiniciumo.

Jesuco Iciuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatati#bo Jose Arimatea cumiioobo onoo# Judea jiinijeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatioobou.

⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagomīnaa omoonunofaño icauti#bo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciubo bohoji mihai#ooba icirautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaamo ufumoro Jesuco icinunoco meecituuihi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufumoro facicifaihuno, bu facici diiribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise taj#ba onoobadi.

24

*Jesu Siino Ubuheeteuno.**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cironotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecutihi. ⁴ Jaaneri iigutuumororo: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimiisiici gaifimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutuumororo guinovvi jinijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme icamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihaiico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onooگو, bu Juana, bu Maria Jacobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeejavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojijaago. Jaaboro idijivuuboro toojifañoco emeciubo atyimeuhi tochehuri iminiichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

*Emaus Onoocuumi Jihaijaago.**(Mr 16.12-13)*

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimiisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisiro ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onooگو iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro iicahininoco. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicarubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejeevahininoboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohavojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinihini: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹ Jaanoti mihai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihi-cacuuhi. ²² Jaarunaaca mihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo cihojico emeciijeme mihaico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha mihaico jibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

buheehi, onoonoco mihaico ijibegueneri. ²⁴ Jaaneguiiha mihaiti saatoho toojico emecijeme gaigoomi onobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetih, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisiko nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amiisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisiko ijibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujiirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuih civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuui diitisisa iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisisa acasivvuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaan-ima iimaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisiko aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisiko ihaallino imino faayacafutuui. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jihairi masaa-sumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisiko nuuhi: Miyaano Aivojiboo siino buheetecuuih. Jaaboco Simon atyimecuuih, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguuih jihaiivi diitisisa iicaunoco, diitisisa maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofenevi ujulleveuboro diitoco dilluuih: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehi? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñoooco icano memeece, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeece; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli icajinoco amihaima iicausumi amihaiico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jihinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimihififico mejevesucuu amihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinoooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaaja, uujoho amihaihaliivi galluuji

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiiicumiti buhiigovi mefeedino niquejefañoti mitya asanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihiigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templo-jafaño icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofoenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivutuinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani.

² Miiro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miiro chahano aivo diibofoenedi eheetavuutino icano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofañoti achichi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miiro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicibo iicaubediti iibeguequi. Jaabo iibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo iibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jinihallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miiro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jinihalliri icacuui. Jaabofoenedi Moocaani jinijeque eheetavehinirunofaño jinijeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miiro iijinijevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihimi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gafi iimoyicnoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinibo miyaminaafi ifiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miihai mahatymeui, diibo idiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miiro diibediti Jua iibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumaño, nooboro. ¹⁶ Miiro jaaboti paryi miihai diiboma shidhi iicanoti magaayicimi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miiro Moisefoenedi Moocaani tajuba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miiro miihaiñooba Moocaanico atyimetihimi, idiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miihaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti iibeguehi. (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miijoho ijoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino iibuguuui: Uujoho Cristo icatihimi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miijoho ijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihimi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho ijoho miihaico diibogo, oono miihaico agalluumoco iibeguequi millidi difiti ijoho neehi, noomoro.

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiicinibo: Aivojibedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoo bo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collihi jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitih. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magaaatibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaaniciivi iicaabo, diibovi uujoho ifototih. Jaamaño diibo tihaiapaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomaño, Jordan onoo hi onegueehivi Jua inithicauhigo.

Jesu Guijevefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asauboco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci jaani Moocaani Cordero, iguijevefeenedi jiiijeminaa imitico ubu-usujiibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaabo: Taabuunati saajiibo tajanaaniciivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacumaño. ³¹ Uujoho icaru-bo diiboco gaajahinithi. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiiiboro saahi Israel cuuminaa diiboco igaaajaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gaijaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatih miiijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitigui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagaijari inithiibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jiiibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jiiibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedi siino Jua tomañeri icauhi miimisiici jiiibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jiiibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿jiiibogominaafi, cuuca diicafih? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeeci, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihiijicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiiboro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaiivojiiisucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Iijoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedi Jesu imuguuhi Galilea jiiijevi ufuunoco. Jaabo Felipe aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque iicijeuboro nuuhi: Miihai

mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiba aamefaño acaatiniuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatiniuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelminaafi abañifitatibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluui: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miuro ico uujoho atymehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jibogominaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelni aivojibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguino diicaaboco atymehi eneenequiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubohallivi iniitocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jibaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jinijevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijibogominaama cuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototih, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevominaaco: Paryi diibo amiihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujeñaño judiom iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicañuuje. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi midino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniuno. ⁹ Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautibo cuucati icinunoco; idimoro diito ijeecevominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco iciumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijibaimo guiraano aaducuunobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti ijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuuno Cana cuumivi Galilea jinijevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Jaanaaca judiomi j̄ibaimo Pascua ifit̄icuuneguiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi. 14 Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nim̄ihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nih̄ibamico acafaryuucumo gicinimoco atyimeubo. 15 Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaabaico gaic̄it̄ati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañ̄iubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nih̄ibamico acafaryuucuhicaumo nih̄ibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. 16 Jaaboro bu nim̄ihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buh̄igovi m̄ici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

17 Jaanoti īj̄ibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

18 Jaanegui judiomi diiboco dilluuhi: Eneecata m̄ihaico siibadi iicanoco dihiifusu toonoti magaajaqui: Ji, olli iicaneguiha jahi olli moon̄ibo menequi, noomoro.

19 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

20 Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco mill̄i īj̄joho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

21 Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. 22 Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheetusumi īj̄ibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco īj̄ibugunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

23 Pascua j̄ibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere.

24 Jaarumovi Jesu jeevamaahicautih̄i famoovaaco agaajahicaumaño.

25 M̄ihaiñooba diiboco j̄ibeguehicautih̄i: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeeb̄ifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

1 Icaubo saafi fariseom̄ioobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo.

2 Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: J̄ibogominaafi, m̄ihai magajahi ico Moocaani m̄ihaico diibeguequi agalluunoco. Chahamo m̄ijoho sihidi ejeevanoco īj̄joho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

3 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino doj̄icuviro ifiivot̄ibo Moocaani aivojifaño feejit̄ihi, nooboro.

4 Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Mill̄i jaabo miyaminaafi uju-sicuubo siino doj̄icuviro fiivejirahi? ¿Mill̄i jaabo siino seeji jeeb̄ifaño īj̄icafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

5 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gaijari icano ifiivot̄ibo Moocaani aivojifaño feejit̄ihi. 6 Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gaijati ifiivomo Moocaani Gaijama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. 7 Daabafiitedino siino fiivo ico onoonoti. 8 M̄īro guibuh̄iba iimogoh̄igoti asaanoco īj̄joho guubufihi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gaijari ifiivomo, mill̄i ifiivonoco mill̄i miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿ijoho aivo sihidi edeevaabo israhelminaa jibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Miihai mihiimaahi magajaanoco. Jaamo miihai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amiihai mimiyaveguehicitahi miihai monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaveguehicitahi. Jaanegui: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Miihaiifoooba niquejefaaño footihi idiiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaaño iicaabo. ¹⁴ Miiro Moise sicaihiigovi jiinimoco caamovi agaiiivicubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gaaiivicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuui*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miiro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaijiboro idiiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitahi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miiro Moocaani jiihelliivi Illico galluutihii jiinije miyaminaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijigaifaño ifetejitahi. Jaanoti imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuuihii idiiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuui. Miiro jiinijehallivi aachicinibo asaaboboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miiro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani icano igajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiinijevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco initiubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaacasiuhi judiomima ifino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojiibogominaafi, meeci ima oono Jorda oonogueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idiibuguubo. Jaabojaa sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miiro amiihairyo uco muguubuhinicuuihi: Uujoho Cristo icatitahi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miiro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanohalliviro icahi. Jaanoti jiinijeoobo jilli jiinijeminaafi. Jaabo jiinijenehejequere iimaanicihi. Jaanoti niquejefaañoti asaabo famohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

iimaahi. Jaaruboo onoonoco miihaifnooba miyaaveguehicitahi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jiiibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jiiibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanoooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifniijitino fiivoma icacuui. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijnofaño icacuui.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuui Jua janaanici Jesu iijibogominaama iicaabo inihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihidiimoro iijibogominaa nitihicaui. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguui Samaria jiiinjefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuui Sicar onooocuumi Samaria jiiinije cuumivi Jacob illi Joseque iijiiinijeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaaubo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casiiivuubo, fine gadiçiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa iijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saahi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaago nuuhi: ¿Mii illi jaabo ijoho judio idiicaabo, uujoho samariaago iicagoco nifaihuco dilluui? noogoro. Jilli nuugo judiomii samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu miijoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijoho uco dilluruva ico uujoho buheeni faihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojiiibo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco dñicijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheeni faihuco dñicijirahi? ¹² Miiro jino moheedebe Jacob miihaidi jihojico ficuui, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitahi. Uujoho aacino nifaihu diitofaño finitino niivaji ifniijitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojiiibo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihufiiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatihii, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihii onooogo. ¹⁸ Miiro sahusedimoma diiacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatibo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiiibo ijoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miiro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuui. Jaarunaa amiihai judiomii Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiihai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumi-jaago footimo icano. ²² Miïro amiihai samaritanomi magaaajatiiboco mihimehi. Jaanoti miihai magaaajaaboco mihimefihî; Mïïro judiomiti taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuuhî, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. Miïro tolli iimomoco Moocaaani imeguehi. ²⁴ Moocaaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miihaico paryi fanoocoro jiiibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihî. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihimaacasihi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihicifïuco ejevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiiibugutuuhî.

²⁹ Eneecauhu masaamoro memeciva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijiibogominaa diiboco neehicauhi: Mojiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiihaima magaaajatiino, nooboro.

³³ Jaanegui ijiibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agallu-ubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miïro amiihai me-neehe: Icanehiica minihibaci, minihibaci idiino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amiihaico uujoho neehi: Memeece basutaaco, oono paryi tifaicuuhî ihicifafetequi. ³⁶ Miïro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihî. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iicibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinicihî, onono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiihaico tajiiibahi mihiciqui amiihai mabasuhinitinoco; sita abasuhininoco amiihai meque-heevahi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiiinije cuumiminaa miyaavuguuhî diigo ijiibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi iijoho eneeneriro mimiyaavogocuuutihî: Miihairyo muguubucuuhî. Jaamoro magaaajacuuhî miyaanoro diibo Cristo jiiinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiiibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiiinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaaani iimaaminaafi ijiinijevi bocigoratihî, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jiiibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahî tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinjjevi toonovi nifaihuco aivofaihuhi iminiyumañovi. Jaanaa Capernaui icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuhi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijjaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi icanehejeque omooninoco mahatyimetihachiiji mimiyaaveguejithi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijvetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuui. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaaumoro jibogovauhi: Diseemene buheecuuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiiveeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguui.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuui jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoo huga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onoo ba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aatyimetimo, idino iimitimo, ifino isifañneri igotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miuro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicaui safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoo va guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siucinuboco Jesu aatyimeuboro gaajacuihi aivo guenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, miijoho bu uco tobafaño jihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañivo jaaboro dicigaijeque dicibo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque icuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachijiji jino jaguisifucuu. Jaanegui dicigaijeque satyejithi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Miuro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque dicibo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho diibo ico dicigaijeque dicibo digo onoo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautihi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaumo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino miijoho

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

ubuheecunoco; siino imitino diiacacujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomico jibugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaumo judiomi Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuvi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaahi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaahi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Miuro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicautiibo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onooboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyantiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebitiro moonitih. Miuro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi moonih. ²⁰ Miuro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miuro imi janaanici ejeevanoco ifusujibeheica. Jaaneri amihai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco acicadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miuro Moocaani mihaiñoobaco iimitico nootih. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibociguequi Caanico iicadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotih diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyantiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uco agalluhiniboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifinjitino fiivoma icacuhi. Jaamo cijigaifaño fuucujitih; Jilliro gujivetih fiivofaño fatyucuumo.

²⁵ Miyantiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuhi; iimitifaño migujivecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco acibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico acibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo iicamaño. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino chhojinofaño iicamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji cijigaifaño ifeequi.

Cristoti Jibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebitiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhinibo iimogonocoro moonih. ³¹ Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amihai saatohoco magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi jibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amihaiico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua cijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachicinunofaño amihai jihachutagayiro imo imo mihicacuhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua jibuguumo janaanici uujoho onono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro

tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amihai safooba mahatimetatiji, bu ihiimaaco safooba muguubutatiji icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amihaihaifaño chahahi; Diibo agalluuhiniboco amihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miño Caatinihaameque imino amihai mihifinichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatymeneque mihimogomoro. Jaano miño toohaame uuditi ijibuguruhaame. ⁴⁰ Jaaruno tajaa masaanoco mihimogotiji fiivoma mihicajiruneguiiha.

⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitiji. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amihai Moocaanico magajitinoco. ⁴³ Miño uujoho Guihirubi memeri sahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitiji. Jaanoti sifi jilli ijeebitiro asaaboco naha amihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguinodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotiji. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amihai imitico eneejiiibo Moise. Jaabo tajibafeenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miño Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miño diibo uuti caatinuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatinuunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuai. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatymehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casivuubo. ⁴ Jaasumi fiiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeciubo atymeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimsiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco icuboro Moocaanico graciaaco aciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gañicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibañoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyvuunoco. ¹⁴ Jaano

Jesu sihidi ejeevano #fusuco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nu-
uhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jinijehallivi asaaujiibo,
noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco #ciumoro satyuujirumo aivoj#boti iheetavequi. Jaanoco
agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ij#bogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro
meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernauijaagovi. Jaanaa
ciuvucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutihi. ¹⁸ Jaanaa imuaifa ticovauno
sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino
kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaiuhallidi igooboro.
Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho;
mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano
#futuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevede tonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi
sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ij#bogominaama footinaaca
diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano,
jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno
fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ij#bogominaa icano achahaunoco miyaminaa
aatyimeumoro toono imeenefafaño ijicamaaiumoro fuumo Capernauijaago
Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: J#bogominaafi, ¿cusumi
gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico
neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi
ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui
ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino
machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi
Ifiivuubo am#haico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco
miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano,
nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico
meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco
am#hai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco m#haico dihi#fusu
maatyi#memere ico mimiyaaveguequi? ³¹ M#ro moheedeetemihai machuuhi
mana onoonoco sicaihiigovi iicausumi, oono Caatinahaamefaño: Niquejeo
maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi:
Moise am#haico niqueje maahuco acitih, Guihirubi am#haico jino miya
maahu niqueje maahuco acihi. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo nique-
jefañoti iniitoobo jinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivoj#bo, fahijivaro m#haico toono maahuco
daacihiica, noomoro.

35 Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajevavacuujitih, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitih icano. 36 Miiro amiihaico uujoho enehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatih. 37 Miiro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitih. 38 Uujoho niquejefañoti niitehinitihi uuro imogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui saahinihi. 39 Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. 40 Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

41 Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha 42 neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miiro caani, seeji icamoco miihai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

43 Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiihai dejecufiraco. 44 Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluuhiniibo tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. 45 Miiro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

46 Miihaiñooba Moocaanico atyimetihi idiiiboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atymehi. 47 Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. 48 Uujoho fiivo maahu. 49 Miiro amiihai eedeete manaaco sicaihgovi amachuuro chuumuui. 50 Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. 51 Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehininiibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jiiinjeminaahallivi aacijino, nooboro.

52 Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miihaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

53 Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uucuco mudutihachiiji, bu itijohoco mahadutihachiiji icano fiivoma mihicajitih. 54 Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. 55 Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. 56 Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. 57 Miiro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. 58 Jino niquejeti iniituuno maahu; amiihai caanimiihai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

59 Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijibuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Achi.

60 Jaanoco sihidi saatoho ijibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Miijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

61 Jaanoco Jesu ijibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiihaico imitino moonihi? 62 ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco

mahatyimeruva? ⁶³ Miiro Moocaani Gaija miinoco fiivoco acihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano amiihai jeebico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amiihaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miiro Jesu imegaviro gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaaqui aacujiiiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amiihaico neehinihi: Miihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiihai tolliro diitobadiro mefeeci? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojiiibo, miijaago bu miihai mefeecirahi? Miiro iima icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Miiro miihai mimiyaaveguehinicuuhi. Jaamoro magaajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiihaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesucristo iguijeniqui aacujiiibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jiiinjeri igooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiiinjeveri ofoonoco imeguehicautiibo judiomi diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jiiibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofañooro icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miiro miihaiñooba miyaminaaco ifico igaajasuqui omoonimo toovono moonitatihi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautiimaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucularo imihi. ⁷ Miiro amiihaico jiiinjeminaa jiiheguetihi. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tafoovucuvihica uujoho ifototihi, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiiibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miihaiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa ijiiibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo ijiiibuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

16 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeeb#tiro j#bogot#hi uco agalluuhin#bo j#bogoco uujoho j#beguehi. 17 Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani j#bogoco ij#bogonoco nacu tajeeb#tiro uujoho ononoo iicanoco. 18 Jaanoti ijeeb#tiro ihuimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguef#hi. Jaanoti diiboco agalluhin#boco obocigoo#bo, miyaanoco iimaahi. Jaabofa#o ba#fifira chahahi.

19 M#iro am#haico Moise taj#baco aci#hi. Jaarunoco am#haiti saatohoba imino moonit#hi. ¿Coll#hi jaamo uco magacaaujirahi? nooboro.

20 Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: I#joho ij#ma diicahi. ¿M#ijoho nacu #co gaicaaujirahi? noomoro.

21 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguis#fucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. 22 M#iro Moise am#haico taj#bauhi am#hai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoni#t#hi omoon#ubo, am#hai eedeetem#hai toonoco ticoni#hi eheetavuumo. Jaanoco am#hai jaguis#fucusumi meheetavonicihi. 23 Jaano Moise taj#ba ga#cafototino iicaqui momoonimoro jaguis#fucusumi gaifi seemene meeheque miquiticinihi. ¿Jaamo coll#hi tajaa misifiratehi jaguis#fucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohallit#? 24 Imino meecit#moro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

25 Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguinehicaabo icat#bo? 26 Memeeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco m#hai#nooba milli moonit#hi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? 27 Jaanoti m#hai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi m#hai#nooba gaajajit#hi cuucati diibo asaanoco, noomoro.

28 Jaanegui Jesu templojafa#o ij#buguuma#oti sefano nuubo: Uco naha am#hai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeeb#tiro saat#hi. Jaabo uco agalluuhin#bo miyaabo iicaaboco am#hai magaajat#hi. 29 Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahin#ma#o. M#iro diibo uco galluuhin#hi, nooboro.

30 Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofa#o m#hai#nooba diiboco gaayiciut#hi ihoovofucuvi #futuut#ma#o. 31 Jaarunofa#o sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisim#naaco Galluuhi Jesuco Igaayiciqui.

32 Jaanoco fariseomi guubuuhi miyaminaa toonoti im#ribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisim#naaco galluuhi Jesuco igaayiciqui. 33 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica am#haima icaji. Jaadi doj#cuviro feeji uco agalluubojaago. 34 Jaaboco migui#nejirahi. Jaarumo uco mahaty#mejitihi uujoho iicahigo am#hai m#hifetejit#ma#o uco mahaty#mejitihi.

35 Jaanegui judiomi sanom#ro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahaty#mejitihi? ¿Nacu fine griegom#feenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ij#beguequi? 36 ¿Milli fine eneejirunoco oono m#haico noobo: Uco migui#nejirahi. Jaarumo uco mahaty#mejitihi uujoho iicahigo m#hifetejit#ma#o, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai N#faihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachiji; tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onoobadi: Dijeebifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igajaco agaayicijinoco. Tsumihiica Moocaani Gaija niutuutihica Jesu niquejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miñro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutíhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotíhi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collíhi jana jaaboco misivatíhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amíhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amíhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaajatimo jilli ciijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onooobo safoono Jesuco fucu emeeciyebo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miíhai tajiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacimoro? noomoro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaoo? Eneecau, imino Caatinihaameque diñifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatíhi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa focinimo.

8

Gaifimíma Iicafígo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago. ² Jaano seseevedi fucuro Jesu siino templojafañoti saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasiivuboro ticovaubo ijíbuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigooco gaifimíma iicafíhicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojibo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatimehi. ⁵ Miñro Moise itajibafaño jilli miíhaico neehi: Tolli icagoco guisiri mahaamimoro magaicau, nooboro. ¿Jana ijoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ñfurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinijehallivi idijívuuboro ticovaubo ihusegairi jiinijeque acaatinubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agañiivuboro diitoco nuuhi: Eneecata amíhaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijívuuboro ijiinijeque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebifañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari

ofoociniimo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agañiivuudi miñhaiñoobaco atyimecuutiibo, idiigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miñro saatohoba ico milli moonitih? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojiibo, saatohoba milli uco moonitih, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitih. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebñnoco Aachicinñbo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jinijeminaa jeebñco aachicinñbo, tadyojicuti asaabo civohi icajitih. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Ijoho difitiro dñbeguehichi. Jaano diñbogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro iñbuguruno tajiibogo ibocima icahi, uujoho asaahinihigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amñhai magaajatih uujoho tahigoti asaahinihigoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amñhai miyaminaa imitico meneehi jinijeminaa tajiibafeenedi. Jaanoti uujoho miñhaiñoobaco dugaacutih. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiuro uujoho icatih, Guihirubi uco agalluuhiniñboma mihicamaño. ¹⁷ Miñro amñhai tajiiba aamefaño noocinino: Miimisiici iñbogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miñro uujoho tafitiro jñbeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhiniñbo uti jñbeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amñhai magaajatih, bu tolliro Guihirubico magaajatih icano. Jaanoti uco magaajaruva tolliro Guihirubico magaajarahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño iñbuguubo niñbamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruuboco miñhaiñooba gaayicutih, ihoovovi ñfutuutiamaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amñhai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amñhai mefeetitih, nuubo.

²² Jaanegui judiomñ nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijeniñbo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeetitih, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amñhai baato. Jaanoti uujoho caamoobo. Amñhai jinijeminaa. Jaanoti uujoho jinijeminaafi icatih. ²⁴ Jaamaño amñhaico: Amñhai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miñro uco mimiyaavogotihachiñi amñhai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miñjoho nacu ñjoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siñcietiro amñhaico neehicacuui. ²⁶ Sihidi icano amñhaico eneejino, amñhaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefih. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jinijeminaaco jñbeguehichi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautih Moocaniditi ihiimaahicaunoco.

²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifivuuboco guijeve imohobujehallivi magañiñyicidi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeññtiro uujoho omoonihicanocoro magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco iñbeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhiniñbo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutih, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu ununoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguui.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachiji miyaano tajiibogominaa mihicaji. ³² Jaachiji magaaaji miyaanoco. Jaano miyaano amiihaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miihai Abraham iyaachimihai mihicamo sita jijovoto mihicatathi. ¿Milliti jaabo miihaico ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovoboti iicaabo ihaivojibo seemefañodi icatathi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicahi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiihaico isinaayuhachiji miyanotiro jijovoto mihicacuujithi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amiihai Abraham iyaachimihai mihicanoco. Jaarumo uco magaaicaaguehichahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ijibogobadi. Jaanoti amiihai momoonihicahi amiihaico amiihai caani ijibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miihai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiihai caani Abraham iicaruva diibo omoonibadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihi jaamo uco magaaicaaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba mooniutithi. Miiro amiihaico miyaanoco jibeguehichahi Moocaani uco unubadi. ⁴¹ Jaanoti amiihai, amiihai caani omoonicibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miihai ajeva seeme mihicatithi, saafiro miihai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai caani Moocaani iicaruva uco magaijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeebitiro uujoho saahinithi diibo uco agalluuhininegi saahinihi. ⁴³ ¿Collihi jaamo taajico muguubuhicatithi? ¿Collihi tajiibogoco mihimeguehicatithi muguubunoco? ⁴⁴ Amiihai caani Iji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehichahi. Miiro diibo siicijetiro imoyicibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyicitatibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañooco iimaabo, bañifira caani iicamaño bañiffiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehicatithi. ⁴⁶ ¿Nacu miijoho amiihaiti saatoho ifusujirahi tafifa sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihi uco mimiyaaveguehicatithi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunichi. Jaanoti amiihai Moocaanita mihicatimaño Moocaani iijico muguubugotithi, nooboro.

Cristo Sahiijitiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomi iimusuuhi: Aivo miyaano ijoho samariaoobo idicanoco ico monoono. Jaabo ijima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ijima icatithi, uujoho Guihirubico bociguehi. Jaaruuboco uco amiihai mobocigotithi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocigoco guiinotithi, iicaabo saafi uco obocigonoco iguiinooboro udugaacubo. ⁵¹ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifinijitino guijevefaño feejitithi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomi iimusuuhi: Jisu aivo imino magaaacuuhi ijima idiicanoco. Miiro Abraham, bu paryi Moocaani iimaaminaa icamo paryi guijeveuhi. ¿Milli jaabo ijoho neehi: Taajico uguubumo guijevetimo

icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu ijoho mootadi Abraham janaanici deevahi? Jaaruboro du guijeveuhi, bu paryi Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti miijoho ijoho idilicaabo guijevetiibo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocigoruva, uuro obocigono jaaducafetejitirahi. Guihirubi uco bociguehi diiboco amiikai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruboco amiikai magaatitahi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatitahi, nuuruva amiikaibadi bañifijirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajamaño diibo iijico moonihi. ⁵⁶ Miuro Abraham amiikai tyadi imo imo icauhi uco aatyimegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadino ficabano diicatiibo, Abrahamco daatyimeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiikaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guuisibanoco iciumo diiboco ihaamiqui. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniivuuboro diitofeenedi ihiinehinuuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifivuunotiro Ihaallino Isicautiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyimeuhi ifivuunotiro aatyimeutiiboco. ² Jaabediti ijibogominaa Jesuco dilluui: ¿Mojibogominaafi, miijoho imitico omooniumaño, jaani atyimetitibo fiivuui, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omooniumaño icatino. Jilli Moocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifivuuno. ⁴ Miuro cuuje iicanohachuta uco agalluuhinibo dudicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihijicuudi miikaiñooba dudicamaaitacuutatitahi. ⁵ Miuro jino jinijehalliri iicanohachuta uujoho jinijeminaaco achicinihi, ⁶ nooboro jinijehallivi ijireuboro toonoco jiniima illiheenuuboro ijiniri aatyimeutiibo aallinoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo iijiri Siloe. Jaanegui initamaaijeuboro tahigoti atyimecuubo sauhi. ⁸ Jaanegui ifiitominanaa iticoni atyimetitibo iicahicaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasivooboro nihibamico idilluhicaubo icatiibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jiihi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallino faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoobo jiniico ijirema eetavooboro uco tahaallinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneengui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatitahi, nuuhi.

Fariseomi Dilluui Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiniibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluui: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiinibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco inita-maainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saato ho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatihi. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saato ho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicihinibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutitahi diibo ihaallinoco afaayicunoco icano. Jaamoro caanimisico cuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dillu-umo: ¿Naa jaani amiisi seemene aallivatibo ifivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihi, magaajahi diibo mosemene aallivatibo ifivuunoco. ²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tah i atyimeebe, bu tolliro magaajatihi mijohohacho fine diiboco ubuheesuhinoco. Tah i diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tah i millihacho amahaico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguumisiro, judiomi cajaanoyohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. ²³ Jiliti caanimisi: Amiyaaburucu tah i diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanico dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihihi magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tah i fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amahaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amihai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco jibaumoro nuumo: Ijohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti mihihi Moise jibogominaa. ²⁹ Mihihi magaajahi Moocaani Moisema ihiimaanoco. Jaanoti magaajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajatino. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Mihihi mihihiyo magaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubunicibo. ³² Siicjetiro guuburatatino saato hoba ifiivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatoruva milliba moonjiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Ijoho aivo sihidi imitima ifivuubo, mihaico dibeguejira? noomoro diiboco gañiimo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañinoco. Jaaboco atyimeuboro nu-ubo: ¿Ijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojibo, uco dibogo mijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #iro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo #ima ihiiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememu#vuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivoj#bo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihelli#vi saahinihi dugaacuguiiha, aty#metimo ihaty#mequi. Jaanoti aty#meme, aty#mecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuomoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu mi#hai tolliro mahaty#metimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Ami#hai aall#no ih#fuvusut#ruva ami#hai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahaty#mehi, monooma#no ami#hai imitima mi#hacahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino. (Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro ami#haico neehi: Ovejami mecufa#no iguhugari j#cafototi#boro sinaagonodiro ofoobo nanivami#naafi. ² Jaanoti to mecufa#no iguhugari ij#cafotoobo naha diito toomomi#naafi. ³ Jaabedi iguhuga toomomi#naafi iguhugaco faayici#fihi. Jaahugari ij#cafotooboco ihovejami ihiiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovoci#vi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufi#bo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiiinusuboro ihime foonici#bo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicihi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajati#bo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajati#ma#no, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovici#uboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomomi#naafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro ami#haico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nani#vami#naa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafa#odi ij#cafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi to mecufa#no ij#cafotooboro siino ihiiinoobo #aavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivami#naafi saanicihi inaniquiuro, igaicaa#quiuro, ifini#suquiuro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mi#hacqui, sihidi janaanici toonoma mi#hacqui. ¹¹ Uujoho miya toomomi#naafi; Mi#ro miya toomomi#naafi iicaabo ihovejami#hallivi ifiico acinicihi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo otoomoobo j#cu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejevesuhini#boro iicojiti gaanicihi ita iicatima#no. Jaanobuuna ij#cu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunicihi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunicihi jilli ijaadaguiiharo ududicamaa#ma#no. Jaama#no diitoco jeecivotati#bo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomomi#naafi. Jaama#no taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatya iicama#no. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaama#no tahovejami#hallivi uujoho tafiiico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiiimaaco guubu#ji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomomi#naafi saafiuro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gai#j#hi, tafiiico diitohallivi aaci#boro, siino ubuheetejima#no. ¹⁸ Mi#joho uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiiico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro

buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unueneri judiomí siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti síhidi saato ho neehicauhi: Híjma icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collíhi jaaboco muguubuníchi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saato ho neehicauhi: Híjma iicaabo jilli iimaatatíhi. ¿Nacu íji ihaallíno aatyímetímoco atyímesujiráhi? noomoro.

Jesuco Judiomí Gaayícígotíhi.

²² Jaanaa Jerusaleví eetavuumo jíbaimoco templojaco Moocaanicoro íjeecivehicaqui ificuuno jíbaimoco jínijadíhívi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallídi, Salomon goohasino onoohasijeri ígooboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallídi judiomí emecuvovaumoro díiboco nuuhi: ¿Míhachuta jaabo míihaico, esamaaisuuboro díicají? Míyaano íjoho Cristo ídiicahachíjii míihaico foovono díibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Amíihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mímiyaaveguehicatíhi; Míiro Guihirubi atajíbabadí uujoho omooníno toono foovono uuti jíbeguehi. ²⁶ Jaarunoco amíihai mímiyaavogotíhi, tahovejamíoto míhicatímaño, amíihaico eneehínícubadí. ²⁷ Míiro tahovejamí uco tahiímaati gaajahi. Jaabadíro bu díitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojícúti foonícímo. ²⁸ Jaamoco uujoho ífiníjítíno ííivoco acíhi. Jaamo ufucuro guíjevejítíhi. Jaamoco míihaiñooba tahusefañotí dumítícíjítíhi. ²⁹ Guihirubi uco díitoco aciubo famoohallínocívíro síhidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanooaba Guihirubi usefañotí dumítícíjítiráhi. ³⁰ Jaamísi uujoho, Guihirubi icano míhicahi. Jaarumísi saafíiro míhicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomí siino guísibanoco íciúhi díiboco íhaamíqui. ³² Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Míiro síhidi íminehejeque amíihai ímefeeneví eetavehicahi Guihirubi mítyari. Jaamo, ¿conohallítí uco magaaicaujírahí? nooboro.

³³ Jaanegui judiomí díiboco íimusuuhi: Ímino omooníhicanohallítí íco moonígotíhi; Moocaanídítí ímitíno díimaahi míyamínaafí ídiicaabo: Uujoho Moocaaníbadí jeevahi, onoonohallítí, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Caatíníhaamefaño Moocaani jillí neehí: Amíihai Moocaaníbadí mejeevamo, nooboro. ³⁵ Míiro jaanoco famooro amíihai magaaajahi, Caatíníhaamefaño onono gañícafototíno íicafínoco. Jaamaño míro Moocaani íjico agaayícúmoco Moocaani nuuhi: Amíihai Moocaaníbadí mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadí Moocaani íjeevadí íciuboro agalluubedití: ¿Míllí Moocaanídítí ímitíno íimaabo, meneejiráhi, Moocaani Seemene uujoho, onoonodítí? ³⁷ Jaabo Moocaani omoonínoco uujoho omoonítíhachíjii uco mímiyaaveguedíno. ³⁸ Jaanotí omooníhachíjii uco mímiyaavogotírímo toonoco mímiyaavogo. Jaanoco magaaajamoro mímiyaavogo mísi Moocaanima saafíiro míhicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma íicaumo díiboco síino gaayícíujírúmo. Jaarunofaño díito usefañotí Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro síino fuubo Jordan oonegueehívi ítíconí Jua tomañoví íníthícauhígo. Jaaboro tahí íchícaubo. ⁴¹ Jaabojaa síhidi míyamínaa asaamoro, neerumo toonoco mímiyaavogo. Jaanoco magaaajamoro mímiyaavogo mísi Moocaanima saafíhícauhi: Míyaano Jua síhidi ejeevanoco mooníhícautíhi. Jaanotí díibedití Jua eneehícaubadí paryí aivo míyaano, noomoro ⁴² síhidi saato ho tomañoto Jesuco míyaavuguuhi.

11

Lazaro Igujeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivoj#bo Jesuco facicifaihuri eeesuugoro itihaiñoco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago j#bogoco galluui: Aivoj#bo, #joho agaijhicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofenedi ihifusucafetequi icano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofenedi imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijhicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvauunoco Jesu guubucuu-ruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ij#bogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jiinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: J#bogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihu? Cuije mihigomo mananigaivatatihu nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu #goobo nanigaivafihu, fucu esesetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ij#bogominaa diiboco nuuhi: Aivoj#bo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolle Jesu diitoco nuuhi: Lazaro gujivecuuhi unujjirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro gujivecuuhi. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiiha masigo diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba enehicaubo, inahabomi Jesu j#bogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco ic#uno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuui. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo gujivehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocaanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: J#hi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeeji. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino gujivefaño icajitihu, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooci? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: J#hi, Aivoj#bo, uujoho miyaaveguehi #joho Cristo Moocaani Achi jiinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro C'hojihallivi Taauhi.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano agaŋiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifaŋehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeuŋoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiom: diitifeque ijacusuqui asaamo iijafaŋo iicaumo atyimeuhi Maria goovano agaŋiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Icihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiom: diigoco anahonũmo taamoro asaaunoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebi niji niji isinafutuuneguiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi mic'ihinini? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiom: nuuhi: Memeci sihidi fine diiboco gaijhicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaan aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco igujeveti fine buheesuhinijitirubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo #daasuvuuboro ic'hoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo.

³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magafiŋi, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojibo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootihi: Imiyaavogohachijji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui ic'hoji imegati iguisibaco gaŋiũmo. Jaadi Jesu niquejeque emeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihi uco uguubuneguiha.

⁴² Jaarunofaŋo gaajacuuhi fahijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaŋo jito miyaminaa icamede neehi; uco ijoho agalluuhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¿Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiŋo, ihusene icano minicinibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiom: Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonũnoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco iigaiyiciumoro nuuhi: ¿Milli fine moonijirahi? Aivo sihidi ejevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miŋo diiboco milli momoonitihachijji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachijji romanomi asaamoro Moocaani iijaco finisuvajimo, bu tolliro moojinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo di-itoco nuuhi: Amihai aivo magaatathi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinihi saafiro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebitiro tolli nuutiibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco igaiyiciqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijenujinoco.

⁵⁴ Jilliti Jesu foovono igucutithi judiomifeedeni jilliro toonoti fuucubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucumi Efrain nooocuumijaagovi. Jahi jibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiitucunoo Pascua judiomi jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachijii mihaico mijibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu thaiñoco ejeesuogoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui jibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujiibo: ⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere idaasufimoco acitimo bañamaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo idaasufimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleeucuco utuumusuunoti nanihicaubo.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miho amihafeenevi fahijivaro idaasufimo icaji. Jaanoti uujoho amihaima fahijivaro icajithi, nooboro.

Lazaroco Igujeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguuiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheete-suuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasuahi, tolliro bu diiboco igaicauqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijacafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro

imohono jaainoco iquitiumoro diiboco cabaacutuumo sahaomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojiĩbo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivvuubo. Caatinihaamefaño onobadi; ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojiĩbo burrogayihalliri giniĩboro saahi, noonoro onobadi. ¹⁶ Jaarunoco ijiĩbogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciuumo Caatinihaamefaño onociniubadi omoonuunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jiĩbeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaauboro cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omoonuunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino miishairyo milliba momoonitino. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalem Pascua jiĩbaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icamo saatoho griegomioto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, mĩhai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jinĩjiri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andrequ jiĩbugutuuhi. Jaadi famisiciro ufuumisiro Jesuco jiĩbugutuuhi. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihi-cauui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Trigo noovatayi jinĩjehallivi aacotoyiro jinĩjefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifiico agaijiĩbo ifiico mitasuji. Jaanoti jiĩjehallivi ifiico agaijiĩbo ifinĩjitino fiivoguiiha ficuui. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeeivequi. Jaamo uco ejeecivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguivejinoco Jiĩbeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebĩ gaihuiba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuui, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicaui. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicaui.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguuiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amiihaiguiiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jinĩjehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino Iji jiĩje aivojiĩbo icahicaabo buhi gañicafeteji. ³² Jaabo uujoho guive imohobujehallivi jinĩjehalliti agañivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguivejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui imiyaminaa iimusuuhi: Mĩro mĩhai muguubuhicahi tajĩbahaamefaño: Cristo asaadi guijevetĩbo icaji, ononoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuuho guive imohobujehallivi gañiicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mĩjoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuuho? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai feeneriica gueenejisuno ica-jino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amiihafeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amiihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amiihafeeneri sese iicanohachuta seseeqe mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiiamaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuui.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miiro noono:

Aivojübo, ¿miiijoho nacu mojübogoco miyaaveguehi? ¿Miiico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatinuui:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiyütusuui; tolliro ijeebünoco kuhufutusu-ubo ihaallinineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaasaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuui. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iiji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco miyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachicinübo jünijehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitih. Uujoho jünijehallivi saahinitih jünije miyaminaaco cüjigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cüjigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujohotajebeütiro iimaahicatih Guhirubi uco agalluhinübo atajübahinibadi iimaahicahi, jübeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guhirubi tajüba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guhirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijübogominaa Tihaiñoco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jübaimo iicaujino. Jaanaa Jesugaajacuui, jünjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jünijehalliri iicamoco gajihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi esamaajefaño jühacucuui Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaunoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro.

⁴ Amachuumañoti agañiivuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuboro

ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojübo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihicaa ijoho gaajatihi. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitihi, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachiji tajaagodi diicajitihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojübo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihaiñocoro nitifihii imihinivatimaño. Jaabadi amihai mimihinivatihii. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumaño, famooro mimihinivatihii, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihaiico omooninoco? ¹³ Miiro amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojübo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco initibadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miiro amihaiico jibeguehicacuuhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Chahaabo saafi jeevivominaafi ihaivojübo janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaaamoro jilli momoonihachiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditi iimaatihii. Uuro gaajahi amihaiico uujoho icihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihamefaño onoono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹ Jaanegui amihaiico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaaamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicihii. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicihii, nooboro.

Jesu Jibeguehi Juda Diiboco Aacjinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacihuhi ifi jeebifaño gaihuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Amihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ijibogominaa fahigova meeciasihuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³ Jaanaa saafico ijibogominaati Jesu agaijihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaaajaqui. ²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayivi ifitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojübo, cajaaniti diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebifaño

jicafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajacicutihi milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaaihucahi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jibaimovi mucuujivaachujirunoco. Jaanoti #daasufiimoco siinoti ihaciqui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuuhi.

Bohono Taj#ba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabofeenedi Moocaani boci cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico #fusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro #fusucuujibo. ³³ Taseeme amihaima uujoho gueneene icacuujiitihi: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadi. Tolliro bu amihaiico neehi: Uujoho ofoohigo amihai mefeetiitihi. ³⁴ Jaanegui amihaiico bohono taj#baco uujoho acihi. Fahigova magaijicasi. Amihaiico uujoho agaijibadi fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicasihachiiji miyaminaa gaajaji miyaano amihai taj#bogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro. Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti #joho feetiitihi, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, milliti jaabo jisumi didojicuti feetiitirahi? Dihallivi uujoho tafiico aacinoico imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico #joho tahallivi daacjirahi? Mijanotiro ico neehi: Jaafañiino catava ojitiinaacar, uco agaajaruubo uco #joho tuunamaaiji mifocci, safo id#no, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Amihai jeeb#fañodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi iijafaño mihicajimañejeje sihidi icahi; tolli iicatiruva amihaiico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amihai imega amihai mihicajimañejejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amihai mihicajimañejejeque iimibachuudi siino saaji; amihaiico #civaabo. Jaamo uujoho iicahigo amihai tolliro mihicaji. ⁴ Amihairyo magaajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono j#haico magaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaajatihi #joho efeejihigoco; ¿Milli fine magaajajirahi toono j#haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#noro tafeenedi Moocaanivi mihifetjirahi. ⁷ Uco magaajahachiiji bu tolliro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumitiro magaajacuui mahatyimecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, mihaiicota dihiifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuuimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siicjetiro amihaima icahicacuui. ¿Jaaruuboco nacu #joho Felipe uco gaajatihica? Mi#ro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihiifusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotíhi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Míro amíhaico uujoho eneehicano, jilli tajeebíitiro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo dudícamaajeque mooníhícahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, díibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu sílbadi omooníhicanotí uco mimiyaavogo. ¹² Míyanotíro, míyanotíro amíhaico neehi: Uco míyaavogoobo bu tollíro mooníji uujoho omooníhicanoco. Jaabo imi janaaníci mooníjiibo uujoho jimaño ícacutííbo Guihirubijaago efeejimaño. ¹³ Jaamo amíhai paryí tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho acíji uujoho Illifañodí Moocaani síhídí ejeevanoco míyamínaa ígaajaquí. ¹⁴ Jaamo síinoco tamemeri midillunoco uujoho acíji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco Jíibeguehi.

¹⁵ Uco magajíhachíji tatyajíibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadí uujoho Guihirubico dílluji amíhaijaago Igaija, míya Gaija ícaaboco ígalluuquí, amíhaico íjacusuquí. Jaabo amíhaima fahíjívaro ícají. ¹⁷ Jaaruuboco jíiníjemínaa gaayícijítirahí díiboco aatyímetímoro agaajatímaño. Jaanotí amíhai díiboco magaajacuuhi amíhaima díibo ícamaño. Jaabo amíhaifaño fahíjívaro ícajíibo. ¹⁸ Amíhaico jeevesujítíhi jíjovonotí míhícaquí; síino saají amíhaijaago. ¹⁹ Fíitícuuno míyamínaa uco aatyímecuujíitino: Jaanotí amíhai uco mahatyímejí. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amíhai míhícají. ²⁰ Jaasumí amíhai magaaajají uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amíhai tafaño míhícají bu, uujoho amíhaifaño ícají icano. ²¹ Jaanotí tatyajíibaco ímíyaavogooboro ímino omooníbo, uco agajííbo. Jaabo uco agajííboco Guihirubi gaijíjí, tollíro bu uujoho gaijíjí icano, uujoho díitoma iicanoco ígaajaquí.

²² Jaaneguí saafí Juda onooobo, jaarunaa Juda Iscaríote íicatíbo nuuhí: ¿Aívojííbo, míllí jaabo míhaícoro dífíico agaajasuuboro jíiníjemínaaco dífíico gaajasujítíhi? nooboro.

²³ Jaaneguí Jesu díiboco nuuhí: Uco agajííbo taajíco mooníhi. Jaaboco Guihirubi gaijíhi. Jaabojaago masaamísíro díiboma sano míhícají. ²⁴ Jaanotí uco agajíííbo, taajíco moonítíhi. Jaano jíno uujoho amíhaico íjíibeguehícabogo tabogoro ícatino Guihirubi uco agalluuhínííbobogo.

²⁵ Jaanoco jillí amíhaico jíibeguehícahi, jíno amíhaima íicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodí Moocaani Igaijaco agalluubo amíhaico fanoovaco jíibeguejí, tollíro paryí amíhaico uujoho eneehicanoco esaayujíibo icano.

²⁷ Míro jíno amíhaico fítacuí sajeebí míhícaquí. Tasajeebí ífíico amíhaico acíhi. Jaaruno jíiníjemínaa ísajeebííco aacíbadi uujoho acíjíitíhi. Amíhai jeebíífañodí gaihíiba míhícadíno, bu míhígúidíno icano.

²⁸ Amíhairyó magaajacuuhi amíhaico eneehíníno: Uujoho feejí. Jaaboro amíhaijaago síino saají, nooboro eneehíníno. Míyaano uco magajírúva ímo ímo míhícajírahí Guihirubíjaa ofoonoco magaaámoro. Míro Guihirubi tajanaaníci ví síhídí jeevahí. ²⁹ Jaanoco amíhaico ímegavíro neehí, tollí íicacuudí jaamo mímiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene amíhaima íimaacuujíitíhi, jíije aívojííbo íjí asaacumaño. Jaaruubo tahallíví mítyama chahahí. ³¹ Uco Guihirubi atajííbaubadí jíno uujoho mooníhi, jíiníjemínaa ígaajaquí uujoho Guihirubico agajínoco, nooboro díitoco: Magaííívucu, jínootí mufuucuquí, nuubo.

1 Uujoho imiyacoohai, añimínaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai aba-
jaabobadi iicaabo Guihirubi. 2 Mïro baacu coohai aafene iimitihaafejeque
iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro
taajico iguiraatusitimoco Guihirubi gavaracují. Jaanoti iguiraatusimoco
toaco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji
janaanici siino iguiraatusuqui. 3 Jaanoti amíhai mímihinivaficuutihí
amíhaico íjibeguehacacuunofañodi. 4 Jaanegui uuvïro mihica uujoho
amíhaivi icaqui icano. Mïro oono basuta aafe ifahooti ihinocinitihaafe
iinoro noovajitirahi. Jaabadïro bu amíhai mihicaji uuti mihicatihachijí.

5 Mïro uujoho ifacooohai. Jaanoti amíhai ifahaafene; uuma iicaabo,
bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uuti ijeevadi
mihicahachijí aivo milliba momoonijitirahi. 6 Jaabo uuti icatíbo buhi
gañcafeteji iimitihaafejeque iquiticimoro buhi agaññicibadi. Jaano ifigaty-
onoco ananimoro cijigaiñaño agañño ñifetefihí.

7 Jaanoti uuti mihicahachijí taaji amíhaima icaji. Jaachijí paryí
mihimogonoco midillu amíhaico aciquí. 8 Mïro amíhai sihidi
monoovasuhachijí Moocaani cahacisucafeteji. Jaachijí amíhai miyaanoro
tajíibogomínaa mihicahí. 9 Guihirubi uco agajíbadïro, bu amíhaico uujoho
gajíhi. Jaanegui amíhaico agajínofañoro mihicahí. 10 Tatyajíibaco imino
momoonihachijí amíhaico agajínofañoro mihicahí; Uujoho Guihirubi
tajíibaco imino omoonímaño diibo uco agajínofañoro iicabadi.

11 Jíllí amíhaico neehí, tahimohica amíhaima iicaqui. Jaaneri jaamo
imo imo mihicahí. 12 Jaano jino amíhaico uujoho atajíibano: Fahígo va
magajícasí, amíhaico uujoho agajíbadí. 13 Janaanici aivo gajíjma mihicano;
máno gataavomínaafihallívi mofíico mahacino. 14 Jaabadi amíhai
tañahabomí mihicahí, uujoho amíhaico atajíibanoco momoonihachijí.
15 Amíhaico tajeecivomínaa nuucuujitíhi, mïro jeecivomínaafi gaajatatíhi
ihaivojíbo omooninoco. Jaaneguiiha jino amíhaico tañahabomí neehí;
paryí Guihirubítí agaajahinoco amíhaico agaajasumaño. 16 Amíhai uco
mihicúutihí. Jaanoti uujoho amíhaico icíuhi. Jaaboro amíhaico ficuuhí,
toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica;
Jaamo tamomofenedí Moocaanico siinoco midillunoco amíhaico ihaciquí.
17 Jíno amíhaico atajíibano: Fahígo va magajícasí.

Jiinjemínaa Amíhaico Jíheveji.

18 Jíinjemínaa amíhaico íjibeguehachijí magaaaja, amíhai ímegaro
uco íjibhevenegue. 19 Amíhai jíinjemínaa mihicaruva amíhaico
jíinjemínaa gajíjirahi. Jaanoti uujoho jíinjemínaafeenetí amíhaico icíuhi.
Jaamaño jíinjemínaa amíhaico jíhevehi, jíinjemínaa mihicacuutímaño.
20 Mehesafoto amíhaico eneehininoco, mïro jeecivomínaafi ihaivojíbo
janaanícívi jeevatatíhi. Uco icaruno íjibhevehe, imí amíhaico jíheveji.
Amíhaico íjibeguehacanoco imino momoonihachijí, tolliro bu amíhaíno
ficucafeteji. 21 Jíllí tahallítí amíhaico mooníjimo, uco agalluuboco
agaajatímaño.

22 Uujoho saahínitiruva, bu díitoco jibeguehacítiruva icano iimitico
gaajajítirumo. Jaanoti jísumí milliba eneejiruno chahacuhí iimitico
agaajasucumaño. 23 Mïro uco íjibhegueme, bu tolliro Guihirubico jíheguehí.
24 Uujoho díitofeeneví mihaiñooba eheetavotínoco sihidi ejeevanoco
eetavehacítiruva iimitíma chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco
atíimehacacuuro uco jíhevehi, bu Guihirubico jíhevehe icano.

²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajüba aamefaño onoono imiyaavequi iicano: Sicamañohalliti uco jüheveve, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uutü iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amühai uuditi mijübegueji, iticonitiro uuma mihichicamaño.

16

¹ Jilli amühaico neehi jinejeba amühaico dugaacusutino iicaqui. ² Amühaico gañüjimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaatyohacho amühaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amühaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magajahi uujoho toonoco amühaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amühaico nuutühi, amühaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fucucu uco agalluubojaago. Jaaboco amühaiti saatohoba midillujitühi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amühaico unueneri mihidaasuvuühi. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amühaico neehi: Aivo amühaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footüruva Jacusuminaafi amühaijaa saajitürahi. Jaanoti ofooboro amühaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jünijeminaaco gaajasuübo imitüminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jühai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitüminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotümaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasuübo iticovono jühai iicanoco, uujoho Guihirubi iichahigo ofoomaño. Jaaboco amühai siino uco mahatyümecujitühi. ¹¹ Tolliro bu gaajasuübo Moocaani udugaacujinoco, diibo jüje aivojübo iicaabo ijico chüjigaifaño igañüqui ificucumaño icano.

¹² Sihidi amühaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amühai magajajitürahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amühaico miyanotiro jübeguejübo. Jaaruno ijeebitiro jübeguejübo Moocaani ononoco jübeguejübo, tolliro bu amühaico gaajasuübo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco hocigusuji taaño iicanoti agaayücüboro amühaico gaajasuübo. ¹⁵ Guihirubima icano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayücüboro amühaico gaajasuübo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amühai uco siino atyümecutümo mihicano. Jaarunobuunati goovajüsutinoti siino uco mahatyümeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaanegüiüha ijübogominaati saatoho noocasiühi: ¿Milli fine eneejirunoco mühaico noobo: Goovacujino uco atyümecutümo mihicano, siino bu goovajüsutinoti siino uco mahatyümeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajüsutitüno, bu goovajüsutüno onoono? Magajatühi ihümaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajacüboro diitoco nuubo: Sanamüro midillucashi, uujoho goovajüsutüno uco atyümecutümo mihicano, bu toonobuunati goovajüsutinoti siino uco mahatyümeji onoonoti. ²⁰ Miyantüro, miyanotiro amühaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihicaji. Jaaneri jüje miyamünaa imo imo icaji. Jaaruno amühai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Müro gaigo esemevajisumi idaasuno minifotogo ihavofucüvi üfotomaño. Jaarugo esemevacuunobuunati ihavoco esicücuutatügo jünijehallüvi sisee seemene ifüveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amühai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaca amühai siino uco mahatyümeneri amühai

jeeb#no sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco m#hai#ooba am#haiditi udumit#icijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujit#i. Miyanotiro am#haico neehi: Guihirubi am#haico aciji fanoovaco tamomofenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica am#hai jinejebaco midillut#iica tamomofenedi: Midillu. Jaamo mag-aayic#i. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiin#jeque Guiinon#uhi.

²⁵ Jilli am#haico neehi siinovi oovic#iboro. Jaarunofa#o tufucu gaseji siino am#haico siinovi oovic#iboro ij#bugucujitino. Jilli foovonoro am#haico Guihirubiti ij#bugucujino. ²⁶ Jaasumi am#hahallivi Moocanico uujoho dilluji am#haico noot#i: ²⁷ Guihirubiro am#haico gaijihi, uco am#hai magaijima#o, tolliro bu uujoho Moocaniti asaahininoco mimiyaavogoma#o icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehin#iboro ji#jehallivi saahin#i. Jaaruubo siino jiin#jeque ejeevesuboro doj#cuviro Guihirubijaago fuucuuji, nooboro.

²⁹ Jaanegui ij#bogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovic#iibo. ³⁰ Jisumi naha jari magaajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaama#o m#hai#ooba ico dillucujit#irahi, bu m#hai imino magaajacuui ijoho Moocaniti asaahininoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisumi mimiyaavegehehi? ³² Tufucu jino gasecuj#i; fine tusu mihicacuui, jino am#hai fahigovavi safisa am#hai naagonovi magavaranamaajino tacobiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajit#i Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli am#haico neehicahi. Jaamo uuv#i sajeeb#i mihicahi. Jiin#jehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofa#o ucoro mehesicini, uujoho jiin#jeque guiinon#ucuui, nooboro.

17

Jesu Ij#bogominaahallivi Moocanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niquejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Ijoho Daachico diijico daac#i paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifin#j#itino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifin#j#itino fiivo, id#iboro ijoho miyaabo Moocani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhin#iboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiin#jehallivi bocigusuhi; imivucuui uco ataj#bahininoco omoon#hicaabo. ⁵ Jaaneguiiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiin#je fiivut#inaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiin#jeminaati id#ic#iboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihin#i. Jaamo imino diijico ficuui. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihinino it#i asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihinino diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho it#i asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiin#jeminaahallivi ico dillut#i, dita iicamoco uco adaacihinimohalliviro dilluhi. ¹⁰ Mi#ro paryi taa#o iicano diino, tolliro bu diino iicano taa#o icano. Jaamofa#odi uujoho cahacisucafete#i.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiin#jehallivi icacujit#i. Jaanoti diito jiin#jehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacihinimoco dimityari toomo, saafilbad#iro diito iicaqui ima mis#i saafiuro

mihicabadi. ¹² Uujoho jiniñehalliri iicahinisumi diitoco teemehicahinihi dimityari uco adaacihinimoco imino teemehinihi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatishi; idiiboro johono imitacuubo Caatinahaamefaño onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jiniñehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiniñeminaa diitoco gaayicitihi jiniñeoto iicatimaño, uujoho bu jiniñeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiniñehalliti diiciqui ico dillutihi. Diitoco ijiti dihiñiciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiniñeminaa icacuutimo uujoho jiniñeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iiguuharo ijeevadi ficu miyaanofenedi, dijiibogo aivo miyaano. ¹⁸ Ijoho uco jiniñeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiniñeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofaño di uuro tafiico iidiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito iidiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutihi, tolliro bu diito jiiibogofenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, iijoho uuma, bu uujoho iima icano mihicabadi iicaqui, jiniñeminaa imiyaaveguequi iijoho uco agalluuhinino. ²² Diitoco acicuui, uco adaacihinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui iima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, iijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofaño di jiniñeminaa igaaajauqui iijoho uco agalluuhinino, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaaajauqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacihinino ihatyimequi, jiniñe fiivutinaacaro uco iijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiniñeminaa agaaatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui iijoho uco agalluuhinino. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaanicihiica gaajasuji iijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu iijibogominaama fuuhi Cedro onoohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiño diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujiiibo tomañoco gaajauhi fahiijivaro Jesu tobajijaago iijibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda iicuboro satyuui. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusuumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiniñehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Mico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatishi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro

Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyiciuboro saafico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco quiticisuui imiyanaagomehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatihi idasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniuno Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevenc, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuui sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuui. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaa-jaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihimauboro Pedroco fañovi jiihacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isicuneguiha cijigaico eebasumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famooro judiomisiminaa iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatihi. ²¹ ¿Collihii jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihimaahicanoco uguubhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuui: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imitino ihimaahachijii, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collihii jaabo uco daamihii? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciniuboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatihi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivo-hono icagajiguino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Miñiro Pedro

diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguino iquiticubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuih.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas ijati tomañohaivojibo ijajaago. Jaanaa seseveecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiiha. ²⁹ Jaanegui aivojibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejehalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi iicatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Mihai judiomi, mihaiñoobaco milliti magaicaujitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro enehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañoojavijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Hijoho naa judiomi Aivojibo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomi oobo? Chaha, siicumioobo. Miuro diijijnijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatíhi. Jijeono tahaivoji icarua tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatíhi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva hijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Hijoho du eti, uco aivojibo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifivehinibo jiejehallivi saahiníhi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agajamo uujoho onoonoco guubuníchi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomi jaago sauhi diitoma ihimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihi, nooboro. ³⁹ Miuro amihai amihai jeevamaajefi uujoho Pascua jibaimosumi saafiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuihi: Diiboco sinaayujitíhi, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco hicuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januu-tuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jihacuumo aivojibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganíhicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asaaboro diitoco nuuhi: Memeeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu inovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaíhíba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetih, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomi diiboco iimusuuhi: Miihaima icano tajiiba jaano onoobadi guijevejiibo imooniqui ijeeb#tiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo #joho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutihi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatihi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aac#bo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tolli unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachijji aivoj#bo Cesar nahaboniminaafi diicatih! M#ro: Uujoho aivoj#bo, onoomo Cesarminaafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro cas#vuubo ihaivoji icagahallivi. Jaano hebreomi ijiri Gabata, onono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua j#baimo iicaujino fiit#cuuhi gadic#barucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani am#hai Aivoj#bo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuhi: ¡Jaafa guijevebe! ¡Jaafa guijevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Am#hai Aivoj#boco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivoj#bo Cesar uufocovi sifi mohaivoj#bo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco #ciumoro satuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafai#cihin#boro nigaipaajebai onooma#novi. Jaanoti hebreomi ijiri Golgota onooba#vi. ¹⁸ Jaama#novi diiboco tetecuuno, tolliro bu miimisiicico tetecuuno icano. Jaamisifenevi Jesuco ficuuno. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatin#uboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMI AIVOJ#BO ononoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciui. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti fiit#umaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo ijiri, griego ijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivoj#bo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivoj#bo uujoho, enehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatin#badiro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gachehuco dufaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi niiciniujaco #ciumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco mas# ifocasiomoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan# tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatin#haamefaño onono imiyaavequi:

Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuhu.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuboguino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi ima iicajjiho, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi ima iicajjigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijibogominaafi ijafaño satyuuhi.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu idicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuhu. Jaaho aafeque iciumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo ijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro gujivecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jibaimo sesevede iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiom iimuguutih diito ifino tubujejeviro iicaunoco. Miuro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautiamaño. Jaanegui Pilatoco dilluumo saatohoco itajibaqui idinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaaumoro saafico idinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecucinumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idinoco gafaryucuumo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofaño iinuono tiihoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jibeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitih, onono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Icinuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiom ñhicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicfaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaaanoco tooneri afacisumisiro Jesu ifico miniuhi, judiom jeevamaaje tolli icinicibadi. ⁴¹ Jaano diboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji chhoji icauhi mihaiñoobaco tohojifaño icuutihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifico cumisi tohoji tomañoti ifiitumaño judiom jaguisifucu iticovacuuneguiiha.

20

*Jesu Siino Ubuheeteuno.**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)*

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevedi Maria Magdalena onogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi iciihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi aacaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijihicaubo ijiihogominaafi icamisijaa ijinafatyuugoro diitisico nuuhi: Aivojiiiboco iciihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaa-jatihi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiiha Pedromisi iciihojijaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro iciihojivi ifutuuhí. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutihi. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhí tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihiiica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijijaago uumicuuihi.

*Jesu Maria Magdalena Onogovi Jafeveuhi.**(Mr 16.9-11)*

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhí tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechahunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiiiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Miico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojiiibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuihi? Uco diibogo iicitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuihi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jiihogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihiru-bijaago footihiica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaago feehee. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehee. Jilli noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onogo fuuhi ijiihogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijiiibugutuugo.

*Jesu Ijiihogominaavi Jafeveuhi.**(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)*

¹⁹ Jaafucuro ijicuuví ijiihogominaa igaiciniuhi samecufañoro judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboocuumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebi mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco #fusuubo ihuseneque etetecuunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeeb#ma mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amiihaico galluui, ²² nooboro diitohallivi foonaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajjaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaanocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitih, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajejefaño tahusegañoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijihacutinohachuta miyaavegejitihi, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaivuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano kuhufono fobococinrunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeeb#ma amiihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Haaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojiboco Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinocoro caatiniumo amiihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifnijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro miñhai #ma masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icitimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiinigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajacutitih diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai sinicuuhuco amiihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agañiimo isinicuuhuco guiiyicicutitih itaava bociri sihidi ijivusuumaño.

⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijhicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojiboco jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavu-
 ubo, igaachehuco ujujuuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa
 sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinijaagovi
 sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo
 atyimeuhi cijigaihallari taavaabo gaaruciniibo aacaabobo maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiiyiciubo
 sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma
 isinicuuhu gallivuutih. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva,
 nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Mijoho ijoho? noomoro
 Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco
 iiciuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno
 iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi,
 uco gaijahi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jihhi, Aivojibo, iiro gaajacuui ico
 agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja
 seemeque ojoobinibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijahi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jihhi, Aivojibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco,
 nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonibadi,
 nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijahi? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuuhi diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gaijahi?
 nooboro idillucuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iiro paryi gaajacuui
 ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinibadi.
¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digaaachehuco
 idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi:
 di-hueseque gañiyiciuboco ico sita digaaachehuco jihhacuji. Jaamoro ico satyeyimo
 idiumogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo
 neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nu-
 ubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijihicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijihicaubo
 ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvu-
 uboro: ¿Aivojibo, cajaanico aacijibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro
 aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachijii icajibo uujoho siino uhuuminoh-
 achuta. ¿Jaaruno idi milli icatih? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine
 guijevajitih, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevajitibo nuutih. Iimogo-
 hachijii siino uhuuminohachuta icajibo. ¿Jaaruno idi milli icatih? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo j#bogominaafi jinooco j#beguehicaahi. Jaaboro caatinuubo. Jaanoco mi#hai magaajahi diibo ij#bogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icaatiniruva uujoho onoono fine paryi jiinjehalliri iicano aamenevi #fetejitiruno.

HECHOS

Jilli Jesu J̄ibogom̄inaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaij̄ibo Teofilo, iticoni acaatin̄i uhaamefa caatin̄i uhi Jesu j̄iinijehall̄ivi iicaunohachuta omoon̄i uboro ij̄iibeguehicaunoco. ² Mīiro niquejefa ufuucujino imega, imin̄isuminaaco ocoovauboro Igaijafañodī diitoco imino j̄iibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunatī diitovī siino jafevehicaubo cuarentadī fucuva ticovovī diitoco imino igaajasuquī diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco j̄iibeguehicauhī Moocaanī aivojitī.

⁴ Jerusaletī mefeedino. Moocaanī Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco am̄ihaico ij̄iibeguehin̄ibadī. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihurī nit̄ihicauhi. Jaanotī am̄ihaī goovajino Moocaanī Gaijarī minit̄icafotono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesumā iicausumī diiboco dilluumo: Mohaivoj̄iibo, ¿jaaneguī jisumī Israel̄ aivojicō siino dojicuv̄iro gasesujī? noomoro.

⁷ Jaaneguī Jesu diitoco iimusuhi: ¿Coll̄ihī magaajirahī tuseumicō id̄iiboro Moocaanī tufucucō omoon̄i j̄iibo gaajahī? ⁸ Jaanotī Moocaanī Gaija am̄ihaihall̄ivī in̄itoodī mityacō magaaȳiciji. Jaadī uutī mij̄ibeguejī Jerusalevī mihicabadīro Judeā j̄iinijevī, Samariavī, paryī j̄iinijejin̄ibaacidī icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.
(Lc 24.49-53)

⁹ Jillī nooboro diitō iifin̄icinaaca caamovī fuucuubō aimuufaifeenedī niquejefaño. Jaabocō atyimecuutīmo. ¹⁰ Jaaneguī iminō iifin̄iciumō atyimeuhī miimisīci: gaifiimisī sesechehunofā j̄ic̄in̄ium̄isico. ¹¹ Jaamisī diitocō nuuhi: Galileā gaifiimī, ¿coll̄ihī niquejequē mih̄iifin̄ic̄ihi? Diiborō jaanī Jesū jinō niquejefā mih̄iifin̄icinaacā ofoobō siino saajī j̄iinijehall̄itī jinō ofoobadīro, noomisiro.

Judabuunavī Matiaco Booban̄imo.

¹² Jaaneguī dojicuv̄irō Jerusalejaā uumiumō Olivohonō iicagajitī fitinō jaguis̄ifucuvī judiomī iigon̄ic̄inohachuta. ¹³ Jaamō ij̄iibogom̄inaā dojicuv̄irō tuucuumivī agaseudī fuumō caamovī iicamecufañō iicahicauhigo. Jaamofeenerī icaumō Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeō achi, Simon̄ cananistamīoobo, Judā Jacoobō nahabō icamo. ¹⁴ Jaamō diitō famoorō igaivehicauhī Moocaanimā ihiimaquī Jesū nahabomī, seej̄i Maria, bū sihidī saatohō gaigoomī icamo.

¹⁵ Jaasumī Pedrō diitō cientō veintedīmofeenetī ujulleeveuborō nuuhi:

¹⁶ Tañahabomī, Moocaanī Gaijā Caatin̄ihaamefañodī unuucuunō miyaavuuhī Davidfeenedī Judaditī ihiimaano: Jesucō miyaminaā usefañō aac̄ij̄iibo, unuuno. ¹⁷ Jaabō Judā m̄ihaioboū jinō dudīcamaajefā iicauruubo. ¹⁸ Jaabocō iimithall̄ivī ajaaduuruunō nih̄ibam̄irī j̄iinijequē naajeumo. Jaaruubō Judā ufuuborō iinorō caamotī iinigaijaagotī acutuubo. Jaanerī paryī iibā isī aifuuhi. ¹⁹ Jaanocō Jerusalē cuumirī iicaumō guubuuhī toonō Judā nih̄ibam̄irī anaajeumañocō Alcedamatī momoon̄iumō t̄ijohojic̄i eneej̄irunoco. ²⁰ Jaamañō Salmohaamefañō jillī noono: Jaafā iijā sicaijarucu

miihainooba toojafa iicacuutiq̄ui. Jaabadiro simañovi noono: Sifirucu idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifiimi Mohavojibo Jesu miihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initiunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti miihaja iminifetequi Mohavojibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimsiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo nooboro, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitishallivi Moocaanima iimaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Miihaico gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico d̄ic̄ihi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano. (Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañovi igacin̄iui. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito icin̄iuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno cijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajjari paryi gahafuui. Jaamoro sijijeri iimaumo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icauomo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jiinjetei agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaiuuhi. Jaamo sihidiro eetyeui faaboho iijineri ihiimaauonoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaauonoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuuhi muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiinjjeo miyaminaa, Elam jiinjjeo miyaminaa, Mesopotamia jiinjjeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiinjjeminaa, Asia jiinjjeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiinjjeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuhi Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauhi: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaauo.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amiihai monoobadi miihainooba fucuro guiriicavotat̄ihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuumo:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto t̄igaji. ¹⁸ Tagajaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuj̄i jabafiranoco, baavi jiinjehallivi ifusuj̄i toono jibogoco,

tiihoho, ciiigai, aimuufaiguuihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tiihohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amiihai Israel gaifimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinicuhi amiihai imefeenevi jabafiirano mityanoco eetavonofeenedi amiihaico ifusucunoco magaajacubadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayicuumoro mahaciuhu Moocaani siicijetiro unuucubadi masatyuumoro magaicaauhi. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutithi. ²⁵ Miho aivojiiho David Jesuti iimaaubo nuuhi:

Aivojiihoboco uujoho fahiijavaro atyimehicauhi tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahusenaagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifeteji. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo iihoho tajeebiico iguijevehicamo iicahi deevesujithi. Dihimi jeevovinaafi agaijiiho ifiico tuucisusujithi. ²⁸ Uco dibeguehi fiivojaa asatyono jiihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiihaico foovono nehi: Moheedebe David iguijeveubo ciihoji jino mofeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacuui Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miihaiti dihaivojifaño acasivejiibo unuucunoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatymecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujithi iguijevehicamo iicahigo tafico tuucisusujithi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefañoti buheetesuui. Jaanoco paryi miihai magaajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agaaiiyciuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igaijaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatymene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeutithi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivojiiho Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ³⁵ diminaaco ditihaiiguino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaja, jaani diibo Cristoco amiihai metetecuboco Moocaani Aivojiihoboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeebifaño. Jaamoro dillu-umo Pedroco, bu sajiibogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiiho Jesucristo momofeenedi minitisuquimaaje amiihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amiihaico Igaijaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa amiihaidi, ufucu icaji amiihai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryicino Aivojiiho Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Ija Fiivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo jiihogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa jiihogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauhi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafiitehicauhi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicauhi. Jaamoro inehejeque ifocasihicauhi. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igavehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicimoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. ⁴⁷ Moocanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gaijihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Ifigusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihimaahicausumi. ² Jaanaa ifiivuunotiro igotiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuhi: Misoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofenedi gañivoobo, dugo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayicuboro caamo gañiyicuhi. Jaasumiro irubuino, ithaño icano diiboco imituuhi.

⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisisima toojafa fuubo casiniinamaaboro Moocanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igoboro Moocanico iimehicauboco.

¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyemoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuhi: Israel gañiimi, ¿collihi misico majabafihisi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mahigusu ivibadi: mohiimihiijiri mihiica ivibadi? ¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai magaayicimoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayujirunaa amihai mihimugutihi. ¹⁴ Jaabo iimitima iicatiibo limiiboco mijihheguemere iimitibocoro gaicauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco acibocoro magacaasuhi. Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magaajahi. ¹⁶ Jino igooobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicaucubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheetesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amihai imiti ibuuqui.

Jaadi Aivoj#bo am#haidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro am#haidi Cristo unuucuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefañõ icajii#bo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihi-imaaminaa si#ci#je iicaumofeenedi unuucubadi. ²² M#iro Moise nuuhi: Aivoj#bo Moocaani galluuji ihiimaaminaafiico uubadi iicaaboti am#hai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluuji#bo am#haico paryi onoonoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ M#iro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jsumivi iicamo paryi jilli iicajinoco j#buguui. ²⁵ Am#hai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachim#hai mihicamo. Jaamañõ mootadi Abrahamco Moocaani unuunofañõ am#hai mihihahi. M#iro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jinijeminaa diyaachim#haifeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ M#iro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni am#haijaa galluubo am#haico imino imooniqui. Jaamo am#hai, am#hai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco j#beguehicaunaacaro saaumo sacerdotemi temploja toomoinaafi aivoj#boma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaajacuui, noomisiro i#beguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayicumoro civojafa ficuumo sesevedi iinusuqui mihijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuui.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivoj#bo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿M#ijoho iijiti, m#ijoho momofeenedi icano jilli am#isi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeeb#fañõ iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ i#goti#boco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaajaqui. ¹⁰ Jaanoco am#hai imefeenevi mij#begueji paryi Israel miyaminaa igaaajaqui. M#iro jaani am#haifeeneri ujulleecin#bo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi am#hai metetecuboco Moocaani guijevafañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco am#hai iijano etavominaa miti#sumoro magañ#ubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamañõ sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaunoco uguubuumoro, bu aamenefañõ icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo i#goti#boco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecin#uhi. Jaamañõ millõ nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

16 Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaajirahi? 17 Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisico mihiiabaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachiji amisisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

18 Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. 19 Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro mono; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? 20 ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

21 Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihiibaumoro ticovono suufeniuihi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicaui diitisi omoonihicaunoti. 22 Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

23 Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. 24 Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojiiho, ijoho paryi niquejeque, jiiinijeque, muuaico icano fanoco ifiivusuubo. 25 Ijoho Digaijafenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaaihi? 26 Jiiinjeminaa aivojito gañivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanihallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

27 Jaano miyaano. Miuro Herode,* Poncio Pilato icamisi jiiicumivi igaivuuihi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificuubohallivi. 28 Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniumo. 29 Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu 30 jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

31 Jilli iimaumoro liivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifañoro Moocaani Gaija gahafuui. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

32 Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicaui, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicaui icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui. 33 Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicaui. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicaui. 34 Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicaui. Iijanoma jiiinjenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicaui. 35 Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. 36 Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23.6.

Bernabeti omomonũubo jacusumĩnaafi eneejiruno Levitamĩnaafi Chipre onochugaivi ifiivũubo. ³⁷ Jaabo ijĩĩnjeque anaajeuno nihibamĩco isivauboro minisumĩnaaco acivauhi.

5

Ananiamĩsi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaima ijĩĩnjeque anaajeumisiro ² samañoooci iicumĩsiro samañoonoco minisumĩnaa jaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collĩhi Satanas dijeebĩfaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisugui? ¿Jaaboro diijĩĩnjeque anaajene nihibamĩco samañoonoco diiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jĩĩnje icahinĩtihi? Bu jaa-jeque anaajecuuno, diino inĩhibami. ¿Collĩhi dijeebĩfaño deesamaaihi tolli omooninoco? Miyamĩnaaco bañisutihi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubũuboro baavi aacutuuboro chuũũubo. Jaanoco paryi miyamĩnaa agaajaumoro sihidi iguũũmo. ⁶ Jaaboco sicafe iminũũmoro satyuuhi icĩqui.

⁷ Jaanobuunati minoooci, sano idĩino nihibo oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dũbogo, ¿naa miya tonoodĩneri amĩsi jĩĩnjeque manaajehinĩtihi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jĩhi, tonoodĩneri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collĩhi sabadiro mihicamĩsiro Moocaani Gaijaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuũmo ditajeque icĩjeme. Jaamo tolliro ico cĩteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuũũmucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño agaseũmo atyimeuhi diigo chuũũmucugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cĩjeũmo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijamĩnaa, bu sihidi miyamĩnaa icano agaajaumoro sihidi iguũũmo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisumĩnaafeenedi sihidi ejeevano iifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyamĩnaafeenevi. Jaamoro igaivehicaũmo Salomon Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saato hoba minisumĩnaavi fiitivehicautihi. Jaarumo famooro miyamĩnaa diitoco gaijehicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi miyamĩnaa Moocaanico miyaaveguehicauihi gaifiimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jĩhĩñojinĩnovi ficuhicaũmo cigaijenefaño, siucinitajefaño icano Pedro tomañodi afatyoo bo iji ihallidi afatyeneri ihuuequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuũũmoo Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaũmo. Jaamoco paryi buheesuhicaũmo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jĩhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojĩboma saduceomĩoto iicamo diitoco sihidi jĩheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisumĩnaaco agaayicũmoro civojafaño ficuũmo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomomĩnaafi fucu iguhuganoco afaayũuboro diitoco iĩnusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetemere miyamĩnaaco mĩjĩbogo Cristo fiivoco acinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui seseveedi fucuro templojafaño ufuũmoro miyamĩnaaco jĩboguehicaũmo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivoj#bo diiboma iicaumoma, igaiy#ciumo fagom#naaco, pary# Israel cuumim#naa quillahutoco icamoco. Jaamoro j#bogom#naaco cuuhuvaumo civojafa#oti isivaqui. ²² Jaanegui sisim#naa ufuurumo sicaijaco emeeci#jeumoro i#bogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacin#jaco memee#cijehi imegari pary# itoomom#naa icarahi icano. Jaadi mafaay#ci#moro fa#oco memee#ci#umo m#hai#oobaco mahaty#met#hi, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivoj#bo, temploja toomom#naa aivoj#bo, pary#ci#no sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿M#hachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Am#hai civojafa#o mifuhinimo Moocaani i#jafa#o icahi miyam#naaco j#bogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomom#naa aivoj#bo isisim#naama ufuuboro diitoco sivauhi, mill# moonit#bo, miyam#naaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaam#ujiruneguii#ha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagom#naa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivoj#bo nuuhi: ²⁸ Am#haico du aivo imino mafaguuhi tomomoti m#j#beguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi pary# Jerusale cuumico am#hai j#begueri. Jaamoro mohalliv# majavucarujirahi diibo Jesu t#johoco aga#umoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Mill# bu Moocaani i#jico magañ#moro miyam#naa i#jico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ M#ro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco am#hai magaicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivoj#boti Taajasum#naafiti Israel cuumim#naa diibofeenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibusuqui. ³² Jaano gaajam#naa m#hai tolliro Moocaani Gaija gaajam#naafi. Jaaboco Moocaani acihi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagom#naa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onooMoise taji#ba j#bogom#naa aivoj#bo pary# miyam#naa agai#hicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisum#naaco diitofeeneti bu#igovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihai#vojitoco nuubo: Israel gaifimi, mehesicini jito gaifiimico momoon#jinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto am#hai, m#ro safoono Teuda onooMoise aga#i#vuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo pary# fin#uhi diiboco agaicaaunobuunati imiyam#naa pary# gavarinamaauihi. ³⁷ Jaanobuunati miyam#naa momonoco acaatin#usumi bu ga#i#vuubo Juda galileaooBo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojcuti efeehicaumo gavarinamaauihi. ³⁸ Jaanegui am#haico neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro mill# momoon#dino. Jino miyam#naa i#j#coro omoon#no iicahachii#i fin#jino. ³⁹ Jaanoti Moocaani i#j# iicahachii#i am#hai mifinisujit#hi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoon#casidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisum#naaco ucuuhuvuumoro jilli diitoco aam#uhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi m#j#beguedino, noomoro diitoco suufen#uhi. ⁴¹ Jaamo minisum#naa aivojitofeeneti imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agai#b#oro imit#no covamomovaumo Cristo

momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo.

(1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauhi. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiiamaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idiimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyiciumoro nuuhi: Imijitiruno miikai Moocaani iijico mijibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiiha fañi, amiihaifeeneti iimihusemeti mihiici sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani Gaija ijeebifaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeeceivequi. ⁴ Jaanoti miikai Moocaanima iimaamoro mijibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onoboco ijeebifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalem sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onoboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jinijeminaa, Asia jinijeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiiamaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Miikai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiiamaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaamoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoto ficuui sicamañoooco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatihi Moocaani iija templojati, Moise tajibatiti icano iminootino ihiiamaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajibauno mojeevamaajequeva buunanijiiibo ononoco muguubuui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiiinjeri iicausumi Haran jiiinjivi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diiijinejeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijiiibeguejino jiiinjejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiiha Abraham fuuhi Caldea jiiinjeti. Jaaboro icatuubo Haran jiiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiiinjivi jino amiihai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciitiiibo jiiinjebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevnebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiiinjehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jjuvuvujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvuvusu jiiinjequ. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecevejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciuihi Abrahamco iimee-heque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiiha Abraham Isaac eseeveausumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihi Jacobco eseeveausumi. Jaabadiro Jacob mooniuihi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiiinjivi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti ataajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiibo diiboco sihidi agaijiuboro Egipto aivojiiiboti ficuuihi, tolliro bu iija aivojiiiboti ficuuihi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiiinjivi, Canaan jiiinjivi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuihi Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuihi Egipto jiiinjivi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siguem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaa-jeuciihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifivuumo guiraatucuuihi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiiibo icauhi Joseque agaajautiiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiuboro idaasuno mooniuihi moheedeteque atajiiibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiiuhi. Jaaboco caanimi jaahe tuumuuihi minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojiiibo aicigai aatyimeugoro iicuboco fiivusumi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jiiibuguumo. Jaamaño mityano ihiiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonuunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicauhi. ²⁵ Jaabo esamaaihicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco ataajasujinoco, nooboro.

Jaarunoco iyoto gaajaciutih. ²⁶ Jaano sesevedi Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihi jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamũbo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Mũjoho ico mohallivi aivojũboti, fagominaafiti icano ficuui? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioo agaicaahinĩbadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco ononoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiinjivi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gaji fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijigaiguihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafiituhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuui Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejecivubo ononoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutih. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Dithaipaaqueque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jiinije. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idasuno Egiptovi iianoco idasuno acanifonoco guubuucuui. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluui, nooboro.

³⁵ Moiseque diito ithisuumoro: ¿Mũjoho ico aivojũboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuui? unuuboco Moocaani galluui aivojũboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijigaiguihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuhi sihidi ejevano mityaco Egipto jiinjivi Tifai Muuaifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonũbo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluui amũhaidi iimaaminaafico amũhai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneeji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyũciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihĩmaaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco mũhaidi agaayicubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebĩnofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi mũhaidi diosmico edeetavonoco mohimega isiiguequi. Magaajatihi millihacho Moise mũhaico Egipto jiinjieti isivahinũbo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iicumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumoro ihijinita jeecevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo iicaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuui. Jaaboro diitoco niquejeo meeciroro jeevivusubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino: ¿Nacu amũhai Israel miyaminaa uco mejeecevequi asimico magaisiraicuihi cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayicuihi. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayicuihi amũhairyo mihijininehejeque mejeecevehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amũhaico amũhai jiinjieti sihi thesesino gafiiji Babilonia janaanacivi, nooboro.

⁴⁴ Mũro moheedete Egipto jiinjieti agaamoo Moocaani unuuneguiiha jiinjijejaagovi imevaurumo scaisituviro icahicaumo iigomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajũba guisiba bujeque ificuhicauja.

* 7:44 Toono jũbogogayĩ Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuui imino igaaajuqui.

Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque #fusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jinijeneque udumitiicituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jinijeque. Jilli iicaunaa David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiha David Moocaani iijaco eetavuujiruubo Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatihu. Ihiimaanaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiniije tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitihi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amiihai aivo jihovoto, amiihai Moocaanico agaatimobadi, kuhufono aivo amiihai jeebi, amiihai nohojino, amiihai aivo Moocaani Gajaco mejenaauhicahi. Amiihai caanimihai iicaubadiro amiihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amiihai edeete idaasuno moonitihi? Diito gaisiraiciuhi siicijetiro diibo Iimiibo asaaujinoco iijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amiihai mahacimoro magacaasuhi. ⁵³ Amiihai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magayicinihirumo miyaano meneehicatihi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumororo igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo caamo niquejeque emeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumororo diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaabobo Esteba: Aivojibo Jesu, tagajaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuihi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jinijeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro

guubunicihicaumo Felipe ijibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti inehicauhi gaibacinimoro, bu ifino isifanineri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abanihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunicihicauhi ihavojitejmaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo ononoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abanihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco ijibugunegui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Filipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayicunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico gallu-umo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gajaco diito igayiciqui. ¹⁶ Tusumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gajaco gaayicutihica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihusenegue ificuuneri jari Moocaani Gajaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gajaco igayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicahi, neehi fine. ²¹ Iidi jino icatino jinofaño ijoho diicatih. Moocaani imefeene dijeebi ticovotih. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miuro uujoho ico ifinichi aivo sihidi dihimiti faafañofaño idiicanoco, aivo imitifañoco kuhufono isisicinicunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihi- imaa. Toono uco monoonofaño idasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jiniije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaa- jatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajibaminaafi Candace onooogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaqi ufuubovi.

²⁸ Jaabo dojicuviro iijinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubu- uhi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Mijoho bu uco ijibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque icojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciboro feehicaubo, jilli noonoco:

Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iq-uitimoguiino iimaatiibo iicanicibadi diibo iimaautihi. ³³ Diiboco guinoniuumo, miyaano icatineri. Ifico agaicaaumoro jiinjehalliti gañiiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti mijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuhi: Uco diibogo. ¿Miditi jilli iimaabo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuih Jesuti diiboco ijibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituihi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutithi jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogoooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajjari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicaui. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojibojaago.

² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo ijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifimi icamoco isisiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiiticuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achicuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuuih niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collih uco bucasih? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Mijoho nacu ijoho aivojibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu ijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojibo, ¿nacu mill iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuih. Tolli onoonoco uguubu-umoro jaarumo miñhaiñoobaco atyimeutithi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañiivuudi emeciuruubo atyimecuutithi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayicuumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onooob Cristoco imiyaaveguehi-caubo. Jaabovi Jesu buhugaavuuih. ¡Anania! nooboro.

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

* **9:5** Sahaamefaño janaanici jilli ficuuno: Hiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajabo imogobadi iicanoco imogotiiboro iinoro fegai niqueque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivoj#bo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivoj#bo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo j#hai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco.

¹² Jaabo gajafaño Anania onooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivoj#bo, famoova uco diiboti j#beguehicahi paryi Jerusalemico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho #cicuubo siijinijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico ij#beguequi.

¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaauno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivoj#bo Jesu #ivi j#haiivi asaahinis u ajafevehin#bo uco dijaa galluuhi, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajaco gaayicichi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aall#fañoti aifuuno taavaabo meehebad#jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo J#beguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño ij#bogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoro neehicauhi: ¿Nacu jaani icati#bo Jerusalemico Jesu momoco imiyaavogomoco idaauno omoonihicaubo icatino? M#iro tooneguiiha juu saahin#bo jimañootoco isis#boro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano j#beguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuut#noti sanoomiro judiom# iimaacasiuhi Sauloco igaicauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicauqui. Jaanoco Saulo gaajac#uhi.

²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco ij#hacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniiusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalemico ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi moon#ruubo. Jaarunaaca diiboco #h#icuguumo: Fine miyaavogominaafi icati#behica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco j#buguubo Saulo j#haiivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti #h#icugoti#bo ij#beguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalemico iftafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo #h#icugoti#bo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiom# griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaucasi#boro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajac#uumoro Sauloco sattyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuui, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi Moocaani #h#icufaño icamoro, Moocaani Gajaa aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efeehicaubo ifutuuhi Lidavi, tomañeri iicamoco emeecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi ininovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotiibo iicahicauboco. Jaabo icigaiijefaño siuciniiboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuui. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi ijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi ñdaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guiveveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituihi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimiisiico galluumo diibo-jaago iijibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciiguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuboro Moocaanima iimaaubo. Jaaboro diigo chuuhuhuco emeeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuui. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cumiminaa uguubumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi guenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo ijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojibo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha ñdaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gaijafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluui: ¿Milli Aivojibo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo, judiom ñdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano.

⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jibegueji omoonijnoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimaauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimiisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ijibuguumoro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevedí diito Jopeti fiitícuunaaca Pedro caamoví fuuhi iijahallívi gadicíba Moocaanima ihíimaaquí. ¹⁰ Jaaboco síhídí ajeba aivuuñeguíiha imachuquí díibedí eheetavuuñaaaca gájíaco atyímeubo, ¹¹ níqueje afaayacafotonofañotí nítuuno baaví gaachehubaryutyígababadí jeevano fahígovaví duujecínino. ¹² Jaanofañó faaboho asimí icauhí igueenemeheje íthaiñó íicameheje, faaboho joomí, faaboho jíinimomí icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi níquejefañotí díiboco unuunoco: Pedro, gañíivohí díitotí gaícaaubo díidu, onoonoco.

¹⁴ Jaaneguí Pedro íimusuuhi: Chahano Aivojíibo, uujocho duutatíhí jíihovonoco ídicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaaneguí síino díiboco nuuno: Moocaani: Ímino, onoonoco íjoho: ídicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mífooci, safó icano íníituunoro caamo níquejefañó fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajerí Pedro: ¿Míllí íine eneejíruno? nooboro ícaunaaca Cornelio agalluumo Símon íijaco dílluomoro ufuumo íguhugaví ífutuuhí. ¹⁸ Jaamoro sefano dílluomo: ¿Naa jíijafañó Símon Pedro onoobo ícahí? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gájíaco aatyímeuno esamaajerí ícauboco Moocaani Gájíaa nuuhi: Meeci jóhono míimísíicí, saafí ícamo íco guíinehí. ²⁰ Gañíivo. Jaaboro níitoobo bañímo nootíibo díitoma dífo. Uujoho díitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaaneguí Pedro níituuhi baaví Cornelio agalluumojáago. Jaaboro díitoco nuubo: Uco amíihai míguíinehí. ¿Jaamo jínejefírí masaahí? nooboro.

²² Jaaneguí díiboco nuumo: Aivojíibo Cornelio agalluuneguíiha. Ímíhuseebe Moocaani níhícufá íicaabo. Jaaboco famooro júdíomí agájíibo. Jaaboco Moocaani toomomínaafí nuuhi: Pedrocó cuuhuva. Jaabo íjícó guubuuhi, eneeneguíiha masaahí, noomoro.

²³ Jaaneguí Pedro díitoco jáahevesuuhi. Jaamo tufucu toono díiboma cígamo. Jaano sesevedí Pedro díitoma fuuhi. Jaaboma saatoho ínahabomí gataavuuhi Joperí íicaumo.

²⁴ Jaano sesevedí ífutuumo Cesareaví Cornelio íyotoma ígataavomínaaco íigájíicímoma díitoco utuumuuhígo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio íjáví ífutuuhí. Jaaboco Cornelio ídílluuboro íguíino memuívuubo Pedrocó íimequí. ²⁶ Jaarunaa Pedro díiboco gañííyíicíuhi: Dulleeve, uujocho tollíro íbadíro míyamínaafí, nooboro.

²⁷ Jaaboma íhíimaaboro fañoojaví ufuubo atyímeuhí síhídí míyamínaa ígaicínimoco. ²⁸ Jaaneguí Pedro nuuhi: Amíhairyó magaaahí sacerdotemí neefíhí ímíjíitíruno júdíomíooobo síicuuoñelío íjáví ífutuuhí. Jaaboco Cornelio ídílluuboro íguíino memuívuubo míooboma agataavooboro díibo íjafá ofoono onoonícínoco. Jaarunofañó uco Moocaani jíibeguehí sítaaco ídicumo míhínívamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguíiha amíihai uco múcuuhuvanoco míllí nootíibo saahí. ¿Jaamo jínejeguíiha uco múcuuhuvahí? nooboro.

³⁰ Jaaneguí Cornelio íimusuuhi: Ígueenemeheje fucuva míhícacuuhi jísumí níhíba ícaaberrí jáahe machutíibo íjícíuuví Moocaanima íimaanaaca uuví jáfevehíníbo gaífí arícuchehufa jíicíníbo. ³¹ Jaabo uco neehíníhí: Cornelio, Moocaani guubuuhi ídíimaanoco gaajacuubo ídaasumoco adaamusuhícanoco. ³² Jaaneguí gallú Jope cuumíví saatohotí Símon Pedrocó íhícítequí asimeehene ímíbáchumínaafí tollíro Símon onoobo íija múuajínírí íicajafá ícaaboco. Jaabo asaadí íma ímaajíibo, nooboro. ³³ Jaaneguí galluuhi túsumíro íco íhícítequí. Jaabo ímíno saahí. Jaaneguí

jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajjibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jjibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhu nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miuro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebi icano jjibogoco ijibuguuho Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojjibo. ³⁷ Amihairyo imino magaajacuui paryi judiomi jinijevi iicaunoco. Miuro Jua jjibogooboro inihicunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco mihai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaamororo imohobujevi tetecumoco. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuui mifucuci, safucu icanoti. Jaabo mihaiivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo mihaiiviro jafeveubo mihaiico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iicumovi. Jaaboma mihai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo mihaiico galluui miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijeve-mehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojjiboti ificunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibo feenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jjibogoco uguubunicumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihimaamororo Moocaanico imehicaumo icanoco uguubumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿mijijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui mihaiibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicicumoco? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajjibaubo diito inisiquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifitunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuui tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jjibogoco agaayicinoco.

² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ Collihi judiomi icatimojaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jjibuguuui fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihimaahinibo atyimehinihi gaijafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaa initonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeçibo atyimehinihi fanoo asimi igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jiniimomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco onoonoco guubuuhi: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraicibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojjibo, uujoho duutatihu jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucunoco

#joho: #dicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niqnejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimiisiici, saafi icamo ifutuuhi uujoho iicaujavi uco #icivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhi ba#igoti#bo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaanaveuhi. ¹³ Jaabo mi#haico j#ibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehini#bo ujulleeveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico j#ibegueji diijaminaama ataaajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihii#maabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni m#ihaihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nitiuhi. Jaanoti am#hai miniticafeteji Moocaani Gaijari, unuunoco. ¹⁷ Mi#hai Aivoj#bo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadiro diitoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, #milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro l#iviuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolli#ro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehifico ejeevesumoco acihi ifin#jitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunoti#ro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omoonunoti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico j#ibeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco j#ibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi #futuumo judiomi icatirumoco j#ibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi j#ibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaama#no sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivoj#bo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe #futuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco faj#in#ubo sefano ijeeb#ico omoonimoro Aivoj#bo Jesucristo iijifa#oro iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeeb#ifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaama#no sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco #cituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco j#ibogomisiro. Jaama#novi iticoni Antioquiavi momon#umo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleeveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiini#jeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivoj#bo Claudio onoobo ataj#bausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicauc miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaci#nehejeque icano. ³⁰ Tolli#ro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

¹ Jaasumi aivojiîbo Herode* ticonîuhi Cristotaco idaasuno omooniîubo. ² Jua nahabo Jacooboco aamigari gaicaasuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jiîbaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejediîhaiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejediîmova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi sufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihinusuujîno iijicuuvivofucu Pedro miimisîici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaîñehiiciri sisciniîbo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti gan̂cîcuihi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti iijigaîñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihaipaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaihi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaiivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omooniîunoco. ¹⁰ Jaamisi ticonîuhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaîño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihinuunisîiro jiîhairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacih miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaaafico galluuhi uco Herode useti, judiomi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iija-jaago. Jahi sihidiî miyaminaa igaicinîuhi Moocaanima ihiiamaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuhii: ¿Miîjoho fine? noogoro emeecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyuugo ijiîbogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro sufenitiîbo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi llîivi iicaqui. Jaaboro diitoco jiîbuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihinusuuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijiîbogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaaivocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatu-ubo.

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiumoro saaumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojiiBo Blasto onoboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqui. Jaabofeedeni Iherodeque dilluumo sajeebii icaqui diibo jiiijeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jJino ihiimaabo miyaminaafi icatiiBo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi jiiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhumiumisi Jua Marco onoboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Stiicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani ijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onooBo, Lucio cireneobo, Manae onooBo Galilea aivojiiBo Herode* cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaauqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiiibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaauobunati ihuseneque diitisihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jiiibogominaa Chipre Chugaivi Jiiibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi.

⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani ijico jiiibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onooBo fuuhi diitisico ihamusuqui.

⁶ Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomiBo BarJesu onooBo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onooBo aivojiiBo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojiiBo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani ijico iguubuqui.

⁸ Jaarunaa tomaaimo griego ijiri Elimas onooBo diitisico jenaauhicauhi ihaivojiiBo imiyavugujiruneguiiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onooBo Moocaani Gaija ijeebiiñaño gahaficiniBo diiboco imino ihifinicuboro nuuhi: ¹⁰ jBañifiiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitiiBo miyaano jiiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, ¿collihi suufenitiiBo ciryu ciryu mooniiBoro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalliico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseque atyimetiiBo diicahi gueneene, nooboro.

* **13:1** Herode Antipa onooBo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4.22.

Jaasumiro cívono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudiví icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatye-gui. ¹² Jaanoco ihaivojibbo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani ijicobogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomí Písidia Jiinjéeri Iicano Antioquiaví Hfetehi.

¹³ Jaadi Pablomí ijicamaaimoro Pafó cuumití ufuumo ifutuuhi Pergeví Panfilia jiinjévi. Jaamañoví Jua Marco onoo bo diitísico ejeevesuuboro uumiuhí dojícuvíro Jerusaleví. ¹⁴ Jaanobuunatí diitísí Pergetí fatyuuhí Antioquiaví Písidia jiinjévi. Jahí judíomí jaguísísumí sinagogafaño ufuumísíro casívvutuumsí. ¹⁵ Jaadí Moíse tajíiba aameneque, bu Moocaaní iimaamínaa aameneque icano emeeciudí sinagogaja aivojító atajíibauneguí dilluumo: Fañí, fagojibogoma mihicahachíjijí miyamínaadí jisú mihiímaa, noomoro.

¹⁶ Jaaneguí Pablo agañívuuboro ihuserí faguubo llíví ícaquí. Jaaboro nuubo: Israel miyamínaa muguubu; amíhai tollíro Moocaaní jeevívomínaa. ¹⁷ Moocaanico amíhai Israel cuumínaa mimíyaavogoo bo moheedeeteque íciuhí. Jaaboro diitótí ajashutí cuumí eetavuubo síicumífeeneví Egiptorí ícausumí. Jaadí toojiinjéti ímityarí diitoco íinusúubo. ¹⁸ Jaadí Moocaaní míimísíicí tícovoví ícabano sícaihígo diitoco jaabíciuhí. ¹⁹ Jaaboro sahuse juughusetí míicumíicí icano jiinjé miyamínaaco Canaan jiinjévi ífínísuuboro moheedeeteque íjijíneque aciubo. ²⁰ Jaadí cuatrosíento cincúentadí ícabavabuunatí diitoco fagomínaafeenedí tajíibahícaubo. Jaanobuunatí Moocaaní iimaamínaafi Samuel ícausumí ²¹ Moocaanico dilluumo aivojíbotí diitoco íhacíquí diitoco ítajíibahícaquí. Jaaneguí Moocaaní diitoco aciuhí míimísíicí ícabano hachuta tícovoví aivojíbotí Saul onoboco Síso onoo bo achico, Benjamín cuumíoboco. ²² Jaadí Moocaaní Saulco íhaivojítí gañíuhí. Jaaboro aivojíbotí Davidco ícuubo. Jaabotí Moocaaní nuuhí: Ísai achí Davidco atímehí: Tajeebí onobadí ícaaboco uujóho ímogobadí ícajiboco, nooboro. ²³ Jaabo David íyaachímíhaíobou Jesú, Moocaaní Israel cuumínaaco ítaajasuquí ífícuubo díibo unuubadí. ²⁴ Jaabo Jua Jesú saautínaacaro jíbéguehícauhí paryí Israel cuumínaaco: Míntísuquímaaje amíhai eedeéhífíco mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua íjibogoco ímívucuujíno fíitíno nuubo: Amíhai uco dííborucu, noomoro mehesícíníbo ícatíhí. Tabuunatí saajíibo tajanaanícíví ícaabo. Jaaboví ífotótíhí dííbobadí síhídí jeevahí. Jaabou, díibo tíhaípaaje duujeque ísínaayújírúunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amíhai tañahabomí Abraham yoto seeme míhicamo, tollíro amíhaífeene síicumíjoto Moocaanico mejeevívomo icano. Amíhaidí íicano jino taajasujíbogo. ²⁷ Míiro Jerusaleví ícaamo paryí íhaivojítoma Jesuco gaajautíhí, Moocaaní iimaamínaa aameque fahíjívívaro jaguísísumí ífínícírúmo gaajahícautímo. Jaamoro díítoro Jesuco íguíjenígúsumí toohaamefaño onoonoco míyaavusúumo. ²⁸ Toonohallítí agaícaaujírúnoco dííboví aatyímeutíneguí Pilatoco dillumo díiboco ígaícaauquí. ²⁹ Jaamoro dííbotí aamefaño onobadí ícacuusumí íhímóhóbutéjítí íníitúsúumoro cííumo. ³⁰ Jaarúuboco Moocaaní guíjevafañótí buheetesúuhí. ³¹ Jaabo gueenene fucúva íafevehícaubo dííboma Galílea Jiínjéti Jerusale cuumíví ufuumoví. Jaamo dííto jisumí dííbotí miyamínaaco jíbéguehícahí.

³² Jaamo míhai amíhaíco míjíbéguehícahí íímíno jíbógoco Moocaaní moheedeeteque unuunoco. ³³ Míhai dííto íyaachímíhai míhicamedí díibo

unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onoohaamefaño capitulo dos onoobadi: Hjóho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifiico deevesujitíhi tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonibo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciúmo. Jaabo tuucuihi. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuuciutíhi. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufeenedi imiti buusuco amíhaico mijibogonoco. ³⁹ Míro Moise tajiibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amíhahallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amíhai dejecuminaa, majabafitomoró mifnícini uujoho Moocaani iicaabo amíhai mihicasumi síhidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amíhaico ijibogorunoco miyaano meneaítirahi, onono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihinuunomoco judiomi icatimo nuuhi: Sijaguisivi jei míhaico siino mijibogo, noomoro.

⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojcúti fuumo síhidi judiomioto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajñihicauihi: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomísiro.

⁴⁴ Jaadi sífoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi síhidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pablocó jiiheveuhi. Jaamoro Pablocó ejenaumoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amíhai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicitimoro ifinijitino ifiima mihicagotíhi. Jaanegui amíhai cojiti siicumio tojaagoviro mefejeji, noomísiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani míhaico tajiibauhi:

Ico ficuuihi faajiinjeminahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amíhaifeenedi taajasujibogoco jiinjéjinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumio to uguubuumoro imo imo minifutuuihi. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imíhi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifiima iicaqui icicuudimo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinjévi Moocaani iiji jibogocafutuuihi.

⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuihi Pablomísico ijiihevemere idaasuno omoonimomo. Jaamoro diitísico toojiinjéti gañúmo.

⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaipaaje jiiñico tatacuumisi toono jibogobadi iicano. Jaamísiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebñnofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumívi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamísiro jibeguehicauhi. Jaanoco síhidi miyaavuguumo judiomi griegomioto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumiotoco esaayusuuhi inahabomíco ijiihevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi guenené icamisi Moocaaniti jibogomísiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihimaanoco miyaavugusuhicauihi ifusunoco, síhidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomi jaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano.

⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumimoto icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaa-jaciumisiro gaauhi Litra, Derbe icanovi, Licaonia jiniije uufoco cuumino-
novi icano. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jibeguehicaumisi.

Litra Cuumivi Pabloco Guisibaneri Aamimo.

⁸ Litra cuumivi icaubo saafi ifiivuunotiro igotiibo icaubo. Jaabo giciniuhi igotiibo itihai iimiutneri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeciubo gaajaciuhi: Ujoho buheeki, nooboro imiyaavugunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: iSano ticovoro ditihaihallivi dulleve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igooro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonunoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: iDiosmi, miyaminaa ifibadi ifivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari icaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeevivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, collihi tolli momoonihi? Amihai badiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli icaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jiniijeque, muuaifoco icano paryi faabohoco ifivusuubojaago. ¹⁶ Siicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuui iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijjivaro: Ujoho iicanoco igaaajaci, nooboro imino moonibo, nijjabaco agisuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco acibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño sufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeeceivequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañiimo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiiyicumoro gañijjeuhi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaiivuuhi. Jaanaa Pablo agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedi Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumiumisi Litra, Iconio, Antioquia icanovi.

²² Jaacuumijevi Cristota iicaumoco quehecusuumisi. Jaamisiro fajjinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefeelijimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Siino Uumihira Siria Jinijeri Icano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiniijefeedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiniijevi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti jicafutuuumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyicumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima

omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoniuh: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquiticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisiko ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusalemi iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuh i Fenicia jiniije, Samaria jiniije icanofenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icauumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleevuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miquiticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicauqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igavuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihi-imaauqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro agañiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaajacuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihafeenet, taajasujibogoco judiomi iicatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaa-jaabo ifusuuhi tolliro diito agaayicumoco Igaajaco aacunofenedi mihaiico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaifañoti guinov i ficuutihi. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavugumaño. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuihi, moheedeete, mihai icarumo meheetavejiturunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famooro illivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubunicumo gaajataco, ajabafiranhehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaaunobuunati Jacobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihaiico jibeguehi, iticonibo Moocaani judiomi iicatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miro jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyciji aacutuua David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano covooto paryi Moocaanico iguineequi paryi jinijeminaa tamomoco ijeecivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoooco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihaiico neehi: Judiomi iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehijico ejeevesuumoro Moocaanijaagoviro iicumococo. ²⁰ Imicujuno aameque macatinihaamefaño jilli meneji: hñita jeevivoco deetavucudino, saatohoba ataabatavimo buhiguejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, tijohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo

siicijetiro Moise taj#baco ij#beguehicamo sinagogajanofaño fahijivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, pary; Moocaani iijaminaama ihiiamaacasiunoro saatohoti ifeeneti icuui. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi icamisico icuumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Mihai minisuminaa, quillahuto, pary; monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiom; icatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jinijeri icamojaago. ²⁴ Mihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amihaiho ihiiamaari gañuhusuno moonihicahi mihai mataj#batimo. Jaamo amihaiho mitasuhicahi: Amihai meeheque miqutici. Jaamoro Moise ataj#babadi mihica, eneehicaamo. ²⁵ Jaamoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi amihaijaa magalluui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofenedi ifico ficuui Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amihaijaaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amihaima ihiiamaamisiro imino amihaiho j#beguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, mihaidi imino icano janaanici siinoco amihaiho mataj#batih. Jino id#nocoro amihaiho meneehi: ²⁹ Ij#nitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tijohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachiji imino momooniji. Tah; imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiy#icumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuui toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañoo inahabomico sihidi iijiri afaj#nimisiro diitoco quehecutusuui. ³³ Jaanobuunati gueneene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluui: Sajeebima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuui.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuui. Jaamo sihidi saatohoma j#bogomoro icahicauhi Jesucristo j#bogoco.

Pablo Siino Allinhi Ij#bogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacutinoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeecitequi, ¿naa milli icamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onoboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfilia; ejeevesuuboro uumiui diitisico idudicamaajeque amusut#bo. Jaaneguiha, Pablo diiboco imuguutih; asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco #ciuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluui. ⁴¹ Jaamisi fatyuui Siria jiniije, Cilicia jiniije icanofenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablomisiima Timoteo Gataavehi.

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

1 Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Litra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomiogo griegooboma iicaugo achico. 2 Jaaboti inahabomi Litrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. 3 Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeheque quiticisuihi tahi iicaumo judiomi iimugu-ujitiruneguiiha famoro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajaumaño. 4 Jaamisi faacuumivafaño di ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. 5 Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

6 Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutuhi Moocaani iijico Asia jiinijeve. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiinijefeedi. 7 Jaamo ifutuuhi Misia jiinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinijeve ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutuhi. 8 Jaanegui Misia jiinijefeedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. 9 Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinijeve disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. 10 Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipino Cuumivi.

11 Jaadi Troa micuti mijicafutuumororo sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevede mihifutuuhi Neapolis micuvi. 12 Toonoti mufuui Filipino Roma cuumi Macedonia jiinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. 13 Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuaijinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasiivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. 14 Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cuumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tifaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecevehicaugo mijibogonoco guubunichicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayiciuhi Pablo iijibogonoco imino iguubuniciqui. 15 Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe icahachiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituihi.

16 Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. 17 Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeevivominaa. Jaamo amihaico taajasu jiihaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahiijivaro.

18 Jaanofeene Pablo agañuhusuvuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuihi.

19 Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico icihicaurumo icicuujitinoma icamo Pablomisiko agaayicumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. 20 Jaamisico fagominaa imega ifutusuumororo nuumo: Jitisi judiomisi icamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi iijibegueneri.

²¹ Jaanoco miihai magaayicimoro minisugotihî romanomî mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyamînaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagomînaa tajîbauhi igaachehunoco ujujuucumoro diitisico imeiñeri ihaamîqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomomînaafico tajîbaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomomînaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jîhacuuhi.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomîsi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojamînaa guubunîcîhicauhi.

²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryî icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojamînaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomomînaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryî icivoja guhugano faayicinîuhi. Jaanoco itoomomînaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyîcîuhi ifico iinoro igaicauqui: Paryî fine icivojamînaa gaacuui, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Millî difico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomomînaafi cuugahuco dilluui. Jaaboro goovano jîcafutuubo icivojafaño sihidi vivivî iigutuuboro Pablomîsiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojîtisi, ¿millî uujoho moonîji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi imusuuhi: Aivojîbo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryî diijaotoma, noomîsiro.

³² Jaamisiro diiboco paryî iijaotoma jîbuguumîsi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomomînaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryî iijamînaama nîsisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryî iijamînaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagomînaa sisimînaaco galluui icivoja toomomînaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomomînaafi Pablomîsico nuuhi: Fagomînaa uco tajîbahi amîsico sinaayuqui. Jaanegui sajeebî mihîinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisimînaaco nuuhi: Misi romanomîotisi mihicamisico miyamînaafeenevî ahaamihicamoro. ¿Mîsivî iimitinoco aatyîmetimoro mîsico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro mîsico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisimînaa ufuumoro ifagomînaaco jîbugutuui. Jaanoco romanomîotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitîsima toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumîti collîhi mufuucutîhi? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onogo iijajaa fuumîsi. Jaamisiro inahabomîco emecîjeudi diitoco equehecutusumîsiro tuucuumîti fuumîsi.

17

Tesalonica Cuumivî Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomîsi Silama ufuumîsi Anfipoli, Apolonia icano cuumînofeenedî afatyumîsi Tesalonica cuumivî ifutuui judiomî sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanîcîbadi sinagogajafaño feehîcauhi mijaguisîci, sajaguisî idîno fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo

Caatinihaamefañodi diitoco jübeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro igu-
ijevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco
uujoho amühaico jübeguehicahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomi imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa
minifutuuihi, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeevivehicaumo
miyaavuguuui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuui
icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguutimo ataaquivuumoro
iimitino gaifimico iigaiyüciumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo.
Jaamoro Jason onoobo ijaco cabocümo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro
miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisico aatyimeutinegui toojao
abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi
aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito
faajiinijequere rugueenimoro efeehicamo juu gasecuuhi. ⁷ Jaamoco
Jason ijafaño ficuuihi. Jaamo famooro romano aivojübo* tajübaco imino
moonitimo: Sifi aivojübo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi
ñaavuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico
ificumoro iinuuihi.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomi Pablomisico fucu Berea cuumivi galluuihi. Jaadi
tahi ifutuumisiro judiomi sinagogajafaño fuuhi. ¹¹ Jaamo tomaño judiomi
Tesalonica cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani
ijico imino agaayicimoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco
ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mühaico noomisi? noomoro. ¹² Jaamoro
sihidi saatoho diitoti miyaavuguuui. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi
obocifimo miyaavuguuui, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonica
judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani ijico ijübogonoco uguubuumoro
tahi fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaisutuuihi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari
iicaumo inahabomi Pablocó goovano galluuihi muuajinivi ifeequi. Jaanoti
Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuuihi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufumo diiboco
satyuuihi Atena cuumivi. Jaamo uhuuumocó Pablo nuuhi: Sila, Timoteo
icamisico müjübugo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoobo atyimehicauihi
faacuumifañoro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma
iicaubo judiomi siicumoto Moocaanico ejeevivehicaumoma sinogaga-
jafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma
ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimi epicureo onono
jübogoco nisuguimaahicaumo. Jaanoti saatoho estoico onono jübogoco
nisuguimaahicauihi. Jaamo ticoniuihi Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saa-
toho neehicauihi: ¿Milli fine mühaico neejiruubo, jaani ihiimaafifiibo?
noomoro. Jaanoti saatoho neehicauihi: Fine siomo diosmi jübogominaafi,
neehicauihi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijübeguehicauneguiiha. ¹⁹ Jaanoma
iicaumo diiboco satyuumo Areopago onoobaivi: Mühaico diibogo jino
bojübogoco isivanoco. ²⁰ Magaaajatinehejeque mühaico diibeguehicahi,
¿milli iicanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, siicumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono
iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

* 17:7 Cesar onooobó.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaivi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amiihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Miuro amiihai diosmico mejeecivehicamañehejedi afatyoobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiiboco, onoonoco. Miuro diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jiniñeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiniñe, niñeje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatiibo, miyaminaa jeecivo sefari icatiibo, ²⁵ jinejete cuujivaachutiibo icano. Jaabo mihihai famoocoro fiivoco aciibo, guibuhubaco majaguisiqui aciibo, fanoovaco aciibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiiniñehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovoboro ficuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiñehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi miñiguehi, mihicahi. Tolliro amiihai poeta caatiniminaafi: Mihihai Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaaijirahi, Moocaani oro eetavota, niñibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebiñfañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ifcuubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheetunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebunati siino mubuheetejinoco uguubunoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeeñimo bocibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aguila onoo, Ponto jiniñeoo, bohonoro mogaima Pricila onogoma Italia jiniñetei asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojiibo Claudio onoo iinusuuhi paryi judimico Roma jiniñetei ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaañi yomonocoro bu dudicamaaihicauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomii, griegomii icamoco miyaavusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniñetei asaamisi gaseunaa Pablo judiomico iñibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amiihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco iñiñevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jñibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amiihai tiijoho amiihahalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomii iicatiimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

7 Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. 8 Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojiībo Jesuco miyaavuguuhi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuomoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. 9 Jaanobuunati Jesu, fucu gajafeenedi Pablocu nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitībo diibogo. 10 Ima uujoho icahi, mīhaiñooba icomilli moonijitihini, jiiicumiri sihidi tamiyaminanaa iicamaño, nooboro.

11 Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhini Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeeneveni jiiibogoooro.

12 Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiiinijevini aivojiīboti iicaudihivini. Judiomini ijicucasiomoro Pablocu satyuumo ihaivojiībo itajiība icagahallirini giciniubojajaago. 13 Jaamoro diibococunumo: Jaanini miyaminanaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecivequi tajiībafa onootibadi, noomoro.

14 Jaanegui Pablo iimaacuujiirunaa ihaivojiībo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaanini imitino iicaaboro sitaaco imooniruvani amiīhai judiomini monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahini. 15 Jilli ticovoni iimaano, bu ticovomomonoro, bu jilli amiīhai tajiībaro icano iimaanoco: ¿Millini bu uujoho moonijirahini? Tahini amiīhairyoni mihimibachucasi imogotihini uujoho tonehejeri ihiiimaanoco, 16 nooboro diitoco tomañoti galluubo. 17 Jaanoma iicamoni paryi griegomini, sinagogaja aivojiībo Sostene onooboco agaayiciumoro aamiumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion millini nuutihini.

Pablo Siino Uumihini Antioquiavini.

18 Jaanobuunati Pablo toonovi gueneene icauhini. Jaadini inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivini. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadini ijicafutuuumoro Siria jiiinijevini muuairini fuumo. 19 Jaamo Efeso cuumivini ifutuudini Aquilamisico ifichiniuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomimani iimaahicaubo. 20 Jaabococun inahabomini fiituihini. Jaarunaa diibo imuguutihini. 21 Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiijini siino uumijini, nooboro fuucuubo Efesoti. 22 Jaabo Cesarea micuvini ifutuudini Jerusalemaja fuubo Moocaani iijaminanaaco idillutuubo. Jaadini Antioquiavini fuubo. 23 Jaanobuunati gueneene nijequetini tuucuumitini fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiiinije cuuminerini iicamoni Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhini.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivini Jiiibeguehini.

24 Jaasumini Efeso cuumivini gaseubo Apolo onoobo judiomioobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefañoni onoonoco iminoni agaajauboro jiiibeguehicauhini. 25 Jaabo iminoni jiiibogociniuhini Moocaani jiiihaitini. Jaabo imo imo foovononi Jesutini jiiibeguehicauhini Jua niticoro gaajauruubo. 26 Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecunoni jiiibeguehicauhini. Jaanoco Pricilamisini uguubuuminisiro iijajaago diibococun asatyuminisiro iminoni jiiibuguuhi Moocaani jiiihaitini. 27 Jaabo Apolo Acaya jiiinijevini uufuujinegui inahabomini aamusuumoro diibedini aameque caatiniuhini. Tahini iicaumoni Cristotaco ihaciquini diibococun iminoni igaayiciquini. Jaabo Acayavini ifutuudini sihidi amusuhicaubo Moocaani imihijirini imiyaavuguumoco. 28 Jaabo mityanoni judiomico miyaminanaafeeneveni taajahicaubo, Caatinihaamefeenedini diiburucuni Jesu, Cristo iicanococun diitococun iijiiibogoooro.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeedeni ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amiñhai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavugusumi? nooboro.

Jaanegui diito iimusuhi: Mñhai magajatihi Moocaani Gaijaco mag-aayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluui: ¿Coyomo nitico jana amiñhai mag-aayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua initunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nithicauhi iheedehifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeedeni.

⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijjjeri iimaamo. Jaamoro Moocaani ijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisiicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi ñihicugotiibo miyaminaaco ijibeguequi. Jaabo ihiiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji ijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesicinimoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satsuubo Tiraano onoobo aameneque ijibeguehicajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiinjjeri iicaumo Moocaani ijico guubuuhi Jesuti ijibeguehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeedeni Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifimi iguefifimo: Mñhai ijimico magaññifhi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojibou Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igaññiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajñbahi Pablo ijibeguehicaabo Jesu momofeedeni saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mñjoho amiñhai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigailivuuhi. Jaaboro diitoco guinonubo sefano diitoco ahaamiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoró sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiinjjejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi

feeki, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jinijevi iftafutuubo tomañovi gueenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³ Tusumi sihidi ñaaisumo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiiboro miyaminaaco fajiniuboo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija ijinitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano iigaiyicuboro nuubo: Amiihairyo magaajahi jidudicamaajehallivi sihidi mihai nihibamico magaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacuuhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efeehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jicuumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jinijevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejevago diosa Diana jeevivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucujitirumo paryi Asia jinijeminaa, bu paryi jinijeminaa icamo ejeecevehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesio mi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicuumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaaqui iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutihi. ³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jinije aivojito iicaumo saato-homa jibogoco galluui: Diitofaño feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta iigaiuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onoono, saatoho siibadi onoono icano ñaacinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui diitofeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judio mi diiboco chimucuumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiiamaaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judioiyooobo iicaunoco agaa-jicumoro sefatuumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaumo, siino minooci nihiba oovo ticovocivi: ¡Imino diica Diana efesio mi aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illiivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miuro famooro miyaminaa gaajahi jicuumivi sihidi ejevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobo† iicahigoti ihiji iniiuugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miijoho tuunamaajirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miuro jitiisi gaifiimisico amiihai misivahi amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiiamaajihachijiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihiiamaajihachijiji aivojito atajibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihiiamaa. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mi hicaamaño jimaño jinije

* **19:24** Griego ijiri, Artemis onoogo. † **19:35** Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuumo.

aivoj#bo m#haiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli m#hai mihiimusujirahi jino ma#aa#noti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco l#caruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meec#boro Fuuhi.

¹ Jaamo ill#vuudi Pablo Cristotaco coovaubo ij#beguequi. Jaaboro ditoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiinijevi. ² Jaabo paryi Macedonia jiinijeotoco emee#boro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi #futuuboro Grecia jiinijevi. ³ Jahigo icaubo minih#baci, sanih#ba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaauguunoco agaajacuuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onooBerea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro #futuuboro Troa micuvi m#hai Pablom#ma mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari m#hai ijicutaama achahano maahunu, j#baimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajuguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui j#bogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufa#o sihidi cuughahuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafe#i Eutico onooBerea giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene ij#buguma#o sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuuhi. Jaaboco ga#i#yicimo chuumucuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihiibicuihi. Jaaboro nuubo inahabon#minaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro #funoco machumo. Jaanobuunati siino ihiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa m#hai imegavi mufuuhi meenegari Ason cuumivi toonoti Pablocuubo meteemequi, diibo j#hairi asaajiiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahaty#medi Asonti meenegari saano mufuucuihi. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuuhi. ¹⁵ Jaano sesevedi: Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuuboro majaguisi#i Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuuhi Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooni#i Pablo guenene Asia jiinijevi icanoco iimuguutima#o Efeso cuumivi foot#bo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua j#baimoco ifatyequi.

Efeso#i Pablo Moocaani Iija Quillahutoco J#beguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Am#hairyo magaajahi Asia jiinijevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Mi#ro fahij#varo am#haifeenevi icahicauhi Aivoj#bo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, noot#bo. Jilli icahicauhi sihidi idasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaall#i tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufeniti#bo j#beguehicauhi am#haidi iiminoco miyam#naafeenevi, bu tolliro iijanofa#o icano. ²¹ Judiomico, bu

tolliro judiomi icatimoco icano ijibogoooro neehicauhi: ¡Amihai eede-hifico mejevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajjbari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ijibogoooro neehicahi: Hijohe Jerusalejaago idaasuno civojafañi diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafico gaijithi, idinocoro imeguehi tajjhai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajjibahinino Moocaani imihuseti ijibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuhi uujoho saatohobati amihafeenevi Moocaani aivoji ijico jibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amihaiico neehi: Amihai imiti jaadaco jisumi amihaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amihaiico jibeguehichi paryi Moocaani ijico tuunamaaitibo. ²⁸ Jaanegui amihairyo mehesicini. Tolliro imino motomo igaivominaaco Moocaani Gaija amihaiico tajjibauhi diitoco meteemequi atajjibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amihafeenevi gaseji amihaiico ifinisuaqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miuro amihaiifañoti saatoho agañivomoro jibeguejimo sicamañejejeque miyaanobadi, toonoguiinodi amihai mimiyaavogonoco mejevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amihaiico fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gañiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji jibogoco mehesicini. Jaano toonofeenedi sefano mihicahi, jaano amihaiico Moocaanico ejecivehicanomefeenevi ificuqui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihi. ³⁴ Amihairyo magajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco ihichanoco, tolliro bu uuma iicamedi ihichanoco icano. ³⁵ Miuro saicino amihaiico jibeguehichi jilli mududicamaaigui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aacibbo, toonoco agaayicibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuivuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihibicasiunoro taumo, ³⁸ sihidi idaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitithi siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuihi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejevesuumoro meenegari sanoticovoro mufuhi Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuui. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuui Siria jininjevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloc jibuguuhi Moocaani Gajari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, iseemema icano mihaiico ficuumo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijinivi. Jaamoro jininigaibaahohallivi

mememu#namaaiumoro Moocaanima mihiimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihi futuuhi Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihi cauhi safucuo ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mihi Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafaño mijicafutuuhi, sahuse juugahuseti miimiisiici idinomoobo diaconomiobo iijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema icauhi sano gaigoomiro atajevatimo. Jaafigueje Moocaani ditoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mihi toono fiiva fucuva mihi caunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onooobo Judea jinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mihaico emeciiboro Pablo niivigai meeheque icuui. Jaaboro toomeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomimi meehe abajaabo ofooboco jilli sisiiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuui, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihi uuri mataahi, uco mihi daasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihi uco isisimoro agaicaajinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui milli munuucutihi. Jilliro: Jii, munuui tahi Moocaani Aivojibo jeebi onobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuui. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaiobo Mnason onooobo. Jaabo iijafaño mihi futuumoro gueneene mihi cauhicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meecituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihi futuudi monahabomi imo imo mihaico gaayicuihi. ¹⁸ Jaano sifucuti mihi haima Pablo fuuhi Jacoboco memecitequi. Jahigo tolliro icaumo famoro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhi, paryi Moocaani diibo jibogofenedi judiomimi iicatirumofeenevi omoonunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iro gaajacuuhi judiomimi sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famoro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi jiohova dibeguehicahi paryi judiomimi siicumijejaa iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seeme meeheque miquiticujitihini, siino mojeevamaajebadi momoonicujitihini, jiohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Milli jaanoco momooniji? Jiohovo jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaavejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocaanico unuucunoco omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amihai ifinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco cidasujimo. Jaanoti famoro gaajajimo iditi miyaano iicatinoco ihimaahicanoco. Jilli jiohovo imihusene Moise tajibajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatoho judiomimi iicatimo imiyaavuguedimi, aameneque magalluumoro matajibahi: Jinitaco ejecivucunoco mehetavucudino. Jaabadiro tijohoco mahadudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque mududino, bu saatohoba ataabatavimomi jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pablo Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco #ciuboro satyuhí. Jaano sifucuti diitoma ifinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ij#beguequi, ifinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajuguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jiniijeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaa#sumoro Pabloco gaayiciumo. ²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, mihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jibogoooro israelminaahallivi, bu Moise taji#bajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imih#niniqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famoro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saumo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivoj#bojaago, famoro Jerusale cuumioto añaa#unoj#bogo. ³² Jaanegui ihaivoj#bo, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyi#ciubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivoj#boco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivoj#bo ifiitivuuboro taji#baubo Pabloco civojaminaafiti isisi#qui milhiciri jigai#hiciri. Jaadi dilluubo: ¿M#joho diibo? ¿Jinejeque moon#bo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaahicaumo saatoho siibadi onoono, bu saatoho siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivoj#bo guubuti#bo diito iimaauo toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño #futuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuhí miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasiuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ij#hacucuuneguiha nuubo ihaivoj#boco: Imeguehi #ma ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu #joho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu #joho egipciobo diicatihi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicai#higovi asatyuubo diicatihi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jini#jeocuumi obocicumio. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivoj#bo Pabloco iimaasuui. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa ill#vequi. Jaadi ill#v#udi iimaaubo hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici am#haifeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaaunegui ll#v#umo.

Jaanegui Pablo janaanivivi ihiimauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jini#jevi ifivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jibeguehicauhi imino s#ic#jeminaa taji#bajico. Jisumi am#hai Moocanico sefano imino mejecivobadiro uujoho jecivehicaahi.

⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicauhi, bu isisiuboro satyehicauhi gaifimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijihacuqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojübo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuhi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivauijirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco Jübeguehi.
(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jühairi fuunaaca gadiüba Damascati fiitüuurunaaca imañobati niquejefañoti uco sefano achicüno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuui, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Müjoho üjoho, aivojübo? nooboro. Jaanegui uco iimusuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, üjoho bucasihi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuui, tolli onoonoco uguubumoro. Jaarumo mühaiñobaco atyimeuthi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojübo, ¿jaanegui mülli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañüivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijübeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachicüneri tahaalliü jaabatuui. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayicünero feetucumoro satyuui Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onooobo sihidi imiyaaveguehicaubo Moise tajibajico. Jaabediti judiomü Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeeciüaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuui. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimü Dios ico ficuhi diibo jeebü iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu iimiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo üjoho faabohoco diübegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañüivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojübo Jesu memeri dihimiti inücafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomü Icatimoco Ijübugunoco Jübeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojücvüro uhuümüdi fuuhi templojafaño Moocanima iimaaquü. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivojüboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti üjoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojüboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadüro Esteba dihiimaaminaafi tüjohoco agañüsumi uujoho ujulleecüñüboru diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojübo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomü iicatimojaagovi, nooboro.

Pablo Amocasimünaa Aivojübo Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubunücumoro sefano nuumo: Diiboco magacaau. Mihimogotühi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco ücimoro gaifficühicaumo caamovi icano.

²⁴ Jaanegui ihamocasimünaa aivojübo tajibauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajibaubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijübeguequi collihi diiboti sihidi miyamünaa añaañinoco.

²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisümo. Jaanegui Pablo sahaivojübo ifitüno iicauboco

nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni milli iicanoco gaajatiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jibugutuubo. Deesicini omoonjinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojibo Pablovi ifiitvuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojibo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahijitiro fiivuuhi, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojibo romanooboco isisinoco agaajauboro nihicugucuui.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojibo imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuboro satyuihi diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amihai tayoto, uujoho imino icafihimino tajeebico esicinimañovi sajeebhi Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onobo sacerdotemi aivojibo tajibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Ijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani tajiiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tollí aivo ijoho neehi obocibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miho Moocaani Caatinahaamefaño noono: Diicumimi aivojiboti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomioobo guhirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti.

⁸ Miho saduceomi noonichi uchuuumucuumo buheetejujitihi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gajami chahahi, noonichi. Jaanoti fariseomi fanocoro miyaavogonichi.

⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivunobuunati saatoho caatiniminaa gañiivuuhi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihi. Jaobafañodi baacho gajja iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo mo-

moonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihiicamo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojibo nihicuguui Pabloco fahigovati agallijirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajibaubo diitofeeneti Pabloco icimoro civojafaño siino isatyequi.

11 Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiîbo Jesu asaaboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajiînicasiuno.

12 Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitino unuunofañôdi nuumo: Mamachujitihi, mahadujitihi icano diiboco magacaautinohachuta, noomoro. 13 Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. 14 Jaanobuunati sacerdotemi aivojiîbojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Miîhai munuucuuhi iimitinofañôdi Pabloco magacaautinohachuta mamachujitihi, noomoro. 15 Jaanegui amiîhai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiîboco civohogo midilluto diiboco isivaqui amiîhai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiîbo imegaro miîhai mihimibaivucuuji diiboco magacaauqui, noomoro.

16 Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icivojafa fuubo Pabloco ijiîbeguequi. 17 Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivojiîbojaago siinoco diiboco ijiîbeguequi, nooboro.

18 Jaanegui tosicafefico ihaivojiîbojaa asatyuboro nuuhi: Pablo civojafañôti uco galluhi jaani sicafefico dijaago sivaqui icova siinoco ijiîbeguequi, nooboro.

19 Jaanegui ihaivojiîbo tosicafefico ihuseti agaayicuboro sihigovi diiboco asatyuboro dilluuhi: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

20 Jaanegui isicafefi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui civohogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. 21 Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanivivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino onoonofañôdiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicinicuumo ijohova: Jiîhi, Pabloco galluji, eenejinoco ootomomo, nooboro.

22 Jaanegui ihaivojiîbo isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Diibeguedino miîhaiîoobaco jino uco idiibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobajaago.

23 Jaadi ihaivojiîbo covauhi saatis aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiri efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro. 24 Jaamoma ihaivojiîbo galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojiîbo Felix onoobajaago. 25 Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:

26 Uujoho Claudio Liso, imino iijico galluuhi ijoho idiimihusene aivojiîbo idiicaabo Felixjaago. 27 Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. 28 Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiiimaanoco gaajaqui. 29 Jaarunaa judiomi tajibajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti mag-aicaaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetehi. 30 Jaarunaa diiboco agicaaujinoco uguubuuboro jino galluuhi dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiiimaahicamoco dijaa galluuhi tahi diimefeenevi diibediti ihiiimaauqui. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasimínaaco ihaivojübo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasimínaa baadi ufuumo uumiumo dojcuviro icivojajaago. Jaanoti jeejimiri ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojübo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivojübo dilluui Pabloco: ¿Cuucaobo ijoho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jiniijeobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idibogonoco guubunicitíhi. Jaanoti jarihiica iditi ihiimaamo asaadi ijoho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomomínaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivojübo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivojübo ifutuui sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaamínaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivojübo imefeenevi ujulleecamaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivojübo Felixco, imino aivo ijoho aivojübo mühaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebhi mihicahi imino mühaico atajübamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicíhi fahigova ijoho aivojübo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotiübo diicatiqui imeguehi ajashuno ima ihiimaanoco. ⁵ Mühai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno isiramaahicanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavomínaa aivojübo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa mühai diiboco magaayicíuhi diiboco midilluqui motajübaji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasimínaa aivojübo Lisio onoobo asauboro sefano dumitíciuhi mühaiti. ⁸ Jaabo ihamocasimínaa aivojübo galluui, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaagui. Jaabo eneeacu iro diiboco dillu. Jaabo iro gaajahi mühai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomí: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojübo Felix Pabloco tajübauhi ihiimaagui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi sücijetiro jiicumí aivojübo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneechicau bu iro dilluubo gaaja uujoho Jerusalem Moocaanico imequi asaahinübo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idüno fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigüeeje icano ñaaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimühai Caani Moocaani iicaaboco jeeçivehicahi bohono jühai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacumínaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaamínaa aamenefaño, bu Moocaani tajübano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajebeçico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyamínaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igooboro efeehicadi taacuumijaago saahiníhi judiomico nihibamico aciqui, Moocaanidi jeeçivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho cheetavuubo templojafaño icaunaaca judiomí Asia jiniijeti

asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutíhi, ñaaisuuboro icautíhi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomí Asia jiiñjeoto collihi saatíhi jinooví dihimefeeneví ihiiimaavamo uudití imitíno iicanoco eesicinihachíijí? ²⁰ Jaanotí jito asaamoco dillu ¿Naa millí judiomí fagomínaa imefeeneví iicahinisumí uco gaajacihinímo imitíno iicanoco? ²¹ Ivi idíñoro uujoho díto imefeeneví iicahinisumí sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaaajaquí uco midilluhi jaachíijí, iví uujoho nuuhi díto imefeeneví iicasumí, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro millí nuutíibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasimínaa aivojíibo Lisio asaadí toonotí imino uujoho gaajají, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojíiboco galluuhi Pablocó palaciojafaño ijíhacuquí. Jaaruubo civojamínaafibadí icautíhi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavomínaa díiboco meecítehicauhi díiboco siinoco ihaciquí.

²⁴ Jaadí goovacutinotí Felix mogai judiomíogo Drusila onogoma saauhi. Jaaboro Pablocó cuuhuvauhi díibojaa asaaboro Jesucristocó mimíyaavogonotí díiboco ijíibogonoco iguubuúquí. ²⁵ Jaabo Pablo itícovono ifíití, bu mofíicoro miguíinonínotí, bu ufucu Moocaaní mohímítí jaadufucu icajínótí icano Pablo ijíibuguunotí Felix ihígutuuboro nuuhi: Dífo. Ufucu jei, ¿cusumíhacho íco síino cuuhuvají? nuubo.

²⁶ Jaadí Felix esamaahícauhi: Fine Pablo uco níhibamíco acíjíibo díiboco sínaayuquí, nooboro Pablocó fíiva foova cuuhuvahícaubo díiboma ihíímaayuquí. ²⁷ Jaadí mífícabací afatyuudí Félixco bohobavaubo saafi aivojíibo Porció Festo onoo. Jaaneguí Felix judiomíma imino ícaquí Pablocó civojafañoro fícuubo íinusutíiboro.

25

Festo Onoobo Imefeeneví Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mífucucí, safucu idíño aivojíibotí icacuudí fuubo Cesareatí Jerusaléví. ² Jahígo sacerdotemí aivojító judiomí obocífímo ícamo, Pablohallíví imitíno íímaamo. ³ Jaamoro Festoco díllumo Pablocó Jerusaléjaagoví ihíicítequí, ífurumo Pablocó jííhaíví ígaícaasuquí. ⁴ Jaarunaa Festo ímusuhí: Pablo Cesareaví civojafaño ícahi. Tollíro uujoho goovano feejí tahígo. ⁵ Jaaneguí amííhai aivojító uuma Cesareaví feejí dííbedítí ímitíno ícahícanoco ihíímaaquí. Míyaano díibo ímitíno ícahícahachíijí, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusaléví fahuseecí fucuva tícovovíro fine ícacuuhí. Jaadí síino Cesareaví umíubo. Jaano sífucutí íhaívójí ícagahallíví acasívuuboro Pablocó cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudí, Jerusalétí asaamo judiomí díibojaa ígaívuhi. Jaamo íímaacasiuhí sííbadíjere aivo ímitíno Pablotí. Jaarunoco ínisuurunofaño míyaano ícautíno. ⁸ Jaaneguí Pablo íhallíví íímaauhí: Uujoho judiomídítí, templojadítí, bu romanomí aivojíibo Cesardítí ícano ímitíno íímaatátíhi, nooboro.

⁹ Jaaneguí Festo Pablocó dílluhi judiomíma imino íicanoco íímuguuboro: ¿Naa dímeguehí Jerusaléví ofoonoco íco uujoho tahí dílluquí? nooboro.

¹⁰ Jaaneguí Pablo ímusuhí: Uujoho jinooví aivojíibo Cesar onoo tájíbamañerí ícahi imino uco ídílluquí íro imino gaajacuhí ímitíno judiomítí ihíímaatínoco. ¹¹ Jaanotí míyaano ímitíno omooníhachíijí jaafa uco magáícaau. Jaanotí sícamañooocó ihíímaahícahachíijí díto usefaño mííhaíñooba

uco acijitihi. Jaanegui imeguehi romanomi aivoj#bo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifaj#niminaama ihiimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivoj#bo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivoj#bojaago #joho feeji, nooboro.

Pablo Aivoj#bo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivoj#bo Agripa onoobo Berenice onoogoma #futuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onooboco Festo Pabloditi ij#buguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafa#o ificuhin#bo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluuhi diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mihai romanomi mejevamaaitihi ticovono miyaminaafico magaaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiimaano imefeene ifihallivi ihiimaahui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jima#ovi asaahinisumi uujoho guenene icati#bo sifucuti tatyaj#bama#oti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idi#nocoro diibediti neehicaamo jilli diito iimaana iij#tiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buhaebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onoona#o Pabloco dilluui: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivoj#bo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafa#oro ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civohogoo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi ataj#bafima#ovi aivo sihidi jeevano #futumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivoj#bo Agripa, famooro jino mihaima mihicamo, memeece jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guiveebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicati#bo. ¿Milliti bu jaaboco magaaicaujirahi? Jaabo inoro imeguehin#bo aivoj#bo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivoj#bojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivoj#bo, Agripa, diimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo #joho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Mihoro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivoj#bojaago milli diibediti icanoco j#bogoti#bo, nooboro.

26

Pablo Aivoj#bo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque aga#i#yiciuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivoj#bo Agripa aivo imo imo icahi diimefeenevi tafihallivi ihiimauboro j#beguequi famooro judiomi uuditi ihiimaahicanoco. ³ Fanoocoro #joho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaaninoco icano. Jaanegui ico dilluui uco guubuuniciqui sicuno.

⁴ Miiro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachijii; imidiusumi fariseobadi iicaunoco jii bogomo. Jaamo miihai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegatoco Moocaani unuubadi. Jinohalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miiro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumii; icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeecivehicahi cujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Iijoho aivojii bo Agripa, ¿nacu amiihai judiomi mimiyaavogotihii Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jii buguhi.

⁹ Miiro uujoho iticoni imino moonihii nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofaño; uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jiiinijenedi.

*Pablo Siino Jii beguehi Cristoco Agaayiciunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aacuumoro agalluuneguiiha. ¹³ Jaabo aivojii bo Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiciba niquejefañoti uco sefano achiciuno sano uuma ufumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihii uco bucasihii? Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotii boro iinoro fega; nijequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Mii joho iijoho, aivojii bo? nooboro. Jaanegui Aivojii bo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco iijoho uco bucasihii. ¹⁶ Jisumiro gañiivo. Toonegui iivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano dii beguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutimo iicaqui cironoguiinodi; igotimo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani icumofeneveni iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹ Jaanegui, aivojii bo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰ Jaaboro jii beguehicauhi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jii beguehicauhi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jiiinijevi icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jii beguehicauhi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofaño; ihifusuqui. ²¹ Jinohalliti judiomi uco templojafaño agaayicuumoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jii beguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahii; ivaro jii beguehicahi siibadi jii bogotii bo Moocaani iimaaminaa, bu

Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idasuno icajiībo. Jaadi chuumucuruubo buheetejībo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticonībo. Jaanoco jilli j̄ibugũbo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ījoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaaano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavot̄hi. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivoj̄ibo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñihicugot̄iboro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatinoco. ²⁷ Jaanegui aivoj̄ibo Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuonoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluui, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo īro icatino, paryi jaachiīji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivoj̄ibo Agripa, bu aivoj̄ibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agaīivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomīro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatībo. ¿Milliti bu jaaboco magaaicaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivoj̄ibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi mīhaico Italia j̄iinjevi igalluuqui acīumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivoj̄ibo Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivoj̄ibo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuui, Asia cuuminoco muuaj̄iniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia j̄iinjeoobo mīhaima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onoomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyui monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba mīhaico sihigoviro asatuneri. ⁵ Jaadi Cilicia j̄iinjeque, bu Panfilia j̄iinjeque icano mafatunomoro mihifutuui Mira unuucuumivi, Licia j̄iinjevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivoj̄ibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia j̄iinjevi ufuugaco. Jaaboro mīhaico togafaño jicafutusuubo mefeequi.

⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuui Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onooceumi onegueehidi, Creta onochugaihalīdi mafatyui.

⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuui Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueenene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino j̄inija guibuhubama iicacuujino ifiiticumaño. Jaanegui Pablo diitoco

afajiniuboro nuuhi: ¹⁰ Amiihaico gaifimico neehi: Nihiçuno aivo sihidi jeevaneri mefeeci. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojibo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguihi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitaticu jinijadihivi. Jaanegui masigo mufuucucui jinooti Creta jinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo #fuvusuhicauneguiiha, tomicuvi jinijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuaifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba siicuiaba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeci, noomoro mufuuihi Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onooguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba mihaico agaayicinoro #gusuutinegui mejevesucuuihi. Jaaneri mihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuihi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahuhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imidi meenegaco imino mudujenuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujenimo. Jaamoro iguiraagaco sisiimo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifaño jiniigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifigatyujirunoco inihicugomoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaifificiimo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magaiificiuihi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihini fine, munuuihi.

²¹ Jaamo gueenega amachucutinegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneelininoco muguubuhiniruva Creta chugaiivi masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idasuno mihicahi monehejeque magaiificihi. ²² Jaarunaa nihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihini idigaaro meenega fiimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihini Moocaanico ejeecivehicaabofaño di uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uo neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojibo imefeenevi dihifeteji. Tolliro difaño di iiri Moocaani taajasuji famooro #ma meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica nihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafifaño di onoobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuuihi. Jaamañovi sihigovi agaño, sihigovi agaño fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuuihi jinijeti ifiitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agaijirunoco iguuiumoro igueenemehejino obocinonoco toga dojicuogati udujenimoro imuaifaño gañiimo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuumuumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui moonuuihi ihajashugaco togati imuaifaño iiniitusuumoro

isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniimo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijji amiñhai mataajajitihi, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañiñuhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenenene mijaguisici micigacutihi, bu mamachucutihi icano. ³⁴ Jaanegui amiñhaico neehi: Mamachucui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miro saatohoba milli icacujitihi, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuuihi. ³⁷ Jaamo miñhai meenegafaño mihi-cauhi doscientas setenta y seisdimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañiñuimo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituhi Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comaño jiniñjerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiniñgaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitana-maaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyuumo. Jaaneri fiitvuga jiniñgaibaahojagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiniñgaibaahohallivi nijequeoga figatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyucau icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicijirahi icivojaminaaco isimoro atajajirunegui-ia. ⁴³ Jaarunaa diito aivojibo Pabloco itaajasuqui milli moonisuutihi. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajibaubo muuaifaño acasiniivomoro ijiniña iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro atajajumoro jiniñjevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco ma-gaajacuihi. ² Jaamo toojiinijeoto imino miñhaico gaayiciuhi. Jaamoro si-hidi niija siicura icaneri mihicahicauneguiiha cijigaico miñhaidi ebasumo. Jaamoro miñhaico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo icuihi cuuhafene ifigañoco. Jaaboro cijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonoti jiniimo iinuuihi. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijiinimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti atajacuruboco Moocaani imucugai icasujitihi, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cijigaifaño ijiinimoco efeefaiquiyuuboro milli icautihi.

⁶ Jaarunaa famooro esiciniimo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaamoro guenenene ihesinicuuruhi milli iicacutinegui boobaniimo ihe-samaajeque. Jaamoro Pablotti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojibo Publico onoobo faguino icauhi. Jaabo miñhaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino miñhaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publico caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihidi

guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meeci tuuhi. Jaaboro Moocaaanima ihii mauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablo-jaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mihaico imino jeeci vuuhi. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciumo mihaico sihidi duvirucuco.

Pablo Hfetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mu- fuuhi jinijaco tuchugaiivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiniije meenega. Jaagahallivi eetavocinimumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuuhi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuhi Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuhi Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuhi Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaa- jacuuhi mihai tahi mufuunoco. Jaamoro saamo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jiihaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomaño. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuuhi. Jaaboro quehecutu- ubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojibo icivojaminaaco aciuhi Roma civojaminaa toomominaa aivojiboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasinaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Ijibogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idino iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomi aivojitoco. Jaamo igaiuumoco Pablo nuuhi: Tafiabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatithi, tolliro motadimi jeevamaa- jediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutithi: Jaamoro ¿milliti bu magaicaujirahi? onoomoro uco sinaayujirumo. ¹⁹ Jaaruna judiomi sihidi uuditit imitino ihii mauneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojibo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootithi? ²⁰ Jaanegui amihai cuuhuvahi amihai aatyimeebere iimaacui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigañeri sisiciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mihi aamebaco magayicithi Judea jinijeti iditi iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mihaico jibogotithi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaañoco magaaanoco. Toono bohono ijiti fahigovavi imitino ihii- maahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocani aivoji ijiti ijibogoobo suufeniuhi ijicuuvi. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocani iimaaminaa aamene- fañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutithi icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocani Gaija nuuhi ihii maaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amihai fine muguubuji. Jaarunoco magaaajitithi. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitithi.

²⁷ Amihai jeebi kuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo.

Amiihai aalliiino mihicicinihi. Jaaneri amiihai aalliiineri aatyimetimo mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai jeebiiiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amiihai magaaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jiiibogoco ju-diomi iicatimediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasi-moro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño.

³¹ Jaaboro ñihicugotiiibo jiiibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojiiibo Jesucristoditi jiiibeguehicaubo. Jaaruuboco miihaiñooba Pabloco milli neehicautihi.

* **28:29** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuhaame.

Pablo Caatinuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeeçivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibbeguequi uco #ciubo.

² Jibogoco Moocaani sicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinuhaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihiimaano jibbogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi ijibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaooboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemeffeneti ubuheeteubo.

⁵ Jesucristofañoði Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofañoði mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo iicaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinuhi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi iicaqui. Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibbogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebi maryo ejeeçivehicaabo lli jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachijji millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gajjari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañoði mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magajaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihai feenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi añiminaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai ijibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufvetihi Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiom iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibbeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinuhaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutuhi.

19 Imuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, 20 Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jinijeque ifivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. 21 Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecivotihi bu tolliro diiboco imotimo. Jiliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebino mitahi. Jaamaño igubutijeebii diitoco civono minifetehi. 22 Magaajahi, unuurumo gaajatihi. 23 Jiliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco ejeecivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifibo ijimiriro, bu tolliro joomi ijimiri, jininimomi ijimiri, paryicino faaboho asimi* ijimiri icano.

24 Jiliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo.

25 Moocaani miya iijico iimiyaavogotimoro sicamañejejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifivusuunocoro ejeecivotimoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahijivaro mihimejiruubo. Fine.

26 Jiliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti mihaiñomaryo gaifimima iicanicino ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icasihicahi. 27 Jaabadiro buunaji gaifimi gaigoomima iicanicino ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifiima sano gaifimiro iicasinoco. Sano gaifimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

28 Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañoviro jeevesuubo momoonitinehejeque imooniqui. 29 Fanoova imitima icamo ifico idicunoonomoneheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaauffimo, ibacasifimo, bañififimo, sitaaco jiihevefimo, sicamañejejeque jibocasififimo. 30 Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gaijitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. 31 Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gaijitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. 32 Moocaani atajibanoco imino gaajacurumo. Tolli omoonifimo ifinijitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

1 Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onoboro udugaacuubo, iiro bu dificoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onoboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. 2 Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. 3 ¿Nacu ijoho fine deesicinihi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoboro? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu

* 1:23 Griego iijiri: faaboho asimi igueenemeheje itihaiño iicamo, noono.

diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihhi Moocaani imihuseque, bu ijaabicifihicanoco; ijoho gaajatihhi diibo imihuse ico dihimítico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebi aivo ico ucuhufomaño dihimítico deevesugotihhi. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanihhi Moocaani ico idaasuno omoonijinoco ufucu atymecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujilbo famoovaaco iticovocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguiniomoco, ifinjitino fiivofeenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinjitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinocoro eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomii icatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebico icano paryicino imino iicahicamoco, imegavi judiomico, bu jabadiro judiomii icatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacuurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacufetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihhi totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajibama chaharumo ijeebithiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebii onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. ¹⁵ Iimihicafeenedi gaajasumo ijeebifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebii diitoco jibeguehhi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibeguejii iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciiboro jaadui Jesucristofeenedi taajasujibogoco uujoho ijibogoboro eneehicabadi.

Judiomii Moise Tajibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gajihhi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebii onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifico duciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifañoo iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. ²⁰ Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutumoco fajinijirahi, nooboro deesicinihi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofaño ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collihhi jaabo diflicoro dibeguehicitihhi? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicarubo, ¿collihhi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicarubo, ¿collihhi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehhi, eneehicarubo, ¿collihhi jaabo jihovono caanimi iijanoo busumijeque nanihicahi? ²³ Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaarubo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro Caatinhaamefaño noono: Amihai tolli mihicamaño judiomii icatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajibaco imino mooniruva dimeehi njequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajibaco imino omoonithachijii Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehi njequeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratirubo tajiba onoobadi omoonibo

imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicafetehi quiticiratuubo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratuubo tajiiba onobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, ijoho tajiibaco: Jii, eneehaticimaño toohaamera diicaruubo, dimeehe nijeque quiticiratuubo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruma Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatiibo. Jaano tolliro quiticirumu ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebifaño Moocaani Gaija onobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotih, idiboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofaño aivo sihidi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumitiicijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimi-huseque jeevesutih. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onobadi ee-tavehi, paryicino miyaminaafi bañifirunaaca. Miuro Caatinihaamefaño noono:

Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emecirunoti imino dihiineji, onoonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitih, monoonicih miihaico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicih. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitinaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañififiboti saatoho Moocaani miya ijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachiji, ¿collihi jana uco imitinaaafibadi idaasuno moonijiibo?

⁸ Jaaneguiha iimitinoco momooniqui iiminoo isaacui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi miihaiva iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu miihai judiomiti diito janaanici mihimifih? ¡Cha, tolli icatino! Miuro: Judiomiti imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguiino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miuro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Miijoho agaajamo chahahi. Miijoho chahahi Moocaanico iguiinomo.

¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuuhi. Miihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi.

¹³ Oono iiji cihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihiiamaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihiiamaa jiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo avonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo.

¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaamo sajeebii icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico iñihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaaajacuhi paryiicino Moise tajiibafaño iicano totajiibaguiino iicamedi noono. Jaanoti famooro illiivomoro Moocaani aivojiguiino iminifetequi. ²⁰ Miñhaiñooba Moocaani imefeene gaayicafetejitihí tajiiba onoonoco omooninofenedi. Jilli tajiiba miñhaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajiiba uufocodi magaaajahi milliti Moocaani miñhaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani miñhaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofenedi. Chahamo saatoho sita janaaniciví iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooniuihi. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicíhi, Cristo Jesufaño di atajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaaasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabiciuboro jeecevotiibo fatyubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaaasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tollí mihichicano chahacuui. ¿Collíhi jaano tollí icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaaajahi miyaavogofenediro Moocaani miñnoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofenedi gaayicíbo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tollí icatino! Jilliro janaaniciví tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masí Abraham miñhai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicíbo? ² Siinoco omooninofenedi Moocaani diiboco igaaayicuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeeneví icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaani miyaavuguuihi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicíuhi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudícamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudícamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaani miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayicíbo miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicíhi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafiico Moocaani agaayicíbo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi: Imicani icamo jaatyó diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafo-totiibo jeecevucuutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuubo, nuubo.

* **3:30** Griego iijiri: miyaavogofenedi gaayicíbo iimeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohero imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miiro munuucuuhi, Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayiciunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayiciubo imeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayiciuhi imiyaavugunofeenedi diiboco Moocaani agaayiciuno jibogobadi icano. Jiliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicihi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavuguubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatibo, imeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicihi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miiro Moocaani: Amiihaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihaiico icano; atajibaco omooniumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayiciuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiiha jahi miyaavogo miyaano icacuutihu, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuutihu jahi. ¹⁵ Miiro tajiiba miihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti minoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiiba achahahigo magaajatihu imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimedi icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavuguubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihamefaño neehi: Ico ficuuhu ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco eesicinuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diiyaachimihai, unuunoco imiyaavuguumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihu imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacuumañño eseemevacuujitirunoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esicinubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esicinubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi. ²² Jiliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihu, ²⁴ tolliro bu miihaidi caatinumo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicihi miihai Jesu Mohaivojiboco guijevafañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuuboro agaayiciumo, sajeebi Moocaanima mihicacuuhi,

Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicatihi, tolliro bu idaasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco m#haico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani m#haico imino omoonijinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino m#haico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuhi Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ M#hairyo mo#ico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi pary#ino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise taji#ba onoobadi omoon#bohollivi, nacahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihusebehallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani m#haico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi m#haico Moocaani agaayicicumaaño, diibofeenedi mataajacuuhi idaasuno m#haico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajee# miminfutuuhi Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajee# mihicacumaño magaaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocanifaño imo imo mihicahi Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi. Mi#ro diibofeenedi Moocaanima sajee# mihicacuuhi.

Adan, Cristo Icamisiditi Pablo Imaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jinijehallivi imiti jicafutuuhi. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuhi. Jaano guijeve pary# miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavumaño. ¹³ Taji#ba chahaunaaca imegaviro imiti jinijehallivi icacuuhi. Jaasumi taji#ba achahaumaño imitico omoonuono gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuuhi imitico omooniumohallivi. Moocaani taji#baco Adan ijihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatiji. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo j#bogatadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti ovvicafotono ifototiji m#haico Moocaani aacinovi. Mi#ro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani m#haico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutimoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototiji Moocaani m#haico taajasuco aacinovi. Saafiro imitico omoonuono famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Mi#ro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuono Moocaanidi iimiumaño. ¹⁹ Mi#ro saafi guubutifeenedi ajashutimohallivi imiti javuvuuhi. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño taji#ba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani m#haico agaijino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi

imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono miihaico diibovi ifitivirusuqui. Jaano miihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojiiho Jesucristofenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifinisucuuhi, Cristodiro Mihicacuuhi.

¹ ¿Jaanoco milli meneeji? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiratequi? ² ¡Tolli icatino! Miihai mohimiti ifico miguijenicummo, ¿milli bu jaamo imitifano icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajatihini niti Cristo Jesujaago miihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefano miihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micifafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheeteme bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefanoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofano mihicacuuhi. Jaanogui mihicacujitihini mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuhi, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Miihai imino magaajacuui iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecafutucunoco, miihai ifi imitino imeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imiti jiovoto icacutimo miicaqui, miiho aivojiiho atajiihanoco momoonicibadi moonicutimo miicaqui. ⁷ Miiro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuui. ⁸ Miihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefanoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuui. ¹⁰ Miiro Cristo sano paryicino imitihallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuui. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufano mihicamaño.

¹² Jaaneguiiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyicinehejeque momooninofanodi. ¹³ Amiihai ifico imitiguiinovini mificudino. Jiliiro Moocaanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amiihai ifico Moocaanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miiro imiti amiihaihallivi mityacujitihini. Amiihai tajiibaguino mihicacujitihini Moocaani gajifano mihicacuumano.

Jeevivominaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiiha milli meneeji? ¿Imitico momooniji tajiibaguino icatimo Moocaani imihusefanoro mihicacumano? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶ Amiihairyo imino magaajacuui sifiguino jiovonoti miminifutusumi diibo atajiihanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guijeveque aacinoguino. Jaanoti Moocaani atajiihanoco: Jii, monoohachiiji iticovono ifiima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amiihai imiti jiovoto mihicaurumo, amiihai jeebifanodi magaayicuuhi toono jiihogogaagovi miminifutucumano. ¹⁸ Imititi mataajacuumo imino jeevivominaatiro mihicacuui. ¹⁹ Miyaminaa ihiimaanicibadi iimaahi amiihai jeebiiro magaajajitirahi jinooco. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifinoco, fanoova idicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰ Amñhai imiti jìjovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihiciuhi tonehejeti toono amñhai jisumi munucufegueneti? Miiro toono guiivejaagoviro mñnoco asatono. ²² Jaanoti jisumi imiti mñnoco ijìjuvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiiharo mihicacuui. Jino naha idñnoco amñhaidi iimino. Miiro amñhaico Moocaaniguiiharo ficuuno. Jaanoti ifinìjìtino fiivojaago satyono. ²³ Miiro imiti jaada ifinìjìtino guiive. Jaanoti Moocaani aacino ifinìjìtino fiivo Cristo Jesu Mohaivojñbofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amñhai tajñbaco magaaacuumo, magaaajahi tajñba mityaguino mihicafnoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebuunati toojiinije tajñbati mataajacuumo. ² Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajñba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajñba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amñhai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajñbaguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuui. Jaamo jisumi Cristo guiivefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocaanidiro imino momoonimoro mihicacuui. ⁵ Jaanoti mñhai moheedehefi iimogobadi momoonihicausumi tajñba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano mñhaico guiivefaño satyuuhi. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajñba mityaguino iicacuutibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanico mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gaijafenedi eedeetajñba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Mñno Ififaño Iicano.

⁷ ¿Jaanoco, millì meneejì? ¿Tajñba nacu imitihi? ¿Tollì icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajñba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajñba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva.

⁸ Toonofeenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicaui imitincoro. Jaanoti tajñba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajñbaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajñba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuui iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajñba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitnoro jilliro uco ifinìjìtino guiivefaño ficuui. ¹¹ Tajñbaco imino omoonñboro ifinìjìtino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cñjigaifaño efeejinoco gaajacuui. Jilli tahimiti toono tajñbafenedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajñbauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajñba uco guijeniuihi? ¡Cha, tollì icatino! Imiti uco guijeniuihi. Jaanoti tajñbafenedi magaaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaaajacuui tajñba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jìjovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajathi millitihacho fine tollì iicanoco. Iimogonoco omoonitñboro, iimogotinocoro ijñhegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajñba: Imitino, onoomaño

tajjiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujocho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruboo moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihi, iimitinoco imogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omoonibo, uujocho moonihicatihi imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebifañodi Moocaani tajjibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajeebifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajjibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miïro tajeebii tajjibahicahi Moocaani onobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijjaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujocho. ¿Miïjoho fine uco taajasuji jino ifinjitino guijevefaño asatyono ifiti? Idiïboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojïbo Jesucristofenedi. Jaamaño ¡Moocaanicoro mihimehi!

8

Moocaani Gajjafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño iicacuumo idaasuno mooniracuujitihi. ² Miïro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufenedi aaciïbo tajjiba uco taajasuhi imiti jijovoboti, ifinjitino guijeve mityati icano. ³ Miïro Moise tajjibafeenedi miïhaiñooba taajajitirahi. Tajjibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiïbocoro illico galluuhu miyaminaafi ifiti iminiyyuuboro. Jaabo igujeveunofenedi imitico guinoniïbo, miïhaico imiti guinonicutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniïbo Moise tajjiba onobadi meheetavehicautinéguiiha, jilliro tajjiba onobadi imino iicaqui. Miïro mofi onobadi mihicacuutíhi, Moocaani Gaija onobadiro mihicacuui.

⁵ Miïro ifi onobadiro iicamo ifi ononehejequere moonifíhi. Jaanoti Moocaani Gaija onobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevejaagoviro miïnoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino miïnoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diïbo tajjibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitíhi.

⁹ Jaanoti amiïhai, amiïhai ifiguiïharo mihicatihi, Moocaani Gajjadiro mihicahi diïbo Gaija amiïhaifaño iicacumaño. Jaamaño Cristo Gaijama icatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amiïhaifaño iicahachiiji amiïhai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amiïhai jeebii buheehi, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guijevefañoti ebeheetesuubo Gaija amiïhaifaño iicahachiiji, diïboro Moocaani amiïhai ifi ucheetesjirunoco bohofiti acijiïbo diïbo Moocaani Gaija amiïhaifaño iicanofenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, miïhai Moocaaniguiïharo mihicacuui. ¹³ Jaanoti amiïhai, amiïhai ifi onobadiro mihicahachiiji migujeveji. Jaanoti Moocaani Gajjafenedi amiïhai ifi imitinoco atajjibahanocoro mejevesuhachiiji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miïro amiïhai miïnoco ijjuvusuno gajjaco magaayicihiniitihi, siino toonofañodi miïhichiguequi icatino, miïnoco Moocaani seemeti eheetavono Gajjaco magaayicuihi. Jaamo Togajjafenedi Moocaanico meneehi: Ijoho

Guihirubi, monoonicihi. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija j#beguehi mo-
jeeb#ifaño m#hai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo m#hai diibo seeme
mihicamaño magaay#iciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaay#iciji
sano Cristoma. Jisumi diibo #daasuno iicaubadi mihicamo tolli#ro ufucu
diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi #daasuno mihicaruno sihidi jeevat#hi #fototino aivo ufucu
imino mihicajinovi. ¹⁹ Pary# fanoova Moocaani ifivusuudino, Moocaani
seeme ih#fufusucafetejifucuco ihaty#imequi sihidi iimogonoro teemehicahi
miyam#naa icat#runeheje. ²⁰ Jaaruno pary# fanoovaaco Moocaani ifiivusu-
uruno Adan imit#noco omoon#usumi Moocaani afaijacuuno imicuut#hi.
Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifin#suhicanoti icano
ufucu ataa#sacafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino ataa#-
sacafotonofeenedi, bu tolli#ro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuui
pary# fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acan#fehicanoco
gaigo isemevaqui aivogo acan#fon#icibadi. ²³ Jaano id#noro toono #daasuno
icat#hi. Tolli#ro bu m#hai, ufucu sinehejeque sihidi magaay#iciji. Jaanoti
jisumi Moocaani Gaijamaryehi#ca mihicahi. Mojeeb#ifañodi mahaivovo-
moro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti m#haico agaay#icijifucuco.
Jaaneri mofi ataa#acafetejinoco. ²⁴ M#ro Moocaani Jesufeenedi mataa-
jaji, eneehicanoco mehesicin#hicanofeenedi mataajahin#cuuhi. Jaanoti ma-
haty#imecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. #Mahaty#imecuunoco
coll#hi bu mehesicin#jirahi? ²⁵ Jaanoti mahaty#metinoco mehesicin#mo tolli
icarunofaño majaabic#moro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija m#haico miniinovarumoco amusuhicahi,
Moocaanima imino mihi#maanoco magaajat#maño. Jaabo Moocaani Gaija
mohall#vi dilluhicahi Moocaanico si#jiri magaajat#rujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani
famoo jeeb#nofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo
Igaija diiboco ijeeb# onoobadi dilluhicahi diibota iicamohall#vi.

Fanoohall#vi Mimityano.

²⁸ Magaajacuui Moocaani diiboco agai#j#medi fanoovaaco imino
omoon#noco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeeb# onoobadi. ²⁹ Si#icijetiro
Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro
iicaqui. Jaamo ajashut#mofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco
Moocaani si#icijetiro udugaacuumoco bu tolli#ro coovaubo. Jaamo
ocoovaumoco gaay#ic#ubo. Jaamo agaay#ic#umoco, bu tolli#ro ihaivojico
aciubo.

³¹ #Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuuno-
faño, mom#naa m#haico guiinon#icuj#tirahi. ³² M#ro Moocaani Illi icaru-
uboco m#haiditi gaijiti#bo pary# mohall#vi aciubo iguijevequi. #Milli bu
jaabo m#haico sano Ilima fanoovaaco aciti#bo icajirahi? ³³ #M#ijoho bu
Moocaani anan#icumoco: Iimiti, neejirahi? Id#boro Moocaani agaay#ic#bo
iimimo unuucuumoco. ³⁴ #M#ijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Id#boro
Cristo mohall#vi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi
jisumi iicaabo mohall#vi Moocaanima ihi#maasu. ³⁵ #M#ijoho nacu m#haico
Cristo gaijiti dugaacujirahi? #Nacu fine #daasuno m#noco omoon#neheje?
#Nacu fine m#noco it#h#suhicaneheje? #Nacu fine Moocaani iij#halliti
m#noco ij#heveneheje? #Nacu fine ajeba? #Nacu fine gaachehuti mu-
cuuj#vaachuneheje? #Nacu fine mutu#jaavoneheje? #Nacu fine gujeve? Cha,

chahano. ³⁶ Caatinihaamefaño onobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti miihaico fahijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi miihaico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu miihaico agaijubofeenedi.

³⁸ Jaamaño uujohe gaajahi chahano jineje miihaico Moocaani agaijnoti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo iicaruneheje, jiiñije dojibavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno miihaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojiihofeenedi miihaico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Ficumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumaño bañitihhi. Miiro tahe samaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jiihbeguehi miyaano iicanoco.

² Aivo idasuno icahi tajeebifaño fahijivaro idasuno aivo icahicahi.

³ Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. ⁴ Miiro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicuumo. Miiro diitofenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuonoco aciubo, Moise tajiihaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatihhi. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihhi. Miiro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diiyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jiliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miiro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisahaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onobadiro neehi: Jacobco gaijiihi. Jaanoti Esauco jiihguehi, nooboro. Jiliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceivotiiboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihhi, meneejirahi? Tolli icatino! ¹⁵ Miiro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idasugueji, nooboro.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegi mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idasugomaño. ¹⁷ Miiro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiihoti ficuuhhi, tamityaco hvi ifusuquui. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiiñeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idasugoobo. Jaabadiro bu saatohe jeebico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicihi. ²⁰ ¿Nacu miijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihi uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miñro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiithillu fanoova eetavoguiiha.

²² ¿Jaanoco bu milliti Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicachicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igaajasuqui. ²³ Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miñro mihaico idaasugooboro siicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miñro mihaico Moocaani judiomifañoti icihi, bu tolliro saatohoco judiomi iicatimofañoti iciibo icano. ²⁵ Oseas onoo abamefaño jilli caatinicinino: Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amihaico gaijihi, neejiiibo. ²⁶ Amihai taacuumi mihicatihi, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuaijinio jiiñigaiyihaidimo icarumoti miidimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miñro Aivojiibo jiiñijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiiibo, nooboro. ²⁹ Miñro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi: Niqueje Aivojiibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruuiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajii bafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifufusujiruno tajii baco. Jaarumo toonovi ifutuutihi. ³² ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumorosi futucuumo, ³³ Caatinahaamefaño onoobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi ataajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino mooniithi agaajatimaño. ³ Miñro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miñro Moise tajii baco saafiro Cristo imino mooniuihi. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicichi.

⁵ Jaanoti tajii bafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatinuihi: Tajii baco aivo imino omoonibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo iiti tehesino iicaaboco deesamaaboro dijeebiifañodi needino: ¿Miijoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniiitusuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿miijoho jiiñije dojibavi

feejirahi Cristoco gujivefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. ⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebifañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco miñhai mijibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojibo iicanoco diijiri idibogooboro diiboco Moocaani gujivefañoti ubuheetesuunoco dijeebifañoti imiyaavogohachiji taajaji. ¹⁰ Miño mojeebifañoti mimiyaavogomaño miñoco Moocaani gaayicihi. Jaabadiño bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹ Miño Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevejeitihi, noono. ¹² Judiomi icarumo bu saatohobadiño jeevahi. Jaabadiño bu Aivojibo Jesucristo famoo Aivojiboro. Jaaboco ejeevivomoco guiraano imino moonibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeevivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeevejeirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti jibogonoco agaajatiiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo mijoho diitoco jibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibeguejirumo, mijoho diitoco: Mijibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosicani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicitahi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojibo, chahamo aivo mojjibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañoti miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuurumo. Miño toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito jibogono fanoojiñjiri guubuvusurahi, diito iimaa jiniñjiniñicavi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi: Moocaani neehi: Uujoho amñhaico cigueguesuji siicummi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliño amñhaico sifiratusuji igajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiño bu Isaia guucibatibo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiniuutirumo, jisumi uco iguiniomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuuhi? ¡Tollu icatino! Miño uujoho Pablo israelmiñoobo, Abraham iyaachimñoobo, Benjamimio cuumioobo. ² Siicijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiibo. ¿Nacu amñhai magajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi jibogohaame Caatinihaamefaño jilli ononoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaunofañoti israelmi imitico nuubo. ³ Aivojibo, dihiimaaminaaco gujenicummo, bu jaabadiño dijeecivomañejejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiño atyuuvoboco gujenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iño diicatihi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onooobo jihovo caani jiniñtaguino ememuñvotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiño

bu jisumi m̄idimoco Moocaani #daasugooboro gaayicihi. ⁶ Jaano Moocaani #daasugomaño agaayicino. Jaaneguiha m̄ihai imino momoonimaño m̄ihaico agaayicino icatino. Jaanoti m̄ihaico mohimihuseti igaayiciruva, toono Moocaani #daasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Mīro israelmi iguiinuurunovi #futuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani #c̄umo toonovi #futuuhi. Jaanoti sanoodimo ijeeb̄ino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeeb̄inoco cuhufutusuhi ihaall̄inoco jabacaruubo atyim̄imobadi iicaqui, inohoj̄inoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani #̄bogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito j̄ibaimono jegañ̄ibadi, sinicuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaall̄ino ajabaȳitobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitīboc̄iri ijebeivequi ufucuro gañ̄ivuc̄uutimo iicaqui, nooboro.

Judiomi Iicatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivamoco Moocaani siino gaayicicujit̄ihi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi iicatimo itaajaqui diitofenedi Israel cuumim̄inaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno j̄in̄jem̄inaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaan̄ici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui am̄ihai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uco agallumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi.

¹⁴ Jaaneguiha imeguehi saatoho tayototi am̄ihaibadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofenedi j̄in̄jem̄inaaco sajeeb̄i Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guivefañ̄oti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetem̄ihaico #̄c̄uneguiha, j̄isu bu paryi judiomi #̄c̄icafotomo icano. Mīro iticoni meheetavohica maahu Moocaani j̄ēcivoguiha iimibadiro bu iisihi faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomi saatoho miya olivohohaafeneque iquit̄in̄cibadi quit̄icafutuuhi. Jaanobuuna #̄joho siicumioobo j̄ihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquit̄in̄obuuna camayaacucafetehe. Jaabo tohifeañ̄odi diicamaño tohoti diicahi. Toono jilli enejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono.

¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaan̄icivi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachij̄i imino deesicini, disefari tohife icat̄ihi, #̄joho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: J̄ih̄i, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quit̄icafutuuhi iibuuna uujoho tohovi camayaacucafetequi, nooboro. ²⁰ J̄ih̄i; mīro toohaafeje quit̄icafutuuhi imiyaavugut̄imaño. Jaanoti #̄joho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaij̄it̄ihi. Jaabadiro imi ico gaij̄it̄iruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo

bu iimitimoco gajijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno mooniubo. Jaaruubo amihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachijji, tolliro bu amiihaico iquiticiuboro gañijiiubo. ²³ Jaanoti bu judiomí siino imiyaavogohachijji diitoco siino toohovi camayaacuujiiubo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicatiruuboco jihovo olivohohaafeti iquiticiuboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomí imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacufeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miihai magaaajahi, nootimo mihicahi. Miiro israelmiti sanoodimo kuhufutuscafeteji, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucafeteji, Caatinahaamefaño onobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomí Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gajiji diito eedeeteque diibo iciumaño. ²⁹ Miiro Moocaani aaciuunoco dumiticitatiibo, bu tolliro diito ucuuhuvacuunoco sihogovi siino jeenesutatiibo. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomí diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihi, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miiro famoovaro guubutihi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihi, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jiihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miijoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaani nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Iicano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebifañodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tolliti amiihai ifino paryi ibuunanicafeetequi. Jaadi jari magaaajaji onocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo imooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajjibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiihaico Moocaani dudicamaajeque aacino

* **11:26** Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

* **12:2** Griego iijiri: Jaanegui jiinije onobadi, noono.

ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Miiro mofiivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruuboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafilbadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataaciníhi saafi ififaño.

⁶ Jaanoti Moocaani miihaico dudicamaajeque acíhi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacínoco imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicíbo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicíbo imino mejecivo, mijibogonoco magaajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecutusunoco magaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiihaiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magaijicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magaijicasi momiyannahaboco magaijiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaanicihica idasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amiihaico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amiihaico idasuno omoonirumoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amiihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magaajafíhi, meneedino.

¹⁷ Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaño jaadaco mihicidino. Jilli Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miiro Caatinihaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaadui, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachijii machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachijii diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguinoni.

13

¹ Famoro aivojito tajibaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idasuno moonimo. ³ Miiro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui icamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitori iguitibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacusuqui. ⁴ Diito Moocaani atajibanoco omoonimo, ijoho

† 12:19 Griego iijiri: Aivojibo, noono.

imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachii; ivi diigui. Sicamañoti iica-jitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudidamaajeminaa iica-maño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onobadi mihicatahi, miinoco idaasuno omoonijirunoti mihigu-imoro icatino, jilli diito atajjibanoco: Jil, monoono imino momooninoco mag-aajamaño. ⁶ Jaamaño amihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudidamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajjibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idil-lunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijijinehejequere miguiino. Miïro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajjibanoco imino moonicuuhi. ⁹ Miïro Moise tajjiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajjibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitihi. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajjiba onobadi paryi momoonicuuhi.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miïro mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fitivucuui. Iticoni taajasujjibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojijinehallivi gueenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuuqui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyicico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojibo Jesucristocoro amihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amihai ifi imiti atajjibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino.

(1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecutimoco magayici. Jaarumo diiboma mejenaaucasidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miïro saatoho imiyaavo-gomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicumaño. ⁴ ¿Nacu mijjoho ijoho sita jeecivominaafico dejecuqui? Idiboro diiboco ihaivojibo: Jino imino, jaanoti jino imitihi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiboro Aivojibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucoco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucoco ifi-cuubo Aivojibo Moocaanicoro iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificutibo, bu: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo.

Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduuti#bo: Aivoj#bo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutihi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ M#iro m#ihaiti saatoho ifiguiharo icatihi, bu jaamo ifiguiharo guijevetihi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivoj#bo Cristoguiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivoj#bo Cristojaagovi mefeeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivoj#bo Cristotaro mihicaji. ⁹ M#iro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivoj#boti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo #joho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco di#heguehi? M#iro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji m#ihaico diibo imeeciqui. ¹¹ M#iro Caat#ihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivoj#bo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memui#veji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi m#ihai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mij#begueji.

Dinahaboco Gañ#sudio.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tih#sucasicuutimo mihica. Jaamo am#hai nahaboco nanigaañ#sutimo mihicahi, bu imitifañ# gañ#sutimo mihicahi icano.

¹⁴ Uujoho Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti #joho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesicin#boro idasuvohachiji diiboco imino gaijitihi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofenedi diibohallivi Cristo iguijevecuuboco.

¹⁶ Jaanegui toono am#haidi iiminoco momoonidino, sita am#haiditi: Imitinoco moon#bo, eneejiruneguiiha. ¹⁷ M#iro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeeb# ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeeci#voobo Moocaanico imo imo moon#hi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha mas# guinomoro mefeequi sajeeb# icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui m#hai miyaavogo jeeb# ijusiqui.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeeb#faño omooninoco #joho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeedi mitasudino. M#iro paryi machutaano idicunootihi. Jaarunofañ# mamachunofañ#di sifico imitifañ# magañ#suno imitihi.

²¹ Imijiruno asimico duuti#bo idiicano, bu vino aivofaihuco aduti#bo idiicano icano, bu saneheje toonofañ#di dinahaboco imitifañ# agañ#sujirunoco icano. ²² #ro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajilbo ijeeb#fañ#di imino iicanoco eesicin#bo.

²³ Jaanoti siinoco #hichugoboro uduubo imitico icahi miyaavogoboro uduuti#maño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

¹ M#ihai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinova-moco mahamusuji m#haiguiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi m#hai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ M#iro Cristo icauruubo ifiguiharo icautihi. Jilliro

Caatinihaamefaño onobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifaifetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miïro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miïhaico iïbbeguequi toonofenedi Moocaani miïhaico aamusunoco mehesicinimofenedi fanoovaaco ma-jaabicihi. Jaanofaïodi majacusucafetehi. ⁵ Moocaani miïnoco fanoova jaabico, jacusuco icano aaciïbo, jaafa amiïhaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebi fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojïbo Jesucristo Caanico.

Judiomi iicatimoco Taajasujïbogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicasi, miïhaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miïro uujoho amiïhaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejecivovaubo, moheedetemiïhaico unuuno imiyaavegui. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani ononoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saaubo judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco ïdaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicatirucuumimïnaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefaïovi noono:

Judiomi iicatirucuumimïnaa imo imo mihica, Moocaani cuumimïnaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojïbo Moocaanico mihimo, paryi cuumimïnaa diïbo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatiniuhi:

Isai onobo iyaachimihaiobo agaïivooboro cuumimïnaa Aivojïboti icaji.*
Jaabo diitoco atajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani miïhaico taajasu, esicini icanoco aaciïbo. Jaafa Moocaani amiïhaico imo imo omoonïboro sajeebi icaco acihi diiboco mimiyaavogonofenedi, amiïhai sihidi janaanivivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amiïhai mihimihuseneque, sihidi magaananoco, bu fahigova mafagocasinoco magaananoco icano.

¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amiïhaidi caatinihi nucufeguetïbo iïbbogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefaïodi atajïbaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeeceivequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejecivoobo uujoho jïbbeguehicahe Moocaani jïbbogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaani jaagovi satyequi, ijeevobadi igaayiciqui Igaïjafenedi ijeevadi iiguiiharo ificuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeqe omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaathi idïinoro Jesucristo tafaïodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani ononoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafaïodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafenedi, bu aatyimeratino eetavofenedi, bu Moocaani Gaija mityafenedi icano. Jiïbadi Cristo taajasujïbogoco jïbbuguucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Ilicicu jïmïjevi. ²⁰ Jaanoco iimogoboro jilli jïbbeguehi taajasujïbogoco johono Cristo momo agaajaraticuumijefaño sita iticoni iïbbogonohallivi iïbbogonoco iimogotimaño. ²¹ Jïlliro moonihi Caatinihaamefaño onobadi:

* **15:12** Griego iijiri: Isaia onobo caacamiti ruutuji. Jaabo agaïivooboro cuumimïnaa Aivojïboti icaji, noono.

Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujohe feehicatihi fahiiiva amiihaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiihaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jiiinijejaago ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyooho. ²⁶ Miiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi iidaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomioto imiyaavogomo Cristo jiiibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomiiti imiyaavogomoco inehajeti acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amiihaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujohe esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojiiho Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyunoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachiiji uujohe imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiiho aaciiho Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cenrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magayici Mohaivojiiho momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujiivaachunehejete, miiro diigo sihidi saatochoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajete uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifiico nihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujohe toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomi iicatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiiinjevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavugumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiihobofañodi agaijiiho tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico amusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiiho Estaquu onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiihoboco imiyaavuguumo

Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojibo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magajigo monago Persidaco sihidi Aivojibo dudicamaajefaño ududicamaaihicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuqui. Paryicino Cristo iijaminaa amihaijaago iijico galluuhi.

¹⁷ Tañahabomi, amihaiico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amihaiico mihi miiibeguehicabadi icatihi. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tollei omoonibo Mohaivojibo Jesucristoco jeevivotihhi ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebiba iicamehejeque imo imo ihimaanehejefenedi bañihicamo. ¹⁹ Famoro gaajacuuhhi amihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amihai iiminocoro momooniqui mihimibaicinoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofaodi sajeebico aacibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amihaiiguino. Jaabo Mohaivojibo Jesucristo jaafa amihaiico imino moonihi.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amihaijaago iijico galluuhi. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatinibo amihaijaa taajico galluuhi Mohaivojibofenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifilbo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jicuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecutusujiruubo uujoho iijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi iijibeguehicabadi, bu sicijetiro jiiñije ifivuusumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitibo tajiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatinuhaamefenedi. Jaano toono agaajarautiruno jisumi gaajacafutucuuhhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofenedi diiboco mihimono ufucuro finijitihhi. Fine.

* **16:20** Griego iijiri: ijimatajeruqui, noono. † **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojibo Jesucristo amihaiico imino moonihi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

1 Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano. 2 Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufeenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jinijevi Mohaivojiiho Jesucristo, bu diito Aivojiiho icaabo momoco mihiimaahicamo icano. 3 Jaamo imino sajeebiiha mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojiiho Jesucristofeenedi icano.

Cristofeenedi Moocaani Imino Omoonino.

4 Fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico imehicali; Cristo Jesufeenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. 5 Miïro Cristofañodi mihica-maño Moocaani amiihaico aciuiho mojeebii gajadi fanoova busumijebadi fanoohiijico, bu fanoogaajaco icano. 6 Oono amiihaivi Cristoti jiihogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. 7 Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cuujivaachutuhi Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojiiho Jesucristo asaa-jinoco motoomonohachuta. 8 Jaabo amiihaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicali Mohaivojiiho Jesucristo agasejifucu. 9 Bañitaiiho Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojiihojaagodi miicaqui.

Moocaani Ijaminaa Udugaacamaaiuno.

10 Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojiiho Jesucristo momofeenedi, famoro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajeagoviro sabadiro miminifoto. 11 Tañahabomi, miïro amiihaiditi uco jiihogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. 12 Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicali: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicali. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. 13 ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetecucafutuuihi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri minitacafutuuihi? 14 Miïro uujoho, amiihaiti miihaiñoobaco nitihinitihini, ivi idimisiicoro nitiuhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. 15 Jaamo miihaiñooaba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicali, 16 bu tolliro nitiuhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutihini tahi fine cajaanocohacho nitiuhi. 17 Miïro uco Cristo nitifiri galluutihini, iimino jiihogocoro jiihobeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jiihobeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

18 Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jiihogo jilli jihovonobadi jeevahi ciijigaifano efeejemedi. Jaanoti ataaajjemedi, jino miihaidi, Moocaani mitya icahi. 19 Miïro Caatinihaamefaño noono: Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinicoco, noono. 20 ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jiihobogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miïro Moocaani jeegavusucuhi

jiinjeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiinjeminaa, Moocaani gaajafeenedi, Moocaanico gaajacihinihi. Jaabo Moocaani igaajafeenedi diibedi iminegui-
iha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo
jihovonobadi icarunofaḥodi.

²² Miḥro judiomḥ dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi
jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca miḥhai mijibeguehicahi Cristo
etetecuciniboco. Jaanoco judiomḥ inucufegueme tḥimejetasuhicamo.
Tolliro judiomḥ iicatḥmedi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvaciniḥmedi,
judiomḥiti, bu judiomḥ iicatḥmedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu
Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miḥro Moocaani gaajati icarunovaha
miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova icaruno
miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, taḥahabomi,
Moocaani amiḥhaico ucuuhuvaumoti bu miḥdimo jijeogaajaminaaotou.
Jaabadiro bu miḥdimo aivojima icamootou miyaamo iyaachimihaiototi.
²⁷ Jaanoti naha Moocaani icuḥi jiinjeminaadi miḥifomo icamoco agaa-
jafiimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jiinjeminaadi iniinovafi-
moco icuḥi esefafiimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icuḥo jiinjehallivi
miyaamo icamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi miḥhaiḥooba:
Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miḥro Moocaani amiḥhaico
Cristo Jesu-jaagovi miniyuihi, tolliro bu mooniubo Cristo miḥhai gaaja
iicaaboco. Di-ibofaḥodi Moocaanima sajeebḥ miicaqui, mataajacuumoro
diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinihaamefaḥo onoobadi: Dififico
iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Taḥahabomi, miḥro Moocaaniti jibeguequi amiḥhaijaago eeguejeusumi
iimino ihimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro
amiḥhaifeenevi jinejebaco gaajatiḥbobadi minifutuuihi idibocoro
Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amiḥhaifeenevi
niinovano icauhi. ḤMilli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro
veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri
icautino. Jilliro Moocaani Gajjari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti
amiḥhai miyaavogo miyaminaa gaajafaḥodiro icatino Moocaani mityafaḥodiro
iicaqui.

Moocaani Gajjafenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaḥo mihiimaahi gaajaco miyaavogofaḥo ujusicuumofeenevi.
Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano
ifinifineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino
itihinoco tovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuuihi
miḥhai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi.
Miḥro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli,
Caatinihaamefaḥo onoobadi:
Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa
jeebḥfaḥo ijicafetehiniḥinoco icano, Moocaani imibachucuuihi diiboco
agajimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani miḥhaico gaajasuhi Igajjafenedi. Miḥro Igajja paryi
fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebḥ faicuvahi icarunoco.

11 ¿Nacu, cajaaní gaajahi sifi esamaajeque? Iðiboro igaija diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miijóho gaajatíhi Moocaani esamaajeque, idiiþoro diibo Gaija gaajahi. 12 Jaabadi miihai magaayicinihihi jiiñjeo gaijaco, idiiþoro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicinihihi, toonoti magaajaqui Moocaani miihaico iimihuseri aacininoco. 13 Jaanehejeque miihai miihimaahi Moocaani Gaija miihaico ijiiþogobadi. Jaano miihai gaajariro magaajanoco icatino. Jilli miiþibeguehi Moocaani jiiþogoco miyaavogominaaco.

14 Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaajariro magaajacitahi miyaano iicanoco. 15 Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miijóho neejitirahi. 16 Miiro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, miijóho gaajaciuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miijóho conoco jiiþeguejirahi? Jaanoti naha miihai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

1 Jaamaño tañahabomi, uujoho amiihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanicibadi iimaatíhi, jilli Moocaani Gaijama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. 2 Amiihaico itihiiñtinocoro jiiþeguehinihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihiisunicibadi. Itihiiñtinocoro jiiþeguehinihi magaayicijitiruneguiha, bu jisumiihica magaayicitihiica icano. 3 Jilli amiihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miiro amiihaifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco miiþiiveveneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninibadiro momoonihicahi. 4 Miiro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

5 ¿Nacu miijóho Pablo? ¿Nacu miijóho Apolo? Jilli miihai Moocaani amusuminaa toonofenedi amiihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi miihaico Aivojiiþo aacidineheje. 6 Miiro uujoho basuuhi. Jaanoco Apolo maaisuuhi. Jaanoco Moocaani jusisuihi. 7 Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanoooco omooniiþo toohoco ujusisuubo. 8 Miiro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. 9 Miiro miihai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amiihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

10 Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco cuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiiji imino esicinimoro majaaní. 11 Miiro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaciti Jesucristo iicacumaño. 12 Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jiihunerí icano ajaanihachiiji 13 eheetavodiiþo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miiro ciijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaaní miyaanoco eheetavuunoco. 14 Jaanoti cajaaní dudicamaajehacho Moocaani nisufañoði afatyooþo ijaadaco gaayiciji.

15 Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudidamaaje gañ#cafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono c#ijigai iijaco ijigasunoti atajan#icibadi.

16 ¿Nacu magaa#at#ihi am#ihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija am#ihaifaño iicanoco? 17 Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinis#uuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. M#iro am#ihai Moocaani iija. Jaaja mih#inivatija.

18 Jaanegui cajaan#i am#ihai ifico jilli mabañ#sudino. Cajaanihacho am#ihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajam#inaafi, monoobo gaajat#bobadi minifoto. Jaabo miya gaajam#inaafiti minifetehi. 19 M#iro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. M#iro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañ#suih#i agaajamoco abañ#ficamañovi, noonoro. 20 Tolliro bu noono: Aivoj#ibo gaajahi gaajam#inaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. 21 Jaanegui m#ihaiñooaba miyam#inaafi j#ibegueri am#ihai ifico mitya mitya momoonidino. M#iro pary#i sabadiro am#ihaiñeheje. 22 M#iro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano am#ihaico m#ij#ibeguequi fanooro Moocaani am#ihaico aacino j#in#jehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano pary#i am#ihaiguiiha. Tolliro gu#ivefeenedi Moocaanijaago mih#ifetejineguiiha icano. 23 Jaanoti am#ihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisum#inaa Dudicamaaje.

1 Jaaneguiiha am#ihai m#ihaico Cristo jeecivom#inaati mehesicini, bu Moocaani j#ibegueji itih#ino j#ibogom#inaati icano. 2 Jaamo pary#i diito toono taji#bama iicamo imino omoonifimoti mihica. 3 Jaanoti naha uudi mill#i icatino miyam#inaa tahimiti unuuruno, bu miyam#inaa aivoj#i icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejit#rahi. 4 Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusuca#otot#i. Jaanoti naha id#iboro Aivoj#ibo Moocaani uco tahimitico neejirahi. 5 Jaanegui am#ihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivoj#ibo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovo#caruji, bu tolliro civoguino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo j#ibeguej#ibo miyam#inaa jeeb#ino eesamaañehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayic#ijimo ditoco acachacisunoco.

6 Tañahabomi, jilli am#ihaico neehi am#ihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magaa#jahi. Jaanoco misiti magaa#ja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanicivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifico tih#sutimo mihica. 7 ¿Nacu m#ijoho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono #ima chahahi agaayic#itino? Jaano bu agaayic#icunoco, ¿coll#ihi sifiti agaayic#it#bobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

8 M#iro pary#icino toonoma mihicacuui. M#iro sihidi mubusumi#jevacuui. M#ihai aivo aivoj#itorucu, monoomoro m#ihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivoj#ivejirahi, m#ihai am#ihaima bu sano mahaivoj#ivequi. 9 M#iro jilli tahesicini neehi: Moocaani m#ihai minisum#inaaco famooguiinoviro ficuui iguijen#iguucuumoco iicanicibadi. M#iro m#ihaico miyam#inaa iimogotimoro ajabafinovi mih#ifutucuui, Moocaani toomom#inaa ihatymequi, miyam#inaa ihatymequi icano. 10 M#ihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha am#ihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. M#ihai miniinovaf#ihi. Jaanoti am#ihai mequehecuf#ihi. Am#ihaico: Miyaamo, noomo.

Jaanoi miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehicahi, muhuseri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idasuno omooninehejeque majaabicihicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiniqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miiro diez mildimo amiihai jibogominaa Cristoti amiihaico jibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatithi. Miiro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaadi iimino jibogofenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijibo Aivojibofaadi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuui Cristofaadi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaadi jibogoboro efeehicabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitiivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omooninoco icano. ²⁰ Miiro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui jinejeque mihimeguehi? Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, siicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miiro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeeneri buhigovi magaanii. ³ Miiro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaano: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojibo Jesucristo momofaadi amiihai mihigaicininoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonogo ifinisiqui omooniruubo, idasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. Nacu magaatithi ajashuruno levaduraguiji paryi ifaashifaano acaisecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguijico magaanicibadi toonoco amiihaifeeneri magaanii. Jaamo boosihi toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miiro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco guijenimo safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masi Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magaanimoro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanicibadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahuneriro meheetavequi abaanitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miiro amiihaico juufajiji acaatinuhaamefaadi nuucuui: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoo bo paryi jiinjehalliri

iicamo aajevafimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootihi. Muro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinijeti siijiinijevi mefejirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuruubo ajevaco imoyicibbo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguiffiibo, ijinitaco ejeeciveffiibo, sicamañoco ijibocasiffiibo, bu iguiricaveffiibo, bu ananigaiffiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Imitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Imitico, neeji. Jaanoti naha amihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiiha diibo iimitiboco amihafeenetu buhi magañi.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amihaiti saatoho amihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, collihi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicahi? ² Nacu amihai magaajatihi miyaavogominaa jinijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jinije amihairi udugaacufatejino icanaaca, collihi toono sihidi ejevatinoco amihafeeneviro mihimibachutihi? ³ Nacu magaajatihi Moocaani toomoinaaco mihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amihai jijeonehejehalliti mihibacasinoma mihicamo bu, collihi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahi? ⁵ Jino amihai nucufovesuqui neehi: Nacu amihafeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruuvo? ⁶ Jaano icanaaca, collihi masatyehicahi amihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amihafeenevi ibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuhi. Collihi jilli tolli icarunoco majaabicitihi? Jaafa jilli amihai nanimomo. ⁸ Jaarunaa amihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihacahi amihai nahabomico.

⁹ Nacu amihai magaajatihi iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sigoma iicaffimo, bu sano gaifimimaryo iicaffimo, ¹⁰ ananivaffimo, fanoovaaco iiguiiharo iimoyiciffimo, bu iguiricaveffimo, bu sitaaco imitino eneefimo, bu sitaaco imitino omooniffimo icano Moocaani aivojifaño feejitihi. ¹¹ Jilli icauno amihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebi icacuumo Aivojibo Jesu momofeenedi, bu Moocaani Gaijafeneedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijitihi. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta mño jeebuiha, mojeebi machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisuji. Jaanoti mofi ajevaguiha icatihi Aivojibo Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihai imityari tolliro buheetesujiibo.

¹⁵ ¿Nacu amiihai magaaajatihi amiihai ifino Cristo ifiioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iciboro ajevaminaago ifivi ficuji? Cha, tolli icatino.

¹⁶ ¿Nacu bu amiihai magaaajatihi ajevaminaagoma icicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miiro Caatinihaame neehi: Famisiciro sahucurucuji, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojiihojaa iminifotoobo sagajarucuji diiboba.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omooniiho ificoro imitino moonihi. ¹⁹ ¿Nacu magaaajatihi amiihai ifino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amiihaifaño iicaabo, Moocaani amiihaico aaciiho. Jaamo amiihai, amiihai ifi abajatoro mihicatihi. ²⁰ Miiro amiihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuhi. Jaanegui Moocaanico amiihai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño menehininediti amiihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigoco dudicitiibo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiihai ticovohocivi amiihai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amiihai ticovohocivi amiihai tajemima mihica. ³ Amiihai tajemii amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiihai taabami amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miiro mogai ifi abajagoro icatihi, idiiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatihi, idiigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, menedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoobo amiihaico abañneri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiihaico uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho icabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovocivi Moocaani aacihiniibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomiihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro icabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabacijitiruneri idasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiho tajiibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijiiho. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiho onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruumo diigoma imino iicagohachiji mejeevesudino.

¹⁴ Miiro aiji miyaavogotiruumo mogaifañodi Moocaanidi imicuibobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amiihai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguchiatimo ejeevesugohachiji, jaafa

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiiri, amiihai gajari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninhoci, onoonoco.

jeevesumo. Jilliṭi tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuuihi. Miiro Moocaani miihaico sajeebiiḡuiiḡharo cuuhuvauhi. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Oono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiḡbo aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihaicubadiro icano mihica. Jilli tajiibahi paryiicino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoḡo mucuuhuvacafutu- uhi amiihai meehe quiticiniimo mihicamo, tobadiro quiticiniimo mihica. Jaabadiro bu saatoḡo quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuuihi to- badiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ MiQuiticiniḡo siḡidi jeevatihii. Jaabadiro bu miQuiticinatino siḡidi jeevatihii. Idiiḡoro Moocaani tajiibaco meheetavano naha siḡidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihi- cabadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuuihi? Jaarunoco deesiciniḡino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachiiḡi, tolli mooni. ²² Miiro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojiiḡbo ataajasucuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeevivucuḡi. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Miiro ajashutino jaadari Cristo gujeveri majaaducafutuuihi. Jaanegui miyaminaa jijovototi amiihai ifico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiihai mucuuhuvacafu- tusumi mihaicubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivojiiḡbo tajiibama chahahi. Jaarunaa jino eesiciniḡo neehi, uco Aivojiiḡbo idaasugonofeenedi imihuseebe iica- maño, jilli amiihaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabahachiiḡi, imitico diicijitihii. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihii. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeeḡi uujoho amiihaiti buḡigovi miniyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi gueneene mihica- jitihi. Jaanegui amiihai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miiro jijeononeheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihi.

³² Uujoho imogotihii sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiḡbo Aivojiiḡbo Cristo nehejeque imino teemeḡi, Aivojiiḡboco imo imo imooniḡui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jiiḡijeonehejejaagoviḡo icahi mogaico imo imo imooniḡui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojiiḡbo nehejeque imino moonihii; ijeebii, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiiḡijeonocoro imino moonifihi aiḡico imo imo imooniḡui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiihaidi iimiqui, amiihai imega jegaiteereque fi- cuuqui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiiḡboco miyaano fanoovari jeevivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajejatigo iicano imitihachiiḡi, matajeni. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiiḡfaḡodi quehecano eesiciniḡo: Jinejete ucuujivaachutiḡbo ifi, onobadiro iicaabo ijeebiiḡfaḡodi ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino moonihii. ³⁸ Jaanoti bu atajeniḡbo imino moonihii. Jaanoti bu atajeniḡiḡbo aivo sihimi moonihii.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajjibari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevachiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogoooboco tajejavjirugo ivi miyaavogominaafi icaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miiro uujoho tafiico esicinhi, tolliro bu fine Moocaani Gajjama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono. (Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiihaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magajacuui. Jaaruno togaaja miihaico moficoro mitya mitya momooninoviros jusisui. Jaanoti naha saatohoco magajjimo diito miyaavogoco mujusisui. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agajjiboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jinijehallivi sihidi jeevatihivi ivi idiiiboro saafiuro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jinijehallivi icano bu sihidi jaatyos diosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedhi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miihaidi icaabo saafiuro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui. Jaabeguiiha miihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiuro Aivojiiibo, Jesucristo, diibofoenedhi paryi fanoova icahi, bu miihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihivi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebiiico mimihininibadi esicinimo. ⁸ Miiro mamachunoti Moocaani miinoco gaayicitihivi. Miiro mamachunoti mojeebii imitejitihivi, bu mihivatejitihivi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amiihai siibadi esicinitimo mamachunofaño, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifaño magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amiihaico neequi: Ijoho tonehejeque agaa-jacuubo ijinitaco ejeecivehicaañovi acasiivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiiibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti ijoho agaa-jacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiiiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevucuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amiihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebiiico mimitasumaño amiihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofaño, tañahaboco imitifaño igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihivi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje. (Ga 1.11-2.10)

¹ Miiro uujoho sifi jiovono icatihivi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojiiibo Jesuco atyimehinicuuhi. Jaamo amiihai Aivojiiibedi ududicamaañofaño mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihivi. Jaanoti naha amiihaidi uujoho minisuminaafi. Amiihai Aivojiiiboco magaaayicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditihivi eneehicamoco: ⁴ Miiro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magaaayicihivi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco

icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amihai mehesiciniri idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaan amocasiminaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenicahi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu baacuco abasuubo inoovati guenetibo icanicahi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu ihovejamico imifañoco amaamiboro toonoti adutiibo icanicahi? ⁸ Jilli ononoco miyaminaaro onono noomoro mehesicinidino. Miuro bu tajibafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajibahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi igoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaamaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutiibo. ¹⁰ Mihaiditi unuunoco jilli nuubo. Mihai imiguiha totajibaco eetavuubo. Miuro jiiñjeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejehetiibo icano ufucu inoovataco icicjinoco esiciniboro moonifihhi. ¹¹ Jaaneguiha amihaifeenevi Moocaani ducicamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amihaiti ijaadaco gaayicihicahi. Jaanegui imi mihai.

Jaarumo mihai toonoco midillutihi. Jilliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jibogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miuro amihairyo magajahi temploja jeevivominaa tooja jeevivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevivo asimico agaicaamoro ejeevivo toonoti duufihhi. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojibo nuuhi: Cristo jibogoco ijibogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutihi, bu jilli nooboro caatinithi uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo mihaiñooba uuti: Mihaiico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jibogoco ijibogonoti tafiico sihidi mityano esicinitihhi. Miuro toono ducicamaajeque Moocaani uco tajibauhi. Jaamaño idasucanijiru uudi toonoco jibogotiibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajibari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajibauho. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jibogoco ijibogono sitaoco toono jaada busumijeque dillutiibo icano.

¹⁹ Miuro uujoho sifi jijovono icatiruubo famoojijovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefihhi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiom Moise tajibaba onoobadi iicamo iicabadi icafihhi, diitoco iciqui; miyaano totajibaguiino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajibaguiino icatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefihhi miyaano Moocaani tajibaguiino icaruubo, Cristo tajibaguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefihhi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujibogoguiha, tobogo iminoco isivanofaño: icaqui.

²⁴ Amihairyo magajacuuhhi jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihhi. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicifihhi. Jaaneguiha tolliro amihai Cristo imogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magayicihhi. ²⁵ Miuro paryi bañamaajefañoco iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatihhi. Jaamo tolli moonifihhi ijaada minihaiico igaayiciqui, jilli gueneene iicajitirunoco. Jaanoti naha mihai momoonihhi ufucuro ifinijitino jaadaco magayiciqui.

26 Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinoobobadi icatihu. Jaabadiro bu sicamañejejeque aganihicibobadi amocasitihu. 27 Jilliro ivi tafico uuro tajibafihu uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saathoco ijiibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiha.

10

Ijinitaditi Afajinino.

1 Tañahabomi imeguehi amihai magajaanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. 2 Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuuhi. 3 Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, 4 bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Miuro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutonibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. 5 Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvini sumo ofoohigovini ifototimoro ijiinivevi.

6 Jilli icauno toonoti mihi magajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. 7 Jaaneguiha amihai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatho ejeecivuubadi. Miuro Caatinahaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicuumo, noonoro. 8 Ajevaco momoonidino, diitoti saatho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. 9 Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatho inisuubadi. Jaamoco jiiinimomiri eheedusuneri finisumo. 10 Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saatho iimaubadi. Jaamoco gujeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

11 Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinahaamefaño ficuumo toonoti mihi mihiguicivomoro magajaqui. Jino niinosituvini mihicamo. 12 Jaaneguiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoo, deesicini daaquetedino. 13 Amihaico ijinisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanicoro mehesicini, diibo amihaico teemeji iji janaanici amihaico inisunofaño gañisutibo iicaqui. Jaano toono nisumihai agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amihaico aciji. Jaamo maabichih.

14 Tañahabomi, jaaneguiha ijinitanoco mejeecivedino. 15 Jilli amihaico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiha. Jaanoco jino amihaico afajininoco amihairyo mehesamaaje. Jaamoro magajaci. 16 Jesu gujeveje mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicih, Cristo itijohoco etetecucafutusumi agañunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miqisicarunicih Cristo ifico itetecucafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. 17 Miuro mihi Mohaivojiiho Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro mihi Jesucristoco mimiyaavogonichih.

18 Enecau oono Israel cuumiminaati magaja, oono jeeecivo asimiti uduumo imitino gajamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. 19 Jilli onoo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootihu. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidi jeevano, nootihu. 20 Jaanoti

naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajatimo jeecivoco eheetavomo jihovo gajamicoro jeecivefihi Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiha uujoho imogotihii amihai imitino gajamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojii bo imi machutati mamuchumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojii bo misifiratusudino. Miihai diibo janaanici vi sihidi mejeevatihi.

Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.
(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miiñedi imitatihi. Jiihi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutihi. ²⁴ Ivinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi jeecivugucunoo asimi iicanoco? magajaruva amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁶ Miiro paryi jiinjehalliri iicano Aivojii bo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatii bo amiihaico diiboma mamachuqui ucuuhvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amiihaico aacinehejeque dillutimo, amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amiihaico: Jino asimi ijinita jeecivo, noomoro ijii bogohachiiji muduudino, diibo amiihaico ijii beguebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihii sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitii bo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihii sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Miihaiñoo baco toonofañodi imitifañovi magañii sudino judiomico, bu judiomii iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino moonii boro icaji. Tafiguuiharo imino omooninoco imogotihii, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani ditoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi icanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amiihaico sihidi imehi, fahiiivaroo uuti mehesafotomoro, amiihaico ijii beguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magajaanoco Cristo gaifimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijii beguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijii bugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva iicajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachiiji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu

icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi fo-
boocijitiirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehe-
jequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti
naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi.
⁸ Miïro Moocaani gaifico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutiïbo.
Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiguiiha
eetavocafutuuhi. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututihi. ¹⁰ Jaamaño
jilliti gaigo iinigaico fabaacunicihi aiji mitiyaguiino iicanoco Moocaani
toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño maga-
ajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo cha-
hajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi.
Jabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Enecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo
Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imee-
baiguima iicano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaigu-
ima iicano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho
toonoti ejenaauhachijji igaajaqui miïhai, bu Moocaani iijanominaa iicamo
magaajatihii uufocovi siinoco.

Aivojïbo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amiihaico onoonovi amiihaico imotihii. Miïro
amiihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi.
¹⁸ Miïro uco jïbogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro
icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji
ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaajacafetequi.
²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojïbo Imi Machuco meheetavono
miyaano Aivojïbo Imi Machu icacutino. ²¹ Miïro mamachucujisumi saa-
tohova ijeevadisahaje imegavïro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho aje-
bama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiriacocinihicahi. ²² ¿Nacu
amiihai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño
jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama acha-
hamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiihaico
neeji? ¿Nacu toonoti amiihaico imeji? Chaha, imotihii.

Aivojïbo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojïbo ijïbugunoco amiihaico jïbuguhi: Miïro Aivojïbo
Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayicuboo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico
toonohallivi iimuudi iquisicuboro nuuhi: Hfaaji, mamachu. Jino taahucu
amiihaihallivi iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafete-
hicahi, nooboro. ²⁵ Jabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño
ihadutahilluco agaayicuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro
eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahijivaro mahaduno ticovovi uco
mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiihai fahijivaro tohicaco ma-
machusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magajashuhicahi
Aivojïbo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojïbo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojïbo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi
cajaatyohacho Aivojïbo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti
imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojïbo ifico, itijohoco
icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiihai imitico mehesamaaimoro

Moocaanico mijibogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojibo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icih. ³⁰ Jaamaño amihaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guivecinicuhi icano. ³¹ Jaaneguiha imino mihai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mijibogomoro momooniruva Moocaani mihai tolli moonitibo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani mihai mohimitihalliti jilli moonifihi mihai ahaamibo sano Moocaanico imiyaavogotimoma mihai cijigaifaño igañijiruneguiha.

³³ Jaaneguiha tañahabomi, Aivojibo Imi Machuco mamachuqui mihi-gaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachiji iticoni amihai iijafañerehiica mamachu, amihai Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amihai uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinoco magaaanoco Moocaani Gaija mihai aacifnehejeque.

² Amihairyo magaaacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiha imeguehi jisumi magaaanoco: Cajaatyohacho Jesuco afajjamo Moocaani Gajari toono ihi-imaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojibo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miuro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiuro Moocaani Gaija toonoco aacibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino ducicamaajeri Aivojiboco jeecivefimo. Jaaruno saafiuro iicaaboco Aivojiboco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani ducicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiuro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaaajasuqui famoova imiguiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco acibo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoco acibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeenediro bu saatoho gaayicichi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatoho gaayicichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicichi sihidi ejevano mityaco omoonjinoco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi Moocaani iimaaco ijibogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihagaajacijino mityaco jihovo gajjaco, miya Gajjaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicichi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi toojiri ihiimaanoco agaajaciboro ijibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiboro Moocaani Gaija acih. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acih diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Mihai.

¹² Miuro mofisanooro icaruno fiivaano mino ifiti sihidi dugaacacineneheje iicanobadi, bu Cristota famaño va jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafiitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro mihai judiom mihicarumo, griegomi mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

mihicaturumo icano, sagaijariro miniticafonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi miihai magaaayicicuumaño.

14 Miiro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. 15 Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiono icatihii, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. 16 Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiono icatihii, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. 17 Jaamaño paryi mofi sano aalloo icaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro icaruva, ¿milli mininihicijirahi? 18 Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. 19 Jaanoti sanooro muhusere icaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? 20 Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

21 Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotihii, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotihii, neejitirahi. 22 Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijiihi. 23 Jaabadiro bu mofiiti miiro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunicihi. Jaabadiro bu oovosiimañehejeque imino mofoboocihii gaachehuri. 24 Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocitihii oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico e-tavuuhii, mofi oovosiimañehejeque janaanici magaijiqui. 25 Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jiliiro fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. 26 Jaaneguiiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

27 Jaamaño jaabadi amiihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. 28 Jaamaño Moocaani famooco saafiisari iticovocivi acihii Moocaani iijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidii ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. 29 ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidii ejeevano eetavominaa? 30 ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihii agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihii toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. 31 Jaaneguiiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaaayicijinoco miguino. Jaarunaaca uujoho amiihaico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

1 Miiro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli ciimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno icabadi jeevajirahi. 2 Jaabadiro bu Moocaani ijico jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidii miyaavogoma iicanofeenedi ifabainoco sihigovi afatigusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. 3 Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruuubo, bu tolliro tafico gaijitibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachijii, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gajjima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imhusehi, sitaaco inohallitiro jiihevetatiibo, uujoho sihidi jeevahi nootatiibo, tafico mitya mitya moonitatiibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatiibo, gajjififatatiibo icano. Tolliro bu sifiiratotatiibo, bu imitino omoonimoco gueenene jiihevetatiibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatiibo miyaaneriro imo imo iicafiibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifiibo tomooboro siicujeebiri.

⁸ Gajji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jii bogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliiveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miuro Moocaani iijiti sasitusacohoro magaaajahi. Jaasitusacoro mijibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaaajuudi toono midimañehejequere magaaahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miñhai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatihi. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gajji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gajji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiha gajjima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gajja aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijibeguejinoco amiihaico ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiha iimaatiibo, miñhaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gajjariro iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico jii bogooobo sitaaco jii beguehi. Jaanofenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico jii bogooobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amiihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanici iimeguehi Moocaani iijico mijibogonoco. Miuro Moocaani iijii jii bogoo aivo janaanici imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri onoonoco saatoho jii bogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuner i miyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amiihaico abaatoobo agaajaratino iijiri amiihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaaajicirahi? Jaanoti naha miñhaico Moocaani agaajasanoti, bu amiihaico miyaanoti jii buguruva, Moocaani iijico jii buguruva icano naha amiihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaaajirahi imasijico?, ¿cojico ojisinoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miñhoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amiihaidi magaaajitiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihi-imaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jiiñjehallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajavechuh. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri

saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijiinijeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijiinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaañi oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro iijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino.

¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi.

¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miiro ijoho ononoco gaajatiibo.

¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiihai janaaniciyi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaaniciyi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miiro Moise tajiiba Caatinhaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neehi siicumiotofeenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro.

²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; iijiyavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iijiiyobogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatiibo, bu imiyaavogotiibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo.

²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotiibo, bu agaajatiibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño iicano agaajarahicatino foovoñveji. Jaadi jari ememuivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaiyusumi amiihaiti saatoho masima iicahachijii, bu iijibeguejinoma iicahachijii, bu Moocaani agaajasunoco iijibeguejinoma iicahachijii, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachijii, bu toojiri ihiimaanoco iijibeguejinoma iicahachijii icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijii.

²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiciro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho iijibequi diito ononoco. ²⁸ Jaanoti toonoco iijibeguejirumo achahahachijii sijijeri mihiimaadino mihigaiyusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaaniry. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachijii; miimisiciro mihiimaa. Jaanoti iguirasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo,

noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaaasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani iijico magaaayicihicamo saafisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani iijico ijibogomo ihesamaajeque iguiononiqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miiro Moocaani sajeebii icaco aaciibu imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño llivi iimaatimo iicaqui, Moise tajibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachijji jari iijafaño ofoodi ajico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahinitihii, bu idimoro amiihai toonoco magaaayicihinimo mihiicatihii. ³⁷ Amiihaiti saatoho: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaja jihaamefañodi jilli amiihaico onono jino Aivojibo Moocaani tajiiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotibo onoonoco: Miyaano, meneedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguiino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amiihaico uujoho ijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaaayicihinibogofaño quehecuno mihiicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijibeguehinibadiro mihiicahachijji miyaano mimiyaaveguehinihachijji.

³ Miiro amiihaico iticoni jibeguehinihii Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi.

⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivii icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sosituviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sosituviro agaaniicibadi iicaboco. ⁹ Miiro uujoho minisuminaati sihidi ejeevatiibo uco minisuminaafi monoostatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihiniimaño.

¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihii. Miiro paryi diito janaanivii ducicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

12 Jaano bu mojjibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu zmilli amiihaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? 13 Jaano bu tolli iicaruva, zjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? 14 Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachiiji jino mojjibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. 15 Jaaneguiiha jahi bu miilai Moocaaniti sicamañoooco mijjibeguehicahi, Moocaani Cristoco gujivefañoti buheetesuuhi, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa zmilliti bu siino Cristo buheeteuhi? 16 Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. 17 Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachiiji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. 18 Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo igujivecumo taajacujitihii. 19 Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jiijehalliviro mihicaquiguiiharo iicahachiiji; miilai famoo janaanicivi idasano mihicahi.

20 Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoto ubuheetecuubo. 21 Miiro oono saafi Adan onobofañodiro gujiveve asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro igujivecumo siino ubuheetejino saahi. 22 Oono paryi Adanoto iicamaño igujivevenicibadiro, bu oono paryi Cristoto iicamaño fiivoma icaji. 23 Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuui. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. 24 Jaadi jari jiiñije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisujii paryi jihovo tajjibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijijibo. 25 Miiro Cristo aivojiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguinomicudi. 26 Jaadi bu gujiveque niinoono finisujijibo. 27 Miiro Moocaani paryicino Cristoguiinovi ficuucuui. Jaaruno Caatinahaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiboro Moocaani diiboguiino ficucafototihii. Miiro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuui. 28 Jaadi paryicino Cristoguiinovi ificucafutucuudi, Cristo illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficucafeteji; miiro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

29 Jaanoti bu saatoho ooomocinihicaumeguiiha ifinoco nitihicahi. zCollihii bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajiturumo.

30 zNacu milliti miilai fahiijivaro ñihicunofaño mihicahicahi? 31 Miiro uujoho fahiijivaro gujivefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. 32 Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ztoonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo migujivecujimaño, noomoro.

33 Amiihaico sita bañidino. Miiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruiboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. 34 Jaaneguiiha amiihai iminoro mihica iticovono ifima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatihii. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.
(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifiinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miïro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihi. ³⁷ Miïro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahoooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miïro sabadiro ifino icatïhi: Siibadiro miyamïnaa ifi, bu siibadiro asimi ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejemïnaa ifi, bu jïinjëmïnaa ifi icano. Jaarunaa niquejemïnaa ifi ovosï siibadiro, bu jïinjëmïnaa ifi ovosï siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba sese siibadiro, bu fucuo nihiba sese siibadiro icano. Jaabo sese bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri sese saafi sese siibadi, bu sifi sese siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micïnicïhi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi utuucicujitïno ifiima mihicaji. ⁴³ Hïdicunoco micïnicïhi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosïcinicuhï. Bu niinovanoco micïnicïhi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyamïnaafi ifico micïnicïhi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifirucu icano. Jaamaño miyamïnaa ifi icabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miïro jilli Caatïnihaamefaño noono: Iticonïo miyamïnaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhï. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehi-caumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticonï mihicatïhi. Jilli miyamïnaa ifiiti iticonï mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonïo miyamïnaafico jïinjjeti eheetavuubo jïinjëmïnaafï. Jaano allivïoobo iicaabo Aivojïbo Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jïinjëmïnaa ifiino johono jïinjjeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro mïhai oono jïinjjeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amïhaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itïjohoma icano iicamo Moocaani aivojïfaño feejitïhi. Miïro oono guenene iicatïno ufucuro ifinïjitïnofaño icajitïhi, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magaaanoco: Famooro miguijevejitïhi. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayï oono mïno aallïco mimichïhiyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojïsucudi. Jaasumi toono trompeta ojïdi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti mïhai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatïno ifi, ufucuro milli iicajitïno ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevëfino ifi iguijevëfitïno ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatïno ifi, ufucuro milli iicajitïno ifiiti ifiivutucuudi, bu oono mofi iguijevëfino ifi iguijevëfitïno ifiiti ifiivutucuudi icano, Caatïnihaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guïnonïji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya mïhaico iguijenïhïcano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guïnonïji eneehïcano? Caatïnihaamefaño onono.

⁵⁶ Miïro imiti, guïjeveque mityaco acïhïcahi, mïhaico iguijenïqui. Jaabadiro bu Moïse suiçjeo tajïba imitico mityaco acïhïcahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi mïhai Moocaanico mihimehi, Mohaivojïbo Jesucristofenedi mïhai guïjevëcutïmo mihicajino mityaco aacïnohallïvi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivoj#bobo dudidamaajeque eetavomoro mihica. Miuro am#hairyo magaajacuui Mohaivoj#bedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu am#haico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiinjeri iicajano Moocaani iijanominaco ij#buguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro am#hai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mifichuca magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi am#hai monoomoco galluji Jerusalem aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi am#hai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijji, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo am#haijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiinjefañodi. Jaadi jari am#haiivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo am#haima guenejisuno iicahachijji. Jaanoti bu pary#cino jiiinjaco toonoviro afatyohachijji. Jaachijji uco mahamusu efeejihigovi ofooboco. ⁷ Imogot#hi am#haijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi am#haima guenene iicanoco Mohaivoj#bobo Jesucristo iimogohachijji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste j#baimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudidamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ij#hegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo am#haiivi #fotohachijji imino diiboco magaayici sajeeb# iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivoj#bedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha am#haiti saatohoba diiboco mit#imejetasudino. Jilli ro diiboco mahamusu sajeeb# ofooboro uco imeeciyaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onoboti am#haico j#beguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi am#haico ibaatequi. Jaaruubo foogot#hi. Jaaruubo iimuumi feejiibo.

Niinoono Afaj#nino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifiimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, am#hairyo magaajacuui Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiiinjevi Jesu j#bogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeeci vehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onobo, bu Fortunato onobo, bu Acaico onobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi am#hai uco mahamusutinoco, juuga machahamaña. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono am#haico abaahinisumi am#hai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiiinjeri iicajahajeminaa am#haijaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onobo, bu mogai Pricila onooگو iicamisi, bu diitisi

iijafaño iigaivehicamo icano, amiihaijaago Aivojiiibo momofañodi iijico gallu-
uhi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici
fahigovavi midillucasi ihiihicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti
uujoho caatinihi tahuseri. Amiihaijaago taajico galluhi.

²² Jaanoti cajaatyohacho Mohaivojiiibo Jesucristoco agaijitimo imitino
iicaqui.

Jaanoti Mohaivojiiibo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi
amiihaijaago galluui Cristo Jesufaño di tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jiiinjeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miiro diibo Moocaani miihaico iidaasugoobo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahiiivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miiro Moocaani minoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miiro miihai Cristo idaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujiihogoco mijiihogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai siicujeebii mijaabicihii jino miihai idaasuno mihicanehejeque mijaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesiciniihi. Oono miihai idaasuno mihicanofañodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jiiinejevi miihai mihichahininoco, sihidi jeevano idaasuno mihichahicunoco. Jaaneri mosefama machahacuui mijaabicicujitihii: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijenicuujiimo iicanicibadi mihichahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufiibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuui, bu jisu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mohesicinico mificuui miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihuimaahachiiji, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, miihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihii.

¹² Miiro icano sano miihaico imo imo omoonino; jiijehallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihichahicahi. Moocaani miihaico iimihuseri amusuhiicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno miihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miiro amiihaidi paryi aameneque macaatinihaamenefaño meneehicahi amiihai memeeemoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajuubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, miihaiti imo imo mihicahi, bu miihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco esiciniiboro iticoni esamaaihinirahi amiihaico mifooci abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaaihiniihi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu

siino tahigoti uhuumiibo am#haico abaahinjinocono icano. Jaamo am#hai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaaihurunoco, ¿fine uco bañ#bobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco am#hai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: J#hi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ M#ro Moocaani gaajahi m#hai am#haico: J#hi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ M#ro m#hai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi j#bogoco mijibeguehicaabo: J#hi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutih. M#ro Cristofañodi pary#icino miyaano m#haiñ#obaco bañ#tat#bo. ²⁰ M#ro diibovi pary# miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonicini Cristo Jesuco magajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani m#haico, bu am#haico icano Cristofañono quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuui. ²² Jaaboro m#haico igajataco ificuuboro Igajaco mojeeb#nofaño ficuubo, toonoti magajaquu ufucu niquejefaño magay#icijinocono.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihiica footihi am#haico agajimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachij#i imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevone icano. ²⁴ Jaarumo m#hai mihimogotih am#haico: Jilli mimiyaavogo, noomoro am#haico mataj#banoco. M#ro am#hairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi am#haico janaanici imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehin#t#hi am#haico siino abaatonoco siino idaasuno am#haico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho am#haico idaasuno moon#ruva, ¿m#joho bu uco imo imo moon#jirahi? Am#haico bu uujoho idaasuno omoon#nubuuna. ³ Jilliti am#haidi jino uujoho aameque jilli caatin#uhi am#haijaago ofooboco, uco am#hai imo imo momoon#jirumo, jilliro idaasuno momoon#jirunoco iimogot#maño. Jaamaño am#hai imitico mejeevesuhachij#i uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro am#hai imo imo mihicaji. ⁴ M#ro toohaameque am#haidi acaatin#usumi idaasuno iicaneri tafi uco niji niji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatin#utih am#haico idaasuvusuqui icatino, jilli am#haico gaajasuqui sihidi am#haico agaj#noco.

Imitino Omoon#boco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoon#boco saaficoro uco idaasuno moon#utih. Tolliro bu pary# am#haico moon#ubo. Jilliro m#viro neehi. Imogotih janaanici sefano ih#banoco. ⁶ M#ro am#hai Moocaanico mihiimusumi diiboco am#haifañoti mihiinusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaan#viro imitino icadiibo. ⁸ Jaaneguiiha am#haico neehi: Siino diiboco magajasu diiboco magaj#noco. ⁹ M#ro iticonio aamefañodi toonoti am#haico nooboro caatin#uhi, am#haico gaajasuqui ¿naa uujoho onobadi moon#jimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi am#hai oono iimiut#boco mihimibachucuuhachij#i, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuui. M#ro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevi am#haico agaj#bobo. ¹¹ Toonoti m#haico Satanas quehevediino iguiinon#bobo, m#ro diibo omoon#gonoco m#hai imino magajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeeb# Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo j#bogoco j#bseguequi ufuubo #futusumi, aivo uudi imiuno Aivoj#bo dudicamaajeque toonovi eetavuujiino. ¹³ Jaarunofaño tajeeb# uco sajeeb# icauthi, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo m#haico Cristo Jesuta j#mitaco iguininomoro miyaminaa mitya mitya agaimuavomofaño m#haico asatyefinohallivi. Bu jaaboro m#haifeenedi i#bogoco j#bugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui.

¹⁵ Mi#ro m#hai oono aimoguijico, Cristo Moocaanico ejeecivoobo, ijigasuno uusu fahigovadi atajajimofaño, bu atajajitimofaño icano ofoonicibadi m#hai paryi miyaminaa iicadimoco mij#beguehicahi. ¹⁶ Jaano atajajitimedii namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti atajajimedi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco m#joho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ Mi#ro m#hai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mij#bogotihii, saatoho iicabadi simañejejiro iinoro ubuunanimoro ij#beguehicabadi. Miyanotiro naha m#hai mij#beguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani m#haico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jecivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji J#bogo.

¹ ¿Nacu m#hai jilli munuusumi fine am#haidi, m#hai mofitiro imino mihimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi m#haiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Am#hairyo imino m#haico magaaajacuuhi. Jaabadiro m#hai magaaajagotihii sita aameri am#haiditi ij#bogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi u-diti sita: Imiibo, noomoro acaatinahaamema? ² Mi#ro uujoho am#haico ij#bugusumi, am#hai jeeb#faño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Mi#ro am#hai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatinuhaamebadi mihicacuuhi. Mi#ro m#hai mij#bogomo am#hai jeeb#faño macaatinicunobadi mificuhicacuuhi. Jaanoti caatiniri macaatinicinitihii. Jilli Moocaani iicaabo Gajjariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise taji#bano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyaminaa jeeb#fañoro acaatinicinuuno.

⁴ Jaano m#haidi toono miyaano iicanoco m#hai magaaajahi Moocaanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño m#hai momityariro siinoco momoonino icatino. Pary#icino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ Mi#ro diibo m#haico mityaco aacineri bohono iiji onoobadi diibedi mududicamaaihi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetaji#bano acaatinicininoo iicabadi icatihii. Jilli Moocaani Gajjati magaaayicinotionoro iicamaño. Mi#ro oono acaatinicininoo taji#ba Moise taji#ba, gui#vefaño satyefihii. Jaanoti naha Moocaani Gajja m#noco fiivoco acihii.

⁷ Jaano toono Moise taji#ba guisibabujehallivi acaatinicininoo aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meechicautihii ihime sihidi aricuno #fuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totaji#ba gui#vefaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gajja ij#bogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono m#noco gui#vefaño asatyefiruno taji#ba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani j#bogo m#haico: Am#hai imitima machahacuuhi, onobogo. ¹⁰ Mi#ro totaji#ba iticoni iimima iicaruno jisumi

miyaadi jeevacuutihi, jino sihidi iimima iicanoguiniodi. ¹¹ Jaano toono gueenene iicaujituruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinijitino iimima icahi.

¹² Jaamaño miñhai toonoco imino magaaajamaño, nucufeguetimo miñibeguehicahi. ¹³ Jaamo miñhai Moise omoonibadi momoonitihidi diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuihi israelmi toono gueenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatihidi. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajibaco emeecisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miñro tobaryuro diitoti gañicafototihica idiboro naha Cristofañodi tobaryuro gañicafetjirahi. ¹⁵ Miñro jsumihachuta Moise tajiba aameneque emeecisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañicafetefihi Aivojibogaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebiñ icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi miñhai tobaryuri mohimeque mafabaacucinicutimo. Mofiivi Mohaivojibo imi ifuvusuhi, oono meecimefaño mofi ifuvusunicibadi. Jaamaño miñhai janaaniviro diibobadi minifotomoro mefeehi fahijivaro janaaniviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojibo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masiñ suufenitimo momooniqui, Moocaani miñhaico ñdaasugoboro idudicamaajeque atajibaunoco. ² Miñro miñhai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihi. Bu tolliro sitaaco bañimoro mofootihidi, bu Moocaani iijico simañehejediro buunanimoro mofootihidi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jilliti Moocaani imefeenevi saatohoco magaaajasuhi, miñhai Moocaani imefeenevi imino miñhicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasujibogoco miñibogono toovono iicahachijij, oono ciiñgaifaño ufuucuujimediro toovono. ⁴ Miñro diito imiyaavogotimo, jiije caani iijijeebñnoco mitasucuuihi. Jaaneri gaajacuuatimo Cristo jibogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo miñhai Moocaani jibogoco miñibugusumi, mofiditiro miñibeguehicatihidi, idiboro Jesucristo amñhai Aivojibo iicaabediti miñibeguehicahi. Jaanoti naha miñhai jilli amñhai jeevivominaa miñhicanoco Cristoco magaijimaño. ⁶ Miñro diiboro Moocaani: ñcivuneguiha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeebñnofaño achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magaaajaqui Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Miñhicanoco.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofiñaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaño mificujirubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihidi ejeevano mitya miñhaiti saatinoro Moocaaniti asaanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitino miñhicanoco, toonoti mataajanichidi, bu fanoovari gaihuiñbaro miñhicanoco, aivo tooneri ñdaasuno miñhicanocatihidi, ⁹ bu miñhaico sihidi iijijeverumo, Moocaani miñhaico jeevesutatihidi, bu miñhaico iguininorumo, miguijivetatihidi icano. ¹⁰ Jaamaño fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiha mofiñañodi bohono ifiico Jesu aacinoco miñhifusuhicahi. ¹¹ Miñro miñhai jino miñhicanohachuta fafucuvaaciviro ññhicunofaño miñhicanoco miñhaico agaicaaujirunofaño Jesuco

magaijimaño. Toonofeedi bohono ifico Jesu aacino ihifusucafetequi. ¹² Miiro taajasujibogoco mijibeguehicanohalliti mihaico sita gaicaaujirahi. Jaanofeedi amihai mataajajino ifico magaaajiqui.

¹³ Miiro Caatinihaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu mihai tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro mihiimaahi. ¹⁴ Jaamaño mihai magaaajahi Moocaani Mohaivojibo Jesuco ubuheetesuubo, bu mihaico sano amihaima buheetesujiibo, Jesuma micaqui. ¹⁵ Jaaneguiiha jilli fanooñhicufaño mihicahi amihai iiminofaño micaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocaanico sihidi ihimequi.

¹⁶ Jaamaño mihai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo mihaico mofino niinovatorono fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. ¹⁷ Miiro jino jiejhallivi idaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoti magaaayiciji ifnijitino imi, aivo aajashutinoco.

¹⁸ Jaamo mihai mahatymenehejequere mehesamaaitihi. Jilli jisumi mahatymetinehejequere mehesamaaihi. Miiro mahatymeneheje guenene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatymetineheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ Miiro mihairyo magaaajahi oono mofi iija goovano unucufjabadi ejevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani mihaidi niquejefaño ifnijitino ifico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiba acijitirahi. ² Miiro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaño ifnijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaño mijicafeteji mofi gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebi scaimobadi iicatiqi. ⁴ Miiro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehifiiico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehichahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani mihaico iimibachuuboro Igaijaco aciuihi ufucu magaaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño mihai imino magaaajamoro mehesicinihi jino jiejhalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiti buhigovi mihicanoco. Aivojiboma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatymenejaagodi mihicatihi. ⁸ Jaamaño mihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivojiboma mihicatonoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahijivaro Mohaivojiboco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivojicaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaaayiciqui, jiejhalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebico AACINO JIBOGO.

¹¹ Jaamaño mihai Aivojibo ñhicuno omoonijnoco magaaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani mihaico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi amihai mihaico magaaajanoco. ¹² Jilli monoomo, mihaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amihai moneehi. Jaamo mihai imino momooninoco amihai magaaajamoro quehe quehe micaqui. Jaamo saatoho ijeebifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo mihai sihidi mejeevahi, onoomoco

mejenaaujirahi miihahalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihicahachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijinoguino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutiihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutiihi. ¹⁷ Miiro Bistoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miiicaqui. Jaaboro miihaico tajiihaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeecivotiibo. Jaabo miihaico tajiihauhi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiihaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutiihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogbadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magaiisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihiijevesutiihi, miihai dudicamaajediti miihaifnooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliro ivi fanoovavi Moocaani jeecivominaa mihicanoco miihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebiiiri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihicamo, miihaiditi ñaaahicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai miihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaajanofañodi, bu mosiiucujeebiiiri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco miihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijiiibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayiciniihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuinimoro mefeehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayiciihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayiciihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañiifimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañiifimo mihicatiihi. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo.

Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihí? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototíhi. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiiívaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujiivaachurumo, ajashutimoco mabusumijenihi niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebiiñaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebiiñaño amiihaico meneejiruno. Jaanoti naha amiihai jeebiiñaño icano miihaico amiihai meneejiruno.

¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebiiñaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Iijati Mihicahi Mojeebiiñaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolle mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoobo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeeçivo iijafaño ijinitama sano diibo jeeçivotatimo. Miiro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiiho:

iDiito iimitimofeeneti mihiniomoro sihiçoví mudugaavo! jJaamoro iidicunoco mududicicuidino! Jaachiiji amiihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiiho sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebiiho icano imihininijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuuqui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino moonitíhi, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihi, bu miihaiñoobaco mabañihicatíhi icano. ³ Jaaruubo jilli onobo amiihai imitico onono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidi gaijíhi. Taciidití muduujeciníhi sano mihicamoro, bu sano mecheemequi.

⁴ Amiihaico imino eesiciniihoro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiinjevi magasehininotiro aivo mojaguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofohigo idaasuno mihicahicahi, saatho miihaico aamineri, bu mojeebiiñañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecucusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhu Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jiijeguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jiihogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

8 Am̄haijaago agalluhinihaame am̄haico idaasuvusuhinirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihī. Iticoni naha idaasuvehinirahi am̄haico toohaame idaasuno omoonihineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. 9 Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono am̄hai idaasuno mihicaneri imo imo icatihī, jilli toono idaasuno mihicahineri am̄hai imitico mejeevesumaño. Jaanoco am̄hai majaabicuhi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño m̄hai am̄haico imitino momoonino icatino. 10 M̄ro oono m̄no imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri m̄no imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihī. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino gujefefaño feeji. 11 M̄ro am̄hai imitico mehesafotomoro mihidaasuehinihī Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño am̄hai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magajacuhi iimitiboco. Bu am̄hai jaabojaago misifiratuuhī. Bu jaamoro am̄hai mihigutuuhī. Jaamaño uco mahatymeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohallitī mihibaumoro Moocaani iijati magañūhi. Jaamaño m̄hai magaacuhi am̄hai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. 12 M̄ro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli m̄haico sihidi aivo am̄hai magajinoco, Moocaani imefeenevi magajasuqui. 13 Jaanoco m̄hai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatymeneri. M̄ro am̄hai diiboco mahamusuhinihī sajeeb̄ iicaqui. 14 Jaamaño am̄haiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufetehi. M̄ro paryi am̄haico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu am̄haiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. 15 Jaamaño am̄haico sihidi gajj̄bo, paryi am̄haico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaaicumaño icano. 16 Jaamaño am̄haico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gajitimo Acino.

1 Tañahabomi, mihimeguehi am̄haico mij̄ibogonoco Macedonia jinijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. 2 M̄ro idaasuno iicaneri nisucafaturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gajitimo acūhi sihidi inihibamima iicamobadi. 3 Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gajitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanici acūmo. 4 Jaamoro bu imogomoro dilluumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatonoco inahaboniqui. 5 Jaamo aivo m̄hai imino mehesicinuno janaanici moonimuto. M̄ro iinoro Mohaivoj̄bojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. 6 Jaaneguiha Titoco sihidi munuuhī toono am̄hai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihincuubo icinoco tahimega ificuqui. 7 M̄ro am̄hai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mij̄ibogonoco imino magajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu m̄haico magajinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magajimoro mahamusunovi janaanici mihica.

8 Jilli uujoho onoo toonohallivi am̄haico ataj̄bano icatino. Jilli imeguehi am̄hai imino momooninoco, toonoti am̄hai miyaano sitaaco

magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miiro amiihairyo magaajacuui Mohaivojiiho Jesucristo imihuseeque. Miiro diibo sihidi busumijeevauruubo amiihaico agaijimaño iidaasuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo iidaasufaodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miiro amiihairyo juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi.

¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momoonubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miiro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaanacivi minoco dllutatiiho.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro amiihai iidaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mu-cuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinahaame onoobadi iicaqui: Sihidi icubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miiidino icuruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño amiihaico agaijiihoro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogoboro feejiibo amiihaico emecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasuiibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluui miihaima iigooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaaque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehichahi Mohaivojiihoco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiiiooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiiho imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogoboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaiño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachiiji diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachiiji monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiiho Cristoco iimehicanosi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseeque uujoho imino gaajacuhi. Fahiijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaa juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti

saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminaa agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluui, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño icajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuui. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminaa uuma ofoome amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufevjirahi sihidi amiihaiditi imino mihiiamaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluui amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacarui, munuunoco ihamusuqui. Jilliti amiihai mahallacaruno imitucuuono. Tolliti amiihai imihuse igaajacafetequi, miihai amiihaico midiluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebi onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idiluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijihi gaijitiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujiivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaanivivi acijiibo, tooneri imi-noono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinihaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gaijitiibo iidaasumoco acifih. Jaani iimihuse ufucuro finijitih, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiiibo ajashutino iiminoono dudicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitiimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujiivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimequi icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bocigujimo amiihai gaijitiimo diitedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidi agaijimoro amiihaihallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo illi sihidi ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiihaico dilluhi Cristo siicujeebii, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amiihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amiihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiiha amiihaico neehi: Uujoho amiihaico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono amiihaiti saatoho miihaico: Jilli ticovo jiiinje miyaminaa icachicabadiro moonihicamo, eneehicanohallivi. Miiro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuui. ³ Jii, miyaanoco, noomo miihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miihai jilli ticovo jiiinjeminaa aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miiro miihai jiiinjeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinicibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mit-yariro miyaminaa sefa eesamaaifehejeque mifinisuhi. ⁵ Jaabadi mifinisuhi

miihaiditi iminootino eneehicanehenjeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinoví mificuuihi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amiihai imino muguubucuudi, saatocho uguubutinehejeque miihai ma-haamiji.

⁷ Miiro amiihai allionocoro magaaajahi. Jaanoti saatocho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadíro miihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetihí. Miiro Mohaivojiiibo miihaico jino mityaco aciuihí amiihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifiniisuqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatocho eesamaañoco imogotihí. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amiihaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, sícuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaaja, miihai sihigoti aameneque magalluhaamejefaño mihimaahicabadíro, bu amiihaifeenevi mihicadi momoonijinoco.

¹² Miiro miihai mofiico momoonitihí, oono saatocho ifiditíro imino ihiiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miihifomo icamo, ifivíro ifiico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha miihai mofiico mitya mitya momoonitihí miihaíño iicatineri. Jaanoti naha idíboro Moocaani miihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amiihaijaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño miihaico Moocaani atajiiibano janaanícivi mafatyotihí. Jaanoti naha amiihaiivi mihifututiruva naha, Moocaani unuuno janaanícivi mafatyejirahi miiro miihai iticoni amiihaijaago Cristo jiiibogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaño miihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatihí. Ivi jillíro mihimeguehi amiihai miyaavogo iguiraaatonoco. Bu tollíro mihimeguehi amiihaifeenevi janaaníci mududicamaañoco. Jaarumo Moocaani miihaico uhuuvuunoco mafatyejitihí. ¹⁶ Jaadi bu janaanícivi mafatyeyi amiihai janaaníci iicamojaago, diitoco taajasujiiibogoco mijiiibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatihí.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyohacho ifiico quehe quehe omoonihachíiji, Aivojiiiboditíro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onoocho díibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idíboro Aivojiiibo diiboco: Imino icaabo, onoocho naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijiiibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti miihimaabadi ihiiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabíci. ² Miiro amiihaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano cigueegueri. Miiro amiihaico uujoho Cristodi ficucu-uhí. Jaamaño diiboco amiihaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saafiicoro atajevago iicaníciyadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaño oono jiiinimo ibaíñíirari Evaco abaíñubadi, bu amiihaico mabañicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotíro Cristoco mejeecivehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miiro sita asaamoro miihai mijiiibogoyomoobo iicatíibo siyomo Jesuti ijiiibogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaaayícinicuubo iicanaaca siyomo gajaco imo imo magaaayíchicahi. Bu tollíro magaaayícinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jiiibogoco imo imo magaaayíchicahi.

5 Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguinovi icatihi.

6 Tahiiamaajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajeagoti sihidi gaajahi. Miïro jaanoco amiihaico magaaajasuhicahi fahiijivaro fanoovaaco momoonihicnofeenedi.

7 ¿Nacu fine imitino mooniuhi, oono taajasujibogoco amiihaico ijibuguumumi jaadusutibbo iicaumaño, bu amiihaico bocigusuqui tafico guinovi ificuumañico icano?

8 Miïro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco mudumiticinibadi gaayichicauhi, toono sefati amiihaico amusuqui.

9 Jaabo amiihaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miïhaiñoobaco dilluutihi. Miïro monahabomi Macedonia jiiñjetei agaseumo uco aciuhi ucuujivaachuunoco. Tolle iicauboro idilluutibadiro, bu icaji.

10 Miïro Cristo miyaanoco imino agaajano tajebeifañico iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miïhaiñooba paryicino Acaya jiiñjeri iicamo dumitijitihi.

11 ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amiihaico agaijitimaño? Chaa, tolli icatino. Miïro uujoho amiihaico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

12 Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaahi, eneehicarumo abañico gaajacafeteji.

13 Miïro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi.

14 Jaano jilli agaajaratino icatino. Miïro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi.

15 Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeecivomo iminoco omoonibadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco icineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Icano.

16 Jaaneguiiha siino amiihaico neehi: Miïhaiñooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachijji, muguubunicihica amiihaima iimaanoco, toonofañodi uujoho mitya mitya iicanoco magaaajai.

17 Jaaruno uco Aivojibbo atajibaneguiiha tolli nootihi. Jilli ejeegavoobobadi neehi mitya mitya iicanoco.

18 Miïro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi.

19 Miïro amiihai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunicifihhi.

20 Miïro amiihai imino muguubunicifihhi, oono: Miïhaico mejeevivo, noomoro amiihaico atajibahicamoco, bu amiihaico ananihicamoco, bu amiihaico iguininihicamoco, bu amiihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño amiihaico agabacuhicamoco icano.

21 Jaanoti naha miïhai tolli momooniutihi mesefautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi.

22 ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomiobo. ¿Nacu Israel jiiñjeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi.

23 ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miïro diito janaanivivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miïro diito janaanivivi uujoho dudicamaahi, bu diito janaanivivi uujoho gaicicafeteji, bu diito janaanivivi uujoho civojanicafeteji, bu fiiva foova uujoho guijevevi fatyehicahi,

24 bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicauco.

25 Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiimo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma cijigameenene fiimacamaahi. Jaabo safoono imuaifañico icauhi fucu,

cuuje icano fatyuuhi nifaihufaña. ²⁶ Bu ajashutino igooboro feehicahi tee-hino ñihicunofañodi, bu tolliro nanivaminaa ñihicumehejefañodi, bu tolliro taajiinijeminaa, bu siijiinijeminaa icamo ñihicumehejefañodi feehicahi. Bu tolliro cuumino ñihicunehejefañodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuaño icano ñihicunehejefañodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicatimo, ñihicumehejefañodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi ducicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco #daasuvusunofañodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabic#boro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaabic#boro feehicahi. Guiraafoova machuti#bo icauhi. Bu s#curaco jaabic#hicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaanivivi bu iicarunehejeque nootihii. M#ro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaaiñeri tajeebi niji niji icahicahi. ²⁹ M#ro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoto sita imitinofaño aga#susumi, uujoho sifirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje ta#inovaco #fusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ M#ro Moocaani Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico fahiivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² M#ro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivoj#boti, imiya aivoj#bo Aretas onobo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuuhi, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco j#ibaifaño ij#hacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ M#noditiro imino mihiimaano jilli mi#fono. Jaarunofaño iimaaji Aivoj#bo uco gaijaco #fusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² M#ro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutu- uhi niquejefaño, aivo janaanivi iicajefaño, s#cije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idiino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco #d#boro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idi#boro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ M#ro Moocaani iicahigo niquejefaño satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agaa- jaratino iimaaco aivo mi#hai#ooba ij#beguejiti#runoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootihii; idi#noro naha ta#inovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino j#buguruva, bu sicamaño icajiti#runo, miyaanehejequere ij#bogomaño. Jaaneguiha tafiiditiro imino j#bogotihii, saatoho uuditi janaanivi eesamaajiruneguiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaaajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco #fusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafiiico mitya mitya omoonjiruneguiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuhi. Jaano taahucufaño icahi januuu macafatyic#ibadi. Jaanoco ijro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooeci, safo idi#no Aivoj#boco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivoj#bo uco neehi: Ico agaijinofañodi fanoovari diica. M#ro ifi iniinovamofañodi tamitya aivo janaanivi #fusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovanneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ih#fusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño ta#inovanneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino ononehejeri,

bu fanoovati ucuujivaachunehejери, bu uco ijiiheguenehejери icano. Miiro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaaihi.

11 Amiihai uuditи imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miiro uujoho sihidi jeevatiruuho, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinovi icatihi. 12 Miiro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiboro ududicamaailhicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratatinehejери, ajabafiiranehejери icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. 13 Miiro sijahaje Moocaani iijanominaaguiinovi amiihaico moonitirahi idiiinoro naha tafiguiiha nihibamico amiihaico dilluutih. Jaaneri fine amiihaico imitinoo mooninoco mihimibachucasiqui sajeebi miicaqui.

14 Miiro amiihaico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuui. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitih. Miiro amiihai nehejeguiiha feejitih, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miiro caanimi isemeguiiha nihibamico allacarufih, iseeme caanimiguiiha allacarutatih. 15 Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihaihallivi gañijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho finisujirahi amiihai jeehinohallivi. Miiro uujoho amiihaico sihidi agaijitonaaca, amiihai uco guinoviro miiidino magaijih.

16 Miiro amiihaiti saatoho, uujoho amiihaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiihaico abañuborovaha tacuraihufaña gañisuui, noomoro. 17 ¿Nacu amiihaico bañuui amiihaijaago oono saathoco agalluumofeenedi? 18 Miiro Titoco uujoho tajibauhi amiihaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluui. ¿Nacu Tito amiihaico bañuui? Miiro misi sabadiro mihicafih, bu sagaijafeenediro.

19 Fine amiihai mehesicinih; jilli mofeenevi ifiguiiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miiro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agaijino nahabomi, amiihai miyaavogoco amusuqui. 20 Miiro uujoho ñihicuguehi amiihaico emeecitodi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu amiihai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejitinoco icano. Bu tolliro ñihicuguehi amiihaifeenevi iibacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijiiheveneheje, bu icajisuhaño, bu gaijiraneheje, bu sicamaño jibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. 21 Bu tolliro ñihicuguehi jino siino amiihaico abaatoobo, Moocaani amiihai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amiihaiti siicijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaaasuveji.

13

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

1 Miiro amiihaico mifooci baajecuui. Jaabo siino bu jino amiihaico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mijibogodi miimisiici, saafi idiiimo diibohallivi mijibogohachijiji miyaavegueji. 2 Jaamo siicijetiro imitico omoonihicaumoco faguucuui siino eeguejeusumi. Bu paryi famocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiihaico abaatodi

am#haico idasugucujit#hi. ³ Jaadi jari magaaajaji, Cristo tafeenedi ihi-imaanoco, magaaajaguehicanoco. Jaabo Cristo am#haico omoonidi niinovajit#bo m#iro am#haifeenevi isefaco gaajasujiibo. ⁴ M#iro miyaano iniinovaaboco iicanic#badi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu m#ihai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofa#nodi mihicacuma#no Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi am#haico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha am#hairyo am#hai ifico magaaajaci. ¿Naa imino miyaavogofa#no mihicanoco? Am#hai ifico imino minisu. M#iro am#hairyo magaaajahi Jesucristo am#haifa#no iicanoco, miya miyaavogom#naa mihicahach#iji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi am#hai magaaajanoco, m#ihai miya miyaavogom#naa mihicanoco. ⁷ Jaamo m#ihai am#haihallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico am#hai moonit#mo miicaqui. Jaaruno m#ihai imino mihicanoco magaaasuqui icatino, jilli am#hai iminocoro momooniquiguiiha, jilli m#ihaiditi imitino mehesicin#runaaca. ⁸ M#iro m#ihai miyaanoditi imitino momoonitat#hi, miyaj#ibogoguiiharo momoonihicahi. ⁹ Jaama#no m#ihai niinovano mihicarunaaca am#hai sefano iicama#no m#ihai imo imo mihicahicahi. Jaamo m#ihai Moocaanima am#haihallivi iimaamoro mihicahi, aivo am#hai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque am#haidi caatin#hi am#haico abaatejino imegav#ro. Jaabo am#haijaago ufuusumi sefano am#haico moonit#bo icaqui, jino tamitya Aivoj#ibo uco aacin#ino mityari. Tooneri am#haico jusisuqui aacin#ino, jilli am#haico fin#suqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha ta#ahabomi, tahigo imino mihica, bu am#hai jeeb#fa#no iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu am#haico afaj#ninoco magaaay#ci, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeeb# mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeeb# icaco icano aac#ibo am#haima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ih#ib#icacasimoro. ¹³ Jima#neri iicamo miyaavogofa#nodi monahabomi pary# iijico am#haijaago galluui.

¹⁴ Mohaivoj#ibo Jesucristo imino omooninoco magaaay#ci, bu Moocaani gaijico, bu Igaija am#haima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco icimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevefeneti ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miñhai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinñhi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amñhai Moocaani, bu Mohaivojñibo Jesucristo icamisi aacino sajeebñi imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, miñhaico itaajasuqui jihimiti jiinjeti; Dios Moocaani jeebñi onobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujñibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo miñhaico agajjinofoenedi amñhaico ucuuhuvahinñiboco. Jaamoro siibadi iicano jñibogocoro magaayicñhi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujñibogo. Jilli ñfurumo sita amñhaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujñibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amñhaico taajasujñibogoco mahacñhininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruuco, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mijñibogohachijji, miñhai Moocaani afaijanoguino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amñhai taajasubogoco magaayicñhinicuboghallivi sita amñhaico sibogoco ijñibogohachijji diito Moocaani fajaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotñhi uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuuhi.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanegui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujñibogoco ijñibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayicñhinitihi. Miñhaiñooba uco jñibeguehinitihi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Amñhairyo magajacuui iticoni judiomñi iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amñhairyo magajacuui uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomñi iijico aivo tayoto tatyicovoviro ificabano iicaurumo janaanivivi imino mooniuihi. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemñhai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijjitiro icñhi fiivuutñibocoro, sihidi agajjimaño uco icñbo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujñibogoco jñibeguequi judiomñi iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miñhaiñoobajaago fuutihi toonoti uco ijñibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalem fuutihi iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilli ro guenene icatñboro fuuhi Arabia jiinjivi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvaro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutihi idiibocoro Jacoobo Aivojibo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatinibo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jinijevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jinijeri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mihaico toonohalliti idasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujibogoco jibogoooro feehicahi toonoco iticoni ifnisuqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi. (Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahii fuuhi, Moocaani uco tahii difo ununeguiiha. Jahii Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhi diitoco imino jibuguuhi taajasujibogoti judiomi iicatimofeenevi jibeguehicaaboti. Jilli mooniuihi ududicamaahicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomi oobo icautiruuboco iimeheque mihi miquticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimomo mofaodi toovono jicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuihi gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatumo. Jaamoro mihaico siino Moise tajiba jiovototi imoonisuqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amihai taajasujibogoco miyaanoco magayicacuunoco jeevesutimo toonofaoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibuguutihi. Jaaruno diito tolli iicano uco milli moonitiihi, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohobobadi jibogotimoro jilliro gaajaciuumo uco Moocaani judiomi iicatimojaago taajasujibogoco satyequi aaciuboro atajibaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomi jaago isatyequi aciubo. ⁸ Miuro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomi feenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuhi judiomi iicatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciuumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajicasiromo manahabovacasiunoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomi guuiha toonoviro fitafutuuihi diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajibauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajevetibo imino moonihicahi.

Pablo Hibahi Pedroco Antioquia Cuumivi. (Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho iibauhi, imitino omoonihicahiti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatimehejema. Jaanaa Jacoobo jaagodi iicaumo saatoho judiomi

agasecuudi diito judiomĩ iicauti moti udugaavuuboro siino diitoma machu-
cuuti bo, diito ibai meehe quitici taji bami naa iicaumaño diitoco iguiuboro.
13 Jaabadiro bu saatoho judiomiti Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro
abani suubo omoonihicaubadi ro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo di-
itobadi ro minifutuui. 14 Jaamo diito miyaano taajasuji bogo onobadi
icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Ijoho
judiomioobo diicaruubo judiomĩ iicanicibadi icatuboro, judiomĩ iicatimo
icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomĩ iicatimoco judiomibadi
iicaqui taji bahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomĩ, Saato hoadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

15 Miihai naha mifi vuunotiro judiomĩ. Jaamo miihai siiji inijeoto
imitimĩnaa icabadi mihicatihi. 16 Jaarunofaño magaa jahi, Moise taji baco
omoonirumoco miihai noobaco Moocaani agaayicijitino. Jaanoti idi inotiro
miihaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamaño bu
miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miihaico toonofeenedi Moocaani
igaayiciqui. Jaamo miihai taji baco momooninoti magaa yicifototihi.
Jaamaño miihai noobaco Moocaani gaayicijititahi taji ba ononoco
omoonimoco.

17 Jaanoti Cristofeenedi miihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca
saatoho miihaico neehicahi: Imitimo, Moise taji ba onobadi moonitimo,
noomoro. ¿Nacu fine Cristo miihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino!
18 Jaanoti naha ifinisucuno taji baco, bu siino dojicuviro etavuruva uu-
joho imitiminaafiti icajirahi. 19 Mi ro uujoho taji bati iguijevucubobadi
icacuui; toonoro taji ba uco gaajasuui toonofeenedi taajatibo iguijeve-
jinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibe-
guiiharo iicumaño. 20 Jaabo Cristo imohohallivi iguijevihinisumi uuma
sano guijevehinicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevucunobadi. Jaamaño
uujoho diibo icacuutihi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano
ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Diibo uco agaijuboro
tahallivi ifico acubo guijevefaño. 21 Jaamaño Moocaani imihuseque uu-
joho tihisutihi. Jaanoti taji ba ononoco momooninoti minoco Moocaani
igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

¿Taji ba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi? (Rm 4.1-25)

1 ¡Ay! Aivo jihovoto amiihai Galata cuumio. ¿Mii joho amiihaico
bañihi miyabogo taajasuji bogoco miyaavogotimo miicaqui? Mi ro
amiihaico mijibogomoro imino amiihaico mihifusucuui diiboro Jesucristo
etetecuciniboco foovono magaa jaqui. 2 Eneecata jinoti uco mijibogo: ¿Milliti
amiihai Moocaani Gaijaco magaa yicihiniihi? ¿Nacu Moise taji ba ononoco
momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaaveguehininoti?
3 Milliti jaamo amiihai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija safari
miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuji, noomoro mehesiciniihi?
4 Sicamañobadi ro mafatyusudino toonohalliti idaasuno mihicanoco.
Tollit fine icajitino. 5 ¿Nacu milliti amiihaico Moocaani Igaijaco aacuboro
amiihaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Taji ba ononoco
momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

6 Mi ro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani
gaayicuihi. 7 Toonoti amiihai magaa ja, paryi imiyaavogomo miyaano

Abraham iyaachimihai. ⁸ Miiro Moocaani siicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofeenedi agaayiciujinoco aatyimeuboro Abrahamco siicijetiro jiiibugucuuhi jino iimino jiiibogoco Caatinihaamefaño: Difeenedi paryiicino jiiinije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavoguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajiiba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Miiro Caatinihaame neehi: Paryi tajiiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutususitimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihhi tajiiba onoonoco omooninoti. Miiro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajiiba miyaavogoyomono icatihhi. Miiro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajiiba fajati Cristo miihaico taajasucuuhi. Miiro diibo mohalliti fajaguino minifutuuhi. Miiro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecufotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igaajaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajiiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifiivi ooviciiboro jino amiihaico jiiibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatihhi, bu buusutatihhi icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacijninoco eetavuuhhi. Miiro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimihai, nootino. Miiro: Diiyaachico, noono. Jaabo saafi diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihiiamauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajiiba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucuuinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajiibaafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miiro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajiiba icahi? Jiliiro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diiyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiiba iicaqui. Jaano tajiibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jiiibuguuhi diibo miyaminaaco iijibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafi jilli ticovono aaciguunoco aacimaño siffeenedi acitatiibo. Jaabo Moocaani saafi ihaciguunoco jilli ticovono aciibo.

Tajiiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajiiba Moocaani aaciguunojaagodi icatihhi, eneejiruno? Cha, icano. Miiro fiivoco ihaciqui tajiibaco ihaciruva Moocaani miinoco gaayicijirahi tajiiba onoonoco momooninofeenedi. ²² Miiro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiiba miihaico iiguinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño

tajjiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi miñhaiotoco jibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo miñhai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajjiba miñhaico ootoomonoguiino mihicacuutihi. ²⁶ Miñro miyaavogofenedi paryi famooro amñhai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryiñcino famooro amñhai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitica futuumo diiberi mijñcinñhi gaachehuco mohallidi mijñcinibadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuui, bu jijovoto, bu jijovoto iicatimo, bu gaifiimi, bu gaigoomi oono icamo. Miñro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiuro mihicacuui. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuui. Jaamo magayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miñro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jijovoobobadi icafihi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miñno saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufihi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenhachuta. ³ Jaabadi miñhai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinochachuta. Jilli miyaminaa esamaaje ononoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhi gaigooti ifiivuuboco. Jaabo jijehallivi saauhi judiomi tajjibaguuiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo miñhai toono tajjibaguuiino toono jijovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi miñhaico Moocaani isemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amñhai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amñhai jeebññaño galluubo. Jaabo Igaijafenedi meneehicahi: Moocaani, ñjoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ñjoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuutihi. Jaabo ñjoho isemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofenedi.

Pablo Jeeñ Miyaaavogominaajaagovi Icahi.

⁸ Iticoni naha amñhai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jijovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuui. Cha, tolli icatino, imiga amñhaico Moocaani agaajacuuno. ¿Collñhi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu ñdaasunofaño icano siino toonoguiinovì jijovotobadi? ¹⁰ Amñhaihiica suufenitimo mifichicahi siibadi iicafucujeque, bu niñibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajjiba unuubadi rehiica. ¹¹ Aivo ññhicuguehi tadyudicamaaje amñhaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amñhaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amñhaibadi iminifotobadiro. Amñhai uco imitino momoñono icatino. ¹³ Amñhairyo magaajacuui iticoni amñhaico taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footño amñhaico ijñbuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amñhaico inisuuno. Jaaruuboco amñhai uco mitihisuutihi, mijñheguteutihi icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magayicuihi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cu- uca jaano jisumi icahi? Amñhaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amñhai aallñnoco tusumi mihiciumoro uco mahacjirahi sihidu uco magaijumaño.

* 4:6 Griego ijiri: Illi Gaijaco, noono.

¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amihaiminaafiti minifutucuuhi, amihaiico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jibogominaa amihaiico imeguehicahi, jilli amihaiico imino imooniqui icatino. Jiliro amihaiico mihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amihaiico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amihaima iicasumiro icatino uujoho icabadi fahijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amihafaño Cristo jibogo ujusitino, bu diiboadi mihicatino hachuta icano. ²⁰ Jaachijiro amihaima iicacuujirahi, simañodi amihaima iimaagui. ¿Jaaruubo mill bu amihaiico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amihai Moise tajiibaguino mihicanoco mihimogomo jinococo uco monoco: ¿Nacu amihai muguubutihi toono tajiiba onoonoco? ²² Miïro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma jijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofeenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minococunuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onoogajivi unuunoco. Tuseumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguino jijovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebima iicacuumi. Jaacuumi seeme mihai. ²⁷ Miïro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaa-jatiguehiica. Miïro ijoho edeevesucafutuugo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño mihai Isaac icabadi mihicamo. Mihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miïro Agar achi Ismael onoobo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoobo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifivuuboco Ismael jiheguehicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu mill Caatinihaame neehi? Miïro noono: Bui gallu dijijovogoco illima. Miïro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihino sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño mihai ijijovogo seemebadi mihicatihino. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miïro mihaiico Cristo taajasuhinicuuhi sajeebini mihicacuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiibaguino jijovototi miminifutu-cuudino.

² Uujoho Pablo jino amihaiico onoonoco muguubu. Siino amihai meehe quitici eetavoguino miminifotohachijii, Cristo amihaiico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amihai meeheque miq-uiticibo matajibacafetehi paryi Moise tajiiba onoonoco imino momooniqui.

⁴ Tajjibaco imino momooniñaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño di mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticinino, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuui. Jaarumoco, ¿miiijoho amiihaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiiji siihifaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojiboco amiihaiditi esicinihi. Jaamo amiihai siino simaño di esamaicuutimo mihicahi. Jaanoti amiihaico niji niji omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho quiticicoro jibuguruva judiomi uco jiihevejiraahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jibogo diitoco taficugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiihaico quiticico jibogomoro efehicamo. Jaanova paryi jisumiro finicuujiurumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai mihicacafutuui tajjiba mityaguiinoti mataajaqui. Jaarumo: Miihai jisumi mihimogobadi momoonijiraahi, meneedino. Jiliro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofaño di. ¹⁴ Miiro paryicino tajjiba onoono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachiji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija Aacino. (Rm 8.5)

¹⁶ Jino amiihaico onoono: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachiji amiihai ifi iimogonoco momoonijitih. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatih. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatih. Jaamaño amiihai mihimugurunoco momoonijitih. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaico isigohachiji tajjibaguino mihicacuutih.

¹⁹ Tihitino magajacinicih mofi atajjibanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahishijedi mogaimi iicatimehejemama icamo, iidicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jiihegueme, iibacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jiihevefimo, sitaaco gaicaauffifimo, guiriicavefifimo, machuffifimo jilli iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amiihaico nuucuui iticoni enehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitih.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujeebii mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajjiba tolli momoonijirahana onoono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico iimeghehicanehijeque jeevesuuhii iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miihaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusuucutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jiihevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amiihai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siicuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihai ifico gaihuinimoro, tolliro bu amiihai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifico esicinimo. Tolli iicamo ificoro bañihi. ⁴ Famoovaro amiihai ifinoco imino magaaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiditiro sita ifiditiro icatino. ⁵ Miuro famoova ijeevadisahaje iticovocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihu? Paryi miyaminaa abasuno, paryicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiuro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onovasuuboro aciji. ⁹ Jaaneguiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niiohiimaa Icanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguiinov iificuunoco imeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco imeguequiuro, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinov icarumo tajiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquticinoco. Jaamoro toonoti ifico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejete tafico quehe quehe omooninoco imogotihu, idinoro Mohaivojibo Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miuro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiijeoneheje finihinicuuihi. Jaabadiro bu uudi toojiiije imitico imeguehicauno finihinicuuihi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufañodi mihicacuumedi jaaducafutucutino miquticinino, miquticinino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idaasugonoma icano mihica. Amiihai jibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiha jisumi imugucuutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miuro jino tahalliri iicano tatyujaavono jibeguehi uujoho Aivojibo Jesu jeevivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinihi Moocaanita icamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amiihai magaayici Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebiioco aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, miho Cristofeenedi mihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Miho mihaico Moocaani Cristofañoodi icicuuihi siicijetiro jiiinje fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi siicijetiro mihaico ficuubo, Jesucristofañoodi mihaico iseemeti igaayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahiijivaro mihimehicaahi iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri mihaico imino omoonimaño agaijiiho Illima sano mihai mihicahi. ⁷ Jaamaño ajashutino Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi mihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mihaico ajashutino igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaaajiqui gaajaco aacinofeenedi. ⁹ Jaamaño mihaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebiiifañodi eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijiiho Cristo tajiibaguino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jiiinjehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihicamaño siicijetiro mihaico Moocaani iicuboro ficuuihi ufucu diibo aacijnoti magaayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo mihai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amiihai taajasujiihogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuihi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amiihaifaño igaajataco ficucuuihi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani mihaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguuiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguuiha uujoho, Aivojiiho Jesuco amiihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihii amiihahallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahiijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicahi, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, amiihaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani iijiiibogonoco imino magaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amiihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiiha amiihaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacijnoco magaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niquequebavi ifotoratino. Jaano toono mitya mihai diiboco mimiyaavogomofaño dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuihi

sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiihahallivi icano aivoji janaanici icano, jisumi icano janaanici, ufucu icajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinoví ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijamínaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijamínaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miihai ifinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahígovaví icaabo.

2

Moocaani Gajiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchuumucuurumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiibo iimitino gajia iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani ononoco: Jii, nootimo iichicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho icabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico idaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijüboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacujiibo. ⁷ Jilli mooniibo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gajiri amiihai mataajacuuhi mimiyavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magayicino icatino. Jaano jeevari miiijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamo miihai Cristo Jesufeenedi miihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui sicijetiro Moocaani eheetavucunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomi cuumioto mihicautihi. Jaamaño judiomi gaifico iimeeheque iquiticifimoro ificoro: Miihai miquiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiihahalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofañodi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omoonibo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomima judiomi iaticuumico, fagajityigaba icano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifiivi finisucuuhi judiomi tajiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucubo diibofañoro iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavucubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

17 Cristo asaaboro famoocoro imibogo sajeebico aacino jibogoco jibuguuhi, amihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomi fitino iicaurumoco icano. 18 Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifitivehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatirumo icano. 19 Jaamaño amihai jisumi siicumiotobadi mihicacutihi, icaminaatiro mihicacuui, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuui, Moocaani yotorucu. 20 Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amihai ficuti iminisuminaa, bu ihimaaminaa icamo jibugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. 21 Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo mihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojibofañodi. 22 Jaabadiro bu amihai Cristoma magataacinofeenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomi Icatimocoro Jibeguehi.

(Col 1.24-27)

1 Jilliti uujoho Pablo amihai jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amihai judiomi mihicatomoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. 2 Amihairyo magaajacuuhi uco iimihuseri Moocaani amihai guuiha taajasujibogoco atajibahininoco. 3 Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihaidi jihaamefaño midino unuucubadi. 4 Jaanoco memeeceidi magaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. 5 Jino agaajarautinoco sicije cayaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafeenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihimaaminaaco icano. 6 Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaayiciji Moocaani Cristo Jesufañodi aaciguunoco. 7 Toono jibegueguiha uujoho icicafutuui Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. 8 Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guuinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco acibho judiomi icatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovorantino Cristo busumijeti. 9 Amihai gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque sicijetiro iicauno agaajarautinoco. 10 Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igajaqui, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. 11 Jilli Moocaani moonihi sahijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibho Jesucristofeenedi. 12 Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. 13 Jaaneguiha amihai neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihaiico Agaijino.

14 Jaaneguiha uujoho Mohaivojibho Jesucristo Caaniguiinovi memuvehicahi, 15 diiboti saamo paryi cuumiminaa jijnijehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. 16 Jaaneguiha Moocaanico uujoho amihai guuiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihai ihaciqui Igaijari amihai jeebifaño, 17 bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gaiji sefano Moocaanifaño

ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaaajahi, ajashutino Cristo gajji iguiraanoco tehesino ofoocinoco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amihaico neehi: Jaamo toono Cristo gajjico magaaajahi, amihai ifinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gajjico magaaajamo.

²⁰ Jaaneguiha Moocaanico mihimo mihai midillunoco mehesicinico janaanivivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeenedi fahiijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gajjifeenedi Sano Magataacinhi.

¹ Jaaneguiha jino uujoho, Aivojibo Cristohalliti civojafaño iicaabo, amihai neehi: Iminoro mihica Moocaani amihai #icuumo. ² Siicuno amihai jeebico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi ma-jaabicasi magajjicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gajja amihai aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebi ica amihai agataacunofañodi. ⁴ Saafiuro, Sagajjaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro icabadi tooneguiha Moocaani amihai ucuuhvano. ⁵ Saafiuro Aivojibo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiuro Dios Moocaani famoocaniro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofañodiro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti mihai iimihuseti acihi Cristo mihai aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinhaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaamo toono: Caamo niquejefaño fuubo, ononoo, zmilli eneejiruno? Miuro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiinije dojibavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiinije dojibavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaa-coro acihi saathoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo jibogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeevominanaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco miyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacujitihii siboguuinodi agaajacununoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo mihai abanimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyavugucujitihii. ¹⁵ Jilliro miyaanocoro mihiiamoro magajjicasii. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojibo inigabadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti mihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuihi. Tolliro bu paryi mihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihii. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gajjima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amihai miyaano iicanoo onoboro jibeguehi Mo-haivojibo momofeenedi: Siino mihicacujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihifo esamaaje onobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco

ihesamaaje cívono minifutucuuhi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeeb#maño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifico acímo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti am#hai tolli Cristoti magaajahiníthi. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachíji, bu miyaano diiboti magaajahinihachíji icano, am#hai eedeehifi imitiri utuucicu ifico mejeevesucu imiti abañihicahifíco. ²³ Am#hai jeeb#ico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofenedi mihifusu miyaano ifico, iticovono ifico, aivo iimino ifico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañooco siino mihiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mihiimaa m#ro famooro m#hai saafi ifiitoto.

²⁶ Misífiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu am#hai icaj#sucu gueenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico am#hai ififaño mij#hacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajeebere idi#cinoti ucuujivaachumoco daacíhi.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooníqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi am#haico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificuumaño am#haico atajasujifucu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova #bacasiti buhigovi miminifoto, bu sífiratoti, sitaaco mih#bamo mocoovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi am#hai #bacasico mihimibachucasi, am#haico Moocaani Cristofenedi am#hai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ M#ro am#hai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo m#haico agaij#boro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaaumoro Moocaanico ejeevívono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño am#hai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno am#haifeenevi miguiyicacuudino gaigoomíma ica iimaaco, bu siimo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañejejeque, bañífiranejejeque icano, imino iicamo tolli icatatihi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeevívefímobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomíma iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco am#hairyo magaajacuui. ⁶ Am#haico sita bañidino ibañífira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñhicuneri idaasuno mooníji diiboco uguubuhicatímoco. ⁷ Jaaneguiha am#hai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha am#hai cívonoguino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaajautisumi. Jaarumo jisumi sesehi mihicacuui Aivoj#bo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui sesehi iicamobadi mihica.

⁹ M#ro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivoj#boco imo imo omooninoco.

¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; cívonoguino iicamo omoonífinoco.

Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejete mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihhi, sese fanoovaaco aatyimesufimaño.

¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Jijoho Moocaanico uguubut#bo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amihai icaco, agaajatimo iicabadiro mihiCADINO, agaajamo iicabadiro mihiCA. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihiCano, magaaja conoco Mohaijoj#bo Moocaani iimogonoco.

¹⁸ Guirricabobaco meheetavedino toono minoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gajjari amihai jeeb#co magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amihai jeeb#nofañodi, Mohaivoj#boco mihimo, masivamor. ²⁰ Fahijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivoj#bo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovvi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Iicano.

²² Gaigoomi amihai tajemi iijiguinovvi miminifoto Mohaivoj#bo iijiguinovvi mihiCABADI. ²³ Mi#ro aiji mogai aivoj#bo iniga#badi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivoj#bo inigai iicabadi iicaabo. Mi#ro monigai onoobadi meheetavonicihhi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguiino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amihai tajemi mityaguiinovvi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amihai taabamico magaji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaij#buro diitohallivi ifico aci#bo. ²⁶ Jaamaño jilli moon#uhi ditoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasuj#begueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiicininimañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi.

²⁸ Jaabadi amihai taabamico magaji amihai ifico magajibadiro. Mogaico agaij#bo ifico gajjihhi. ²⁹ Mi#ro cajaanoyaba ifico ij#heguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihhi Moocaani iijaminaaco, ³⁰ mi#hai diibo ifibadi mihiCAMAÑO.* tooffioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Mi#ro Caatinihaamefaño noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafirucujji, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho j#begueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihiCA. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiiha famooro amihai, amihai taabamico magaji mi#no ificoro magajinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo taji#ba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji,

* **5:30** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo mi#hai † **5:32** Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo guenene jiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino. Jiliro fajjinimoro mujusisu jibogomoro Aivojibo Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecivominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, fihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihicabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihifinicsumiro diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojibo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiihairyo magajacuuhi famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiboti magayicijinoco jiovoto icarumo, bu jiovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, ditoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojibo niquejefañi iicaaboguiinovi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojibofañodi, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofañi. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miho ihuucuma, itijohoma icano, miyaminaama mahamocasitih, imiti gajjami mityama momoonicasih, caamo jisituo gajjama, icivo jiinije aivojitoma, jisumi jiijehallivi atajibamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicih iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiihaifeeneebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amiihai feeyjeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijibeguehi sajeebico aacino jibogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaiapaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti onoo amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaai asatyonibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinoooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinoooco momonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agajaratino taajasujibogoco. ²⁰ Miho uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jibeguequi.

Niino Imaa.

²¹ Magaijibo monahabo Tiquico onooob Mohaivojibo dudicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jibegueji, bu jisumi eetavonehejeti icano. ²² Tooneguiiha diiboco amiihaijaago galluui, amiihaico, jilli miihai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojiiɓo Jesucristo icamisi monahabomɓo acihi sajeebiɓi icaco, gajjico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojiiɓo Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gajjiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecivominaatisi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebi icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amihaiditi fahijivaro eesafutusumi Moocaanico imehicahi amihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miuro amihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijibeguehi miticoniunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amihai jeebifaño iimihijico ificunoco. Jaabo suufenitiibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jijehallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amihaiditi eesamaaño, amihaiico agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jilli diitoco jibegueji taajasujibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amihaiico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amihaihallivi dilluhicahi amihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijbadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifilma mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachijii Jesucristo amihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminonocoro miguiraatusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jijehalliri Iicanohachuta Cristo Imogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magaajanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujibogo jibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucumi aivojibo iijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuhi Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofeenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehicahi uco jiihevemere uuma ihibacasimaño. Jaamo Cristoti jibeguehicahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehicahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicahi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolle icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehicahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehicahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amihai tahallivi Moocaanima mihimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicahi nucufeguetiibo icaqui,

iguiti#bo j#ibeguequi jisumi, fahiijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahiijivaro uuv# ih#fuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudicano. ²¹ Uujoho jiijehalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijeveti#bo icaruva Aivoj#bo Jesuguiiha ducicamaaijirahi. Jaama#o gaajat#hi conooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tih#no toonocoti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicahi iicanoco toono am#haiguiha iimima#o. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacuma#o, gaajahi jiijehalliv# am#haima gueenene iicajinoco am#haico amusuqui. Jaamo janaanici mefeehi, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi am#hai miyaavogofa#o. ²⁶ Jilliti am#haima uujoho gueenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufa#odi.

²⁷ Jaanegui am#hai ifico imino momooni Cristo Jesu j#ibogo onoobadiro miicaqui. Jaaneguiiha am#haico meeciturunaaca, bu tolliro am#haiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi am#hai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi am#hai miyaavogo taajasuj#ibogofa#oti asaanhalliv# quehecuno mihicano j#ibogoco uguubunoco. ²⁸ Am#haico am#hai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaaajirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito am#haico omooninoti foovono #fusumo am#hai mataajacuudimoco. Jino am#hai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Mi#ro Cristo am#haico acih# diboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu am#haico diibohalliti sita idaasuno omooninoco. ³⁰ Am#hai, bu uujoho icano sabadiro idaasunofa#o miicaqui. Am#hairyo mahatyimehinicuui toonohalliv# equehecucafete-hininoco. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Imogobadi Ifico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo am#haico equehecatusuhachijji, diibo gaiji am#haico ajacusuhachijji, diibo Gaija am#haima iicahachijji, gaijico, idaasugoco icano magaaajahachijji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifa#o sahigo mihicanofeenedi, bu sagajafeenediro, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Am#haiguiiharo momoonidino, bu quehe quehe am#hai ifico mehesicinimoro momoonidino. Jill# sicuno am#hai jee#ico miminiyumoro momooni. Am#haiti famooro am#hai janaaniv# diitoco mejeevasu. ⁴ Pary# am#hai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Am#haifa#o mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Mi#ro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocanibadi iicanoco gaijut#bo ⁷ uufocov# ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jee#ivominaafi ifibadiro ifico miniyuui ifivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyam#naafi ifibadi iicaaboro ifico guinovi miniyuubo ejenaautima#o guijevafa#o fuubo. Jaama#o guijeve imohobujehalliv# guijeveubo. ⁹ Jaama#o Moocaani diiboco aciuhi janaanici allinoociv# bocico, bu fanohallinoociv# sihidi ejeevano momoco aciuho icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememu#vequi pary#cino niqejefa#o iicamo, jii#jehalliri iicamo, bu jii#jeguino iicamo

icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaaJamoro: Jesucristo Mohaivoj#bo, meneequi, Dios Moocaani oboc#cafetejineguiha.*

Cristota Jiinjehall#vi Aachicinobadi: Icamo.

¹² Jaaneguiha agaij#mo ta#ahabomi, am#haima iicasumi uco: Jii, meehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Am#haico ataaJasunofa#oro mududicamaaje. Am#hai jeeb#co s#icuno miminiyumoro i#h#icunoguiinoro mihica. ¹³ M#iro Moocaani am#haico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro am#haico amusuhicaabo meheetavequi diibo jeeb#iimogobadi.

¹⁴ Pary# fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Am#hai#vi m#hai#nooba am#hai imitico aty#imejitihi. Jilliro iimitino jihovotobadi icano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Am#hai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jiinjehall#vi aachicin#badi. ¹⁶ Fiivo j#ibogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji am#haiti, s#icama#ovi i#ibeguehicitama#o, bu s#icama#ovi tadyudicamaaje ofootima#o icano. ¹⁷ Bu taficcio gujen#sujirahi am#hai miyaavogofenedi Moocaanico mejee#vonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco pary# am#haima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Am#hai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofa#odi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivoj#bo Jesu iimogohachii# Timoteoco goovano galluji am#haico imeecitequi. Jaabo am#haiditi uhuumiibo uco i#ibogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uuma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro am#hai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famooro imeguehicahi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogatimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti am#hairyo magaaJacuhi Timoteo iimihuseque #fusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasuj#bogoco i#ibeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco am#haijaago galluuj# am#haico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivoj#bo Jesufenedi esicinihi uujoho bu am#haico goovano emeecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onooboco am#haijaago agalluuno, tadyudicamaajeque, taj#ibogoco icano uco anahabon#icaaboco am#hairyo uco ihamusuqui magalluuhin#boco. ²⁶ Jaabo imogoobo am#haico aaty#meneque guiraano idaasuvehin#bo diibo iguihuvaunoco am#hai muguubuhin#noti. ²⁷ Miyaano guihuvahin#bo guijevahin#icuruubo. Jaaruuboco Moocaani idaasuguehin#hi, diibocoro icahanitino, tollirehini bu uco. Jino idaasuno iicano diibo iguijevahin#neri janaan#i idaasuno iicajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo siino diiboco maaty#memere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idaasuno icat#bo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaa#y#i Aivoj#boco mimiyaavogonofeenedi monahabo iicama#o. Jaanegui fahii#varo moboc#gusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejee#vonofa#odi iguijevuubo miyaminaa gaicaa#jirunoti iiguit#ma#o uco amusuhico am#hai uco mahamusuj#tirunoti.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano ivicoro amihaidi acaatinino amihaiico imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai miyanotiro mojeebifañodi Moocanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafiico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miñro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idiino icauboco. Miñro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomni tajibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, tajiba onobadi imino iicahicamaño. Jaamaño mihaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutitahi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguinodi paryi fanoovaaco ejeevesucuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajibanofañodi iticovono ifiima icacutiboco icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Miñro Moocaani imiyaavogomoco gaayicichi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguitiboro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuuhi, bu aivo imicuuhi onoonoco imogotitahi. Jilli gamicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuhi, nootitahi. Dojicuvi iminifotonoco iimogotiboro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquejevi ifetequi sefano moonitahi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani mihaiico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi. ¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavogucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachijiji, Moocaani amihaiico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuunofañoro masi sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaaja, ¿naa mihijoho imino amihaiico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijivaro amihaiico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jibogoco jheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocanico caanivahicatitahi. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mityahi, noomo. Jilli jinihahallinocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha mihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojibo Jesucristo asaajiboco meteamehichahi. ²¹ Diibo mihaiico mohimiti ifinijino ifico iimino ifiiti miniyuji. Jaabo diibo ifi ovosibadi iicaqui, imityari tolli moonijibo paryi jinijeque iguiinonijino mityari.

4

Aivoj#bofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, am#haico sihidi aivo aatyimeguehicamo, am#hai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivoj#bofaño mihica.

² Evodia onooگو, Sintique onooگو icamifeque neehi: Sabadiرو miminifoto Aivoj#bofañodi. ³ Bu ijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miرو diitife sihidi jenaauono dudicamaaiuhi uuma, taajasuj#bogoco ij#buguuboma, tolliرو Clemente onooگو, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivo-haamefaño caatinicinicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivoj#bofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro am#hai imihuseque igaajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivoj#bo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idaausvotimoro toonohallivi Moocaanima mihiimaa. Di-ibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachijji am#haico Moocaani isajeeb#ico aciji, miyaminaafi eesicininu janaanivicivi afatyocininoco. Jaano am#hai jeeb#ico, bu am#hai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iiminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ij#bogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino minoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, #dicutinehejeque, aivo oovos#nehejeque, m#noditi imino unuusunehejeque, paryicino iiminehejequere mehesamaaje minoco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Am#haico ij#beguehicanoco momooni #fusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicanoco muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijji Moocaani sajeeb#ico aaciibo am#haima icaji.

Filipominaa Pabloco AACino.

¹⁰ Jaanegui Aivoj#bofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajeevecuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumaño, nootih. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idaausuo iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimaño.

¹⁴ Jaarunofaño am#hai uco imino momoonih tahidaasufañodi mihicamaño.

¹⁵ Miرو am#hai Filipino cuumiminaa magaajacuuhi taajasuj#bogoco ij#buguubo iticonunoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi id#moro am#hai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafenedi Moocaani am#haico aamusunoco magaayicino jaada.

¹⁶ Miرو uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca am#hai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolli bu am#hai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaanivicivi gaayicuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miرو siicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicuihi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicih. ¹⁹ Jaanegui am#hai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acih paryi mucuujivaachudinoco,

diiboma ni quejefaño fanoo ajashutino iicamaño. ²⁰ Jaanegui Moocanico mihimo fahiiivaroo. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico paryi famoocoro mahaci Moocanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amiihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojiiibo Cesar onoobo iijaminaa amiihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame. Pablo Caatinuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeebii imogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatinuhi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniboro isajeebico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahijivaro Moocaanico Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amiihaihallivi mihiimaamoro. ⁴ Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaijinoti icano. ⁵ Jilli amiihai momoonihicahi, amiihaidi niquejefaño ificuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihicahi taajasujibogoco muguubuunofaño. ⁶ Tobogocoro amiihaico ijiibuguubogo jino guiraa-tobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiimaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amiihaico magaijiibo monahabo Epafra onooobo jiibuguuihi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihicahi Cristoco jeevesutiiibo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo miihaico jiibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaijicasinoditi icano.

⁹ Jaamañi miihai toonoco amiihaiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicahi amiihaihallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igaaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igaaajasuqui, bu fanoohedene Moocaaniti asaanoco igaaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojiiibota iicamo iicanicibadi fahijivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicahi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijinoti niquejefaño magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiibo Illi aivojifaño ficuucuubo. ¹⁴ Diibo miihaico taajasuhinicuuhi mohallivi iguijeveunofañodi mohimitico ubuusuuboro.

*Moocaanima Sajeebii Mihicacuuihi Cristo Iguijeveunofeenedi.
(Jn 1.3; Heb 1.2)*

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiiri. Jaabo diibo sahijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofoenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuihi niquejefaño iicanehejeque, jiiinjehalliri iicanehejeque icano; ifuvusunehhejeque, bu ifuvusunehhejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinonihenehejeque, bu paryi tajiibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofoenedi eheetavocafutuuno diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuihi. Jaabofoenedi paryi fanoova sahigo imino

icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miihai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojii bo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevefañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miiro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi imogobadi iicaama. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryicino fanoovaaco sajeebii ificunoco, paryicino jiiñijehalliri iicanehejeque, bu paryicino niqejefaño iicanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itiijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebii fañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuui, ²² Cristo idaasuno ifiiri iguijeveunofenedi. Jilli mooni bu diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujii bogoco mimiyaavuguunofenedi mehescininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jii bogocafetehi paryi fanoojiiñijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi jii bogoo bo.

*Pablo Moocaani Iijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)*

²⁴ Jaabo jisumi amiihahalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti ifutusuuboro feehi tafivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajii baumaño, bu tolliro paryi jiiñijeminaaco imino Moocaani jii bogoco jii beguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo sicijetiro agaajaratino, paryi sicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuui. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiom iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño iicano. Jaabo diibo imino niqejefaño mihicajinoco mehesciniibo.

²⁸ Jaamaño miihai Cristoti mijii beguehicahi, bu famoovaaco mafajiiñihicahi. Famoovaaco magaajasuhicahi imino igaaajuqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofenedi dudicamaahicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amiihahalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebinoco mequehecutusunoco sano gaijifaño iminifotomoro paryicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaaajuqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaajacuui. ³ Miiro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuui.

⁴ Jilli amiihaico neehi miijoho amiihaico ihiiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti thesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebii aivojiiiboti magaayiciuhi. Jaanegui-
iha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amiihai ifico quehecuno
mabacooconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico
iijiiibugubadi, fahijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco
miyaano menedino diito Cristofañodi icatitii. Jilli miyaminaa jeevamaaje-
quere sivamo, miyaminaa ejecevefinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño
amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi
icano paryi tajiiibaneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu
amiihai miquiticicafutuuhi. Jaaruno ifico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai
ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miiro
miniticafotoneri amiihai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano
diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino
ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumu-
cuuhi amiihai jeebii fañodi amiihai imitiri, bu miquiticiniutimaño icano.
Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma,
paryi amiihai imitico ubuusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaadu-
cuuhi. Miihaico mohimitico eenehicaunoco finisucuubo imohovi etetecu-
uneri. ¹⁵ Miiro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiniinocuuhi tajiiibanoco,
gajano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guiniinociuhi. Jaanoco
icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiinoniuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiiha miihañiiooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano
amiihaico dejecudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jiiibaimonoco
meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejecudimo.
¹⁷ Toneheje jilli asaajuino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo
Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho sicujeebiiimobadi iicahicarumo
Moocaani toomominaacoro ejecevehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco
magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque
omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaaihicamo,
jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi esamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito,
Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinitii. Jaanoti miihai Cristo ifibadi
mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje
onoobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sineheje-
quere miyaminaa esamaajeque momoonicuutitii. Jaamaño ¿collitii jaamo
jinijeminaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiniijeoneheje atajiiibanoguiinovi
miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, onone-
hejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajiiibanehejere. Jaano paryi finijino itajiiiba
omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi,
sihidi ejeevano iijicoro atajiiibamaño sicujeebii icanehejequere, sihidi jee-
vanehejeri ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque
miguinonijitirahi.

3

1 Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicumoo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. 2 Jiiinijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. 3 Miiro amiihaima sano Cristo miguijivehiniicuuhi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocanifaño fataniicinicumui. 4 Jaabo Cristoro jino miihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

5 Jaaneguiiha jiiinijeono amiihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miihaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanenehejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicinidino toono jihovo caanimi jeevivobadiro jeevahi. 6 Tonehejehalliti ñihicuneri idaasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. 7 Tonehejeque amiihai paryi momoonihicauhi eedeehifiima mihicausumi. 8 Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisu, bu imitino momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, idicuno iimaaneheje amiihai iijiti ihiinejirunehejeque icano mifinisu. 9 Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedeehifico, bu iticoni momoonihicaunehejeque icano mejeevesucuunoco siino momoonicudino. 10 Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanicivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaaanovi mihifetehi. 11 Diibofaño chahano diito gregomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimo, siijinijeoto, bajiminaa, jijovoto, bu sajeebii iicamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

12 Amiihaico Moocaani gajiji diibotaro miicaqui amiihaico icicumoo. Jaaneguiiha idaasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicuteebii omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. 13 Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicicasi, fahigovavi amiihai iibacasico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachijiji oono Cristo amiihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. 14 Fanoohalliviro aivo gajima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunoo. 15 Jaaneguiiha jaafa amiihai jeebii noco Moocaani isajeebii ticuvusuhi. Tooneguiiha amiihaico cuuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehiamoti mihica.

16 Tolliro bu jaafa Cristo jibogo amiihai jeebii noco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecucusasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaniguiiha iicano masinoco, diiboco amiihai jeebii fañodi imomoro mamasiva. 17 Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojiiho Jesu momofenedi, diibofenedi fanoovahallivi Moocanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

18 Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovii miminifoto. Jilli mooni Aivojiiho Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. 19 Jaabadiro bu amiihai gafiimi amiihai taabamico magajii. Jaamoro diitoma misifiratedino. 20 Jaabadiro

icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque amiihaifeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeciui. Tolliro bu amiihai memeci uujojo Laodicea iicamedi acaatinicuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mijibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihi futusu Aivojii bo ico diibo jeecivo dudicamaajeque aacihininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafiti iicanohallivi. Jaafa amiihaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Caatinihi Moocaani Ijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi icajahaje Moocaani ijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacini medi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco acinoma, sajeebima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro mihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofeenedi mududicamaaihicano, sihidi amihai gajifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihai gajiji. Jaamaño diibo amihai icuboro ificuunoco mihai magajahi, ⁵ amihai taajasujibogoco mijibuguumi ticovohijiri mijibuguutihi, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magajamoro mijibuguuhi. Amihai magajahi amihai feenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magajauhi. Jaamoro mihai badiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magayicuhi imo imo amihai Moocaani Gaija aciueneri, idasuno sihidi mihaicuruofenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igajajahi. ⁸ Jiliti amihai magajasuhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuhi, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco milli munucujitirahi. ⁹ Diitoro mihai sahigotiro jibeguehicacuhi, mihai amihai jaago mihigutumoco imino magayicunoco, bu tolliro amihai jinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibo jaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajiiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevucuboco siino buheetesuhi. Jaabo diibo Jesu mihai taajasuji idasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amihai magajahi, amihai mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi mihai: Imitino, unuumoro idasuno moonirumo amihai magajacuno. Jaarunofaño mihai Moocaani amusuhi itaajasujibogoco amihai iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutihi imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani mihai inisuboro aciubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi mihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebinoco agajacuboco. ⁵ Amihai magajacuumo mihai amihai mabañamaahicautihi oovosinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro

bu miyaminaa mihaico obocigonoco miguiniotihii amihaiditi, bu sitaaditii icano. Mihaico Cristo agalluumoco amihai mobociguejiruno icarunaaca, 7 jilli amihaiico mihairyo icigusuno momooniuihi gaigo iseemegayimico ootomonicibadi. 8 Sihidi amihaiico magaijimaño Moocaani jibogocoro mahacitihii, tolliro bu amihaihallivi mofico mahacijirahi sita iguijeniqui, amihaiico sihidi magaijicumaño. 9 Tañahabomi, amihairyo magaaajuuihi mihai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaaihcauhi toono sefati miicaqui, amihaiñoco mudumiticiqui icatino Moocaani iijico amihaiico mijibeguehicaunohachuta.

10 Jaanoco amihaii magaaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amihai mimiyavogomofeenevi mojeebii imino iicaunoco imino momoonihicauhi, mihañoooba mihaiti. Imitino, nootimo iicaqui. 11 Tolliro bu magaaajahi amihaiico saafisari mafajinihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. 12 Amihaiico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo amihaiico cuuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

13 Jaamaño jilliti mihai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi amihai Moocaani iijico mihaiditi muguubuusumi magayicuihi miyabogo Moocaani jibogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo amihai miyavogominaafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. 14 Monahabomi, amihai yotoro amihaiico idaasuno moonihii. Moocaani iijaamo Judeari iicajaheminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno mooniuihi. 15 Diito judiomi, Mohaivojiiho Jesuco guijeniuihi. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijeniumo. Jaamoro mihaico buhigovi gañimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro paryicino miyaminaaco jiiheveme. 16 Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mijibeguejirunaaca imeguehicitimo. Jilliti janaanciviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani nihicuno omoonijino gasecuihi diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

17 Tañahabomi, amihaiti sihigovi miminifutusumi, amihaiico fafucuvaciviro mahatyimetirumo mojeebifañodi amihaiico mehesicinihichahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi amihaiico mabaatonoco. 18 Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji mihaico casivusuhichahi. 19 ¿Nacu cono mihai esicini, cono mihai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu mihai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivojiiho Jesucristo asaabo imefeenevi amihai mihicajineguiiha mihai imo imo mihicahi. 20 Amihaiti mihai macahacisufeteji, imo imo mihicaji.

3

1 Jaamo amihai mihicanoco magaaajagonoco majaabicuutimoro Ate-naviro mifitafeteji. 2 Jaamoro monahabo Timoteocoro amihaijaago magalluui Moocaani jeevivominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo jibogoco mijibogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo amihaiico afajiniiboro iquehecutusuqui amihai miyavogoco. 3 Jilli iicanoti saathoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, amihairyo magaaajahi tolli iicanehejeri idaasuno mihicanoco. 4 Jaanoti amihaima mihicausumi mijibugucuuihi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaaajacuubadi. 5 Jaarunaaca jaabicuutihi uujoho galluui amihaiico idilluqui, amihai

miyaavogoti gaajaqui, iji am#haico iimitinofaño aga#sujirunoco iguuiaboro. Jaanoti m#hai dudicamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo am#haijaagoti uhuumiubo m#haico imino am#hai miyaavogo iicaunoti m#haico j#buguui, tolliro bu am#hai gajiti icano. Tolliro bu m#haico magaijimoro mehasafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu m#hai am#haico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti m#hai, iminootino idaasuno mihicahicaurumo imo imo miminifutuui am#hai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño m#hai bohono ifiima mihicabadi mihicahi am#hai Aivoj#bofañodi sefano mihicahachiji. ⁹ Jaamo m#hai sihidi janaanici graciao Moocaanico mahaciji am#hahallivi, am#haiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahii#varu suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi m#haico am#haico ithatimesuui. Am#haico imino mihifutusuqui am#hai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivoj#bo Jesucristo icano aamusunoco, am#haico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivoj#bo am#hai gajico iguiraaatusuqui. Jaamo magaijicasihifahigova jino m#hai am#haico mihicabadi. ¹³ Am#hai jeeb#noco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivoj#bo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiiha am#haico monoomoro mataj#bahicahi Aivoj#bo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomoniqui am#haico mji#beguehicabadiro am#hai moomonihicaqui janaanici.

² Am#hairyo magajacuui am#haico Aivoj#bo Jesu onobadi mji#beguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi am#hai ifinoco diibojaagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro am#hai taabamima iminoro mihicamoro magaijiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, m#haiñooba am#hai nahaboco imitino moomonidino, toonhalliti Aivoj#bo Jesucristo aivono aamjirahi am#haico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani m#haico imitigui cuuhuvat#hi, imino mihicaquiro cuuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigot#bo miyaminaafico guubuti#bo icat#hi jilliro Moocaanicoro guubuti#bo. Jaabo Moocaani m#haico Igaijaco aaciuboco guubuti#hi.

⁹ Jaanoti am#hai nahabomima magaijicasiqui am#haidi caatiniti#hi; am#hairyo Moocaaniti magaijicasinoco magajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jini#jiri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, am#haico meneehi: Janaaniciviro am#hai imihuseque miguiraaatusu. ¹¹ Jaamoro sajeeb# mihicamoro am#hai dudicamaajeeneriro mihica am#hairyo dudicamaaimoro mihica am#haico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo am#haico imityaguequi, bu am#hai jinejebati cuuji#vaachutimo mihicahi.

Aivoj#bo Asajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo m#lli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eescinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo sino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui

am̄haico meneehi Aivoj̄ibo j̄ibogo onoobadi: M̄hai jino Aivoj̄ibo asaa-
 jinohachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevehin̄icumoco mis̄iguj̄it̄i.
 16 Aivoj̄ibo Jesu ticoniji niquejefañoti in̄itoobo imitya iij̄ima. Jaasumi
 Moocaani toomom̄inaa aivoj̄ibo mityano sahagueji. Moocaani m̄riicuo
 iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro igui-
 jevecin̄imoro ticoniji siino ubuheeteme. 17 Jaasumiro m̄hai miguijev̄etimo
 j̄in̄ijehall̄iri mihicamo sano diitoma magañ̄iiveji aimuufafeenedi Aivoj̄ibo
 Jesuma mahatȳmecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahij̄ivaro diiboma mihi-
 cacuuj̄i. 18 Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5

1 Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano am̄haico
 caat̄in̄it̄i. 2 Am̄hairyo imino magaaajacuui, Aivoj̄ibo asaajifucu gaseji im-
 imañobati fucu nanivam̄inaafi agasen̄icibadi. 3 Jaasumi miyam̄inaa sajeeb̄i
 mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohall̄ivi imimañobati aivo gaseji,
 gaigo iseemevacuuqui aivon̄icibadi, aivo ifinisuj̄inoti taajajitimo. 4 Jaanoti
 tañahabomi, am̄hai gaajat̄imo mihicat̄i. Jaamañ̄o am̄haivi tufucu nani-
 vam̄inaafi iican̄icibadi iicafucu gasej̄it̄i iiguitusuqui. 5 Jaamo parȳ am̄hai
 magaaajacomo cuje esesenefañodi mihigobadi mihicacuumo. M̄hai fucu
 icivonofaño mihicacut̄i. 6 Jaanegui saatoho miyaanoco agaajat̄imobadi
 micigadino imino esicin̄imoro motoomo. 7 Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro
 iguir̄icavomo fucu guir̄icavehi. 8 Jaanoti m̄hai Cristoco magaaȳicuumo
 imino mehesicin̄i miyaavogo, gaiji icaneri mofico mofoboocihi, amo-
 casim̄inaafi jigaiñ̄o meehuri ifico ofoboocin̄icibadi. Tolliro mataajajinoco
 mehesicin̄ineri, monigainoco mofoboocihi amocasim̄inaafi jigaiñ̄o nijegari
 iinigaico ofoboocin̄icibadi. 9 Moocaani m̄haico idaasuno imooniqui ficu-
 ut̄it̄i jill̄i Mohaivoj̄ibo Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. 10 Diibo
 Jesucristo mohall̄ivi guijev̄eui diibomaryo miicaqui mubuheerumo, migui-
 jev̄ecuurumo icano. 11 Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi meque-
 hecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabom̄ico Faj̄in̄i.

12 Tañahabomi, am̄haico meneehi: Jaamo am̄haifaño udud̄icamaaimoro
 am̄haico Aivoj̄ibo Jesufañodi ij̄ibogomoro afaj̄in̄imoco mobocigusu.
 13 Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono
 dud̄icamaajem̄inaa iicamañ̄o. Jaamoro sajeeb̄i fahigovavi mihica.

14 Tañahabomi, tolliro bu am̄haico meneehi: Mafago udud̄icamaañ̄oco
 iimogot̄imoco, bu tolliro imiyaavogoti in̄inovamoco mequehecutusuno in̄ino-
 vafimoco mahamusu fanoovaaco jaabic̄imoro famoomaryo mihica.

15 Mehesicin̄i saatohoba m̄haiñ̄oobaco imit̄ino omoon̄imoco, bu imit̄ino
 moon̄idimo. Tolliro moon̄it̄imoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoova-
 maryo icano.

16 Fahij̄ivaro imo imo mihicahica. 17 Fahij̄ivaro Moocaanima iimaamoro
 mihicahica. 18 Fanoohall̄iviro graciaco acimoro jill̄i Moocaani iimogono
 am̄haiditi Cristo Jesufañodi.

19 Moocaani Gajjaco mojeeb̄ifañoti miguihan̄isudino. 20 Moocaani Gajjari
 Moocaani iimaaminaa ij̄ibogonoco mit̄isuguedino. 21 Fanoonisuco iimino
 magaaajamoro iiminocoro jeevesut̄imo toonoma mihica. 22 Parȳ iiminot̄inoti
 am̄hai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeeb# iicaabo am#hai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi am#hai ifico am#hai jeeb#co, am#hai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivoj#bo Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutat#bo am#haico ucuuhuvaabo. Jaabo m#noco ba#isutat#bo jilli mooniji onoonoco.

Niino Imaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahijivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino ijiri.

²⁷ Am#haico taj#bahi Mohaivoj#bo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivoj#bo Jesucristo jaafa am#haico imino teemehi.

2 TESALONICENSSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojũbo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amũhai imino mihica, sajeebũma mihica icano Dios Moocaani, Aivojũbo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amũhaihallivi mũhai fahijivaro Moocaanico graciaco machihicaji imino aivo jilli momoonino amũhaihallivi amũhai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mũhairyo imo imo amũhaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amũhai, amũhai idaasuno mihicarunofañoði majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amũhai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amũhai diibo aivojima mefejinoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amũhaico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mũhaima amũhaico sano jaguisisujũbo idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojũbo Jesu niqnejefañoði imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguihuma saajũbo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojũbo Jesucristo taajasujũbogoco imiyaaveguehicitimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijũbo ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojũboti, diibo boci, diibo mitya icanoti ihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojũboco ita iicamo icahacisucufetequi asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mũhai jũbogo amũhaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiha jilliti mũhai amũhaihallivi Moocaanico midilluhicahi amũhaico icihinimo Moocaani icicumo iicanicibadi mũcaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amũhai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehejeque iimivusucafetequi. ¹² Amũhaifañoði Mohaivojũbo Jesucristo momo icahacisucufetequi. Tolliro bu amũhai diibofañoði mũcaqui Moocaani Mohaivojũbo Jesucristo icamisi imihusefañoði.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amũhaico meneehi, Aivojũbo Jesucristo mũhaico igaiyiciqui asaajifucuti amũhaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeneedi ijuũbogono jũbogoco mugubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco mugubumoro mũhai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojũbo asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijuũbagonoguiinodi mejeevesudino. ³ Mũhaiĩooba amũhaico abañinoco mimiyaavegedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi ciijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitatoc, bu fanoco ejeevefimoco iminaanifibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesiciniitihi amiihaico amiihaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amiihai jisumi magaaajacuuih saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuuhi idiiboro icaabehiica toonoco ifiitiscisuhicaaboco jiiijeti buhigovi icidi. ⁸ Jaadi jari tohimitiibo gaseji. Jaabo iimitiiboco Mohaivojiiibo Jesu finisuji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitiiboba asaajiibo ijijaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco ifusunofañodi bañiiboro. ¹⁰ Fanoova imitico moonijiibo miyaminaaco ibañisuqui jaahaivofaño efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañifira mityaco galluui diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo cijiigaifaño igañicafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro iimegueneguiiha.

Itaajasuqui Ficimo.

¹³ Jaanoti miihai fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivojiiibofañodi amiihai magaijino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani amiihaico sahiijitiro mataajaqui icicuumo Gaijafeenedi amiihaico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha amiihaico Moocaani coovauhi taajasujibogoco miihai mijiiibogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivojiiibo Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajeevedino amiihaico moojiri, bu aamefeenedi icano mijiiibeguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivojiiibo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri miihaico agaijiiibo ifniijitino jacusuco aaciibo, imino miyaavogo esicinicico iimihuseri aaciibo. ¹⁷ Jaabo amiihai jeehinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihiimaa.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihiimaa Mohaivojiiibo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui amiihai mihicabadi. ² Tolliro bu mihiimaa miihaico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofaño Mohaivojiiibo miinoco jeevesutatiiibo. Jaabo amiihaico esefasuuboro iimitiiboti teemeji. ⁴ Miihai Mohaivojiiibofañodi magaaajahi miihai amiihaico matajiiibanoco suufenitimo momoonhicabadi momoonjinoco. ⁵ Jaabo Aivojiiibo amiihaico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaaajacahi, bu Cristofañodi majaabicinoco magaaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, amiihaico matajiiibahi Mohaivojiiibo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino icano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miihai mijiiibogobadi icagotimoditi icano. ⁷ Amiihairyo magaaajacuuih milli mihicamoro miihai mihicabadi mihicajinoco miihai amiihaifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutihi. ⁸ Miihaiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatihi. Tolli icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaahicauhi amiihaiñooco dumitiicitimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani

unuurunofaño miihai dillutimoro mududicamaaihicauhi, miihaiti magaajamoro miihai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Amiihaima mihicausumi jilli amiihaico matajiibauhi cajaanoyohacho ududicamaaiñoco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijii bogomoro matajii bahi Mohaivojii Jesucristo mityafeenedi: Iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchuvedino.

¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajii banoco agaayicitiiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaa fibadi mijii hevedino. Jiliiro mafajii ni amiihai nahabobadiro.

Fitacu Imaa.

¹⁶ Jaabo Aivojii bo sajeebii co aacifiibo amiihaico fahii jivaro sajeebii co aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojii bo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatiniihi. Jilli tahiimaanogayicoro caatiniihicahi paryicino agalluhicahaamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojii bo Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatinuahaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi ataj#baneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icano, diibo mohesicin# iicaabo. ² Timoteo #di caatin#hi jahaameque #joho tamiyaabo tamiyaavogofeenedi #ci#bo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivoj#bo Jesucristo icamisi #daasugoma#no imino omooninoma, sajeeb#ico aacinoma icano idiicanoco.

Sicama#no J#bogoco Sita I#beguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia j#in#jevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo taji#bahi saato#hoco, sicama#no j#bogoco j#bogatimo iicaqui.

⁴ Jaamoco guubunicidimo eede j#bogojinoco, ifin#tino s#cijeminaa momono guic#badi iicanehejeque. Toneheje jilliro mih#fono jenaaucasijaagoviro satyehi. Toono m#inoco amusut#hi Moocaani ataj#bano miyaavogovi imino mih#futusuqui.

⁵ Jaano tataj#ba imeguehi imih#nima achahano jeeb#iti, bu iimino esamaa-jeti icano ifivono gaijiri magaj#icasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saato#ho jinooti imit#amoro mih#fono jenaaucasicoro moonihicahi.

⁷ Imogomo Moise taji#bano j#bogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ij#ibugurunehejeque icano.

⁸ M#ihairyo magaajacuuhi toono Moise taji#ba onoobadi mihicahachiji taji#ba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi taji#ba chahahi. Jaanoti naha toono taji#ba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imit#minaaguiiha, imiti esamaa-jeminaa, Moocaanico, bu ihii#maa iij#ico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buh#igueejedi mogaimi iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu aba#iffimedi, bu aba#imoro sicama#novi Moocaani momoco iguiy#ichicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono taji#ba ficuafetehi paryi oono iimino j#bogoco imeguehicatimohallivi icano.

¹¹ Jaano toono iimino j#bogo, aivo iimibogo taajasuj#bogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani M#haico #daasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivoj#bo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aac#boco. M#iro diiboco ejeevesujitinoco agaajac#boro uco idudicamaajefa#no ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino moon#bo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imit#no omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinooonoo neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani #daasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautima#no. Jilli gaajat#bo tollih#je moonihicauhi.

¹⁴ Jaama#no Mohaivoj#bo aivo ajashutino uudi imino moonih#i sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaijima Cristo Jesuma sano mihicama#no toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaama#no jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu j#jehallivi saauhi imit#minaaco itaajasuqui. Jaamo imit#maati uujoho ihaiivoj#bo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco #daasuguuhi, aivo guiraano

tafeenedi paryi Jesucristo ijaabícico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaa-jamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masi fahijivaro ufucuro ifinijitino Aivojiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijeveticiboco, aatyimeraticiboco, diibo idiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi iti ihiimaamorero Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolle icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaaJamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihimaaqui Ijibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajebehi Moocaanijaagodi mihamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro atajanoco, bu famooro miyaanoco agaaJanoco icano. ⁵ Saafi Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabo feenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guivevefano ifico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduboo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyuminiafiti, minisuminaafiti icano, judiomi iicatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifiimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiyicimobadiro imino jeebiri, sifirama, iibacasima icano achahano jeebiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofano. Ticovono, siicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijadama iicano gaachehuneru icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amihai gaigoomi amihai iijibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotih gaigo miyaminaafeenevi iijibogonoco, bu tolliro imogotih gaifico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miho Moocaani ticoniuh Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutih, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idasuno icafigo esemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijji, gajifañoro iicahachijji, bu mihinivatino iicahachijji, siicuno ijeebico omoonihachijji icano.

3

Moocaani Ija Jibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti iicagoobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañejequere eesamaaitibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijivaro baaminaaco imino igaaayicihicaqui iijafaño, bu imino ijibeguequi, ³ guiriicavotibo iicaqui, amocasico guinotibo iicaqui, bu nihibamico gajitibo iicaqui. Jiliro iimihusequi, siicujeebiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebii icatibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajibanoco igaaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Mino iijaco imino matajibanoco magaaajatibo, bu zmilli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojibo bohono Cristoco agaayicibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicininoti, ifico iinoro gañisudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofaño. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa iicatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototibo iicaqui icano.

Diaconomi.
(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico icinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaa-jarautinoco imino igaaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijii jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañejeque jibocasififitimo iicaqui, sicamañejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanico iimino ibocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emeecitono. Jaarunaaca jihaameque idi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijii, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanicinoco. Jaamo Moocaani milliba iicatibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajaratino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igajafenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuhi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinjeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefaño agaayicifotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajaraut

¹ Miiro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaaji, abañififino gaijamaro ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, iñihicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miiño usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotihi miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miiro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiiheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miiro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iimibachuciniacuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachijji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiniije jibogono ononoco uguubunichiboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisiquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu sieneje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiiha. Jaanoti Moocaaniguiiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqi famooguiiharo imihi. Jino jiijehalliri mihicano ifiguiiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiiha bu mududicamaaihicahi, sita miihaico imitino ononehejeri idaasuno mihicahicahi icano, miihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajiibaabo diibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinochuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicinoviro diica, monahabomico equehecutusuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachijji iiro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihiyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaiico, bu itagomico imino itemequi. Jaaneri diitoco

ifivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanicoresicinifhi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaaniciivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito tojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaaniciivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicacugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicichicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñooco initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichahachijii, daasuno iicamoco aamusuhichahachijii, bu conohacho sano iiminoco omoonihichahachijii icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinoviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiiyudi siino atajevanoco imegvejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiiha uujohe imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo esemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitvusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miho saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuui.

¹⁶ Jaanegui cayaatyocho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaaniciivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihimaamoro ijjibogonojaagoviro iicamoco. ¹⁸ Miho Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi jgoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicichicaji, noonoro.

¹⁹ Miho quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiro ijjibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisici ijjibogohachijii jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinoooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinovvi miniiyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaño dicafetedino. Jaanegui paryi imitino iicajirunoco sihigoviro jeecivotiibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitihhi.

6

1 Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitinno nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojjiboditi icano. ² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiiji diitoco jiihgeduimido miyaavogofaodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeeveequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiihogominaa.

³ Jaanoti bu cajaanoyohacho sicamañooco jiihogomo, mihai iiminoco Mohaivojiiho jiihogoco mijiihbeguehicanobadi bu mohiimaahiiji onobadi iicatinoco jiihbeguehichahachiiji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omooniiho. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañejeje iimaahallivi ejenaucasififiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo jibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesiciniitiiho, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofaño icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiihi, eti miya iimaahiiji imino icasunohiiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Miho jiihchallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihhi icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihihachachiiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihi diitoco inisunoco. Jaamaño mihiifono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitinno omooninoro jinejebama achahanofaño, finisufaño icano ficuhi. ¹⁰ Miho nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititanoo. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Imino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isiicuno jeebico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Miho tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omooniihoro dimiyaavogoco gaajasuuhi ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajiihahi Moocaani fanoova jiihchalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajiihahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajiihanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiibo diicahi ico toonohalliti jibatimo icaqui Mohaivojiiho Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinoooco paryi mooniji diibo idiihoro Moocaani imino omooninociibo, sihidi ejeevaabo, tajiihaminaa Tajiihaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiho iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiihoro iguijivetiiho mihaiñooba ifitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco caaani miyaminaafi aatyimetiiho, bu aatyimeratiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatihi. Jilliro Mooaaniviro ihesicinico ifcuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aaciiibo imino miicaqui. ¹⁸ Tajjiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacififiqui, ihifefifiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajjibano.

²⁰ Timoteo, ico atajjibanoco imino toomo. Guubunigidino jiinije iimaanoo sicamañejeje iimaanoco, bu tolliro sicamañejejeque ejenaanehejejeque, jino miya gaaja onoonehejejeque icano. ²¹ Miiro saatohosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo. Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agal-
luubo, Cristo Jesuma sano magataavonofaãodi fiivoco aaciguuno onoobadi.
² Jaabo ïdi jihaameque caatinihi Moocaanifeenedi taseemene, agaijïbo
Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojïbo Jesucristo icamisi ico
ïdaasugomaño imino omooninoma, sajeebïco aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jïbbogomo.

³ Uujoho Moocaanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima cha-
hano esamaajefaãodi. Jaabo uujoho suufenitïbo ïti esafetehicahi dihallivi
Moocaanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho
asaasumi ïjoho ataaunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi
sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tollïro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idi-
icanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseejï Eunice icamife iticoni tomiaavogoma
icauhi. Jaabadiro bu ïjoho tollïro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajiïbahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi
uujoho tahuseque ificuumi aaciuno dudicamaajeque diïbeguehicaqui.
⁷ Mïro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotihï. Jïlliro
mityama mihicahi, saatohoco magaijïhi, imiti esamaajeque imino esamaa-
jeriro miguiinonihï. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojïbo Jesu-
cristoditi idïbbogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diïbohalliti cïvojafaño
iicanoti. Jïlliro dimaãoonoti gaayici taajasujïbbogohalliti minoco idaasuno
omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani miïhaico
ataajasuuboro cuuhuvahi diïbedi mofiico imino mihimibachumoro ijee-
vadi diïbedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jïlli tolli diïbo
iimuguubadi, bu tollïro Cristo Jesufaãodi mihicacuunoti miïhaico agaijïboro.
Jaabo Moocaani miïhaico gaijiuhi siicijetïro jïinije fiivuutinaacaro. ¹⁰ Jaabo
toonoo igaijico ïfusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaeneri.
Jaabo diïbo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujïbbogofeenedi esesehejïgovi
ïcucuubo miïhaico ifinisujitino ifiico ihaciqui.

¹¹ Mïro uco Moocaani ficuuhi jïbogoco jïbbeguequi. Jaaboro uco gallu-
ubo minisuminaafiti judiomi iicatimoco jïbbeguequi. ¹² Jaamaño uujoho
paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihï, cajaanivi
tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diïbo imityama
icamaño uujoho tafico diïboco acihinicuuhi imino ificuuqui ufucu diïbo
dojicuvï asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitïbo mooni ico iimino jïbbogoco atajiïbahinibadi.
Jaaboro diica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufaãodi mihicacumaño gaijama
mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diïbo
miïhaico aamusuneri Moocaani ico atajiïbanoco imino toomo.

¹⁵ Iro agaajaacuuno paryi famooro Asia jïinijeoto uco jeevesuhiniuhi.
Jaamotisi bu tollïro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani
idaasuguehi Onesiforo onoooboto. Diïbo fiiva foova uco tafico buheesu-
vahicauhi, cïvojafaño iicanoti nucufevetïboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri
iicaasumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvï

Mohaivoj#bo Jesucristo diiboco idasugueji. #ro imino gaajacuuhi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Imino Jesucristo J#bogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogoma#o imino moonico magaaicineri sefano diica, #joho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicano gaajamo; jaanoco #joho uuti uguubuhicanoco saato#o imihusene gaifimico taj#ba sitaaco ij#beguequi.

³ Jaaboro #joho Jesucristo j#bogominaafi, daabici sihidi idasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Mi#ro cajaanoty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajeaagovi minifototatihi ihaivoj#bo diiboco amocasiminaafiti iicaqui #ci#bo ataj#banocoro imooniqui iicama#o. ⁵ Jaabadiro bu saato#o ba#amaajefa#o iicacuumo toono taj#ba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihii. ⁶ Jaabadiro bu faguinofa#o sefano ududicamaaimo aivo imegaviro ima#oonoti gaayicifihii. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivoj#bo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivoj#bo David iyaachimioobo iicaubo gujivefa#oti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasuj#bogoco ij#beguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicaauminaafi iicanicibadi jigai#ehiri isisicininehejeque. Jaarunofa#o Moocaani j#bogoo siscinitihii. ¹⁰ Jaama#o paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani #cicumoco j#bogohalliti. Jaamo oovosino taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufa#odi mihicacuma#o diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano migujivehincuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma ma-haivoj#veji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihachijji, m#haico bu tuunamaaijibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo m#haico jeevesutihii, Moocaani ifibadi mihicacumoco, #milli bu ificoro jeevesu-jiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco taj#ba Mohaivoj#bo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli m#hifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevet#bo diicahi, imino aivo miyaano iicano j#bogoco id#beguehicama#o. ¹⁶ Sicama#eheje iimaa, jinnijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiiamaamo jilli janaaniviro imitifano feefihii. ¹⁷ Jaamo j#bogono sitaavi j#vonoro feehi #inisi ij#vonicibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetjino, eneehicano siicije fatyehinicuui, noomisiro saato#o miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofa#o Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuui. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivoj#bo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miiro iguiraaaja iijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiharo icafihi, bu jaanoti sanoodino #dicunonoguiiha, beevanoguiharo icafihi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiharo miiaqei imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivoj#bo dudidamaajeguiharo mihicajimo iimitinehejeti mihinivatino mofico mificuuqui. Jaachiji jari fanoova iiminooro eetavoguiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeecevot#bo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gaijico, sajeebi icaco icano sano imino jeeb#ri Aivoj#bo Jesucristoco ejeecivomoma. ²³ Bu mih#fono fanoova jenaucasico deecivedino. #ro gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivoj#bo Jesucristo jeecevominaafi sitaama amocasiiboro igotatihi. Tolli icatiiboro famoovamaryo imino icafihi. Jaabo imino j#bogominaafi fanoovaaco jaabic#bora icafihi. ²⁵ Jaabo siicuno jeeb#ri iicaj#sumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli iicano ifico ubuunan#bora miyaanoco agaajasujinoco esicin#bora. ²⁶ Jaamo aaicomoro itaajaqui iji diitoco itacurahihufañño agañ#suneri #ci#bora diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidi nihibamima iicanoco iimeguefifimo, ificoro sihidi jeevahi eneffifimo, mih#fonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabiicujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico bocigujitimo, ³ sitaaco agaijimoro idasuguejitimo, sicamañehejeque j#bohocasififimo, iimoy#cinocoro omoonififimo, idasugotimo omoonififimo, fanoova iimino j#hegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicamañeheje mih#foneriro ijeeb#no agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro alliohifiro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofañño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifiinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucoro ifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicauhi, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicutimo icano, bu miyaavogofañodi agaajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajaciumo jihivotisi iicanoco. Jaabadiro bu diito bañijitih paryi jinije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Ataj#bano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ij#beguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco ij#hevenehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idasuno

omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuuhi uco ijiihevenehejeri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Litra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojiiho uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifiico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiiheveneri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañiffimo icamo imitifaño janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahinofaño mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunofaño. Iiro gaajahi jaanoco mijoho ico ijiiibeguehininoco. ¹⁵ Miïro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico ijiiibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofenedi. ¹⁶ Miïro paryiicino Caatinihaamefaño onono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatinuuno. Jaano miinoco jiiibeguehi. Jaanoro imitino mi-hicanohalliti miinoco iibano, fagoono, miinoco jiiibogono iticovono ifima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajiiibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojiiho Jesucristo aivojiiibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujiiho imefeenevi. ² Jaabo diibeguehi taajasujiiibogoco suufenitiibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idiiibeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabiciibo fagojiiibogo iijiri. ³ Miïro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabiciicujitihii aivo iimino jiiibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jiiibogominaati igui-inomoro ficujimo diitoco ijiiibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jiiibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogoje fanoova jiiibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujiiibogoco idiiibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihiifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuui Moocaani jeeviceguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho ejeevesutiiiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijiiho Aivojiiho iimino emeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitiiho, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeciivaabo. ¹⁰ Miïro Demas onoo uco jeevesucuui ijjeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoo feehinicuui Galacia jiinjivi ijiiibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiinjivi feehinicuui ijiiibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoo iijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo j̄igaiño dudidamaajeminaafi aivo uco imitino moonihuhi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difico gaihuini, mojiibogoco iimogotiiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaausumi mihihaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototiibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojiibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco acihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujiibogoco ijiibogoobo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobo-goco guubusucuuhi, judiomi icatimehejeque. Jilli Aivojiibo uco sihidi ihihicunehejeti taajasuuhi. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejeti ataa-jasuuboro ficujiibo niquejefañi icano ihaivojiguiha. Jaabo Mohaivojiibo Jesuco macahacisu fahiivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinhi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinhi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiniija imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluui, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluui.

²² Jaafa iima Aivojiibo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amhaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuahaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani icimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifnijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatiibo: Ifnijitino fiivoco aciji, nuuhi sicijetiro jiinije fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaa-jasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofeenedi. ⁴ Jaaneguiha idi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma ma misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebi icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhinuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuuqui Moocaani iijano faacuumivari iicajajefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa icamediti sita diitoco: Iimitimo, bu gubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miuro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifima icanicahi. Jaabo jenaauffitibo iicaqui, bu icajisutibo iicaqui, bu guiriicavefitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico icinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino iijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco iimeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocaanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijibugunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusiqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miuro sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañoooco ihiimaamoro miyaminaaco bañihicamo.

¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. Miuro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogogatinooco ijibogomo ifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miuro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañififimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machuffimo, gaiquififimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduehicamo ijibogonehejeti icano.

¹⁵ Miuro ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihii. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivatimedi icano fanooro mihinivano. Miuro ihesamaaje, ijeebi icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaajahi, unuuruo omoonihicanofañoodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miuro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano J#bogo.

¹ Jaabo id#bugusumi miyaano j#bogofañodiro d#beguehica. ² Bu amiyato gaifimico d#bogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaij#ma iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque j#bohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aij#mico igaij#qui, iseemeque igaij#qui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu ijijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi m#haiñooba Moocaani j#bogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco id#bogosumi imihusene d#bogo, jeejeje icat#bo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi m#ijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufevejimo oono paryi Moocaani j#bogoco imeguehicatimo. ¿Jaamo milliti bu m#haiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeevivominaaco faj#ni ihaivojito ataj#banoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusuffitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatymemere famooro igajjaqui Motaajasuminaafi Moocaani j#bogo oovosiinoco.

¹¹ M#iro Moocaani m#haico iimihuseque #fusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse m#haico j#beguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiinj#eo imogonehejeque icano. Jaamoro j#jehall#vi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu m#haico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo m#haico unuunoco. ¹⁴ Jaabo m#iro mohall#vi guijeveuhi paryi mohimitico init#uboro m#haico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco d#bogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Icano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivoj#toco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeeb#ma iicamoro sitaama imihij#no iicaqui, bu sicujeeb#ma paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ M#iro bu m#hai iticoni tolliro m##fomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, m#nehicautih, jilli m#mitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano j#jovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, m#j#heveciniuhi, bu fahigova sitaama m#j#hevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaij#co, bu iimihuseque icano miyaminaaco #fususumi ⁵ m#haico taajasuubo. Jaaruno m#hai iiminoco momooniunoti icatino, jilli m#haico #daasuguumaño. Jaabo m#haico taajasuubo Igaijari m#haico initiuno bohofico aacinoftenedi. Jaano Moocaani Gaija m#haico bohofima icauhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofenedi Moocaani m#haico

Igajjaco ajashutino aci:uhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miihaico igaayici:qui jaanofeenedi miihai ifini:jitino fiivoco meteemehicanoco magaayici:qui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiiha imeguehi iijoho jinooco sefano atajii:banoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti miihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajii:bahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli miihifoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachii: fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, onooti:hachii: diiboco buhi:gov: gañii. ¹¹ Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imi:facuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emecitoobo. Uujoho tuucuumivi jii:nijadi:hico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejete cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachunoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluuhi. Iijoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amiihaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatiníhi sano monahabo Timoteoma #di, agaij#bo Filemon mududicamaaje nahabonimínaafidi, ² bu Moocaani iijamínaa oono diijafaño igaivehicamedi, tollíro bu monago Apiadi, bu Arquipo m#haico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo am#hai magaayíci Moocaani, bu Aivoj#bo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeeb#i icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahiij#varu uujoho Moocaanico dihall#vi imehicahi. Jaabo diiboma ihíimaasumi #iti esafetehicahi, ⁵ Aivoj#bo Jesuco #joho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita ícamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tollíro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohall#vi, jaamo Cristo Jesufa#odi paryi íiminoco magaayícinoco imino igaajaquí. ⁷ Jaabo tajeeb#i jacusucafetehi, bu uujoho síhidi imo imo icahi #joho síhidi gaij#ma idiicanoti. M#ro #joho ta#ahabo, difa#odi miyaavogomínaa jeeb#i jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohall#vi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaaneguí uujoho Cristo minisumínaafi iicaruubo íco taj#bajitíhi #joho omooníjinoco. ⁹ I#vi jillíro gaijifeenedi íco dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo íicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ íco dilluhi jaani Onesimo onobohall#vi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi tasemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jillí mih#foobo diijovono icauhi. Jaaruubo j#sumi miyaabotíro misidi icacuuhi, #di bu uudi icano. ¹² Jaaboco dí-jaago uujoho síino galluhi. Jaaboco imino gaayíci tafíco idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma íicanoco dibuunavi uco íjeecivequí jino Cristo j#boghalliti civojafaño iicaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho ímogotíhi #joho ídi-ímogotinoco omooninoco. Jaabo uudi #joho omooníno uujoho ataj#baneri ícatíno ícaquí, jillí #ro ídiimogooboro omooníno ícaquí. ¹⁵ Fine Onesimo #iti dugaavuuhí gueenene síhi íicatíquí. Jaaruubo j#sumi #ma fahiij#varu ícacuuj#bo. ¹⁶ Jaaruubo jijovonobadi ícacujitíhi. Jillí j#jovono janaaní#vi ímino ícacuj#bo. Jaabo agaij#bo dínahaborucuují. Jaaboco uujoho síhidi gaij#hi. Ími jaano janaaní#vi #joho díiboco gaij#i díj#jovono íicama#o, bu Mohaivoj#bofa#odi dínahabo íicama#o icano.

¹⁷ Jaaneguíiha dígataavomínaafi uujoho íicahachiij#i díiboco gaayíci uco ídiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti íco díibo ímitíno omooníuhachiij#i, bu íco edebehachiij#i icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatiníhi: Uujoho íco jaadují. M#ro bu uujoho íco neejirahi: #joho tahall#vi guíjevejirahi uco edebeneque daaduquí, neejirahi. Jaarunoco íco uujoho nootíhi. ²⁰ Jaaneguíiha ta#ahabo, uudi jino íminoco deetavo Aivoj#bo Jesuco imiyaavogomo íicaní#badi. Jaaneguíiha tajeeb#ico daacusu Cristo-fa#odi ta#ahabo ídiicama#o.

²¹ Jillí #di caatiníhi #joho omooníjinoco agaajaaboro, bu jino íco onoonoco janaaní#vi omooníjinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tollíro uudi uujoho

#fetejimañoco tahimega dimibachu. M#ro jino teemehi am#hai Moocaanico midilluhicanoco am#haico ihaciqiu uujoho am#haico emeecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo am#haico imino moonihi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajibuuhi saicino si-badihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi mihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiijifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casvuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miño caani busumijeti gaayicibo diito janaanicivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeevivominaaco ciijigaiguuhuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogoboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuihi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuihi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuananicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitihii, noonoro.

¹³ Jaamaño miño Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutihii:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguininijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miño paryi Moocaani toomominaa jilli gajamiro Moocaanico ejeevivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinoco, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aacino jibogo sefano icauhi. Jaanoco

guubuutimo imitico omoonimoco toonohalliti idaasuno moonicafutuuhi. ³ Jaabadiro bu mihai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachijji, mihaico idaasuno moonijiruubo. Miuro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojibo jibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciumoro mihaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaajaqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofenedi, bu tolliro mihaico Igaijaco siibadihije aacinofenedi icano ijeebi onobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuuhi.

⁵ Miuro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jinijeque Moocaani itoomominaa usefano ficuutihi toojeque itaajibaqui. ⁶ Miuro samañoohaame Caatinihaamefano saatohe nehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti desesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevefimojaago feejirahi?*

⁷ Miuro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuuhi. Jaarumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciuhi paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovivi ficuuhi, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovivi fanooro icauunoco. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovivi ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihidi diibofoenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihidi diitoco: Tañahabomi, onoobo ¹² Caatinihaamefano:

Hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacinimoma, noonoro.

¹⁴ Miuro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuhi ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jiovotobadi iicuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibusuqui ifico idaasuno omooninofenedi. ¹⁸ Miuro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

* 2:6 Sahaamefano noono: Miyaminaafi.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amiihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojiiibo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuhi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanicivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanicivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miiro iijanoco eheetavomo iticovooicivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijiiibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miihai mihicamoco ootoomoobo. Jaamo miihai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miiro jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi: Jaachiiji amiihai Moocaani iijico muguubuhachiiji ⁸ amiihai jeebiico mucuhufutusudino, johono sicaihiigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amiihai eedeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo. ¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi: Jilli fahiijivaro ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicitimo taajiihaico agaajanoco, nooboro. ¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi: Uuma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihii nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaanoyoba amiihaiti iimitino jeebiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaanoyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amiihai jeebi Moocaaniditi jenaauo minifetedino. ¹⁴ Jaanoti sicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofaño quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachiiji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miiro jilli noono:

Jaachiiji Moocaani onoonoco muguubuhachiiji amiihai jeebinoco mucuhufutusudino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanoyobaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiiinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanoyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiiinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuhi sicaihiigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanoyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitihii, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miiro magaaajuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutino.

4

1 Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijnoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amihaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. 2 Miño mihaico bu aciuimo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuro diitoco imino mooniutahi uguubuuronoco imiyaavuguutimaño. 3 Jaanoti naha mihai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehi. Oono Moocaani jilli nuuhi: Jaamaño diitojaago uujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisubo. 4 Jaamaño miño samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuihi, noonoro.

5 Siino bu Caatinihaamefaño noono:

Ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

6 Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuuro toonofaño ifutuutahi: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño. 7 Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu ooviciuhi jisumico, jino mihicasumico. Miño Moocaani mihaima iimaahi, toonobuunati goovacutinoti David ununofeenedi. Oono Caatinihaamefaño ononoco munuucuuihi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijji Moocaani iijico muguubuhachijji amihai jeebico mucuhufutusunodino, noono.

8 Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihacuruva, Moocaani siino si-fucuditi iimaacuujitirahi. 9 Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. 10 Jaamaño miño Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicubadi.

11 Jaanegui masii mesefaquifetequi toono majaguisijnofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

12 Miño Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici siijevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino icano siijeva janaanici vi siijevano. Jaamaño mojeebii, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniyuno mohesamaajeque, mojeebii esicinico icano. 13 Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujibo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanici vi Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

14 Jesu Moocaani Achi aivo janaanici vi mihai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. 15 Miño mihai sacerdotemi aivojibo mihaico idasuguejirahi moniivanoti, miño mihaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idasuno icabo. Jaaruubo imitico mooniutahi. 16 Jaanegui masii imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gaijima iicaabovi mifitivequi. Toonoti mihaico inidasuguequi, jaaboro iimihuseri mihaico ihamusuqui sihidi idasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti #cimoro toonofaño ficuumo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeecivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeecevequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojibbo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jühaiti imitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeecivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeecivefih, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanooaba jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatihi. Moocaaniro #ciboro toono obocimañovi ficufih, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco moonuubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihi. Jilli Moocaaniro diiboco toono bocifaño ficuuhi diiboco unuubadi:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hijoho sacerdotemi aivojiboti fahiijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiijhalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli tofaihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guiivefañoti atajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuh diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeecivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro iguiiveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifico imino ifutusuucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo onoonoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaaajagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jibogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiico sita ijibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitinoti. Aivo jilli fañooviro miniinovatucuhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitih. Jilliro mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miuro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañototobadi iicamo. Jaamehiica gaajatihi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emeecimo oono jusitamobadi ejeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaaicuumo icano.

6

¹ Jaanegui masi janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaico ijibuguunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Minoco guiivefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaaajacuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaaajacuhi. ² Bu nitihallivi ijibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinejehallivi ijibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino cijigaiñaño efeejinehejeque icano magaaajacuhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamorohiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachiji.

⁴ Jaamaño miiro saatoho seseeqe agaayicihinicuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacihinicuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicihinicuurumo. ⁵ Moocaani jiiibogo imoco gaajacihinicuurumo, bu ufucu iicajino jiiinje mityaco icano agaajacihinicuurumo, ⁶ siino dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucutimo siino eedeehiro jeevesufeenedi bohomoti miniiyuracuujitihi. Jaamo diitoro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevi dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jiiinjejadi, fahiijivaro toojehallivi niijaba aagonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaamedidi imino basutaaco ihiinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanoti jariimocoro, ñaavahucoro icano ihiinusuhachiiji jinehejebaguiha imitiije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onoboro afaijanoguiinovi aaquetejiije. Jaanofeenevi jigasucafetejiije. Jaabadi dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani faijaji.

Mohesicini Miiinoco Sefano Ficuuhi.

⁹ Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amiihaiti ajashutino Moocaani miihaico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miiro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiiibo amiihai momoonihicanoco, bu diiboco amiihai gaijico miihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanogui mihimeguehi famooro miihai toonoco miihifusumoro mofoomo nijequevi miihifotonoco. Jaamo imino miihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Miihai miihimogotihii amiihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifeenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro iicabadi miihicanoco.

¹³ Miiro Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumi ififañodiro oovicuuihi miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaanivivi iicamo momofeenedi ohoovicujirumo achahaumaño. ¹⁴ Miiro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diiyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuuihi jaabiciboro. Jaamaño gaayicuboo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonocimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaanivivi siino mejenaauucuujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuutihii iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooci diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofeenedi miihaico Moocaani acihii sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebiiico huhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma miihai miihicanoo miihaico huhufono ficuuihi niqiejefaii iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuihi mohallivi miihaidi jiihaico

* **6:19** Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebiiico huhufono ficuuno, anclaa cijijgai meenegaco samañoviro huhufono ificuunicibadi onoonoco.

ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivoj#bo fahiijivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivoj#bo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivoj#bou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jiinjijene aivoj#toco iguiinonijehigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguiinon#unoti #ciunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivoj#bo, eneejiruno. Jaabo Salem aivoj#bo iicaumaño, bu: Sajeeb#i ica aivoj#bo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemi haima icano chahaabo. Jiibogoratino diibo fiivoti, bu iguijevetei icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicaacuobo sacerdotemi aivoj#boti fahiijivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Mi#ro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivoj#to nehejeque udumit#ciunoti. ⁵ Mi#ro Moise taji#ba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejetei fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno taji#bama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevifimoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijevetei#bobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduui sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Mi#ro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Mi#ro Israel cuumiminaa taji#baco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihai#faenedi. Jaano miyanotiro toono taji#baco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdoti saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuuji. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanicafutucubadiro, bu taji#ba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivoj#bo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicumimi israelni cuumioobo, tuucuumiti mi#haiñoobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Mi#ro imino gaajavechuno Mohaivoj#bo Juda cuumiti asaano. ¿Mi#ro Moise milliba nuutih jiuucumiditi, sacerdotemiditi ihiiamaasumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdoti Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa taji#ba unumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Mi#ro jino Moocaani jilli diibediti onono: Ji#joho fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

18 Jaamaño jilliti eedeetajiba buhigovi ficucafetehinicuuhi, toono iniinovau-
maño iimiutimaño. 19 Miïro toono Moise tajiba jinejebaco imitusuutihi. Jaa-
maño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihicahi, toonofeenedi
Moocaanivi mifitivonoma.

20 Jinooco Moocaani eevavuuhi imomofeenedi unuuboro. 21 Jaanoti saa-
toho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo.
Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuuhi.
Miïro Caatinihaamefañodi diiboti neehi:

Aivojïbo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujitihi: Hïjoho
fahijïvaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edevaabo,
nooboro.

22 Jaamaño Jesu bohonohijï eedeejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo.

23 Miïro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijeveticamaña guenene
icahicautimo. 24 Jaanoti Jesu iguijvetatimaño diibo sacerdoteti iicano
sifivi siino jeenetihï. 25 Jaamaño fahijïvaro taajasujiruubo diibofeenedi
Moocaanivi ifitivomoco, ufucuro millï iicatimaño diitohallivi Moocaanico
idilluhicaqui.

26 Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojïbo miïhai mihimogoobo.
Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo
imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanïcivi
agañiïcïcafutuubo icano. 27 Jaamaño saatoho sacerdotemi aivojïto iicabadi
jeevatïbo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco
eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdotemï iimitihallivi jeeçivehi. Jaanohallivi
jari miyamïnaa imitihallivi jeeçivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro
jeeçivucuuhi, safooro ifico iinoro aaciusumi. 28 Jaanoti Moise tajiba
ficuuhi miyamïnaa iimitimoco. Jaanoti toono tajïbabuunati Moocaani
imomofeenedïro unuuno Ili Jesuco ficuuhi sacerdotemi aivojïboti.
Jaamaño diibo millï iicatïbo fahijïvaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijihalliti Iicaabo.

1 Aivo jino imiyaanoco monoono, miïhai sacerdotemi aivojïbo Cristo
jilli ejeevaabo casïvutuuhi niquejefaño Moocaani aivojï icagahallivi
imiyanaagonovi. 2 Jahigo sacerdoteti jeeçivoobo imiyaaja iimija
Moocaani iijafaño. Jaaja miyamïnao useti eheetavocafotoja icatino;

Aivojïbofeenedïro iicaja. 3 Paryïcino sacerdotemi aivojïtoti ificucafotomo
icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeeçivequi. Jaamaño bu
tollïro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeeçivuuhi. 4 Jaabo
jijehalliviro iicaruva ajashunogayï sacerdoteti icajitiruubo. Miïro
icamehiica sacerdotemï Moise tajïba onono jeeçivoquerehiica omoonïmo.

5 Jaamo jito sacerdotemï ijeeçivoco moonihicahi niquejefaño iicaja ijimico
icïjahajefaño. Magaajahi jilli ihijimïro iicanoco, miïro Moise tabernaculo
onoojaco iheetavequi omoonïsumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci,
jaaboro imino deetavo paryï, johono ico ifagajihallivi ifusuujabadiro,
nooboro. 6 Jaanoti naha miïhai sacerdotemï aivojïbo Cristo ijeeçivoco
eetavehi. Aivo janaanïcï imiyajeeçivoco eetavooço diibo bohono iijihalliti
iicaabo toono aivo imino onocinïnoco aacïguunofañoti iicano iicamaño.

7 Jaanoti iticoni unuuno iijï iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico
eheetavono. 8 Jaarunaa miïro Moocaani tsumio miyamïnaa imitico
atyimeuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

7 Jaanoti iticoni unuuno iijï iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico
eheetavono. 8 Jaarunaa miïro Moocaani tsumio miyamïnaa imitico
atyimeuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

Aivoj#bo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyam#naama, Juda miyam#naama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno iicabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaay#ciuboro Egipto jiinijeti ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino mooniutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuhi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumim#naama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyaj#baco ficuji diito esicinifa#o. Jaaboro ijeeb#nofa#o toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumim#naaji. ¹¹ Jaadi iticovocivi saafisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivoj#boco igaaajacui j#bogorajitino, famoovaro uco agaajajima#o. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucujit#hi, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihii#maaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicama#o goovacuujiino ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Mi#ro iticoni unuuno iijifa#o noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jii#jehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafa#o. ² Jaaja tooja jilli eetavocin#uhi, imeganaagonovi aivo iimima#o onooma#eri icauono c#ijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijee#civo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryuty#igaba bujinago icauono aivo janaanici iimima#o onooma#o. ⁴ Jaama#eri icauono Moocaani jee#civoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo fa#o icautino igaachehubaryuty#igaba imegariro icauono jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihii#maano j#bogoba cajonbabad# jeevahi arca del pacto onoba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesucin#uhi. Jaabafa#o icauhillo guirihillugay# oro eetavotahillu. Jaahillufa#o icauono mana onono. Bu tolliro icauono Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani ataj#baunoco acaatin#ubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavuno miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisiti miyam#naa igaaajacui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijijecuhaciri toobahallidi foboocin#ihicauhi asim# t#jheheri efefachuhicama#oco miyam#naa imitico Moocaani ubuusuhicauma#oco. Jaarunoti jisumi faanooro mij#bugucutihi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafa#o sacerdotemi fafucuvaaciviro feej#ibuuhi imegoma#o imima#o onooma#ovi Moocaani jee#civoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaanivivi iicama#o aivo iimima#o onoo#igovi saafiuro id#bobo diito sacerdotemi aivoj#bo feej#ibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asim# t#j#johoco asatyoboro Moocaanico jee#civeji#buuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuqu#i, bu miyam#naa imitico ibusuqu#i icano. ⁸ Jaano toonoti Moocaani Gaija mi#haico gaajasuhi, onoo imegoma#o imima#ovi Moocaani jee#civoco eheetavehicaunohachuta, aivo imima#ovi #fete#hicautinoco. ⁹ Jaano toonoti jisumi magaajaqui. Mi#ro onoo toma#ovi Moocaanico ejee#civono, bu asim#ico agaisiraicino icano. Jaamo tolli

ejeecivomo jeeb# imiti buusucafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro ataj#bano. Jaarunoco Moocaani ubuunanicuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaama#o jisumi Cristo asaacuuma#o, jino iiminooono asaano sacerdoteti Cristo icacuuhi, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeevivucuuhi janaanici aivo imijafa#o. Jaaja miyam#naa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Mi#ro Cristo aivo imima#ovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijeheri ijeeceivequi icatino, jilli itijeheriro ijeeceivequi. Mi#ro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinjittino fivovo mi#haidi icubo. ¹³ Mi#ro asimi tijjoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicama#o ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijjoho janaanici imityama icahi. Mi#ro milli iicatino Gaijafenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jeevivuuhi imihinibama achahano ifico iguijen#uneri. Jaabo tijjoho mojeeb# imiti mi#noco guijevafa#o asatyonoco, mi#haico nitih, Moocaani iicaaboco mejeeceivequi.

¹⁵ Jaama#o Jesucristo jino bohono iimaa eetavom#naafi. Mi#ro diibo guijevfeenedi, eedeehiimaaguinovi imitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifinjittino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Mi#ro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁷ Mi#ro diibo iguijevotinohachuta toohaame onoobadi mooniratatino. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaama#o iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tijjoho ga#ifeenedi. ¹⁹ Mi#ro Moise paryi Moocaani ataj#baunoco paryi famoocoro miyam#naaco j#buguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifa#noco #ciuboro, bu hisopo onooohaafefue #ciuboro, toohaafe nijequevi tootaataco ificuuboro, asimi tijjoho nifaihuma icanofa#o acaduuhacuuboro, itaj#ba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyam#naahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tijjoho miyaavusuhi am#haidi Moocaani iimaaco ataj#banoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafa#o iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecivehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono taj#ba onoobadi fiiticujiruno paryi fanoovara tijeheri imibachucafotonicino. Jaama#o tijjohoco igaf#tiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaucafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Mi#ro toono niquejefa#o iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuicaumo asimico agaisiraicinofa#odi. Jaano toono niquejefa#o icaneheje asimico agaisiraicino janaanici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo mi#ro tooja iimija, miyam#naa useri eheetavocinijafa#o jicafutuutih. Mi#ro jilli tooja niquejefa#o imiyaaja iicaja ijiro iicauja. Jilli niquejefa#oro jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mollahivi ihiimaaqui. ²⁵ Jaanoti judiom# sacerdotemi aivoj#bo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itijjoho iicatineri Moocaanico ijeeceivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeevivotatih. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guijevhecajiruubo s#cijetiro j#nife ifiivunotiro. Jaaruno tolli icatino. Mi#ro jisumi jino niinosumi Cristo safooro

saaui fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijenica futuuhi paryi jiniijeminaa imitico ibusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo jiijehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibusuqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gajaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatihii. Jaamaño tajiiba, toono asimi gaicaauro faticabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatihii. ² Jaanoti miiro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibusuufiruva siino tolli moonihicacuujiturumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuuuuruva, iimitima iicanoco esicinicujiturumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauro eheetavono diitoco faticabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiijoho miyaminaa imitico ubusuutimaño.

⁵ Jaamaño jiniijehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico idi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miiro ico imo imo moonitino idi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibusuuqui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinahaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miiro iticoni noobo; Moocaani imogotihii, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibusuuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihii, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedeehasimi gaicaauro Moocaani ifinisuboro, toonoco boobanibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mihaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi fafucuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimi gaicaauro jeecivomoro icanicahi, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveui. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahijjivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoo bo diibo minaa iguiinovii ficucafetejinoco. ¹⁴ Miiro safooro iguijeveunofaño dii imitico ubusuucuumoco imitusucubo, ufucuro milli icacuutimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miiro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miiro jilli noobo Aivojibo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebifaño tatyajibaco ficuji, bu tolliro ihesamaafefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihii diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubusuucafutucudi siino jeecivoco toonohallivi eetavorat-acuutatihii.

Moocaanijaagovi Mifitavequi.

19 Jaaneguiha tañahabomi, jisumi masii ñihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tiihohofañodi. 20 Bohojiri mefeequi, fiivo jiihairi igachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififañodi mafatyequi, eneejiruno. 21 Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuuhi, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. 22 Jaaneguiha masii Moocaanijaago mefeequi miyajebeima mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miiro diibo mojeebinoco niticuuhi mohimitico esicinicuutimo miicaqui, bu jaabadiro mofiinoco imino nifaihuri niticuubo. 23 Jaaneguiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehesicininoñaforo miicaqui, siino iijijaagovi fatyucuutimoro; miiro Moocaani miihaico unuunoco aciji, abañatimaño. 24 Jaaneguiha masii miguiinequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. 25 Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efehicitimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiiho Cristo asaajifucu ifiitivucuunoco magaajamoro.

26 Jaanoti miyaanoco magaajacuurno jilli imitico mihimogomoro momoonihachijii, chahuuno siino imitico ibususuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeevejino. 27 Idinoro naha mohallivi icaji ñihicuneri miihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. 28 Miiro saatoho Moise tajiiba onobadi omoonitimohallivi miimiisiici iijibugusumi, diitoco idasugotimoro gaicauufimo. 29 Imi fine jaano janaanivi idaasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itiihohoco itiihisoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiboco: Imitino, eneehicamo. Miiro totiijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuuhi. 30 Miiro magaajacuuhi Aivojiiho Moocaani unuunoco: Uujoho idiboro ahaamijiiho. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiho iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. 31 Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño ifetejino.

32 Jaaneguiha amiihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jiihogoco magaayicinobuunati, amiihaico idaasuno omooniusumi majaabicunoco. 33 Miiro amiihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idaasuno moonicafutuuhi. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idaasuno mihicauhi. 34 Tolliro bu amiihai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaabicuihi amiihai busumijeque udumitiihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. 35 Jaaneguiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amiihaico imino busumijeque aciji. 36 Jaaneguiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. 37 Miiro Caatinahaamefaño noono: Jaabo asaajiiho goovajino, aivo goovajino asaano, gueneene icatiiho.

38 Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijii, diiboma imo imo icajitihii, noonoro.

39 Jaaruno miihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatihii. Jilli miyaavogofenedi ijeebiiho ataaajasufimootoro mihicahi.

1 Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro mo-toomono, bu tolliro mahatymetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. 2 Miïro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavuguumaño. 3 Bu miyaavogofeenedi magaajahi jiniijeque, bu paryi niquejefaño iicanehe-jeque icano Moocaani ihiiamafeenedi eheetavunoco. Jaamaño siicije aatymerautinoti jino mahatymeneheje eetavocafutuuhi.

4 Miïro bu Abel imiyaavuguumaño, Cain jeecivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeecivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeevivoco gaayiciuhi. Jaamaño Abel guijevuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaajahicahi.

5 Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavuguumaño choomotiboro niquejefaño satyocafutuuhi. Jaaboco siino atymecuutimo Moocaani asatyuumaño. Miïro Caatinahaamefaño noono diiboco asatuyjino imegavi: Enoc imino iicahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. 6 Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miïro Moocaani-jaago mefeeljimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguinomoco ajaadufinoco icano mimiyavogotahi.

7 Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco jibugunoco atymerautinunoco miyaavuguuhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiniije miyaminaaco ifinisiqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavuguumaño.

8 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aacujjino jiniijejaago. Jaabo ijiniijeti fuuhi, jilli agaajatino jiniijejaago. 9 Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aaciguuno jiniijehallivi siicumiminaafbadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguinooro icaaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoobo, bu Jacob onoobo icano icahicauhi toono unuunoco agaayicirumisi. 10 Miïro Abraham guinehicauhi ufucuro ifnijiitnocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

11 Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miïro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. 12 Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiniigaiyihaiño ajashutino oovorotino iicadino.

13 Jaarumo paryi famooro guijevumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatymeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Mihai jijeoto mihicacuutithi. Jilli jiijehalliri guenene mihicajitithi, noomoro. 14 Jaamaño tolli ihiiamaamo imino gaajasuhi siijiniije imiyajiniijeque guinomoro ofoonoco. 15 Jaanoti miïro tahigoti asaano jiniijequere ihesamaauruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. 16 Jaanoti iimino jiniije imiyajiniije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiniijeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujohó, nooboro onooneri nucefetibo, miïro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumano.

17 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onooboco asatyuuboro gaicaujirahi Moocaanico ijeeceivequi. Miïro idiboro illi iicauboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. 18 Miïro jilli nuubo: Isaacfeenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. 19 Miïro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco

Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenürunofañoti.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijeveujino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqeseivi esefaquifutuuboro Moocanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiñijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuusumi miinihibaaci, sanihiba idiino ticovovi aivo oovosi#uneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiñije aivojii#bo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiiñije aivojii#bo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jiliro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguuti#bo jiiñije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Mi#ro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti#daasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiñijeti fuubo toojiiñije aivojii#bo icajisuco iguiti#bo. Mi#ro sefano icaubo omoon#ujinofañ Moocaani aatyimerati#boco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jii#baimoco eheetavuuboro tajibaubo iguhuganoco ovejami ti#jeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijeniti#bo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro iijiiñehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jiliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuuhi, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno ni#jequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onogo imiyaavuguumaño Moocanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jii#buguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jii#buguruva.

³³ Jaamo imiyaavuguumaño siijiiñijeminaaco ajashutino guinon#umo, bu tolliro imino iijiiñijeque tajibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaci#uunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu ci#jigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijen#ujirunoti taajaumo, bu iniinovafiuromo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijiiñijeo amocasiminaaco guinon#umo,

³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omoon#uneri, toono diitoco idaasuno omoon#unoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedejeecunehejere, bu ahaaminehejere, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaani#nehejere icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaami#neri. Jaanoti bu saatohofenedi feeducufutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofobocamaaimoro, diitoco idaasuno omoon#neri sihidi#daasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obociumaño jiiñehalliri iicaujitirumo icahicauhi. Jaamo sicaihi#guehejedi

igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jinijepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuurumo Moocaani aaciguunoco gaayicitimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito miihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi miihaico imibocininoco magaaamor, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico miihaico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti miihaico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofoocinineri.

² Jesucoro ifinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miiro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeevivotiiboro, tolli idasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujino agaajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amiihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaaja imitiminaa useri idasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino.

⁴ Miiro amiihaihiica miguijvetihi imitima momoonicasihicanohalliti.

⁵ ¿Nacu fine amiihai majabajeveecuhi Moocaani amiihaico iseemebadi afajinihicanoco? Miiro Caatinhaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihibasumi. ⁶ Miiro Moocaani agajimoco ahaamiboro fagueefihi, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayicicumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha amiihai majaabici amiihaico ahaaminoco. Miiro Moocaani amiihaico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaaniseemeque ahaamimoro fagotatihu? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajiniibadi amiihaico ahaamiboro afajinihachiiji, diibo miyaseeme mihicatihu, jilli ajevaseemebadiro mihicahi.

⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi jiijehallivi miihai caanimi miihaico afajinimoro aamijiibuuhi. Jaamoco mobociguiibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai caanimi miihaico faguejiibuuhi jino guenene mihicajitino jiijehallivi miicaqui. Jaamo miihaico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani miihaico faguehi miihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, miihaico iimimoti ificuquui, diibo iimiibo icabadi. ¹¹ Miiro magaaajuuhi miihoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihu, jilli miihoco aaivomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofeenedi gaayicifihu ticovo jeebiiha iicanoco, bu sajeebii iicaco icano.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mese fatasu miyaavogofañodi mininovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mese fatasumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino mininovacujitihu.†

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Nihiicuui.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mese fatasu miyaavogofañodi mininovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mese fatasumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino mininovacujitihu.†

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificumaaño. * **12:12** Griego iijiri noono: mese fatasu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuijene iniinovatonoco icano. † **12:13** Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicuutirutihai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico cirijeeveecuujitihu.

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeeb# mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. M#ro iimino ifiima achahamo Aivoj#iboco atyimejit#hi. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabad#ro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chu-umusuutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha am#ihaiti saatohoba buhigueejedi gaigoom#ma icadino, bu Moocaaninehejeque m#ih#s#udino. M#ro tolli Esau moon#uhi iticonio seenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ M#ro am#ihairyo magaajacuui doj#ic#viro toonoco Esau agaay#cinoco imuguurusumi diiboco t#is#uubo. Jaaneri sihidi ataarunofa#o tolli omoon#uno siino imibachucafutucuut#hi.

¹⁸ M#ro am#ihai israelni jogaji ifagaji mududi#ic#jirugajivi ufuubadi masaatihi. Jaagaji c#j#gairi nifotocini#uhi, bu jaagaji c#vonoguuiino icauhi fucubadi icanoguuiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguuiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuut#hi m#riicu ooj#noco, bu Moocaani icoooco diitoma ih#iimaunoco icano. Jaano Moocaani ih#iimaunoco uguubuomoro sihidi dilluui: M#ihaima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani ataj#baunoco iguiumoro ajaab#ic#ut#ma#o. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicaau guisibaneri, bu saatohoco aamigari magaicaau icano, bu asi icaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi #ihicuno #fuvusuuma#o, Moise icauruubo nuuhi: Aivo i#ihicuri sihidi iguiiboro terere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha am#ihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifa#o si- hidi aivo ajashutino Moocaani toomom#naa icahi. ²³ Jaamo sahi igacinihi Moocaanico iimomo. Jaabad#ro bu masaahi Moocaani seeme niqueje- fa#o imomono acaatinicinimo iigaicini#mojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacum#naafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gai- jaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavom#naafijaagovi, tolliro bu it#j#oho efefachucin#no Abel t#j#oho janaanicivi m#ihaico imino ij#b#ogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, m#ihaima ih#iimaaboco t#is#utimo mihic- ahi. M#ro taajautimo, jaatyo j#jehallivi diitoco Moocaani unuurunoco ugu- ubuutimo. Jaanegui imi m#ihai mataajajitirahi oono niquejefa#oti m#ihaico ocoovaaboco muguubut#hach#j#i. ²⁶ M#ro Moiseama ih#iimaausumi Moocaani ico j#in#jeque mary#basuui. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro mary#basuji j#in#jeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaama#o: Siino bu safooro mary#basuui, ononoti magaajahi, diibo eheetavuuno pary# amary#banoco ifn#is#ujinoco. Jaanobuuna id#noro atyuuvejino amary#batino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ih#ivojico m#ihaico aacino mary#bajit#hi. Jaanohallivi mas#i Moocaanico mejeecevomoro mihimequi, #ihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ M#ro Moocaani c#j#gai ifn#is#ufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomon#hach#j#i Moocaani Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofeenedi am#ihai nahabomi iicamoma magaj#casinoco mejeevesudino. ² Am#ihai i#j#ivi agasemeque imino magaay#cihiica. M#ro tolli omoon#hicauma#o saatoho Moocaani toomom#naaco i#jafa#o gaay#ci#uhi, diito Moocaani toomom#naa iicaunoco gaajat#moro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amiñhai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amñhai taabavacasico miñhiniñidino. Mñro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaa-jema iicamoco icano.

⁵ Bu niñibamico sihidi mihimoyñcidino, amñhaima iicadñnmaryo imo imo mihica. Mñro Moocaani jilli nuuhi:

Íco jeevesujitíhi, bu íco gaññjitíhi icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojñbo tahamusuñnaafi iicaabo. Jaamaño iguitíhi miyamñnaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amñhaico atajñbajñbuumo iicajñbuunoco, bu tolliro amñhaico Moocaani iijico iññbuguumo iicajñbuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro momooni.

⁸ Mñro Jesucristo diiboro fahijñvaro icaabo, ubuunavatñbo iiji iicahinñboro, bu fahijñvaro iicajñbo icano. ⁹ Jaaneguiiha amñhai siy-omojñbogo agaajaratinoco magaayñcicuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebñno Moocaani gaiji sefaco agaayñcino. Jaanoti toono machutahalliví atajñbanoti mojeebñno sefaco gaayñcijitirahi. Mñro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco ícitatihi?

¹⁰ Jaanoti naha mñhai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedeehimihijafaño ejeecivejñbuubadi omoonihicamo, mñhai jeeçivofañno iicajitirahi. ¹¹ Mñro judiomí sacerdotemi aivojñbo asimi tñjohoco aivo iimihigo onohigoví satyefíhi, imitico ibuusuquí tooneri jeeçivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigoví jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigoví Jesu guíeveuhi, miyamñnaa imitico itñjeheri ibuusuquí. ¹³ Jaaneguiiha masí Jesujaago mefeequí cuumiti buhigoví, diibo nufufesuno iicaubadiro miicaquí. ¹⁴ Mñro jñjehalliví mñhaidi chahacuumi ufucuro ifinijitino cuumi. Jaamaño miguiñehicahi ufucu asajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiiha fahijñvaro masí Moocaanico mihimehicaquí Jesucristofeenedi. Mñro jino mihimono mojeecivo iicanoco, masí fahijñvaro meheetavehicaquí. Jaaneguiiha masí mihimequí moojiri.

¹⁶ Jaamoro majabajevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma miññifocasiñca amñhaima iicanehejeque icano. Mñro jilli mejeecivono Moocaanico imo imo mooniñhi. ¹⁷ Bu amñhai jñbogomñnaaguinovi minifotomoro diito amñhaico onoonoco: Jii, meneehica, mñro diito amñhai jeebñnoco ootomomo iicamaño. Mñro amñhairyo magaajahi diito amñhai jeebñnohalliví Moocaanico iññbeguejinoco. Jaachijñ diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachijñ, ¿amñhai jinejebaco toonoti miññcijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohalliví Moocaanima mihiimaahica. Mñro mñhairyo magaajahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovaví imino miñhagonoco miñimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amñhaico neehi: Jaamo Moocaanima tahalliví mihiimaahicahi, diibo uco siino goovano amñhaijaagovi igalluuquí.

Niño Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebñco aacifñbo, Mohaivojñbo Jesucristo ita toomomñnaafi aivo sihidi ejeevaabo itñjeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guíjevafañoti ubuheetesuubo, ²¹ amñhaico

iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisu fahijivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabici jino amihaiico afajinibo onoonoco. Miro amihaidi jihaameque midinoro caatinhi. ²³ Bu tolliro imeguehi amihai magaañanoco, monahabo Timoteo civojati iinucunoco. Jaabo goovano agasehachiji, diiboco satyeji amihaiico emecitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi amihai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amihaijaago ijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amihaiico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo jeeçivominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicumiiçi idino iicamo Israel cuumiminaa faajiinjeri agavaracini medi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miïro amiihairyo magajacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaa-jahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiifa mificu. Jaamo imino mujusihî sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiiji Moocaanico midillu amiihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gajitiibo, siguubutiibo, bu millî nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacijinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonicijadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiibo Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiiji sanoco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebi sahgoviïro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihiifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitisi imo imo iicaqui. Miïro inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenene icatibadiïro guenene icatatihi. ¹¹ Nihiba ihinoobo sefano aachicisi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finihi. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefeeneti finiji.

Miïnoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucini cuubo toono jaadabadi icano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinijadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agajimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiico inisuno, meneedino. Moocaani jeebiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiïro bu miihaiñoobaco nisutatiiibo iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho inoro ifiiti iimitinoco iimoyiçino asano diitoco imitino moonisuihi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyiçinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agajimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicini moco eheetavuubojaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihi miyaano jii bogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticoni onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebiï onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agajimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehcadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi.

21 Jaaneguiha mejeevesu paryi ñdicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro siicuno amiñhai jeebico miminiiyumoro, magaayici imino jibogoco amiñhai jeebifaño abasucunoco. Jaabogo amiñhai jeebico ataaajajino mityama icahi.

22 Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunícidino. Amiñhai ifico jilli mabañsudino. 23 Jaanoti ticovono uguubuníciboro omoonitíbo meecimefaño ihimeque emeeciñbobadi jeevahi. 24 Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. 25 Jaanoti uguubunoco ajabajeevetíbo imino mataajajino tajíbacó emeeciñboro toono onoonobadi mooníboro ofoobo imicani icahi omoonínovi.

26 Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico bañsuihi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. 27 Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibajito idaasuno icamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jijnjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

1 Tañahabomi, amiñhai Mohaivojíbo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. 2-3 Míro amiñhai Moocaani ijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casívo, meneejirahi. Jaanoti idaasuuho imítichehujema asaaboco, meneejirahi: Íjoho jahígoví jillí dulleve, jahí baavi casívo, noomoro. 4 Jaamo tolli momoonímaño amiñhaifeeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacumínaati mihicahicahi imitino esamaajema.

5 Agaijimo tañahabomi, jinoco muguubu: Moocaani jiijhalliti ícivi ñdaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico onó niñibamico magaayicincibadi.

6 Jaamaño amiñhai ñdaasufimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito onó inñibamíma iicamo amiñhaico idaasuno omoonimoro, bu amiñhaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? 7 Míro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiñhai Cristota mihicaaboti.

8 ¿Nacu jeedi miyaano amiñhai imiya tajíba Caatiníhaamefaño onoonobadi momooníhicahi? Míro noono: Sitaaco gaiji, difico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momooníhachíji, imino momooníhi. 9 Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachíji, imitico momooníhi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajíbaunohallívi imitico mihicíhi.

10 Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajíbanoco paryi onoonobadi imino mooníhi, unuuruubo sanooco imino omoonítímaño paryi fanoohimítífaño minífutucuui. 11 Míro bu diiboro Moocaani: Jahisíhijedi gaigoomíma diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisíhijedi gaigoomíma mihicatírumo, sitaaco magaiicaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajíbanoco imino momoonícutíhi. 12 Jaanoti jísumi imino mihíimaamoro momooní, Jesu taajasu tajíba onoonobadi mihicatíhachíji ufucu Moocaani amiñhaico omooníjinoco magaijacumaño.

13 Jaanoti sitaaco idaasugotimo omooníhicamoco, bu tolliro idaasugoratino

moonicafeteji. Jaanoti #daasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Moomonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatohe ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemeebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitíhi ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco moomonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatohe neejirahi: Iijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninichi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanogui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafiuro iicanoco. Ji, imino mooníhi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro iñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatíhi miiro mimiyaavuguruubo imino moomonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Miiro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onooboco Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusuhi tolli omoonimaño. ²³ Jiliti miyaavuno Caatinihaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicuumaño diiboco gaayicubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magajacuhi amiihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitíhi jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino moomoninoti gaayicubo.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onoogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco iijavi gaayicugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayicuihi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino moomonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiihaifaño sihidi jii bogominaati mihicadino. Miiro amiihairyo magajacuuhi jii bogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miiro famooro imitino moomonifíhi. Jaanoti saafi imitino iimaatatiibo aivo ijeebi imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miihai caballomi iijifaño jigaiñehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba stefano sihigovi satyefíhi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuíhi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti icano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, miiro ifiivi ajashutinó jiiñijediiño imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi

* 2:24 (Rm 4.1-25)

mofico faabohocoro mihininihi. Jaano ijimi cijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miiro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiinomomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicuumo. ⁸ Jaanoti miihaiñooba aivo mon-ejebaco jeevamaaisujirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihi, namita agaicaufineri mataancinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojibo Moocaanico mihimehicali. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehicali Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miiro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuno añaaajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiihaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijii toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaja diiboco ijeebico siicutiyiba omoonifeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai jeebifaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachijii, bu jilli amiihaiguiiharo sinehejeque momoonifihachijii icano toono amiihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiñjeo gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miiro iinohallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguiiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihi. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebii ma icamo, imihuseme eesicinimo, bu iidaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihii ifi itiquevequi.

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicali? Amiihai jeebifaño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miiro amiihai siinoco mihimeguehicali. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaiacaauhicali. Siinohalliti mataquiyomoro mihicatinohalliti momoonicasimoro miihiibacasihicali. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicali Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayichicatihi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehicali imitinoco mihimogonohalliviro magañiqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaaajatihi amiihai jiiñje icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miiro cajaatyohacho jiiñjeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miiro sicamaño icatinoco jahi Caatinahaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo miihaico sihidi gajiji, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani miihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacinofeenedi. Miiro jilli noono Caatinahaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma iibasihii. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii siicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguiino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifitivo, amiihaijaagovi bu diibo ifititvequi icano.

Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiniije iicanoco magaijiihcamo, amiihai jeebiiinoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idaasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojiiibo Jesuguuino amiihai ifico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miïro inahabediti imitino eesamaaiboro: iimitico, onoobo, bu Moise tajiiibati imitino ihiimaaboro toonoco: iimitico, onoobo. Jaabo: Tajiiiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiïro icahi tajiiibaco aaciïbo. Jaabo diibo fagominaafi idiïboro ifinisujiruubo, atajasujiruubo icano. ¿Jaanoti miijoho nacu iijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvi Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachiiji mefeëji. Jaanoti iicatihachiiji civohogo mefeëji tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajëji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaaatïhi civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miïno ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyoniciïbadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiiji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiihai jeebiiico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro iciiïbo.

5

Inihibamima Iicamediti Onoono.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magabacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miïro oono amiihai nihibami tuucicuhi, amiihai imi gaachehuno nucuciniïcuuhi. ³ Amiihai nihibami, amiihai oro icano tivaciniïcuuhi. Jaamaño magaaacafutucuuhi jaabadïro amiihai ifi guenene icajitïhi ciijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miïro bu amiihai faguinoco ududicamaahicamoco majaaduhicatinoco, amiihaico dillujimo. Jaanoco guubuujiiïbo Moocaani mitya Aivojiiïbo iicaabo, amiihai dudicamaajeminaa amiihaico ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amiihai jiije jiiijehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amiihai ifinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amiihai iimihusemeque magaaicaasuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojiiïbo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeeçi, oono faguico abasuubo ajaabiciiïboro sajeebii toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicaniciïbadi. ⁸ Jaabadi amiihai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihicamoro. Miïro jino Mohaivojiiïbo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitino mihiimaacidino, amiihaico ufucu toonoco jaadusudiïbo. Miïro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticiïhuhi jino guhugari icacuubo.

¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti ijibeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹ Miiro miihai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Miiro amiihairyo bu muguubuhicacuui, Job onooobo idaasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano niyequeti Aivojiiibo Moocaani sihidi iidaasugunoco magaajacuhi. Miiro Aivojiiibo miiinoco agaijiiiboro idaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amiihaico bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niqejefañodi, jiinjefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jiihi, munuusumi: Jiihi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amiihaico Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amiihaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiiamaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiiji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihiimaamoro diiiribari ihalli aivomañoco ijeesuqui Moocaani momofenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebiiñaño iicahachiiji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihai imitico fahigovavi mihimibachucasi amiihai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiiamaa amiihaiti toonoco ibuusiqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miiro Moocaani iimaaminaafi Elia onooobo miihaibadiruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaaubo, jaadi aiguneri jiinije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amiihaiti saatoho miyajiiibogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiiji, magaaja diiboco iimiti jiihaiti uhuumisuuiboro diibo jeebico guijeveti ataaajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihidi iicanoco buususuubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinijeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamededi. ² Jaamo amiihaico Moocaani icihuhi sicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igajafeenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo gujiveve tijohofaãodi miniticafetegui icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masi mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idaasugooboro miihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo gujivefaãoti siino ubuheeteunofeenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifiico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaão ificuunoco. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaão imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaão amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idaasuno gueenejisuno mihicajihiiica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihii cijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanicivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaão amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magaijiihi diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro sicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaão amiihaico aaciiujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idaasuno iicauijinobuunati iiminoco agaayicuiujinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miiijoho fine diibo? noomoro, bu diitofaão diibo Gaija iicaubo diibo asaaujisumico iijibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuuhii idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefaãoti agalluubo mityafeenedi iijibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefaãodi aaciiujinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seeme mihicamaão Moocaanico magaajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicudino. ¹⁵ Jiljiro aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaubo iimiibo iicamaão. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaão noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

17 Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihuifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiiibo. Jaaboco mihigui jino jiiinjehalliri mihicanohachuta. 18 Miuro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai imiti ifiiti oono amiihai eedeetemihaiti magaayicunoco. Jaanoco amiihai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiiboco. 19 Jaanoti naha idinoro jino Cristo tiijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiiibo, imihinima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno tiijeheri. 20 Jaabo Cristo sicijetiro jiiinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiihai iminoco magaayiciqui. 21 Jaabo diibo Cristofeenedi amiihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevafañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesisinihicahi. 22 Jaamo amiihai jino miyaano jiiibogoco: Jii, monoomoro amiihai jeebiiinoco mihimibachucuui. Jaaneguiiha amiihai nahabomico miyanotiro imino magajii. 23 Miuro amiihai siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijefefino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. 24 Miuro Caatinihaamefaño noono: Miuro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miuro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro. 25 Jaanoti naha Aivojiiibo Moocaani iiji ufucuro finijitihii. Jaaji jiiiji tooji taajasu iijico amiihaico mijiiibogono.

2

1 Jaaneguiiha fanoova imitico mejevesu, oono fanoo bañifiranehejeque, bu inehejehallitiro mijiihevenehejeque, bu fanoova sicamañeheje jiiibocasico icano. 2 Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. 3 Mohaivojiiibo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

4 Jaaneguiiha Mohaivojiiibojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miuro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañiiuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. 5 Jaabadadi bu amiihai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiihai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. 6 Jaamaño miuro jilli Caatinihaamefaño noono: Uujoho Sion cuumifaño saafico ficuui iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufvetimo iicaqui, noonoro. 7 Jaamo amiihai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onono ifeteji: Iija eetavominaa itihisuumoro agañiiuba jisumi aivo imiyaabatadi minifetehi, onono. 8 Jaabadadi bu jilli noonoro onono ifeteji: Jiba nanigaiva guisiba, bu gañiiisuguisiba icano, onono.

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

Jaamo diito Moocaani j̄ibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaño.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha am̄ihai Moocaani ñicucuumi, diiboco mejeeçivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiha Moocaani ifiivusuneheje oovosiñehejeque mij̄ibogo. Jaabo am̄ihaico taj̄ibahi icivonoguiñoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mij̄icafetequi. ¹⁰ Jaamo am̄ihai iticoni cuumibadi mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuui. Jaamo am̄ihaico iticoni mij̄johoba ðaasuguutihi. Jaarumoco jisumi Moocaani ðaasuguehi.

Moocaanico Mejeeçivequi Mihica.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, am̄ihai j̄iin̄jeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino am̄ihai ifi imitinoco. M̄iro mofi imiti mojeeb̄i imi esamaa-jeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi am̄ihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihi-imaarumo am̄ihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiha jilli Mohaivoj̄iibo Jesucristo iimegueneguiha miyaminaa aivoj̄ito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivoj̄iibo onoobadi, ¹⁴ bu taj̄ibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguetqui icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ M̄iro Moocaani imeguehi am̄ihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mih̄ifomo iicarumoco icano am̄ihaiditi: Imitimo, eneehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiha Moise taj̄ibaguino mihicaritumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani j̄ijovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiha famoovaacoro mobociguetehica, bu am̄ihai nahabomico magaiji, Moocaanico miñhicugo, bu emperador aivoj̄iiboco mobocigo icano.

Cristo ðaasuno Icaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeeçivominaa am̄ihai aivoj̄ito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro am̄ihaico ðaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ M̄iro imino Moocaanico magaij̄imoro sicamañohalliti ðaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti am̄ihaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti am̄ihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti ðaasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ M̄iro tooneguiha Moocaani am̄ihaico cuuhuvauhi, Cristo ðaasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo ðaasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² M̄iro diibo sanooba imitico mooniutihi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. ²³ M̄iro diiboco aivono eneehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco ðaasuno omoonisumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeçiboro udugaacufiiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi ñicuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifiico migujienimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri am̄ihai mibuheeuhi. ²⁵ M̄iro iticoni am̄ihai ovejami imitamobadi mihichicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuui. Jaaboro am̄ihaico ovejami toomominaafibadi otomooboro am̄ihai jeeb̄inoco imibaiȳic̄ihi.

3

Jilli Ataavacumoo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemi atajiiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijiiibogotirunaaca imiyaaveguequi amiihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiihaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminooono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiihai jeebiiifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiiibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojiiibo, neehicauhi. Jaagobadi amiihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiiji.

⁷ Jaabadiro bu amiihai aijimi, amiihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amiihaico aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijinoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amiihaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebiiima mihica icano. ⁹ Bu amiihaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miiro Moocaani amiihaico cuuhuvauhi diibo amiihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miiro ifico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguinoomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miiro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiiibo. ¹³ ¿Miiijoho bu amiihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti iidaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebii Aivojiiiboco. Jaaneguiiha fahiijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco mihiimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii mihiiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niji niji icatimo, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti iidaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiiiji. Jaanoti imitinohalliti iidaasuno mihicano imiithi.

¹⁸ Miiro Cristo mohimitihalliti iidaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitimohalliti Moocaanijaagovi miihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuuhi. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinicaumo jeebiiino iji civojafaño iicaumoco jiiibegujeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavugutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo

sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idinoro. ²¹ Jaano tonifaihu minoco initino nifaihubadi icano. Jaafaihufeenedi jisumi mihai mataajacuuhi. Jaano toono niti mino ifico initino icatino, idinoro Moocaanico mino esamaaje mihinivati iicaqui midilluno. Jaanoro minoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofeenedi. ²² Jaabo niquejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Mihai Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miuro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiijehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacutino. ³ Miuro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omoonicibadi iticoni momoonihicauno. Miuro tusumi amihai fanoova imitico mihimoyicihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoyicimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jibaimonoco icano, bu jeeb#batiro adumoro, mihaiñoobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicutineri eheetyemere amihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeci#boro ijaadaco aaciiiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jibogoco jibugucuumo, igajano Moocaani icabadi iicaqui. Jiiijehalliri iicausumi famoovaaco icabadiro Moocaani omoonirumo.

⁷ Miuro jino fanoova ifinijino fiiticuuhi. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiiama. ⁸ Jaano janaanivi gaijicasima mihica. Miuro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amihai iijanofaño fahigovavi magaayicasi iimaafivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amihai Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amihai fanoovaaco aacinoco imino mootoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiiamaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachiji, Moocaani amihai aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofañodi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahiiivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amihai tañahabomi, sefaneri inisuno amihaihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovos#ma asanoco mahaty#meneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amihai Cristo iijhalliti aivonoono unuusumi, imicani amihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amihaihalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amihai sita gaicau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iima juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miuro jino tusumi mihicacuuhi Moocaani idaasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano mihaiti jilli iticonino, jjaanequi milliji fine Moocaani

jibogoco imiyaavogotimovi aallibaanijiibo omoonibo? ¹⁸ Miiro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idaasuno iicarufenedi imino iicamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeeb#co ificuuqui. Miiro diibo abañitaiibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amiihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosiima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico ataj#baneguiiharo icatino, bu jilli nihibamicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaaajauqui. ⁴ Tolle momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto iijiguiinov# miminifoto. Jaamoro sabadiro sicujeeb#ma mihicamoro fahigovavi: Jji, monoocasi: Miiro Moocaani imogotih# Aivo uujoho sihidi jeevahi, eneefimoco. Jaanoti naha sicujeeb#ma iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha pary# amiihai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. Miiro diibo amiihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaaamoro mehesisini. Miiro oono amiihaiminaafi iji jicubadi n#igooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisuuqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco magaaamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amiihaico imino imibachujibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujibo. Jaabo diiboro Moocaani pary# fanoovaaco aacifiibo miihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofañ# miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofenedi jihaamegayico caatinih# amiihaico fajin#iboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti pary# magaayicineheje Moocaani miihaico sihidi agaijinoco ijibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniar# iicajaminaa Moocaani amiihaico iicabadiro #ciumo amiihaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiihaijaago iijico galluhi.

¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo pary# amiihai Jesucristota mihicamo sajeeb#ma mihica.

* **5:6** Griego iijiri janaanici jilli noonicino: Moocaani useguiino.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuono.

1 Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeeçivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiñhaidi jihaameque caatinihi, miñhai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miñro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamiñi famooro miyaavogodimoco acih iimico. ² Jaaneguiha Moocaani, bu Mohaivojübo Jesucristo icamisico magaañanofoenedi amiñhaico siñidi imino omooninoco, bu sajeebñi icaco icano magaañiçi.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

3 Miñro Moocaani miñhaico imityafañodi paryi mofiguiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeeciivequi mucuujiivaachunoco icano aciiço, toonofeenedi diiboco magaañajui, siñidi ejeevanofeenedi, bu ovosiinoonoco eheetavonofeenedi icano miñhaico ucuuhuvaaboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miñhaico aciiço, jaano ajashutino, siñidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiñhai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiñijehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiha mesefaquifotomoro amiñhai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiñhai ificoro imino matajübaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiçiri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciiveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiñhai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

8 Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachiiji amiñhai ifiino miñifonoti icajitih, bu Mohaivojübo Jesucristoco magaañano sicamañovi feejitih. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initicañutuunoco ajabavecuumo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiñhaico iicuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiiji ufucuro imitinofaño mahaquetejitih. ¹¹ Jaachiiji amiñhai imino tihitino miñicafeteji Mohaivojübo, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiha amiñhaico jinehejeque magaañacurunoco esaayuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miñro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiñhaico eesaayuboro afajinino. ¹⁴ Miñro Mohaivojübo Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiha uujoho tasefañino moonih. Jaano uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Siñidi Ejeevaaboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miñro amiñhaico Mohaivojübo Jesucristo mityati, bu jiiñehallivi asaunoti icanoco miñbuguno sicamañoco miñhairyo meheetavomoro miñbuguno icatino. Miñro miñhai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojübo siñidi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco miñhai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuuhü Moocaani ihovosiñi: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niñquejefañoti unuunoco miñhai monohojineri muguubuuhü Mohaivojüboma imibaari mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti ciijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobadi asaacudi amiihai jeebiiinoco achicijibo janaanici imino Moocaanico magaaajai. ²⁰ Jaaneguiiha iticoni jinooce magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miiro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebiiitiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jiiibuguumo.

2

Sicamañaoco Jiiibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañiififimo. Jaabadiro bu icajimo bañiifiira jiiibogominaa. Jaamo amiihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañejejeque jiiibeguefimo amiihai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivojiiibo aamiiibo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajiro ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli icanoti sita miyahuii jiiibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihibamico sihidi iimogomoro amiihaico nanijimo sicamañejejeque ijiiibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miiro siicijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omooniumoco gaijutiiibo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro ciijigaifaño icivohigo gañiiuhi, tahi iicaqui jaadusufuco agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu siicijeo miyaminaaco iimitihalliti gaijitiibo nifaibari amachisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idiibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco ijiiibuguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco ciijigairi ijigasuuboro, baiguiijiti miniiyuuhi, toonobunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajai. ⁷ Jaanoti idiibocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ Miiro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebiiifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojiiibo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaaniciivi oono idicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajiibaco iimeghehaticimoco icano. Jaamo jenaauififimo, jeebiiibatiro moonifimo, iguitimo iñihicunoono mityati imitinoono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojiiibo imefeenevi: Imitino, onoomoro iibatihii.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahiijitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatinioti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo guenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amiihai jiiibaimonofaño ofoomoro amiihaico nucufevesuhicahi jihovonehejeri safesuvomoro. Jaanoti amiihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooce jilli ticovono ifinichicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo

gaajamo fanoovaaco iimogomoro #cinoco. Jilli Moocaani afaijacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jiihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onooBo Beor achibadi jeevamo. Miiro diibo imuguuhi iimitinoco omoonunohallivi nihibamico agaayiciujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro #bauhi miyaminaafibadi ihiiamauboro. Jaamaño fuutiibo ijee-gavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonicijadi jeevahi icano. Jaamo ficucinicuhi fahiijivaviro aivo icivonoguino iicacuuqui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiiamaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoy#chicanofenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amiihaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miiro fanoohimiti iguiinonicumo imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojiiibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiiinije imititi atajacuurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitamoo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedii imijiruno oono imino jiihaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajiiibaco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino #fotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyihi, bu faafaibaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeeffiji, onoono.

3

Aivojiiibo Asajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amiihaidi acaatiniihaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajiiinofaño miyanotiro amiihaico eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojiiibo Taajasuminaafi tajiiibaco galluminaa amiihaico jiiibuguunoco icano.

³ Jaaneguiiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miiro jiiinijeque ifiivusuunoti moheedetemihavi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiiinije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miiro diito imogotihii agaajanoco niquejene sicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiiinije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiiinijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiiinije icano jino iicano ciijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai ciijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miiro Mohaivojiiibedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojiiibo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saato eenehicabadi. Jilli miihaico ajaabiciiiboro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, miihaiñooba ciijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miiro Mohaivojiiibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinofucu asaanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaajii nihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje ciijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiiinije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miiro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene cijigairi finicafeteji. Jaano icijigairi tahi icaneheje paryi chucucamaaiji. ¹³ Jaanoti naha miihai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famooro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amiihaico Moocaani sajeebiiima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaaamoro Mohaivojiiibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miiro bu jinooco tolliro amiihaidi caatiniubo magaijiiibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miiro paryi ihaamenefaño di jinehejeque amiihaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaaajacumaño imino amiihai ifico motoomo. Jaamo iimitimo amiihaico abañinofaño minifototimoro amiihai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojiiibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaaamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macacacisu jisumi, bu fahiijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiinije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubuunoco, mohaallíneri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududíciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyamínaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijíibeguehicahi. Jaamo amiihaico mijíibeguehi jino ifiníjitino fiivoco, Moocaanima iicauhíji; miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijíibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo síhidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jíibuguhi. Jaanoco amiihaico mijíibeguehi Moocaani seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno ícivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo cívohi mihicamo jilli mabañíhi moojiri, sícamañoooco monoomaño, bu momoonímaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachíji; diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tíjoho mohimitico paryí nitíhi. ⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofíico mabañíhi. Jaamaño mojeebífaño miya íji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijíibogohachíji; diibo aivo imihuseebe abañítatíbo, mohimitico ubuusuuboro paryí nitíjibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachíji; Moocaanico: Bañífíibo, meneehi. Jaamofaño diibo íji chahahi.

2

Íji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohallíti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonítimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momooníhachíji; Moocaani imefeenevi mohallíti iicaabo jisumi ícahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro ícatino, faajíiníjemínaadiro bu icano. ³ Jaanoti Moocaani atajíibabadi mihicahachíji; magaajaji diiboco magaaýícicunoco. ⁴ Jaanoti saatocho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajíibaco imiyaavogotímaño, bañífíimo. Jaamofaño miya íji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajíibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijibo. Jillíti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onoobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajíiba.

⁷ Tañahabomí, botajíibaco amiihaidi caatinítíhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajíibacunoco. Jaano jino síicjetiro atajíibauno jíibogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajíibaco amiihaidi acaatiníno jino bohonobadi minífetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño ícivono afatyucunoguíinodi miya seseehi aachínicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuhi, nuuruubo inahaboco ijihegueebe cívohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijihegueebe cívonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatíhi, iciveri aatyimetifaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amíhaidi caatiníhi, Moocaani amíhai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amíhaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaaca iicauboco magaaajacumaño. Sicafe, amíhaidi caatiníhi, iji Satanasco miguinonicumaño.

Taseeme, amíhaidi caatiníhi, Moocaanico magaaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amíhaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaacaro iicauboco magaaajacumaño. Sicafe, tolliro amíhaidi caatiníhi, mequehecufimaño Moocaani jibogoco amíhai jeebifaño magaaayicimoro ijico miguinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jiiñijeque magaijidino, bu jiiñijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jiiñijeque agaijimo Moocaanico gaijitíhi. ¹⁶ Míro paryi jiiñijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatíhi. Jilli jiiñijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiñijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jiiñije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuuhi. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitíhi.

Abañifífiibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuuhi. Amíhairyo magaaajacuuhi Cristominaanimínaafi asaajinoco. Míro jino jisumi icacumo Cristoco iminaaníhicamo. Jinoti magaaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miihaioto icautimo, miihaioto iicauruva miihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaaajacui paryi famooro miihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amíhaico Cristo Igaijaco acícuhi. Jaamaño amíhai famooro imino magaaajacuuhi. ²¹ Jaaneguiiha amíhaidi caatiníhi miyaanoco magaaajacumaño, magaaajataño icatino. Míro amíhairyo magaaajacui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacui miijoho abañifífiibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatíbo, enehicaabo. Diibo Cristominaanimínaafi iicaabo. Míro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Míro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico ijiibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amíhai jeebifaño míficu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amíhai jeebifaño iicahachiji Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵ Míro Jesucristo miihaico acíguuhi ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amíhaidi caatiníhi jilli amíhaico abañíhicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amíhai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amíhaico aaciuboma. Jaamaño sita amíhaico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amíhaico paryi ijiibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amíhaico ijiibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amíhaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Míro amíhairyo magaaajacui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadíro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Icamo.

¹ Jaaneguiha magaja m̄ro sihidi Moocaani m̄haico agaij̄boro, iseemeti m̄haico oovic̄hi. Jaano miyaano diibo seeme m̄hai. Jaamaño j̄inj̄em̄naa m̄haico gaajat̄hi, Moocaanico agaajat̄maño. ² Agaij̄imo tañahabomi, Moocaani seeme m̄hicacuui. Jaarunaaca m̄haico gaajasut̄beh̄iica ufucu m̄hicaj̄noco. Jaarumo magajahi Jesucristo asaadi diibobadi m̄hicaj̄noco, m̄ro iicabadiro iicaboco mahatȳmej̄maño. ³ Jaanoco parȳ eesicin̄imo, jeeb̄i imibachucafetēhi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti parȳ famooro iimit̄noco omoon̄imo Moocaani taj̄baco imit̄no moon̄ihi. M̄ro imit̄noco momoon̄ino Moocaani taj̄baco: J̄i, monoot̄hi. ⁵ M̄ro am̄hairyo magajacuhi Jesucristo mohimitico ibuusuqui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma parȳ iicamo imitico moon̄it̄hi. Jaanoti imitico moon̄imoro iicamo diiboco atȳimetimo, gaajat̄imo icano. ⁷ Taseeme, m̄haiñooaba am̄haico bañ̄idino. Jaanoti imino iicabo Cristo imihusebebedi jeevahi. ⁸ Jaanoti imit̄no iicabo ij̄tahe. M̄ro iji sah̄ij̄it̄ro iimit̄noco omoon̄iibo. Jaanegui Moocaani Achi sauhi iji omoon̄isunoco ifin̄isuqui.

⁹ Jaanoti parȳ Moocaaniti ifiivomo iimit̄noco moon̄it̄hi, Moocaani ifico mojeeb̄ifaño ificucumaño. Jaamaño iimit̄noco momoon̄icut̄hi, Moocaani seeme m̄hicamaño. ¹⁰ M̄ro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti parȳ iimit̄noco omoon̄imo, inahaboco agaij̄it̄imo Moocaani seeme icat̄hi.

Sabad̄iro Fahigova Magaj̄icasi.

¹¹ M̄ro mimiyaavugunot̄ro muguubuno j̄ibogo jino: Sabad̄iro fahigovavi magaj̄icasi, onoono. ¹² Cainbadi m̄hicadino. M̄ro ij̄tahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Et̄i bu Cain iim̄hicaut̄maño, jaanoti inahabo iim̄hicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabaf̄itedino j̄inj̄em̄naa am̄haico ijihevehach̄ij̄i. ¹⁴ M̄hai naha guij̄eveti buheefaño mafatyuc̄hi. Jaanoco magajahi monahabom̄ico magaj̄imaño. Jaanoti inahaboco agaij̄it̄ibo guij̄eveti taajat̄hiica. ¹⁵ M̄ro parȳ inahabom̄ico ijihegueme gaicaaum̄naa. Am̄hairyo magajahi gaicaaum̄naa ifin̄ij̄it̄ino fiivoma ij̄eeb̄ifaño achahanoco. ¹⁶ M̄ro jilliti magajahi magaj̄icasinoco Jesucristo mohall̄ivi ifico aaciunoti. Jaabad̄iro bu m̄hai mofico mahac̄j̄irahi monahabom̄ihall̄ivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atȳimecuurumo diiboco ðdaasugot̄imo. ¿Milli bu: Moocaanico gaij̄ihi, neej̄irahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iij̄iriro magaj̄idino, miyanot̄ro magaj̄i imino momoon̄inofañ̄odi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magajahi miyaamo m̄hicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno m̄hicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeeb̄i mofi iimit̄noco gaajacuf̄ihi. Jaarunofaño Moocaani ajashut̄ibo mojeeb̄ifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo parȳ fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaij̄ino nahabomi, mojeeb̄i Moocaani imefeenevi m̄haico milli onoot̄ihach̄ij̄i Moocaani imefeenevi quehecuno m̄hichi. ²² Jaabo m̄haico siinoco midillunoco ac̄iji diibo taj̄baco: J̄i, noomoro momoon̄imaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itaj̄iba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabad̄iro magaj̄icasinoco icano, diibo ataj̄ibaubadi. ²⁴ Jaamo itaj̄ibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu

diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeenedi.

4

Moocaani Gaija, Bu AbañifiiBo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiñjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaaajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifivuuboro saauhi, nooboro ijibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuui togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiñjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abañififimoco amiihai migui-inonicuhi. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiñjeminaa iicamo-faño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiñjeminaa. Jaamaño jiiñjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiñjeminaa iicamo diitoco guubunicihii. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo miihaico guubunicihii. Jaanoti Moocaanioto iicatimo miihaico guubunicitihii. Jilliti magaaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififiiBo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicasii. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitiibo Moocaanico gaajatihiiica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idiiibocoro Illico jiiñjehallivi agalluunofeenedi, diibofeenedi fivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijinoti gaiji saatihi. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijiburo Illico galluui mohimitici ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijibadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaiñooba atyimetatihii. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiiji, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaaajahi Moocaanima miicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jiiñjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiiñjehallivi Jesucristo iicabadi miichahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agañimaño. Miiro ñihicugo ñidaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iiguuibovi gaiji imino jusitihiiica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijahi iticoni miihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijahi, onoomo inahaboco ijiihegueme bañifihii. Jaamo mino nahabo mahatyimebeque

magaijitimo, çmilli bu Moocaanico magaijijirahi mahatyimet#boco? ²¹ Jaabo mi#haico ataj#bauno jino Moocaanico agaij#bo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jiinijeque Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro isemeque gaijifhi. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo taj#baco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Mi#ro Moocaanico magaijino itaj#baco momoonino. Jaano itaj#ba sihidi jeevatih. ⁴ Mi#ro oono paryi Moocaani seme iicamo jiinijeque guinonih. Jaano momiyaavogofenedi jiinijeque miguinonih. ⁵ Mi#ro idi#boro jiinijeque guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Icano.

⁶ Mi#ro diibo Jesucristo asaano j#bogocafutuuhi nifaihufenedi, bu itijohofenedi icano. Jaabo initicafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija j#beguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano j#bogominaa icahi niquejefaño miimisiiçi, saafi idi#no; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiviro gataacinih.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idi#no icahi jiinjehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijoho icano. Jaano jino minooci, sano idi#no icano sabadiro iimaahi. ⁹ Mi#ro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonichi. Jaamo bu, çmilli mimiyaavegvejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco ij#bogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono j#bogoma icahi ijeeb#faño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogot#bo Moocaanico: Bañififiboti, neehi, Moocaani Illiditi ij#bogonoco imiyaavogot#maño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onono: Diibo mi#haico ifinjitinno fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinjitinno fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofivoma chahahi.

Niino Faj#ni.

¹³ Jaamo am#haidi jinoco caatinih Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinjitinno fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Mi#ro mi#hai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco sinoco midillunoco, ijeeb# onoobadi, mi#haico uguubunoco. ¹⁵ Jaano mi#hai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubunoco magaajabadiro, bu magaa-jacuhi diiboco midillunoco mi#haico aacacunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevefaño #futusutinehiica iicahachijji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani acji fiivoco, guijevefaño #futusuno imiti iicatihachijji. Mi#ro jaanoti icano guijevefaño #futusuno imiti. Jaanoti uujoho nootih toonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Mi#ro paryi fanooro imiti imitih. Jaaronofaño icano sanoodino imiti guijevefaño #futusutino.

¹⁸ Mi#ro magaajahi paryi Moocaani seme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi otoomomaño iji diitoco dud#citatih.

* ^{5:7} Sahaamefaño ficuutimo: Jaano j#bogominaa icahi niquejefaño miimisiiçi, saafi idi#no, onoonoco.

¹⁹ Miiro miihai Moocaanioto mihicanoco magajahi, bu tolliro paryi jiiinjeoto iji mityaguinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magajahi Moocaani Achi asauboro miihaico gaajaco aacinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magajajui. Miiro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu isemeque uujoho miyaano agaijimeidi. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho am#haico gaijihi miyaano mojeeb#faño iicanofenedi. Jaano fahiijivaro m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icamisi am#haico imino mooniji, bu idaasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babadi imino #gomoco aaty#meneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas# sabadiro magaijicasiqui. Jino ico onono bohono taj#ba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ M#ro Moocaani ataj#babadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onono.

Bañ#minaa.

⁷ M#ro jino jiinjehalliri sihidi icamo bañ#firaminaa, Jesucristo jiinjehallivi miya miyam#naafibadi asaauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañ#minaaafi, Cristom#naan#minaaafi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehesicini am#hai ducicamaajeti mihicicuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaay#ihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihichachiiji Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j#bogom#naa am#haijaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofootimoco am#hai iijafaño magaay#icidino, bu: Tah# imino difoo, menedino icano. ¹¹ M#ro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefhi.

Niino Imaa.

¹² Sihidi am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotih# aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji am#haima faño mihiimaacasiqui. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #c#cugo, dinago seeme dijaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaijübo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijübedi.

² Agaijübo tañahabo, dihalliví Moocaaanima iimaahicahi. Fanoova üma imino ifeequi tolliro guihuvatübo diicaqui, bu oono imino dijeebü ofoobadi diicaqui icano. ³ Mïro saatoho monahabomü asaaumo imino dijeebü miyaanofañodü iicanoco, bu imino jübogo onoobadi idiicanoco icano ijübuguunoco uguubuhinüboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodü imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaijübo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo shigoti asaamoco adaamusunofenedü aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominäafeenevü jübeguehicahi üjoho sihidi gaijüma idiicanoco. Jaanegü diitoco imino daamusu, ucuujüvaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Mïro diito Cristo dudicamaajeguiiha ügomo. Jaamo imogotihü Moocaanico agaajatümo aacinehejeque agaayücinoco. ⁸ Jaaneguiiha mühai diitoco imino momooninofenedü mahamusuqui iimino jübogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Icano.

⁹ Uujoho caatinühi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutühi mühai ijüco, diitofeenevü aivojüboti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ofoohachijü faamo imefeenevüro neejü: Mühaiditü sicamañoooco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomü tahi üfotomoco gaayüchicatübo, bu agaayücigomoco gaayücühicatübo icano. Jaaboro Moocaani ijatü diitoco gañühicaabo.

¹¹ Jaaneguiiha agaijübo tañahabo, diito imitino omoonübadü diicadino iminoro diica. Mïro iiminoco omoonübo, Moocaanitahe. Jaanotü iimitinoco omoonübo, Moocaanico atyümetihüca.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanotü famooro Demetriotü imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedü gaajacafetehü. Jaanoco mühai bu tolliro mijübeguehi. Bu jaanoco amühai magaaajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidi üco neejirahi. Jaaruubo imogotihü caatinütafaihu, bu caatinütai icanofenedü eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano üco aatyümeneque. Jaadi jari mühiimaacasijü faño.

¹⁵ Jaanegü sajeebü diica. Juuga nahabomü dijaa ijüco galluuhi. Ijoho bu paryü famooro monahabomico moojüco daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatinihi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeecivominaafi, Jacobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gajiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañoooco Abañifimo.

³ Agaijimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo sicijetiro Caatinihaamefaño diitoti ijiibugucumo, ciijigaifaño ifeequi iicumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi miniyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiiciqui. Jaamoro idiiaboro Mohabajaabo Aivojiiho Jesucristoco tuunamaahicamo.

⁵ Amiihairyo magaaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiinjeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacjirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojanihi civocongüino ifinijitino jigaiñehineri isisuboro niinofucuguiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra noocuumici miyaminaa, bu ifitino iicauuumijeminaama Moocaani ifinijitino ciijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifiimiro gaifiimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiho. Jaanoti famooro igajaqui tolli iicahicamo ifinijitino ciijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiho Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihii bacasiusumi idicuno nuutihii idii noro nuubo: Moocaani jei ico ii baji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaa-jatinoti. Jaamo sahiijitiro jii bogoratiño gaajamo bajio asimi ihesiciniima chaharumo agaajamoro omooninicibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ jidaasucani icajimo! Cain imiticoro agajaumo, nihibamico iimoyiicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isfiiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomema ofoomo amiihaico nucufevuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicaru-moco jeecivotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihumaa achahanoco guibhuba asatyonnicibadi ejevamo. Imoho onoovafisumi onoovatihobadi

aivo ifahifema agaijuyicicho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifirano ijivaaseque agañnicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinjitinoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojibo Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaiñaño gaññji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaño vaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguirasumo, ifihalliviro ifiico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amiihaico Mohaivojibo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebi onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuji, jiinjije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojibo Jesucristo iidaasugofenedi ifinjitino ifico miihaico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu cijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Idiiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihid ejeevanoco, imityaco, itajibaco, Mohaivojibo Jesucristofenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jiiibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinimico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miro tufucu fiitivucuuih.

Jua Moocaani Iijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiiijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amiihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiiici icano imino gajjami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco ijiiibogooobo, bu iguijevemefeeneri iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiiinjeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiiboro itiiheheri mohimitico nituui. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuui diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeci ono Cristo aimuufafeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiiinjeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaooobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidii ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gajja.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amiihai nahabo. Jaabo amiihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaaniujirunohachuta uco gajiiimo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco ijiiibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gajjafeenedi esamaaihaaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi: * Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiiijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miiijoho ico, fine, uma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuihi sahuse juugahuseti minocci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuihi. Jaabo itihaicivi ifotocinicahuco jiiiciniiboco jaachehu oro niivigameeheri siyiciniuihi

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaooobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

ifeeyijevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou ciijigaiguihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, ciijigaifañodi eheetavocinobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga siijevaga fahigovahaciti siijevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovu acutuuhi chuuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejarahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijevaurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutibo iicaqui. Jaabo uujoho guijevi janaanici mityacuuihi. Jaaneguiiha guijevaminaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooici icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooici icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi jigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudidamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabichicahi, sihidi idasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi dudidamaahicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miuro iticoni imiyaavuguusumi uco sihidi gaijuhi. Jaaruubo jisumi midinoro gaijuuhi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachiiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiiticiji, dihimitico edeevesutihachiiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jiiheguehi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaooobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, iguijevuruubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idasuno idiicahicanoco, bu fanoovatii ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejete cuujivaachutuhi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiomi, unuurumo iditi imitino ihiiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli

Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Muro iji amihaiti saatothoco civojafaño jihacusuji. Jaamo paryi amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihi-caji. Jaarunofaño suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Ijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isijevasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanasi atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutibo diicahicahi. Bu tamiya jibogominaafi Antipa onoboco amihafeenevi oono Satanasi iicamañovi agaicaasumi uco imiyaavogonoco jeevesutibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi ima iicamo saatoho Balaam jibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onoboco Balac onoboco fajiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeevico asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicauqi icano. ¹⁵ Tolliro bu ima icamo oono Nicolaitami jibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ijiheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejevesu. Jaanoti mejevesutihachiji goovano amihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicaboco toovono iicamo manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatinicini. Jaamomoco mijoho gaajajitih idiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronco aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeevehicanoco, dijaabico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanivivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogoro tajeecivominaaco ijihbegueneri abañihicagoco adaabihicanoco. Diigo jibeguehichi diitoco gaigoomima imitinoono iicauqi, bu tolliro jihovo caanimi jeevico asiminooco iduuhicauqi. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqi. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efehico idaasuno iicauqi. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryicino Moocaani ijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebinofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amihai amo moonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejevano agaajaratino Satanasi iiji eneehicanoco minisutimoco nehi: Sibogoco siino amihaihallivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi ifotomoco aciji mityaco jinijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jinijeminaaco tajibaji sefano

jugaiñehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiiici idino Moocaani gajjamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijebehi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miiro oono fiiticuuno miinoco imitasuquiguiiha. Miuro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaaneguii desafoto oono jibogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachijii oono nanivaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofaño ima icamo tahi Sardi cuumivi midimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinihi fiivo-haamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitihii. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicunoco mijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihii diibeguequi. Jaanoco mihiñooaba jilli: Diibeguedino, neejitirahi. Miuro sihidi sefatiruubo tajibogoco agaayiciboro uco tuunamaaitihii. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igavominaaco galluji: Mihai judiomi, noomoro abañifflhicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajibaji imemuminaaaiqui, toonoti ico uujoho agaijnoco igaaajiqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibanoco imino moonihii ijoho fanoovaaco adaabicibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jiniijehallivi asaajinoti, paryicino jiniije miyaminaaco nisiqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu ima iicanoco, sita dihacitaco dumitidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucuuimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifiivusuno atanociniibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi

ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho midino miyaavogoma idiicaabo mivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañinibadi ico uujoho esicinahi. ¹⁷ Miïro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino foono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutihi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitihi idaasuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallinoma achahanoco, bu botiïbo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco ciijigairi imino imibachucinicunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseeene gaachehunoco. Jaabo idicamaaboro nucusefono sicaiïbo diicacujitihi. Tolliro bu uuditi aallino taabutaco anaajeebere dihaallinofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijmoco ibahi, aamihi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecinahi coovaaboro. Jaanoco cajaanoyahacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onoboma icaji, bu diïbo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Iimono.

¹ Jinobunati emeeçubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma mriicu ojibadi iticoni ihiimaauono uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igicinibo ifi ifuvusuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihi cajetacinuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaa je veinticuatro digaa gicinigaae icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuciniuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minocci idiïno cuugahunoco. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minocci idiïno iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaa je agahafo-toobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti saci idiïno iijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficinuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiïbo, imiïbo, imiïbo, Aivojibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diïboro iicaubo, bu diïboro iicaabo, bu diïboro asaajiïbo icano, noomoro.

* **3:20** Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinahi tetecuuboro. Jaanoco cajaanoyahacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diïboma imachuqui, diïbo bu uuma imachuqui icano.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimó quil-lahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehichi ono ufucuro ifinijitiiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojiibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idi-imogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paimecinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idineri kuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuui Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo iimiibo isisitaaco udubaiciiboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofaño niquejefaño, bu jinijehallivi, bu jinijeguiino icano mihaiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emeeciirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciiboro jilli ajashunogayi emeeciirumo achahauneri.

⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacadino! Miïro Juda cuumi Leon onoobo, aivojiibo David Iyaachimihaiobo iicaabo fanoohimitico guinoniciuhi. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciiboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quil-lahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicauciniibo ifibadi ifi ifuvusuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idino iicunoma icauho, bu tonoodinoro icauho ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooci idino iicamo Moocaani gajano paryi faajinijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijuehi.* ⁸ Jaahaameque gaayiciubaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatrodimó quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memunamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹ Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

ijoho aivo idiimimaño toohaameque idiciiboro isisitaaco sinaayu. Miïro iguijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoohiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰ Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jinijehallivi tajibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeeciubo guubuui ajashutimo Moocaani toomominaa ihiimaunoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonediimo iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutauho aivo iimimaño, jaafa gaayiciibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, ononoco.

* 5:7 (Lc 1.33)

¹³ Tolliro bu guubuuhi fanoova Moocaani ifiivusuuno niquejefañõ iicano, bu jiinjehalliri iicano, bu jiinjeguiino iicano, bu muuaifañõ iicano, paryi tonehejefañõ iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimõ iicamo iquillahuto ememuivuumoro imuumo fahijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

¹ Jaadi atyimeuhi Icorderobadi iicaabo tohaame sisitaati sanooco iticonibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaobhalliri iicaubo usefañõ tibusga icauhi. Jaaboco Moocaani aciuhichaa himigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaro guinoniboro iicaqui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihinuuboco. Jaobhalliri iicaubo mityaco gaayicuihi jiinjehalliti sajeebi icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciuhichaa.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciubo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaobhalliri iicaubo oovota meecuco gaayicuihi. ⁶ Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudicamaaje jaada trigoti sano kilodiviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodiviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaobhalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saubo saafi gujeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciuhichaa jiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvari, bu jiinjehalliri iicamo ihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Icorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeecivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ihibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojibo, onoonoco abañititibo, ¿mihachutahica diicaji mahaico iguijeniumo jiinjehalliri iicamoco emeciuboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

11 Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhi seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifetehi, jaamoco amihaiico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

12 Jaano allivio sisisaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhi. 13 Bu meeciri niquejefañoti jiinijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aafonicibadi. 14 Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. 15 Jaano ñihicuti jiinije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejeevafimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatimoma icano 16 ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaiico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

17 Miro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? nomoro.

7

Israel Cuumiminaati Hicimo.

1 Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiinijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedino iicano jiinije guibuhubaco gaayiciniuhi, jiinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. 2 Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicumoco. 3 Jilli nooboro: Jiinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

4 Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. 5 Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, 6 bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, 7 bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, 8 bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Hicucucuinimo.

9 Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinuihi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo

oovorautimo seseechehujefaño jicucucinimo tucojihunoco gaayiciniumo.

¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniiboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa jullelleeciniuhi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedino iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahiijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluui: ¿Miijoho jino jito seseechehunofaño ijicucuciniimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuhi: Aivojiibo iiro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano idaasufaño di afatyomo. Jaamo imifiutimoco Corderobadi iicaabo tãjери iimitusucuumo.

¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeevivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igiciniibo imityaguiino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitih, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitih, bu jinejeba aikuuco diitoco idaasuno moonicujitih icano. ¹⁷ Oono mairo Corderobadi iicaabo aivoji icagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovocivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeevivobuje imegavi julleveuhi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeevivobuje oro eetavotahallivi ificuboro ijigasusqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijinoco ijigasuno aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje cijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jinijehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiniije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiniije sefano maryibaui icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuui iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniui miriicuco iguisubo. Jaano ticovovi jinijehallivi aifuno nifaihu ifigatyono guisiyinobadi ejeevano, bu cijigai icano sano tãjohoma caisecinino. Jaaneri samañooje jiniije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu faijihuti icano.

8 Jaanaa allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi ifabaijadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai tiihohoti minifutuuhi. 9 Jaaneri tumuuaifeñaño iicaumoti samañooto guijeveuhi, bu tolliro cihigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

10 Jaanaa allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuuhi nifotociniiboro tehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. 11 Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuui inifaihu fafaño iminifutuuneri.

12 Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguuisiuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavuui, bu fucuooboti samañoobo jabaavuui, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuui icano. Jaamaño diitoti samaño achicicuutihu. Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutihu. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutihu.

13 Jaadi emeeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejeenedi cimimi mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimiici, saafi idinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguuisidi, nooboro.

9

1 Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. 2 Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuui gaicuhai aimuufaijadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuui. Jaaneri jiinije civutuui. 3 Jaano toono ihaimuufafañoti inuuno sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayicuhu iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. 4 Jaamoco tajiibaubo: Jiinije faijihuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. 5 Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo inihino aivo juuvehu inihino aivobadi jeevauhi. 6 Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejitihu. Iguivevequi moonirumedi guijeve chahaji.

7 Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. 8 Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebauginobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. 9 Jaanoti imeehene kuhufunuui jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijijecuno sefano guubuvusuui aamocasivi ofoomo sihidi caballom i carronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, 10 bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi niquejenedi ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. 11 Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolon onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

12 Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

13 Jaano allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi guubuuhi iugeenemeheje imegari iicano ijecivobuje oro eetavotabuje inicuno iugeenemeheje iicaunofañoti diiboco unuunoco: 14 Sinaayu oono iugeenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuujiniri isisicinimoco, noonoro.

15 Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuhi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifivusuumo. 16 Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

17 Jilli uujoho icaballomico gaijafenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaicuninoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigabadi jeevauhi. Jaamo iijnoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi.

18 Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooi, sano idiino icano imiti diito iijnoti ineehicaunerí. Jaano toono minooi, sano idiino icano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. 19 Jaamo diito icaballomi mitya icauhi iijnofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

20 Jaanoti sanoodimo diitoco idasuno omoonicuurunoti guijevetimo ataa-jaumo iimitico jeevesuutíhi. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronze, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeecevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. 21 Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Icaabo.

1 Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tiihi cajetaciniuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiino cijigai mahacinobadi jeevauhi. 2 Jaabo usefaño aamegayi faayicinihaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotíhaico muuaihallivi ficuui, jaanoti inaninaagotíhaico jiinjehallivi ficuubo icano. 3 Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonicibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimiisiici idiino sisiimi ojiuhi. 4 Jaamo isisiimi oojiunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

5 Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiinjehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinibo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi ganiiyicuihi. 6 Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jiinijeque, muuainooco, bu paryi tonehejefaño icamoco icano ifivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuui. 7 Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agajarahicatino icacuui ijeecevominaa, ihiimaaminaa icamoco nuubadi, nooboro.

8 Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiinjehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

9 Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluui uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

10 Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico hicuboro machuui. Jaano taajifaño imino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituui.

11 Jaadi uco nuumo: Siino dɔbogo ajashutino cuuminoditi, jiiñjeminaaditi, siiñjeminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisici Moocaaniti Ihiimaamisi.

1 Jaadi uco aciumo noofaijicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijecivobujeque doovo icano, bu doovo, ɔnaa minoodimo tomañovi ejeecivehicamo miyaminaa icahi? 2 Jaanoti idinocoro igoohasico deeedino tohasi siicumijeeo miyaminaaguiiharucu icano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuci cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. 3 Jaasumi uujoho tajɔbogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijɔbeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jɔcinimisico.

4 Jaamisi diitisi Moocaani jiiñje Aivojɔbo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicuuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. 5 Jaamisico saatoho imitino omoonigohachiiñi diitisi iijiti cɔjigai iineeji diito iminaaco ijigasiqui. Tolle guijevejiimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. 6 Jaamisi jiiñjehallivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tɔjohoti iminiyujino mityama icahi, bu jiiñjeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. 7 Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi ñihicuubo oono ñihicuhojifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinonɔborogauji. 8 Jaamisi chuuumuhuno tuucuumi sihidi ejevacuumi, Mohaivojɔboco etetecuucuumi jɔhaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. 9 Bu jaamisi cɔrajitihi mifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiiñje miyaminaa icamo ihatymequi. 10 Jaamisi iguijeveneri jiiñje miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijɔbeguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. 11 Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano niquejete Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejiimo. 12 Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufaifeenedi. Jaanoco iminaa atymeuhi. 13 Jaano ticovovi aivo sefano jiiñje amaryɔbauneri tuucuumiti fahusecɔjaava iicamañoti sajaaro callajaavehicauhi. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuui.

14 Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivo imiti goovajino asaano.

Niino Mɔriicuco Iguisiino.

15 Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imɔriicuco iguisiino ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno: Jiiñje aivojino Mohaivojɔbedi, bu Iristodi icano icacuui. Jaabo tajɔbaji fahiiɔvaro, noomoro.

* 10:11 Sahaamefaño: nooboro, noono.

16 Jaanaa veinticuatro dîmo quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jîinjehallîvi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuhi, 17 jîlli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajîiboco icano, bu dimityaco agaayicîiboro atajîibacuumaño icano. 18 Mîro jîinjemînaa dijaa sîfiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamîjîfucu, bu uchuumucuumoco udugaacujîfucu icano gasecuuhi. Jaasumi dijecivomînaa ijoho onoonoco ijîibeguehîcamoco, bu îdiro iicahîcamoco, bu dimomoco obocîguehîcamoco icano sabadîro sihidi ejevamehejeque, bu sihidi ejevatehejeque icano adaadujîfucu, bu tollîro jîinjêque ifînîsuhîcamoco ifînîsujîno icano, noomoro.

19 Jaasumîro nîquejefaño Moocaani temploja faayîcîcafutuuhi. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ifîcuuba cajonbaco atyîmeuhi. Jaasumîro sisiimî sihidi namebauhi, jîinjê nîhîcuno guubuvusuuhi, bu sisiimî gîirîrbauhi, bu jîinjê sefano maryîbauhi, bu guisîyînobadî ejevano sihidi sefano aîfuuhi icano.

12

Iñîhîcuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

1 Jaanobuunati nîquejefaño jabafîirano îfuvusuuno: gaigo nîhîbari imibocînogoadî arîcuno îfuvusuuno, fucuo nîhîbahallîri julleecinîgo, docedîmo meecîrîri ichaahîmîga eheetavocînîgaco javucînîgo. 2 Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahîcauhi. 3 Jaanobuunati bu sîino nîquejefaño îfuvusuuhi: dragon nîhîcuubo tîfaibo, sahuse juugahusetî miyîcî îdîno inîgînomî icaubo, bu fahusecîdîno inîcuno, bu inîgîno tîcovocîvî ichaahîmîganomî icaaubo. 4 Jaabo îbuhurî samañooto meecîrîco nîquejefañotî ubuutuucîboro jîinjehallîvî gañîuuhî. Jaaboro iseemevaqui omooîngîgo îmegavî julleeveubo dîgo eseemevasumîro tooseque îduuqui. 5 Jaago gaîfî seemeneque seemevauhi. Jaabo jîinjemînaaco sefano tajîjbajî jîgîñohîrî îicanîcîbadî. Jaabo nîquejefañotî satyocafutuuhî Moocaani aivojî îcagahallîrî iicaabojaago. 6 Jaanotî îgaigo gaauhî sîcîhîgo iicahîgovî Moocaani dîiguedî imîbachuhîgo tahî dîigoco machuco îhacîqui mîl doscientos sesentadî fucuva tîcovovî.

7 Jaanobuunati nîquejefaño îdragon fuuhî îyotomî. Jaamomî moonîcasîubo Moocaani toomomînaa aivojîîbo Mîguel onooî yotomî. 8 Jaaruubo îdragonco sahîgotîro guînonîumo, bu tahî nîquejefaño dîito îcîjîrumaño samaño chahauhî. 9 Jaamîno dîibo sihîdî ejevano dragonco baavî gañîumo, johono sîcîjîe jîinîmo oono îmo îjî, Satanîs îcaaboco. Jaabo jîinjemînaaco abañîhîcaaboco îyotomî baavî jîinjehallîvî gañîumo.

10 Jaanaa guubuuhî sefano nîquejefañotî unuonoco: Moocaanîtî asaano taajasu, bu îmîtya, bu îhaivojî icano, bu îcristo mîtya icano gasecuuhi. Mîro baavî gañîcafutucuubo Moocaanîco monahabomîhallîvî îmitîno îjîibeguehîcaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. 11 Jaaruuboco monahabomî guînonîcuuhî Corderobadî îcaabo tîjohofañodî, bu Moocaanî jîibogo miyaano îcanoco îjîibeguehîcanerî icano. Mîro ifîco gajîjutîmo, bu guîjeveque îguîhîutîmo icano. 12 Jaanerî nîquejefaño îcîmo îmo îcîhî, bu amîhî tahî paryî mîhîcamo icano. Jaanotî îdaasucanî mîhîcîjî amîhî jîinjehallîrî, bu muuainîfîno mîhîcamo icano. Mîro oono îjî tahîgo sihîdî îsîfîratooboro nîtehi guenene îcîjîtînoco agaajaaboro.

13 Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. 14 Jaanegui diigoco cñmimi mogaaje jjecuucico aciumo jiinimobadi iicaaboti tehesino igaaqui sicaihigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahí diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. 15 Jaago dojicuti ijinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasuqui. 16 Jaarunofaño jiniije diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. 17-18 Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimhai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

1 Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno iticovoocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. 2 Jaabo ñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi bocí iiji icanoco aciui. 3 Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguui. 4 Jaamoro idragonco chacacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aacumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco chacacisuumo jilli noomoro: ¿Mñijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mñijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

5 Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiimaano jabicicafutuui cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. 6 Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. 7 Tolliro bu ajaabicuboro jilli ñinicuubo Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguininonunoco. Bu gaayicubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiji miyaminaahallivi, bu faajiinije miyaminaahallivi icano. 8 Jaabo diibo ñihicuuboco chacacisuumo paryi jinijehalliri iicamo oono jiniije ifivuunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

9 Amñihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. 10 Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu nisugari sitaaco agaicaaumo, bu nisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicihicaqui.

11 Jaanobuunati sifi ñihicuubo jinijefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iniicuuci cordero iniicuubadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. 12 Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayicuihi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jinijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. 13 Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jinijehallivi cñjigaico initusunehejeque icano. 14 Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofeenedi jiniije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo nisugari agavirñunoma

iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaano ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebiico aaciiboro ihuimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajiibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jiovotoco icano. ¹⁷ Jaadi miñhaiñooba ticovono naajejitihii diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo iñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino iñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cumibaihalliri julleeciniuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniumo. ² Jaadi guubuuhi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miñhaiñooba aivo gaajahicautihii idimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiniije miyaminaafeenetii atajasucafutuumororo. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihii.

Moocaani Toomolinaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomolinaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miñro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifiivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono iñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomolinaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cujehachuta icano jaguisisuratino diito iñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

13 Jaanaa guubuuhi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco ununoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojũbo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jĩhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajavechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

14 Jaadi emeeciubo atyimeuhi aimuufai seeseñeque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. 15 Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticũbo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuui. Jino jiinije basuta noova tifaicuui, nooboro.

16 Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiinjehallidi iguiyiciuboro jiinije basuta noovataco icuui.

17 Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhi niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma. 18 Jaanaaca bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticũbo diici jiinije baacuco oono icivucunoco, nooboro.

19 Jaanegui diibo imeeyuhuco jiinjehallidi iguiyiciuboro icuui jiinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañiuihi imahamicafetequi. 20 Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuui. Jaano initibafañoti tĩjoho ucuono trescientos kilometrohachuta ifutuui fahigovavi, bu ifaicuva ifutuui caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tĩjoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicafutuui.

15

Niino Imiti Iicajino.

1 Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idĩno Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijnoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

2 Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanojiniri jullelleecinumo Moocaani aaciuno iharpanoma johono inihicuboco, bu ihijico icano iguiinonumoro, bu diibo momo oovotaco agaayicitimo. 3 Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevominnaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ijoho edeetavono Aivojũbo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, Ijoho jiinije miyaminaa Aivojũbo idiicaabo. 4 ¿Mijoho bu ico, Aivojũbo, ñhicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miuro ijoho idĩboro imihinivatĩbo. Jaamaño fanoojiinije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

5 Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañoma iicauja faayacafutuunoco. Tomañovi tajiiba guisibabujecico ificuhicaumaño. 6 Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idĩno Moocaani toomominaa Moocaani idaasuno

omoonijinama iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehujе, aricuchehujе, mihinivatichehujefaño jiciniumo. Jaamo oro niivigaimеeheneri ifeeyijenehallidi siyiyiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifira gahaficininoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuui Moocaani sihidi ejevano, bu mityati icano asaano. Jahigo mihaiñooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omoonumo imivutinochachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamitaditi Ijibogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño icano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumoco sefano unuunoco: Moomoro jijnijehallivi mutucaruto toono sihidi ejevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiiha diitoti saafi ticoniuihi jijnijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono inihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu ihijico iimumoco icano fiivuuno idicuno cinisino sihidi aivonono.

³ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñofaño tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuumuhi tujohobadi minifutuuhi. Jaaneri paryi tumuaijefaño iicaumo chuumuuihi.

⁴ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco teehinohallivi, pisirigañohallivi icano tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno tujohoti minifutuuhi.

⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojibo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano.

⁶ Miuro diito idiro iicaumoco, bu dijibogoco ihimaaumoco icano itijohoco agañumoro guijeniuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tujohoco diisuihi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaa bu guubuuhi saafi Moocaani jeevivobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco nihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro nihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasui.

⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco nihicuuno jigasubo. Jaarunofaño iimitico jeevuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunono iimaaumo toono inihicuunono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivioobo iguirihillufaño iicaunoco oono inihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jiniije cironoguiino minifutuuhi. Jaanaa miyaminaa aavovomoro kuhufono imicicifotomoro majaabicinicibadiro diito inehejebanoco jimicamaahicauhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauihi icinisino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco sihidi ejevamuuai Eufrate onoomuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuaii figatyuuhi jihaiti iminifetequi tojiri aamijjaagoti jiniije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu inihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiici, saafi idimova iimitino

gajjami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajjami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jinijeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajiiibo ifico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjami aivojitoco igaiyiciuhi hebreomi iijiri Armagedon onomañovi.

¹⁷ Jaanobunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiniije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiniije maryibauhi jinijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanicivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuuhifeedi minocci, sano idiño. Tolliro bu jiniije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buuhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idasuno omoonunohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saaubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Miñiro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco ñihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ñihicuubohalliti sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idiño, bu fahusecidiño iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigoco jiciniuhi tifaibaba iicachehuri, bu atyvachehuco icano. Jaago imibaiquimaacinuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihño momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicuno seeji icano, onono. ⁶ Jaadi uujoho gaajaciuhi diigo Moocaaniti iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco iijibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafituuhi.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihño diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu ñihicuubo sahuse juugahuseti miyici idiño, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiseebeti icano. ⁸ Diibo ñihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino ñihicuhojifañoti saajiibo ifinicujihigovi efiejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jiniije

ifivuunoti fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono ñihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri ononoco gaajama iicamo gaajaji: Miiro oono inigaño, sahuse juughuseti mibaici idño ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijhalliri digo igicinibaijediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juughuseti miimiisiici idño aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuihi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitihhi. ¹¹ Jaabo oono ñihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juughuseti miimiisiici idño iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajjibatihhiica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono ñihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiiamaamoro imitya, bu ihaiivoji icanoco oono ñihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miiro diibo aivojito Aivojibo, bu tajjibaminaa Tajjibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuihi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanoohiiji miyaminaa, bu jiiijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono ñihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaliigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaiifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miiro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiiamaamoro ihaiivoji iijico ñihicuuboco acijimo Moocaani unuono imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene oono sihidi ejeevacuumi jiiijje miyaminaa aivojitoco atajjibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifnijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jiiijjeque achiciuhi iharicuri.

² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gajami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo ñdicufiimo, bu ijiihechufiimo icamo iijanurucu icano. ³ Miiro paryi jiiijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jiiijeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jiiijje naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuihi niquejefañoti unuunoco: Amiihai taty mihi-camo tuucuumi mihiino tuucuumi imitifañodi mihiCADINO, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amiihaivi ifetedino. ⁵ Miiro tuucuumi imiti ajashutino jiiijjeti niquejevi ñfutucuuihi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuihi.

⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aachicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omoonino allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavhicano janaanacivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro avono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miiro

diigo ijeeb#fañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitih, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro digoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guiveve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miïro jishit#bo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jinijeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino ñihicuti thesino iicahigoti neejimo: ¡Ayi! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi eedevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jinije naajeminaa tuucuumico #daasuvomoro taacasiji diito inaaajeteque isivanoco m#haiñooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoo gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaibaba iicaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacinoono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacinoono, maaniguujino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, d#ribano, bu hari-naguijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuuhi, bu fahiivaro chahacujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo thesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ayi! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miïro gaigo imichehujefaño, itifaibaba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano j#cinigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finih, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigameenene aivojito bu togajeri #gomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñofoño ududicamaimeheje icano thesinoro julleecamaajiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuuumi aivo jicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jininoco gavaracuuji idaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ayi! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. Miïro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño icijigameenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finih, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño am#hai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu am#hai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani iijico m#jibeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miïro tuucuumico tolli omoonineri am#haiño jaadaco Moocaani icih, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiyicuh, machuta chahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañ#uhi, jilli nooboro: Jilli gañ#cafetejicuumi baavi sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitih. ²² Bu ufucuro dijihaiñofoño arpa, bu siru, miriicuno icano guubvususucujitih, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco ahasuno guubvususucujitih icano, ²³ bu ico achicinihicano cijigamecuno ifuvususucujitih, bu ufucuro ivi guubvususucujitino

taabava jibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryi jiniije miyaminaaco dihapichuneri abañihicaumaño.

²⁴ Miro tuucuumifaño Moocaani ijico jibeguehicaumo tijohoco agaño uno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita icamo tijoho, bu paryi jinijehallivi agaicaauhicamo tijoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuuhi:

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miro diibo imino miyaanoro emeeciboro dugaacufihi. Miro sihidi ejevamo ajevaminaago jinijeminaaco ihajevari imihiniigoco, toono jaadaco acicuubo. Jjecivominaa tijohoco agaño uno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai sufenitino aimuui, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro dino quillahuto icamo, bu igueenemehejedimo icamo icano jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri icaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi amihai diibo jecivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefiimo icano, noomoro.

Corderobadi Icaabo jibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihimaabadi icano, sefano guubuvusuhi guisino uguubuvusunicibadi icano, bu sefano sisiimi igiriribanicibadi icano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojibo Moocaani sihidi mityama icaabo atajibacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miro jino Corderobadi icaabo taabava jibaimo iicajino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño jihacuno onono Moocaanita icamo mihinivatimo iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajino Corderobadi icaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano icano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguiino memuvuui diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Toli moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jecivominaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jibogoco sufenitimo jibeguehicaomabadiro icano. Jaanegui Moocaanico diimo, nooboro.

Miro toono Jesu jibogoco jibogomo Moocaani iimaa jibogominaa.

Eseseene Caballohalliri Icaabo.

¹¹ Jaadi atyimeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofañoti inuubo seseebe caballo. Jaobhalliri icaabo momou Abañitaiibo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aallino cijigaiguiihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icaui, bu imomo caatinicuihi. Jaamomoco idiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tijohori jeesucinicuhufaño jiciniuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mihinivatichehuje, sesechehujefaño jicucuciniimo. Jaamo bu

tolliro seseefiimo caballomihalliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti siijevaga nisuga inoociniuhi. Togari jinijeminaaco iguiniñiqui. Jaaboro tajibajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojiibo, bu tajibaminaa Aivojiibo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi nihbahalliri julleeciniboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimi niquejeguinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefafimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jijovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equehefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atyimeuhi inihicuuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihomocasininaama igaiuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaumoco. ²⁰ Jaadi inihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayiciuboro sisiiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi inihicuubo imegavi jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefeenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco banihicauhi oono inihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu jaamoro diibo ijico iiumumoco icano. Jaamisico ganiibo buheemisico cijigai jicooba azufrema ijigabafaño.

²¹ Jaanoti diitisi yoto guijenifafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo iijifañoti nisuga inoociniugari. Jaamo uucuneri paryi animi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Icajino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefaño inihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiiuhi. Jaaboco siicijeo jiniimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco inihicuhojifaño aganiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaajataco ficuuhi siino miyaminaaco banicuutiiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniimo itajibaqui mityaco agaayicumoco. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi iijibeguehicanohalliti inigainoco iquitiumo jeehinoco. Jaamo diito inihicuuboco, bu ihijico icano imuutiihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheetuumoro Cristoma mil año ticovovi tajibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete icajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutiihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijigaifaño aganiijirunoma. Jilli ro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji inihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro

* **19:14** Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiiñigaiyihaiñobadi icamoco igaiyicijiibo minaaguiiha. ⁹ Jaadi saajimo jiiñijejinibacidi. Jaamoro Mooaanita iicuumico, Mooaanita agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Mooaanita ciijigai agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañuboco gañiijiibo ciijigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono inihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahiijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeeneti niqueje, jiiñije icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevheicaumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Mooaanita imefeenevi julleleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijevuumo teehinofaño, bu muuaiñofaño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijevuumo jeebino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciiboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi ciijigai jicoobafaño. Jaaba toba ciijigai jicooba allivio guijeve icano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiñije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiiñijeque icano. Miñiro iticonio niqueje, bu iticonio jiiñije icano ifinicuumaño, bu tolliro muuaiño chahacuui icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Mooaanita imefeeneti iniituumicuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuuhi: Meeci, jino Mooaanita miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Mooaanita diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴ Jaamo taafirafaihuunoco Mooaanita filluji. Jaadi siino guijeve chahacuui, bu taafiira chahacuui, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuui, eedeene achahacuujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isujui jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti inihicuguehacamoco, bu miyaaveguehicitimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaufhicamoco, bu gai-goomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani iimico ejeeciivehacamoco, bu paryi abañifihicamoco icano

gañijimo ciijgaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asauboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jasje guisiba aricu imino oonoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi cuhufono guisiri meegecinüno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu nijequenaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico ihevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano.

¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachataruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciühi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciühi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imegueta jasje guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi:

Iticoniöoba jasje guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba zafiro onoono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba agata onoono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba esmeralda guisibari imibachuciniuhi;

²⁰ Jaano allivöoba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba topacio guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba crisoprasa guisibari imibachuciniuhi; jaano allivöoba jacinto guisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guisibari imibachuciniuhi icano.

²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovoocivi sano perlariro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onoonoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutühi Aivojübo Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañovaviro tuucuumifaño mejeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachiciniamaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniübo icamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiinjeminaa

ataajasucafutuumo igueji. Bu jiiinjemināa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano foboozirahicajitihī tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjemināa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejitihī, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahī feejitihī icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaaico. Jaa-muuai nifaihu jaacuhi cristalbadī icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivojī icagati iinoociniuhi cuumifenedi. ² Jaacuumi iicauijī jīhai imiyajī guirraaji. Jaajī guirraaro tumuuaajinicidiro icajī. Jaanojinivī fiivo imohooi icahi fanaagovaacijjiniivī. Jaahooci faficabavaviro ifanihibava ticovovī noova icahi fanihibavaviro. Jaahooci aamene jiiinjemināaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afaijacinino chahajī. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivojī icaga icajī. Jaamisico ijeevivominaa imehicajī. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicajī, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahajī. Jaa-maño tuucuumifaño iicamo siino seseeqe esucuujiitihī cijigaimecuno seseeqe, bu nihiba seseeqe icano esucuujiitihī Aivojībo Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahijivaro aivojītoti icajī.

Jesucristo Asaajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahijī. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojībo Moocaani ihiimaaminaaco, Igaijaco aacifibo itoomominaafico jino galluuhī ijeevivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajībo jīhaamefaño Moocaani jībogo acaatinicinino onobadi omoonībo, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuuhī, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino memuvvuuhī diiboco imeequi. ⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tollī moonidino. Mīro uu-joho Moocaani jeevivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomī Moocaani iijico iijibeguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanicoro dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jībogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Mīro fiiticuujiino toneheje iicano.

¹¹ Jaanegui jaafa iimitībo iimitico moonīboro icahi. Jaanoti bu idicuubo jaafa ihidicuunoco moonīboro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco moonīboro icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesutībo iicaui.

¹² Jīhi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivajī paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaobo, bu allivooobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiutimoco iimitusucuumo fiivoco acino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti idicufimo, bu apichuco ihiimaahicamo, bu gaigooma imitinono iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeevifimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icajī.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijiibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaloobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa. Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifnijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluui isifira idasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañihachiji, diboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰ Jinehejeque ijiibogoobo jilli neehi: Jiihi goovajino asaano, nooboro. Jiihi. ¡Disaa, Aivojiiho Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojiiho Jesucristo paryi amiihaico imino moonihi. Fine.